

ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่
โรงเรียนศรีนภเชตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์

สารนิพนธ์
ของ
เกศริน วงษ์มณี น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2553

ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่
โรงเรียนศรีนภเชตวิทย์ (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์

สารนิพนธ์
ของ
เกศริน วงษ์มณี

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์ เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่
โรงเรียนศรีนภเชตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์

บทคัดย่อ
ของ
เกศริน วงษ์มื่น

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว

พฤษภาคม 2553

เกศริน วงษ์มัน(2553). ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. นันทา สุรักษา.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสร้างโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงชั้นที่ 3 ที่บรรพชาเป็นสามเณรโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี 2552 จำนวน 50 รูป แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 25 รูป และกลุ่มควบคุม 25 รูป กลุ่มทดลองได้รับการฝึกฝนด้วยโปรแกรมการกำกับตนเองจากผู้วิจัยโดยฝึกสัปดาห์ละ 4 ครั้งๆละ 50 นาที เป็นเวลา 3 สัปดาห์ติดต่อกัน กลุ่มควบคุมไม่ได้รับการฝึกฝนใด ๆ เก็บข้อมูลก่อนและหลังการทดลองด้วยแบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ผลการวิจัยพบว่า 1.หลังการทดลองคะแนนการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 2. หลังการทดลองคะแนนการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

THE EFFECTS OF SELF – REGULATION PROGRAME ON LEARNING
DISCIPLINE OF PRE-INTERMEDIATE STUDENTS AT SRINAPAKHETWITAYA
SCHOOL (PRARIYATTIDHAM , DEPARTMENT OF COMMON STUDY)
BUDDHISM DEPARTMENT , NAKORN SAWAN

AN ABSTRACT
BY
KESARIN WONGMAN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Guidance and Counseling Psychology
at Srinakharinwirot University

May 2010

Kesarin Wongman.(2010). *The Effects of Self-Regulation Programe on Learning Discipline of Pre-Intermediate Students at Srinapakhetwitaya School (Prariyattidham , Department of Common Study) Buddhism Department , Nakorn Sawan.* Master's Projeet, M.Ed. (Guidance and Counseling Psychology). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc. Prof. Dr. Nanta Sooraksa.

The purpose of this research was to study the effects of self - regulation programe on learning discipline of pre-intermediate students at Srinapakhetwitaya school (Prariyattidham, department of common study) Buddhism Department, in Nakorn Sawan. The sample consisted of 50 pre – intermediate students in the academic year 2009. There were assigned to an experimental group and a control group , each group comprising of 25 students. The members of the experimental group participated in the self – regulation program on learning discipline conducted by the researcher for a session of 50 minutes , four days a weeks , over a period of 3 consecutive weeks. The control group was not trained on the self – regulation program. This research employed the pretest - posttest design by questionnaires about learning discipline. The t – test was utilized for data analysis. The results were as follows: 1 The posttest scores on the self – regulation scale of the experimental group were higher than the posttest scores of the control group at the .01 level of significance. 2.The posttest scores on the self – regulation scale of the experimental group were higher than the pretest scores at the .01 level of significance.

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายในการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
สมมติฐานการวิจัย.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา).....	10
ความเป็นมาของพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.....	10
ความเป็นมาของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา.....	12
การกำกับตนเอง.....	20
แนวคิดของการกำกับตนเอง.....	20
ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเองเป้าหมายและการรับรู้ความสามารถ ของตนเอง.....	24
ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง แลธารเตือนตนเอง.....	29
ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง และหลักธรรมทาง พระพุทธศาสนา.....	31
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเอง.....	33
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองของวัยรุ่น.....	35
เทคนิคการกำกับตนเอง.....	44
สิ่งที่มีความสำคัญต่อการกำกับตนเอง.....	46
การกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียน.....	47
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง.....	51

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การมีวินัยในการเรียน.....	53
ความหมายของวินัยในการเรียน.....	53
คุณลักษณะของผู้มีวินัยในการเรียน.....	60
ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยในการเรียน.....	65
การปลูกฝังเสริมสร้างและพัฒนาวินัยในการเรียน.....	82
คุณค่าและประโยชน์ของวินัยในการเรียน.....	84
พฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อวินัยในการเรียน.....	87
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับการมีวินัยในการเรียน.....	89
เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีวินัยในการเรียน.....	95
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	101
ประชากรกลุ่มตัวอย่าง.....	101
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	101
การสร้างเครื่องมือ.....	102
วิธีดำเนินการวิจัย.....	106
การรวบรวมข้อมูล.....	107
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	107
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
สัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	109
5 สรุป อภิปราย และ ข้อเสนอแนะ.....	114
ความมุ่งหมายของการวิจัย และวิธีดำเนินการวิจัย.....	114

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
สรุปผลการวิจัย.....	115
อภิปรายผล.....	115
ข้อเสนอแนะ.....	116
บรรณานุกรม.....	118
ภาคผนวก.....	126
ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์.....	192

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 เทคนิคการกำกับตนเองตามงานวิจัยของ Zimmerman.....	45
2 การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีทักษะในการกำกับตนเองและนักเรียนที่ขาดทักษะการกำกับตนเอง.....	49
3 การเปรียบเทียบชั้นเรียนที่มีการกำกับตนเองในการเรียนรู้และสูง.....	50
4 โปรแกรมการกำกับตนเอง.....	104
5 เปรียบเทียบการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนของกลุ่มที่เข้าร่วมกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (Independent Sample T-Test).....	109
6 เปรียบเทียบการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนก่อนและหลังที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อวินัยในการเรียน (Paired Samples T-Test)	111

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 โครงสร้างการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยว.....	14
3 การกำกับตนเอง.....	21
4 กระบวนการปรับปรุงเป้าหมาย.....	23
5 แบบแผนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวกำหนด 3 ชนิดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุผล ซึ่งกันและกัน.....	25
6 โมเดลการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา.....	27
7 วัฏจักรการกำกับตนเอง.....	48
8 แนวคิดวินัยการเรียนรู้ตามวินัย 5 ประการ ของ Peter M. Sebge.....	67
9 ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์.....	75

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าสูงสุดเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป การพัฒนามนุษย์ จึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการพัฒนาประเทศให้บรรลุเป้าหมาย ไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาภายหลัง และเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน ถ้าประเทศใดมองข้ามความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ ประเทศนั้นย่อมยากจะประสบความสำเร็จในการพัฒนาทรัพยากรของประเทศได้ เพราะการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ จะส่งผลให้สังคมและประเทศชาติมีความเจริญก้าวหน้า การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษย์ให้มีคุณภาพ จึงเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง โดยเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่เน้นการจัดการศึกษาโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนให้เต็มศักยภาพ เพราะผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีความสามารถที่แตกต่างกันออกไปในแต่ละด้าน(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2539: 20) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่ให้มีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบ ให้สามารถปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต เพราะประเทศไทยจะต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบท ทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาประเทศ ความพร้อมของคนและระบบจึงเป็นเรื่องสำคัญ(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2549: 24-25) การพัฒนามนุษย์จึงควรพัฒนาที่กระบวนการเรียนรู้ เพราะโลกในยุคโลกาภิวัตน์ การเรียนรู้ไม่มีขีดจำกัด การจัดการกรรมการเรียนการสอนของครูจึงไม่ควรให้ข้อมูลความรู้ เพียงอย่างเดียวแต่ควรจะปลูกฝังกระบวนการในการได้มาซึ่งความรู้ การจัดการศึกษาของครูจึงควรส่งเสริมและเน้นทักษะการดำรงชีวิตต่ออย่างมีความสุขมากขึ้น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2546: 5, 9) ได้กำหนดความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาไว้ในมาตรา 6 ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และการจัดการศึกษาให้ยึดหลักตามมาตรา 8 ดังนี้ 1) เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และ 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่านอกจากโรงเรียนแล้ว สถาบันศาสนาซึ่งเป็นศูนย์การเรียนรู้ให้ตามมาตรา 18 (3) ยังมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของสถาบัน

ศาสนาที่มีต่อการจัดการศึกษาที่ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม (ถมรัตน์ บุญญา นิตย. 2547: 1)

สถาบันสงฆ์ เป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของชาติที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษาไม่น้อยไปกว่าสถาบันที่มีหน้าที่จัดการศึกษาโดยตรง เช่น สถานศึกษา ดังจะเห็นได้จากมหาเถรสมาคมได้ออกกฎมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) ว่าด้วยระเบียบการปกครอง คณะสงฆ์กำหนดหน้าที่ของสถาบันสงฆ์ไว้ 6 ประการ คือ 1) การปกครอง 2) การศาสนศึกษา 3) การศึกษาสงเคราะห์ 4) การเผยแผ่พระพุทธศาสนา 5) การสาธารณูปการ และ 6) การสาธารณสงเคราะห์ (อรัญญ์ วิธิเจริญ. 2548: 79) เพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนา และปลูกฝังศีลธรรม คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันดีงามแก่พุทธศาสนิกชน และประชาชน นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

การทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ และมีทักษะในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข คือ การกำกับตนเอง (Self-regulation) เพราะการกำกับตนเองเป็นกระบวนการหนึ่งที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นผู้รับผิดชอบในการทำงานต่างๆ ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สามารถกำกับพฤติกรรมของตนเอง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้ สำหรับกระบวนการเรียนการสอนในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองเป็นหลัก(ปิยวรรณ พันธุ์มงคล 2542: 2)

การกำกับตนเอง (self-regulation) เป็นกระบวนการที่บุคคลตั้งเป้าหมายสำหรับตนเอง บันทึกพฤติกรรมตนเอง และคิดกลวิธีให้บรรลุเป้าหมายด้วยตนเอง บุคคลจะเป็นผู้ควบคุมกระบวนการนี้ได้ด้วยตนเอง (Zimmerman. 1998: 1) และการกำกับตนเอง ประกอบด้วย 3 กระบวนการย่อย คือ 1) การสังเกตตนเอง (Self-observation) 2) การตัดสินตนเอง (Self-judgement) และ 3) การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-reaction) (Schunk. 1994: 76 - 79)

การมีวินัยในการเรียน (Learning-discipline) เป็นการเรียนรู้ที่จะควบคุมการกระทำของตนเอง โดยบุคคลได้เห็นคุณค่าของการกระทำนั้น และกระทำจนสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ไม่ละทิ้งกลางคัน เมื่อมีอุปสรรคก็คิดหาทางแก้ไขโดยไม่ย่อท้อ เป็นการกระทำที่ส่งผลดี ต่อตนเอง และไม่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน ซึ่งเป็นลักษณะของผู้บรรลุภาวะทางจิต ดังนั้น การฝึกฝนให้นักเรียนมีทักษะการกำกับตนเอง จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะนักเรียนในวัยนี้ เป็นวัยที่เริ่มมีการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ต่อไป

พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นที่วัดหรือที่ธรณีสงฆ์หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณรตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับมัธยมตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื้อหาวิชาที่เรียนจะมีวิชาด้านพระพุทธศาสนาเป็นวิชาหลัก มีวิชาอื่นๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นวิชาเสริม เพื่อให้โอกาสพระภิกษุและสามเณรได้ศึกษาวิชาการทั้งทางโลกและ

ทางธรรมควบคู่กันไป และการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา(วิชาย) ธรรมจริญ. 2541: 26-30)

โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) เป็นโรงเรียนที่วัดตากฟ้า (พระอารามหลวง) เลขที่ 76 หมู่ที่ 1 ตำบลตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จัดตั้งขึ้นบนพื้นที่ของวัดเพื่อให้การศึกษาแก่สามเณรตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับมัธยมตอนต้น เพื่อให้โอกาสสามเณรได้ศึกษาวิชาการทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป ตามวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ว่า“ยึดมั่น ไตรสิกขา การศึกษาคือรากฐาน พัฒนาหน้าที่และการทำงาน สืบสานพุทธธรรมให้ยั่งยืน (ถมรัตน์ บุญญานิตย์. 2547: 12) เพราะนักเรียนของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยาทั้งหมดเป็นสามเณร ในฐานะของผู้สืบเชื้อสายของสมณะ เพราะสามเณร แปลว่า เหล่ากษัตริย์ของสมณะ หรือบรรพชิตในพระพุทธศาสนา ผู้ยังมีได้อุปสมบทเพียงแต่บรรพชาด้วยไตรสรณคมน์ ถือสิกขาบท 10 ประการ และกิจวัตรบางอย่างเป็นปกติ มีอายุ ยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์ มุ่งมั่น ตั้งใจศึกษาโดยยึดหลักธรรมคือ ไตรสิกขา ได้แก่ศีล (Morality) สมานธิ (Mentality) ปัญญา (Wisdom) พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542: 914-916) และอิทธิบาทธรรม (Accomplishment) ได้แก่ ฉันทะ มีใจรัก(Having a heart of zeal) วิริยะ พากเพียรทำ (Doing with effort) จิตตะ เอาจิตผูกใจ (Committing oneself to the task) และวิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน (Using wise investigation) (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต. 2546: 280) เป็นแนวปฏิบัติ พบว่าสามเณรนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่กระทบกระทั่ง ผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เป็นต้น ดังนั้น การฝึกฝนให้นักเรียน มีทักษะการกำกับตนเอง จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เพราะนักเรียนในวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มมีการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองไปจนถึงวัยผู้ใหญ่ เพื่อนำไปสู่การมีวินัยในการเรียนสืบไป

การอยู่ร่วมกันในโรงเรียน และสังคมได้อย่างมีความสุขเป็นระเบียบ คนในสังคมต้องมีวินัยในการเรียน (Learning-discipline) วินัยในการเรียนจึงเป็นคุณลักษณะของบุคคลนั้น ที่ช่วยทำให้บุคคลสามารถควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองในการเรียนรู้ได้ บุคคลที่มีวินัยใฝ่เรียนจะมีการแสดงออกที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและความต้องการของตนเอง มีการแสดงออกที่ถูกกาลเทศะและไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน การมีวินัยในการเรียนมีความสำคัญต่อการกำกับตนเองและความสามารถทางสังคมที่แสดงออกในรูปของความสัมพันธ์กับเพื่อนได้อย่างเหมาะสม การปรับตัวเข้าสู่โรงเรียนจะทำให้ผู้เรียนรับรู้ทางบวก และไม่ลาออกกลางคัน อีกทั้งการเรียนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในปัจจุบันนั้น ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนให้ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางมากขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของพระภิกษุและสามเณรให้ได้เรียนวิชาธรรมะ และวิชาสามัญควบคู่กันไปของพุทธศาสนศึกษา. 2546 : 7) ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จึงต้องปลูกฝังให้ผู้เรียนมีวินัยในการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด

ด้วยเหตุผลตามที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน ของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนครินทรวิโรฒ (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ เนื่องจากนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาต้องบรรพชาเป็นสามเณรในพระพุทธศาสนา และนักเรียนในช่วงชั้นที่ 3 นั้น จะอยู่ในช่วงวัยที่เป็นหัวเลี้ยวหัวต่อระหว่างวัยเด็กและย่างเข้าสู่วัยรุ่นตอนต้น นักเรียนในวัยนี้จึงเป็นวัยที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม จึงทำให้มีนักเรียนบางคนเกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปในแนวทางที่ไม่พึงประสงค์ พฤติกรรมดังกล่าวเป็นตัวการสำคัญขัดขวางการพัฒนาคุณภาพของการเรียนและการอยู่ในสังคมคือ นักเรียนขาดความรับผิดชอบ ไม่ตรงต่อเวลา เข้าเรียนสาย ทำงานไม่เรียบร้อย เข้าแถวไม่เป็นระเบียบเวลาส่งงาน ขาดความตั้งใจฟังหลักในห้องเรียน ไม่ตั้งใจทำงานตามที่ครูมอบหมาย ฝ่าฝืนกฎข้อบังคับของโรงเรียน ขาดเรียน ปรับตัวเข้ากับโรงเรียนและเพื่อนไม่ได้และลาออกกลางคัน พฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้หากไม่ได้รับการพัฒนาแก้ไขให้ดีแล้ว การพัฒนาประเทศให้เจริญและมีคุณภาพย่อมเป็นไปได้ยาก การฝึกให้นักเรียนรู้จักใช้การกำกับตนเองเพื่อนำไปสู่การมีวินัยในการเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเมื่อนักเรียนมีการกำกับตนเองแล้ว ก็จะส่งผลให้นักเรียนนั้นมีวินัยในการเรียนและนักเรียนสามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้มาก เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตนได้วางไว้ (Berk. 1994: 294; citing Zimmerman; Schunk. 1997: 200)

ผลของการวิจัยครั้งนี้ นอกจากจะเป็นประโยชน์ และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนในโรงเรียนศรีนครินทรวิโรฒแล้ว ยังเป็นพื้นฐานในการพัฒนานักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาอื่นๆ ให้มีวินัยในการเรียน เป็นนักเรียนที่มีคุณภาพ และมีศักยภาพยิ่งขึ้นไปอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่ส่งผลต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนครินทรวิโรฒ (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีวินัยในการเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง (กลุ่มทดลอง) และนักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง (กลุ่มควบคุม) ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง

ความสำคัญของการวิจัย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถนำผลที่ได้รับจากการศึกษาไปใช้ประโยชน์ คือ มีโปรแกรมการกำกับตนเองอันเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพของสามเณรนักเรียน ช่วงชั้นที่3 ซึ่งยังไม่มีผู้พัฒนาโปรแกรมนี้อันขึ้นมาจากใช้ศึกษากันสามเณรนักเรียนในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษามาก่อน และเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพของประชากร ได้พัฒนาโปรแกรมการกำกับตนเองใช้กับสามเณรนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป เนื่องจากการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองจะทำให้สามเณรนักเรียนเรียนรู้กระบวนการกำกับตนเองในการเรียนและการดำรงชีวิตในสังคม เป็นแนวทางให้ครูได้ปลุกฝังให้สามเณรนักเรียนฝึกการกำกับตนเอง เพื่อนำไปสู่การมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นสามเณรนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาตอนต้น(ช่วงชั้นที่3) โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ ปีการศึกษา2552 จำนวน 350 รูป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ สามเณรนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) ซึ่งเป็นสามเณรนักเรียนที่มีปัญหาด้านการมีวินัยในการเรียน โดยเลือกจากการประเมินของครูประจำชั้นจำนวน50 รูป และจัดเข้ากลุ่มโดยการสุ่ม (Random Assignment) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน(กลุ่มทดลอง) จำนวน 25 รูป และกลุ่มผู้ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (กลุ่มควบคุม) จำนวน 25 รูป

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ(Independent variable) ได้แก่ โปรแกรมการกำกับตนเอง
2. ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ การมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) ใน 6 ด้าน ได้แก่

- 2.1 ความรับผิดชอบ
- 2.2 การตรงต่อเวลา
- 2.3 ความมีน้ำใจ

2.4 ความตั้งใจเรียน

2.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และ

2.6 ความสามารถในการทำงาน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การกำกับตนเอง (Self-regulation)** หมายถึง กระบวนการที่สามเณรนักเรียน ตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง สังเกตพฤติกรรมด้วยตนเอง ประเมินพฤติกรรมด้วยตนเอง และแสดง ปฏิบัติการต่อตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปสู่พฤติกรรม เป้าหมายที่ต้องการ

2. **โปรแกรมการกำกับตนเอง (Self-regulation program)** หมายถึง กิจกรรมที่ผู้วิจัย สร้างขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการที่สามเณรนักเรียนตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง สังเกตและ บันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ประเมินพฤติกรรมด้วยตนเอง และแสดงปฏิบัติการต่อตนเอง

ในงานวิจัยนี้หมายถึง ชุดกิจกรรมโปรแกรมการกำกับตนเองที่สามเณรนักเรียนได้ทำ จำนวน 12 ครั้งๆ ละ 50 นาที โดยในแต่ละกิจกรรมสามเณรนักเรียนจะต้องตั้งเป้าหมายด้วย ตนเอง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ประเมินพฤติกรรมด้วยตนเอง แสดงปฏิบัติการ ต่อตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ ต้องการ

3. **การมีวินัยในการเรียน** หมายถึง การเรียนรู้การบังคับพฤติกรรมของตนเอง ใน การแสดงออกมาได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของสังคมและความต้องการของตนเอง อัน จะส่งผลดีต่อตนเอง ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงพฤติกรรมดังต่อไปนี้ ความรับผิดชอบ การตรง ต่อเวลา ความมีน้ำใจ ความตั้งใจเรียน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และความสามารถ ในการทำงาน

3.1 **ความรับผิดชอบ** หมายถึงการที่สามเณรนักเรียนสามารถทำหน้าที่ของตนเอง ให้สำเร็จได้ผลดีตามที่ได้รับมอบหมาย สามเณรนักเรียนจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบได้โดยไม่ ขาดเรียน หรือมาสาย ส่งการบ้านและงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอและทันเวลาที่ กำหนด ทำการบ้านด้วยตนเอง เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามแก้ปัญหาด้วย วิธีการที่ถูกต้อง เวลาทำแบบฝึกหัดฝึกก็ยอมรับผิดแล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

3.2 **การตรงต่อเวลา** หมายถึง การควบคุมตนเองให้สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ให้ สำเร็จทันเวลาที่กำหนด หรือตามข้อตกลง และรู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสมใช้เวลาให้เป็น ประโยชน์ เช่น มาโรงเรียนก่อนเวลาโรงเรียนเข้าเสมอ ถึงเวลาเข้าชั้นเรียนตรงเวลา ไม่ผลัดวัน ส่งงาน นัดใครไว้ไปตรงตามเวลานัด อ่านหนังสือตามเวลาที่กำหนด การส่งของที่เยี่ยมมาตาม นัดหมาย

3.3 ความมีน้ำใจ หมายถึง คุณลักษณะด้านจิตใจของสามเณรนักเรียนที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดี ที่สามเณรนักเรียนกระทำเพื่อผู้อื่นและสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

3.4 ความตั้งใจเรียน หมายถึง พฤติกรรมของสามเณรนักเรียน ที่มีความสนใจในการเรียนในแต่ละวิชา มีจิตเป็นสมาธิกำหนดแน่วแน่อยู่กับคำสอนของครู อุปกรณ์การเรียน หรือกิจกรรมต่างๆ ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจจริง ไม่เล่นกันหรือพูดคุยกับเพื่อน ในเวลาเรียน ความตั้งใจเรียนที่เกิดจะช่วยสร้างความคิด จินตนาการ และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นให้กับสามเณรนักเรียนได้เป็นอย่างดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

3.5 การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ หมายถึง พฤติกรรมของสามเณรนักเรียน ในการปฏิบัติตามด้วยความยินยอมเต็มใจ อย่างเคร่งครัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อกำหนดของห้องเรียน และโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น นั่งหมั้นจิ๋วได้ถูกต้องตามระเบียบ พุดจาไพเราะ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน และโรงเรียนอย่างเคร่งครัดรู้จักเข้าแถวก่อน และหลัง เวลาส่งงานหรือทำกิจกรรมต่างๆ ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อลุกจากที่นั่ง

3.6 ความสามารถในการทำงาน หมายถึง ความสามารถในการทำงานต่าง ๆ อย่างมีขั้นตอนตามกระบวนการของสามเณรนักเรียน คือการวางแผน ลงมือปฏิบัติงาน และประเมินผลงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อให้ได้ผลงานตามที่กำหนดไว้ และงานมีประสิทธิภาพ

4. สามเณร หมายถึง เหล่ากอ (ผู้สืบเชื้อสาย) ของสมณะ หรือบรรพชิตในพระพุทธศาสนา ผู้ยังมีได้อุปสมบทเป็นภิกษุเพียงแต่บรรพชาด้วยไตรสรณคมน์ ถือสิกขาบท 10 ประการ และกิจวัตรบางอย่างเป็นปกติ มีอายุยังไม่ครบ 20 ปีบริบูรณ์

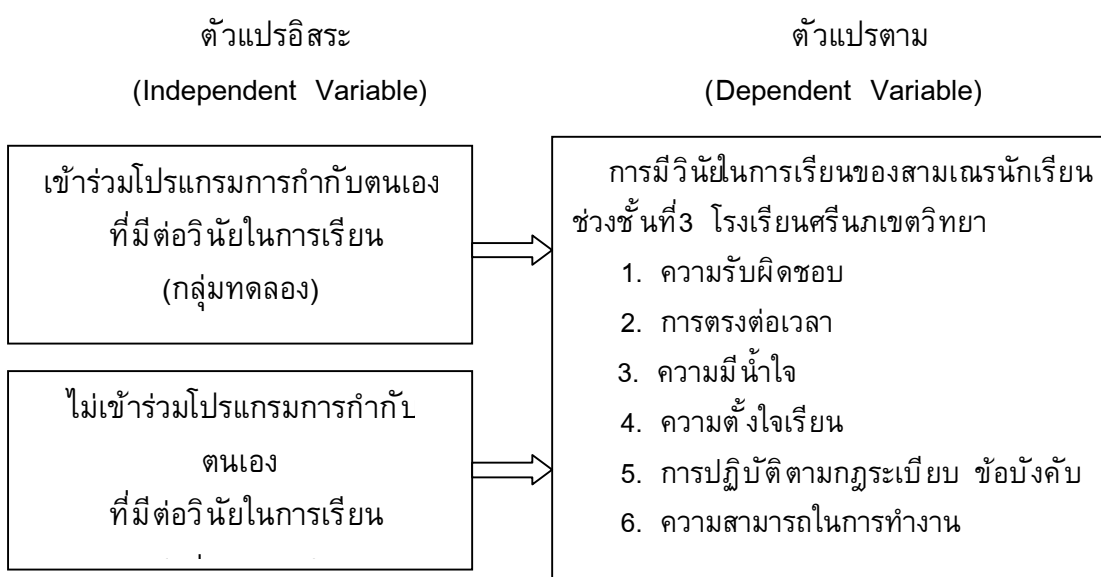
5. นักเรียน หมายถึง นักเรียนที่บรรพชาเป็นสามเณร ศึกษาอยู่ในโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ ในงานวิจัยครั้งนี้หมายถึงเฉพาะนักเรียนในช่วงชั้น ๗ ปีการศึกษา 2552

6. พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษารูปแบบหนึ่งของคณะสงฆ์ ที่รัฐกำหนดให้ขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เป็นการศึกษาระดับมัธยมศึกษา เพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุและสามเณรได้ศึกษาวิชาการทางโลก และทางธรรมควบคู่กันไป การดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด สถานศึกษาเรียกว่า โรงเรียน

7. โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา หมายถึง โรงเรียนที่วัดตากฟ้า(พระอารามหลวง) เลขที่ 76 หมู่ที่ 1 ถนนพหลโยธิน ตำบลตากฟ้า อำเภอดตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จัดตั้งขึ้นบนพื้นที่ของวัด เพื่อให้การศึกษาแก่สามเณรตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ดำเนินการจัดการศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 เป็นต้นมา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาคือ เพื่อสร้างโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่ส่งผลต่อการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียน ช่วงชั้นที่3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ ใน 6 เรื่อง คือ ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ความตั้งใจเรียน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และความสามารถในการทำงาน เพื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน(กลุ่มทดลอง) และกลุ่มผู้ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน(กลุ่มควบคุม) ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. หลังการทดลองสามเณรนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองจะมีระดับการมีวินัยในการเรียนสูงกว่าสามเณรนักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรม

2. หลังการทดลองสามเณรนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองจะมีวินัยในการเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนครินทรวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและ ได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. โรงเรียนศรีนครินทรวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)
  - 1.1 ความเป็นมาของพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
  - 1.2 ความเป็นมาของโรงเรียนศรีนครินทรวิทยา
2. การกำกับตนเอง
  - 2.1 แนวคิดของการกำกับตนเอง
  - 2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง เป้าหมาย และการรับรู้ความสามารถของตนเอง
  - 2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง และการเตือนตนเอง
  - 2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
  - 2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเอง
  - 2.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองของวัยรุ่น
  - 2.7 เทคนิคการกำกับตนเอง
  - 2.8 สิ่งที่มีความสำคัญต่อการกำกับตนเอง
  - 2.9 การกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียน
  - 2.10 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง
3. การมีวินัยในการเรียน
  - 3.1 ความหมายของวินัยในการเรียน
  - 3.2 คุณลักษณะของผู้มีวินัยในการเรียน
  - 3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยในการเรียน
  - 3.4 การปลูกฝังเสริมสร้างและพัฒนาวินัยในการเรียน
  - 3.5 คุณค่าและประโยชน์ของวินัยในการเรียน
  - 3.6 พฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อวินัยในการเรียน
  - 3.7 สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับการมีวินัยในการเรียน
  - 3.8 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีวินัยในการเรียน

1. โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)

1.1 ความเป็นมาของพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

วิชัย ธรรมเจริญ (2541: 4 - 5) กล่าวว่า พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับ ต่อมามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดแผนกมัธยมขึ้นเรียกว่าโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา ต่อมาโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาได้แพร่หลายออกไป ทางคณะสงฆ์โดยองค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ว่า โรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำหรับนักเรียนวัด โดยมติของสังฆมนตรีและกระทรวงศึกษาธิการได้ออกเป็นระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ เมื่อปี พ.ศ. 2500 ในปี พ.ศ. 2507 ได้ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกบาลีใหม่เรียกว่า บาลีศึกษาสามัญศึกษา และปริทัศน์ศึกษา พร้อมกับยกเลิกระเบียบสังฆมนตรี ว่าด้วยการศึกษาของโรงเรียนบาลีวิสามัญสำหรับนักเรียนวัด ต่อมาพิจารณาเห็นว่าการศึกษาทางโลกเจริญก้าวหน้าไปตามสภาพการเปลี่ยนแปลงของโลก จึงเห็นควรมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้นเพื่อให้ผู้ศึกษาได้บำเพ็ญตนให้เป็นประโยชน์ทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป จึงมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 และระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 ที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน การให้มีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้การศึกษาในโรงเรียนเป็นประโยชน์ต่อฝ่ายศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง คือ ฝ่ายศาสนจักรได้ศาสนทายาทที่ดีมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาแท้จริงเป็นผู้ประพฤติปฏิบัติชอบ ดำรงอยู่ในสมณธรรมสมควรแก่ภาวะสามารถธำรงและสืบต่อพระพุทธศาสนาให้เจริญสถาพร และถ้าพระภิกษุและสามเณรลาสิกขา ก็สามารถเข้าศึกษาต่อในสถานศึกษาของรัฐ หรือเข้ารับราชการสร้างประโยชน์ก้าวหน้าให้แก่ตนเองและบ้านเมืองได้ ด้วยการบริหารงานโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้พระภิกษุและสามเณรได้เรียนรู้ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ภายใต้การควบคุมของสภาการศึกษาคณะสงฆ์ มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน มีคณะกรรมการการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

วิชัย ธรรมเจริญ (2543: 26-30); และกระทรวงศึกษาธิการ (2535: 35) กล่าวว่า ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 กำหนด

ว่า โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นในวัดหรือที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนา เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจะจัดตั้งขึ้นได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ และด้วยความเห็นชอบของประธานสภาการศึกษาสงฆ์ โรงเรียนต้องจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (เดิมกรมการศาสนา) จะให้การสนับสนุนเป็นเงินอุดหนุนตามกำลังงบประมาณ และเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษากำหนด ดังนั้น โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นโรงเรียนที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาบรมแก่เยาวชนชายที่เข้าไปอยู่ในพระพุทธศาสนา โดยใช้หลักสูตรการสอนแห่งพระพุทธศาสนาเป็นหลักสูตรการอบรมเพื่อให้ผู้ได้รับการอบรมมีศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม สมกับที่ประเทศไทยเป็นเมืองแห่งพระพุทธศาสนา

พระนิมิตร กลิ่นดอกแก้ว (2549: 44) กล่าวว่า พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เป็นระบบการจัดการศึกษา ที่รัฐจัดไว้สำหรับพระภิกษุและสามเณร เป็นการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา เนื้อหาวิชาที่เรียนจะมีวิชาด้านพระพุทธศาสนาเป็นวิชาหลัก มีวิชาอื่นๆ ทางด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นวิชาเสริม เพื่อให้โอกาสพระภิกษุสามเณรได้ศึกษาวิชาทั้งทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป และการดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สอดคล้องกับที่หมื่นสภาคภูมิ (2538: 7 - 8) กล่าวไว้ว่า หลักสูตรของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้น กำหนดให้เรียน 9 หมวด คือ บาลีธรรมวินัย ศาสนปฏิบัติ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และหมวดสุขศึกษา วิชาเหล่านี้ได้พิจารณาเห็นว่า จะเป็นประโยชน์แก่การเผยแผ่พระพุทธศาสนา และสามารถมีศักดิ์และสิทธิ์ เท่ากับของโรงเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2535: 35) ปัจจุบันการศึกษาของสงฆ์มีอยู่ 3 แผนก ได้แก่ แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา แผนกธรรมและแผนกบาลีนั้นเป็นการจัดการศึกษาเฉพาะด้านหลักสูตรการสอนในพระพุทธศาสนาล้วนๆ ไม่มีวิชาสามัญศึกษาเข้าไปปะปน ส่วนแผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาที่ผสมผสานกันทั้งหลักสูตรแผนกธรรม แผนกบาลี และหลักสูตรสามัญศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการเข้าด้วยกัน แต่หลักสูตรแผนกธรรม-บาลีไม่เข้มข้นมากนัก แต่ก็ยังมีเนื้อหามากกว่าวิชาพระพุทธศาสนาในโรงเรียน ดังนั้นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมกับเยาวชนยุคปัจจุบัน เพราะสามารถบูรณาการนำเอาการศึกษาสงฆ์ทั้ง 3 แผนกมาหลอมเป็นหนึ่งเดียว ซึ่งเป็นการศึกษาแผนกเดียวที่ทุกคนยอมรับว่า เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะสงฆ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า ความเป็นมาของพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ได้จัดตั้งขึ้นเนื่องจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาและบาลีวิสามัญศึกษา ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้งสองแห่งที่เปิดดำเนินการมาตั้งแต่ พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับ เดิมเรียกว่าโรงเรียนบาลีวิสามัญศึกษาสำนักเรียนวัดตั้งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา เมื่อวันที่ 20 กรกฎาคม พ.ศ. 2514 ปัจจุบันใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535 เพื่อเป็นประโยชน์ต่อฝ่าย ศาสนจักรและฝ่ายบ้านเมือง เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้พระภิกษุและสามเณรได้เรียนรู้ตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการ มีสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นผู้ดูแลรับผิดชอบ ภายใต้การควบคุมของสภาการศึกษาคณะสงฆ์ มีสมเด็จพระสังฆราชเป็นประธาน เป็นการศึกษาในรูปแบบหนึ่งของการศึกษาคณะสงฆ์ที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเปิดโอกาสให้พระภิกษุและสามเณรได้ศึกษาวิชาการทางโลกและทางธรรมควบคู่กันไป การดำเนินการจัดการศึกษาเป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษา เรียกว่า โรงเรียน

1.2 ความเป็นมาของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา

พระมหาสุนทร สุนทรเมธี (2547: 2 – 12) โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) (Srinapakhetwittaya School: S.W.) เป็นโรงเรียนที่วัดตากฟ้า พระอารามหลวง เลขที่ 76 หมู่ที่ 1 ถนนพหลโยธิน ตำบลตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จัดตั้งขึ้นบนพื้นที่ของวัด เพื่อให้การศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณรตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ที่ใช้นามว่าศรีนภเขตวิทยา โดยใช้ราชทินนามของท่านเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน และท่านเจ้าอาวาสรูปที่ผ่านมาซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งวัดตากฟ้า คือพระศรีสุทธิเวที (ในราชทินนามขณะนั้น) และพระครูนภเขตคณารักษ์ (ศรี + นภเขต) เพื่อเป็นเกียรติแก่เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน และถวายเป็นเกียรติแด่พระครูนภเขตคณารักษ์ อดีตเจ้าอาวาสวัดตากฟ้ารูปที่ 1 เจ้าคณะอำเภอตากฟ้า รูปที่ 1 ผู้ก่อตั้งวัดตากฟ้า และพระอุปัชฌาย์ของท่านเจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน

โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (Srinapakhetwittaya School: S.W.) ได้รับอนุญาตจัดตั้งเป็นโรงเรียนเมื่อวันที่ 11 กันยายน พ.ศ. 2539 จากกรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ ในขณะนั้นซึ่งในปัจจุบันเป็นสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรีโดยพระราชบัญญัติ (ริต ริตเวที, ทับเอี่ยม) ป.ธ. 9, กศ.ม. (บริหารการศึกษา) ในราชทินนามปัจจุบัน เจ้าอาวาสวัดตากฟ้า พระอารามหลวง และรองเจ้าคณะจังหวัดนครสวรรค์ เป็นผู้ขออนุญาตจัดตั้งขึ้น มีพระราชบัญญัติเป็นผู้จัดการโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา และพระอมรเมธี (สุนทร สุนทรเมธี, มนต์สวรรค์) ป.ธ. 7, กศ.ม. (บริหารการศึกษา) รองเจ้าอาวาสวัดตากฟ้า

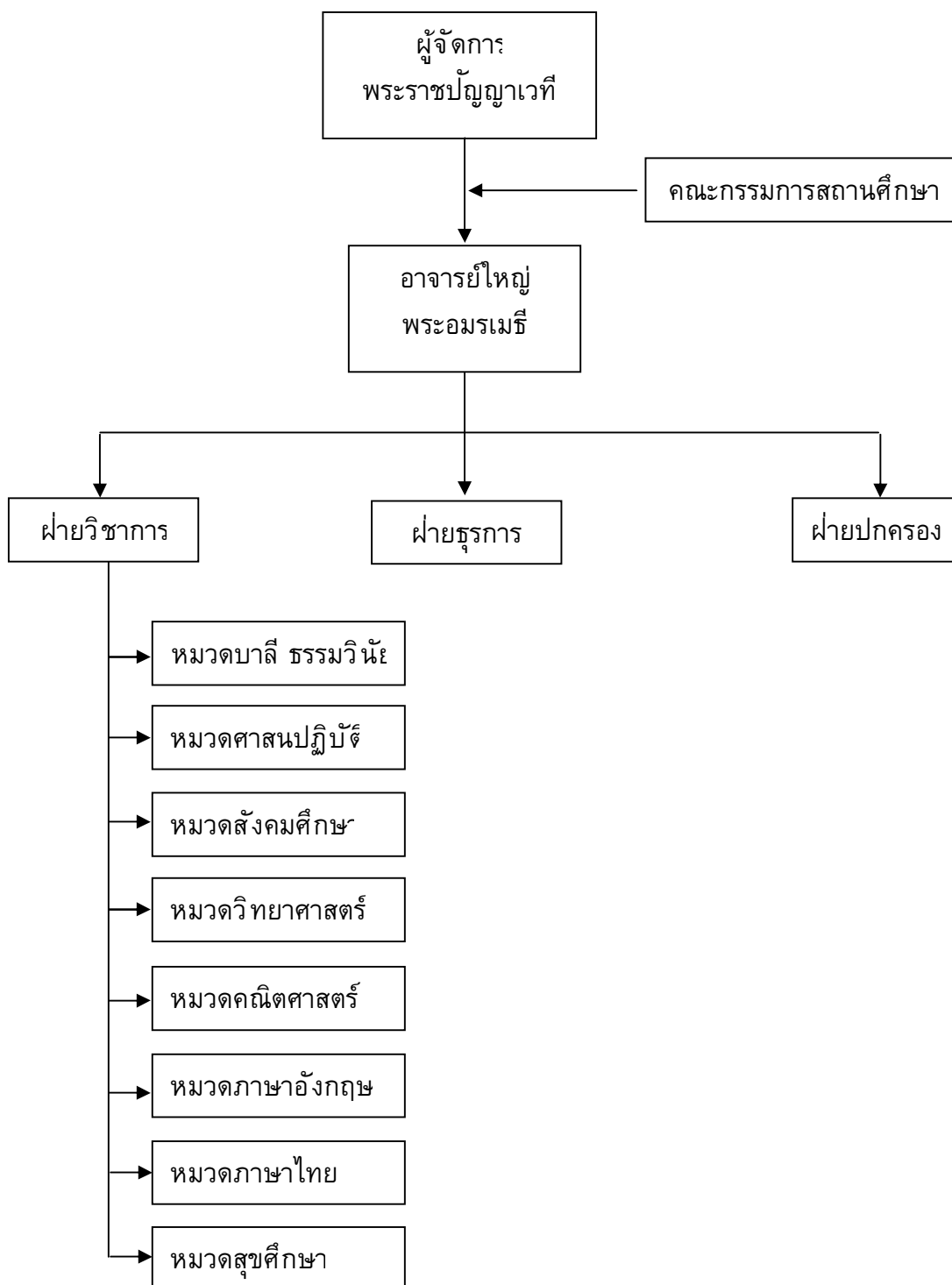
พระอารามหลวง และรองเจ้าคณะอำเภอตากฟ้า เป็นอาจารย์ใหญ่ (ผู้อำนวยการ) ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2539

ระบบโครงสร้างการบริหารงานของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา

โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) จัดแบ่งสายการบริหารงานออกเป็น 3 ฝ่ายคือ

1. ฝ่ายวิชาการ งานที่รับผิดชอบ คือ
  - 1.1 งานแผนงานและนิเทศทางวิชาการ
  - 1.2 งานทะเบียน และงานวัดผลประเมินผล
  - 1.3 งานหมวดวิชา
2. ฝ่ายธุรการ งานที่รับผิดชอบ คือ
  - 2.1 งานการเงินและบัญชี
  - 2.2 งานบุคลากร
  - 2.3 งานกิจกรรมนักเรียน
  - 2.4 งานประชาสัมพันธ์
3. ฝ่ายปกครอง งานที่รับผิดชอบ คือ
  - 3.1 งานอาจารย์ที่ปรึกษา
  - 3.2 งานคณะกรรมการนักเรียน
  - 3.3 งานควบคุมความประพฤติ
  - 3.4 งานเวรประจำวัน

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการบริหารจัดการการศึกษาของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา

ที่มา: ถมรัตน์ บุญญานิตย์. (2547). การวิจัยและส่งเสริมเพื่อพัฒนาการศึกษาและการเผยแพร่ศาสนธรรม : กรณีศึกษาวัดตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์หน้า 11.

การบริหารจัดการศึกษาตามระบบการศึกษา

ถมรรัตน บัญญานิตย (2547: 11-15) กล่าวว่าในการบริหารจัดการศึกษาตามระบบการศึกษาของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา พระราชบัญญัติ(ริต ริตเวที ทับเอียม) ได้วางแผนการพัฒนาโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) ไว้โดยยึดหลักการจัดการศึกษา จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ แนวดำเนินการ และยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ ดังนี้

1. หลักการจัดการศึกษา

โรงเรียนศรีนภเขตวิทยาได้กำหนดหลักการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัดและความสนใจของตนเอง
2. เป็นการศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมขั้นพื้นฐาน เพื่อประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและศึกษาต่อ และ
3. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันได้ตามสมควรแก่สมณวิสัย (ถมรรัตน บัญญานิตย 2547: 12)

2. จุดมุ่งหมายการจัดการศึกษา

โรงเรียนศรีนภเขตวิทยาได้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาไว้ ดังนี้

เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งให้พระภิกษุและสามเณรพัฒนาตน และประพฤติปฏิบัติตนตามพระธรรมวินัย เป็นศาสนทายาทที่ดีและนำความรู้จากกการศึกษาไปพัฒนาสังคมตามระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข (ถมรรัตน บัญญานิตย 2547: 12)

3. วิสัยทัศน์ (Vision)

โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) มุ่งมั่นจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่ดี และเป็นคนดีของสังคม พร้อมทั้งเป็นผู้มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ในด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรมและวิชาการทางโลกควบคู่กันได้อย่างเหมาะสม และเกิดประโยชน์ในชีวิตอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการในการปฏิรูปการศึกษาควบคู่กับการใช้พระธรรมวินัยเป็นแนวทางในการบริหารจัดการ ตามคำขวัญของโรงเรียนที่ตั้งไว้ว่า

“ยึดมั่น ไตรสิกขา   การศึกษาคือรากฐาน
พัฒนาหน้าที่และการงาน   สืบสานพุทธธรรมให้ยั่งยืน

4. พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ โดยจัดแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. ส่งเสริมด้านคุณธรรม จริยธรรม อนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม
3. พัฒนาศักยภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรตามแนวปฏิรูปการศึกษาและมาตรฐานวิชาชีพครู และ
4. จัดระบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพด้วยการพัฒนาระบบสารสนเทศทางการศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและการมีส่วนร่วมจากชุมชน เพื่อนำไปสู่มาตรฐานการศึกษา (ถมรัตน์ บุญญานิตย์. 2547: 12)

5. เป้าประสงค์ (Objective)

พระมหาสุนทร สุนทรเมธี (2547: 7 - 8) กล่าวว่า หลักสูตรของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นศาสนทายาทที่สมบูรณ์ คือเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข สามารถนำความรู้ทั้งทางธรรมและทางโลกไปใช้ควบคู่กันอย่างมีประสิทธิภาพ จึงกำหนดเป้าหมายของหลักสูตรไว้ ดังนี้

1. นักเรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ทางพระพุทธศาสนากับวิทยาการสมัยใหม่ได้อย่างชาญฉลาด
2. นักเรียนเป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนา และเป็นคนดีของสังคม
3. นักเรียนมีความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย และคอมพิวเตอร์
4. นักเรียนสามารถเผยแผ่พระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนและประเทศชาติ
5. นักเรียนสามารถเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
6. นักเรียนสามารถรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ และปฏิบัติตนในสถานการณ์ต่างๆ ในฐานะเป็นศาสนทายาทที่ดี ได้อย่างเหมาะสม

6. แนวดำเนินการ

1. จัดให้พระภิกษุและสามเณรได้เลือกเรียนอย่างกว้างขวางเพื่อสำรวจ ความถนัด และความสนใจ
2. จัดประสบการณ์ต่างๆ ให้พระภิกษุและสามเณรได้รู้จักและเข้าใจตนเอง สามารถแสวงหาแนวทางในการพัฒนาตนเอง

3. ส่งเสริมให้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญศึกษา และประพฤติปฏิบัติตามพระธรรมวินัย
4. จัดให้มีการศึกษาติดตามและแก้ไขปัญหของพระภิกษุสามเณรอย่างต่อเนื่อง
5. จัดการเรียนการสอนเน้นวิชาพระปริยัติธรรมให้สามารถนำไปปฏิบัติได้
6. การจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้องการเสริมสร้างค่านิยม ศีลธรรมเพื่อเป็นศาสนทายาทที่ดีและ
7. จัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้และกระบวนการคิดอย่างมี เหตุผลและกระบวนการกลุ่ม (ถมรัตน์ บุญญานิตย์. 2547: 12 - 13)

7. ยุทธศาสตร์ในการดำเนินการ

7.1 ด้านการบริหารและการจัดการ

- 1) มีการส่งเสริมให้กลุ่มบุคคลหรือชุมชนมีส่วนร่วมในการแสวงหา ทรัพยากร เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
- 2) กรรมการบริหารโรงเรียน มีการแจ้งผลการดำเนินงานด้านการศึกษา แก่ชุมชนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
- 3) มีการจัดระบบบริหารงานและการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบงานใน ฝ่ายอย่างชัดเจนและไม่ซ้ำซ้อน
- 4) มีการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานเพื่อให้งานเป็น ปัจจุบัน และทันสมัยอยู่เสมอ (ถมรัตน์ บุญญานิตย์. 2547: 13)

7.2 ด้านสถานที่และวัสดุอุปกรณ์

- 1) เร่งรัดพัฒนาปรับปรุงบำรุงรักษาอาคารสถานที่
- 2) เร่งรัดพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภคและระบบการ สื่อสารภายในโรงเรียนให้เพียงพอ เหมาะสมและมีคุณภาพ
- 3) จัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เป็นอุทยานการศึกษา มีความราบรื่น สวยงาม สะอาด เป็นระเบียบ ส่งเสริมสุขภาพและการเรียนรู้
- 4) ส่งเสริมให้นักเรียนมีวัสดุอุปกรณ์และครุภัณฑ์การเรียนที่ทันสมัยให้ นักเรียนได้เรียนรู้ได้อย่างพอเพียงและต่อเนื่อง เพื่อยกระดับการศึกษาสู่ความเป็นสากล
- 5) พัฒนาห้องสมุดให้ได้มาตรฐานเป็นศูนย์กลางแห่งการศึกษาค้นคว้า เร่งรัดรณรงค์ จัดสร้างอาคารพิพิธภัณฑ์ ห้องศิลปวัฒนธรรม และห้องเกียรติยศของโรงเรียน (ถมรัตน์ บุญญานิตย์. 2547: 13)

7.3 ด้านหลักสูตรกระบวนการเรียนการสอน

- 1) โรงเรียนมุ่งเน้นพัฒนากระบวนการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- 2) สร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนการสอน ได้แก่ ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องสมุด การศึกษาทางไกลระบบดาวเทียม
- 3) ส่งเสริมให้ครูอาจารย์ได้รับการอบรมเทคนิควิธีการสอนการผลิตสื่ออุปกรณ์ต่างๆ
- 4) ส่งเสริมให้ครู อาจารย์ได้ไปศึกษาดูงานเพื่อรับรู้วิทยาการใหม่ๆ และนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- 5) พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นโดยชุมชนมีบทบาทและสนับสนุนเรื่องเนื้อหาสื่ออุปกรณ์ การจัดกิจกรรมภูมิปัญญาและวิทยาการ(ถมรัตน์ บุญญานิตย์. 2547: 14)

7.4 ด้านบุคลากร

- 1) ส่งเสริมสวัสดิการแก่บุคลากรทั้งในด้านการดำรงชีวิตด้านครอบครัว ด้านเพิ่มพูนความรู้ การทำวิจัย เพื่อประโยชน์แก่การพัฒนาการเรียนการสอน
- 2) ชักนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนตามความเหมาะสมเพื่อให้สอดคล้องกับการจัดหลักสูตรท้องถิ่น
- 3) จัดหาอัตรากำลังครูอาจารย์ให้มีเพียงพอกับจำนวนนักเรียน จัดแข่งขันหน้าที่ได้ตรงตามความสามารถและได้รับขวัญกำลังใจอย่างสม่ำเสมอ

7.5 คุณลักษณะที่พึงประสงค์

ถมรัตน์ บุญญานิตย์ (2547: 14-15) กล่าวว่า ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ของโรงเรียนศรีนภเชตวิทยา มุ่งปลูกฝังให้สามเณรมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

- 1) มีความรู้และทักษะในวิชาพระปริยัติธรรมและวิชาสามัญ
- 2) มีนิสัยใฝ่หาความรู้ มีสมณสัญญา เคารพเชื่อฟังและปฏิบัติตามข้อบังคับ และระเบียบสงฆ์
- 3) มีสุขภาพดีทั้งร่างกายและจิตใจ
- 4) รู้จักบำรุงรักษาศาสนสมบัติ อนุรักษ์และส่งเสริมสร้างสภาพแวดล้อม
- 5) มีความภาคภูมิใจในความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเลื่อมใส ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตย ที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

6) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ปรับปรุงแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญ แก่ชุมชนและสังคมสืบไป

8. การบูรณาการหลักธรรมของศาสนากับการศึกษา

ถมรัตน์ บุญญานิตย์ (2547: 15) กล่าวว่า เนื่องจากสำนักศาสนศึกษาวัด ดากฟ้า พระอารามหลวง อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ ได้จัดการเรียนการสอนทั้ง 3 แผนก คือ หลักสูตรพระปริยัติธรรม แผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษา โดยที่ผู้เรียนเป็น สามเณรจะศึกษาทั้งธรรม – บาลี และสามัญศึกษา ซึ่งจะจัดการเรียนการสอนทั้ง 3 แผนก ควบคู่กันไป กิจกรรมประจำวัน คือ ศึกษาบาลีในภาคเช้า ศึกษาแผนกสามัญศึกษาในภาคบ่าย และในภาคเย็นจะศึกษาแผนกบาลีอีกครั้งหนึ่ง จากนั้นจะมีตารางทบทวนบทเรียนทั้งแผนก สามัญศึกษาและแผนกบาลีในช่วงค่ำ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า ในกิจกรรมประจำวันของนักเรียน การบูรณาการศาสนา สู่ การศึกษาจะเกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนเป็นการสอนทั้งหลักสูตร พระปริยัติธรรมแผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษาจะอยู่ภายในกิจกรรมประจำวัน ทุกวัน ซึ่ง ลักษณะการสอนของแผนกธรรมจะเป็นการสอนแบบบูรณาการการศึกษาโดยปฏิบัติจริง เน้น วิชาพระปริยัติธรรมให้สามารถนำไปปฏิบัติได้ ส่วนการสอนแผนกบาลีจะมีลักษณะการฝึก ปฏิบัติการแปลมคธเป็นไทย การแปลไทยเป็นมคธ การสอบความจำและความเข้าใจบาลี ไวยากรณ์เป็นต้น สำหรับการสอนแผนกสามัญศึกษา ครูผู้สอนที่เป็นทั้งพระภิกษุและฆราวาส จะใช้วิธีการสอดแทรกหลักธรรมทางศาสนา การเสริมสร้างค่านิยม ศีลธรรม เพื่อเป็นศาสน ทายาทที่ดีโดยการบูรณาการการสอนด้วยวิธีการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นสำคัญและสอดแทรกการ เรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิด อย่างมีเหตุผล และกระบวนการ กลุ่ม รวมทั้งวิธีการสอนทางพระพุทธศาสนา เช่น การสอนโดยวิธีการสืบค้น การสอบแบบ ร่วมมือ การสอนโดยการแก้ปัญหา การสอนโดยวิธีใช้ โยนิโสมนสิการ การสอนแบบอริยสัจ ๔ เป็นต้น

นอกจากนี้ โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา และสำนักศาสนศึกษาวัดตากฟ้า พระอาราม หลวง ยังใช้กลวิธีการสอนศีลธรรมอีกมากมายหลายวิธี คือ การสอนด้วยการปฏิบัติจริง เช่น ปฏิบัติพิธีกรรม ปฏิบัติมารยาทที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ การเชิญวิทยากร มาบรรยาย จัด นิทรรศการธรรมะเพื่อชีวิต พุทธประวัติ การอภิเษาย การทำสมาธิภาวนา การเรียนนอก ห้องเรียนเพื่อสังเกตธรรมะจากธรรมชาติ เช่น เรียนได้ต้นไม้ในวัด ในส่วน พุทธศาสตร์ เป็นต้น (ถมรัตน์ บุญญานิตย์ 2547: 15)

จากที่นักการศึกษากล่าวมา สรุปได้ว่า โรงเรียนศรีนภเขตวิทยามีความเป็นมาดังนี้ เป็นโรงเรียนที่วัดตากฟ้า (พระอารามหลวง) เลขที่ 76 หมู่ที่ 1 ถนนพหลโยธิน ตำบลตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์ จัดตั้งขึ้นบนพื้นที่ของวัด เพื่อให้การศึกษา แก่พระภิกษุและ

สามเณรตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้รับอนุญาตจัดตั้งเป็นโรงเรียนเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2539 จาก สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ขึ้นตรงต่อนายกรัฐมนตรี โดยมีพระราชบัญญัติว่า เป็น ผู้จัดการ พระอมรเมธี เป็นอาจารย์ใหญ่ ดำเนินการจัดการเรียน การสอนมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 ถึงปัจจุบัน

2. การกำกับตนเอง

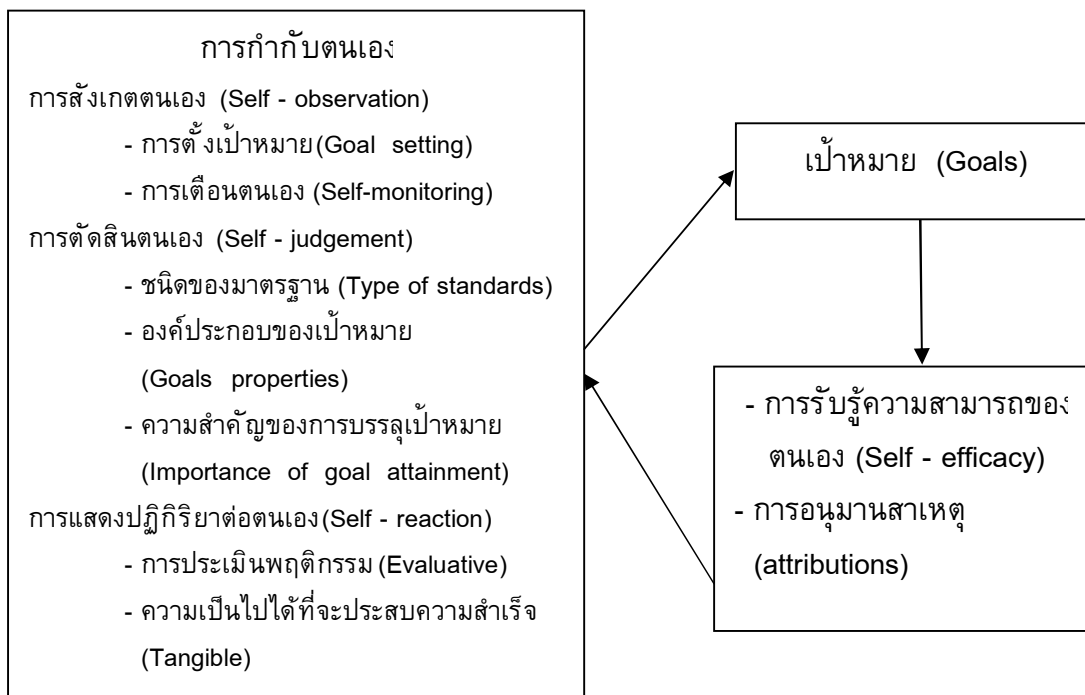
2.1 แนวคิดของการกำกับตนเอง

ซิมเมอร์แมน (Zimmerman. 1998: 1) กล่าวว่า การกำกับตนเอง (Self - regulation) เป็นกระบวนการที่บุคคลตั้งเป้าหมายสำหรับตนเอง บันทึกพฤติกรรมตนเอง และ คิดกลวิธีให้บรรลุเป้าหมายด้วยตนเอง บุคคลจะเป็นผู้ควบคุมกระบวนการนี้ด้วยตนเอง

ชังก์ (Schunk. 1994: 76 - 79) การกำกับตนเอง (Self-regulation) ประกอบด้วย กระบวนการย่อย 3 กระบวนการ ดังนี้

1. การสังเกตตนเอง (Self - observation)
2. การตัดสินตนเอง (Self - judgement)
3. การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self - reaction)

ตั้งแต่เริ่มกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะมีเป้าหมายว่าจะต้องได้รับทักษะความถี่ละ เมื่องานสำเร็จก็ได้รับคะแนนดี ๆ ซึ่งตลอดการทำกิจกรรมนั้นนักเรียนจะมีการสังเกตตนเอง การตัดสินตนเอง และตอบสนองการรับรู้ของเขาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือเรียกว่า เป็นการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง เมื่อกิจกรรมนั้นสิ้นสุดลง เช่น เมื่อครูสั่ง ให้นักเรียนทำรายงาน ชิ้นหนึ่ง นักเรียนจะตั้งเป้าหมายในการทำงานเช่น จะต้องทำรายงานให้เสร็จทันเวลาและให้ได้ คุณภาพ เพื่อให้ได้คะแนนดี ๆ ในขั้นตอนของการทำรายงาน นักเรียนจะมีการสังเกตตนเอง ว่าตนเองมีเป้าหมายอะไร และตนเองได้ทำรายงานเป็นอย่างไรบ้าง เมื่อทำรายงานเสร็จก็จะมี การตัดสินตนเองว่า ผลที่ได้เป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้าเป็นไปตามเป้าหมายที่ตั้ง ไว้ จึงให้รางวัลกับตนเอง แต่ถ้าไม่เป็นไปตามเป้าหมาย อาจกลับไปแก้ไขและปรับปรุง ขั้นตอน การทำงานใหม่ เมื่อผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ไปแล้ว สิ่งที่นักเรียนจะได้รับก็คือ การ รับรู้ความสามารถของตนเองว่าอยู่ระดับใด และเมื่อต้องทำกิจกรรมในลักษณะที่คล้ายกันอีก นักเรียนก็จะมีเป้าหมายที่เหมาะสมกับตนเอง และมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จมากขึ้น กระบวนการกำกับตนเองแสดงไว้ในภาพประกอบดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 การกำกับตนเอง (Self-Regulation)

ที่มา : Schunk. (1994). *Self-regulation of self-efficacy & attributions in academic setting*. p. 76.

จากภาพประกอบข้างต้นสามารถอธิบายรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การสังเกตตนเอง (Self - observation)

การสังเกตตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่

1.1 การตั้งเป้าหมาย (Goal setting) หมายถึง การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายหรือกำหนดเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

1.2 การเตือนตนเอง (Self - monitoring) หมายถึง กระบวนการที่บุคคลสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตนเองกระทำ

ในระยะแรกของการกำกับตนเอง (Self - Regulation) เป็นระยะของการเลือกเป้าหมายก่อนที่บุคคลจะสามารถกำกับพฤติกรรมของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ บุคคลจะต้องเลือกเป้าหมาย และต้องคิดว่าอะไรที่เขาตั้งใจจะกระทำ การตั้งเป้าหมายเป็นกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งจะมีตัวแปรที่มาเกี่ยวข้องด้วยคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self - Efficacy) การตั้งเป้าหมายต้องเหมาะสมกับระดับความสามารถของบุคคลนั้น จึงจะมีโอกาสบรรลุ

เป้าหมายได้มาก นอกจากนี้ขณะที่บุคคลกระทำพฤติกรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ ก็จะต้องมีการเตือนตนเองโดยการบันทึกพฤติกรรมของตนไว้ด้วย

2. การตัดสินตนเอง (Self - judgement)

เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการกระทำกับเป้าหมาย การตัดสินตนเอง (Self - judgement) ขึ้นอยู่กับ

- 2.1 ชนิดของมาตรฐาน (Type of standards)
- 2.2 องค์ประกอบของเป้าหมาย (Goals properties)
- 2.3 ความสำคัญของการบรรลุเป้าหมาย (Importance of goal attainment)

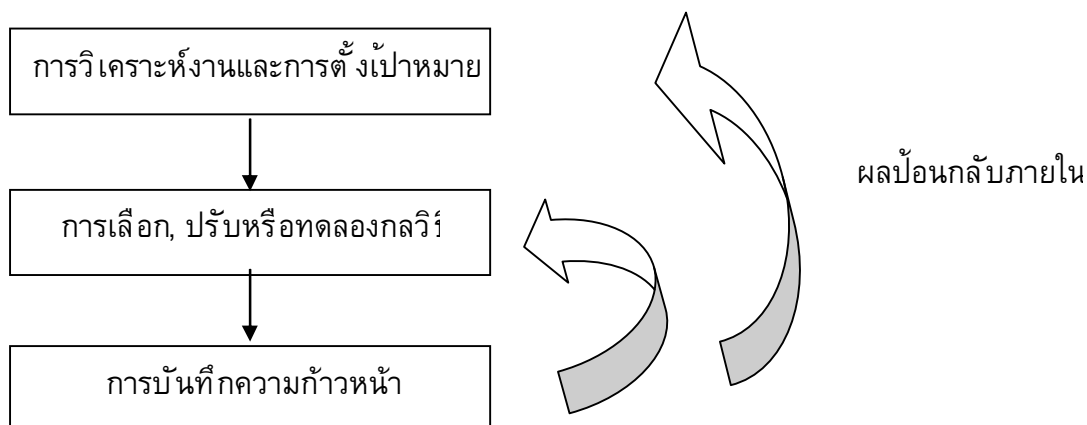
3. การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self - reaction)

การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง ประกอบด้วย การประเมินพฤติกรรม (Evaluative) และความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ (Tangible) การประเมินเกี่ยวข้องกับความเชื่อของนักเรียนเกี่ยวกับความสำเร็จของตน และความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ (Tangible) จะมีผลต่อการจูงใจให้เกิดพฤติกรรม

การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองเป็นการกำกับพฤติกรรมของตนเองว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรเมื่อได้รับผลที่กระทำไว้แล้ว และจะแก้ไขพฤติกรรมของตนเองอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

เมื่อการกระทำบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ บุคคลก็จะเสริมแรงตนเอง (Self - reinforcement) การเสริมแรงตนเอง (Self - reinforcement) เป็นกระบวนการที่บุคคลกระทำเพื่อเพิ่มและคงอยู่ของพฤติกรรม ของตนเอง จากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social learning theory) การเสริมแรงทำหน้าที่เป็นตัวจูงใจ การใช้เงื่อนไขการให้รางวัลตนเองขึ้นกับระดับของการแสดงออกของแต่ละคน

ในกระบวนการกำกับตนเองของนักเรียน เมื่อนักเรียนไม่พึงพอใจกับผลที่ได้รับก็อาจมีการปรับปรุงกลวิธีหรือเป้าหมายใหม่ได้ เพื่อให้ได้รับความพึงพอใจ แสดงดังภาพประกอบต่อไป

ภาพประกอบ 4 กระบวนการปรับปรุงเป้าหมาย

ที่มา: Butler. (1998). *The Strategic Content Learning Approach to Promoting Self - Regulated Learning with Learning Disability*. p.163.

บัตเลอร์ (Butler. 1998: 162 - 166) กล่าวว่า การพัฒนาการกำกับตนเองของนักเรียน ครูเป็นตัวช่วยให้นักเรียนมีการใช้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทางปัญญา อันดับแรกนักเรียนจะต้องมีการรับรู้ความสามารถของตนเองให้ถูกต้องเสียก่อนเพื่อที่จะตั้งเป้าหมายให้เหมาะสมกับตนเอง และนักเรียนต้องเลือกกลวิธีการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพซึ่งครูต้องเข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียน สุดท้ายนักเรียนจะต้องบันทึกและจดจำการกระทำของตนเอง ในระหว่างขั้นตอนการบันทึกนี้นักเรียนจะมีการเปรียบเทียบความก้าวหน้ากับเป้าหมาย ซึ่งเป็นกระบวนการภายในและขึ้นอยู่กับความพยายามของตัวนักเรียนเอง

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2541: 54) กล่าวว่า การกำกับตนเอง (Self-regulation) เป็นแนวคิดที่สำคัญอีกแนวหนึ่งที่มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) ของแบนดูรา (Bandura. 1986: unpagged) ซึ่งบันดูราเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เป็นผลพวงของการเสริมแรงและการลงโทษจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์สามารถกระทำบางสิ่งเพื่อควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง กระบวนการดังกล่าวนี้คือ การกำกับตนเอง

จิตติมา บำรุงญาติ (2549: 5) กล่าวว่า การกำกับตนเอง หมายถึง การจัดการให้นักเรียนสามารถที่จะกำกับตนเอง ในการเรียนทั้ง 3 กระบวนการ ได้แก่ กระบวนการสังเกต กระบวนการตัดสินใจ และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง

กุสุมา สุริยา (2550: 29, 32) กล่าวว่า การกำกับตนเอง (Self-regulation) เป็นแนวคิดที่สำคัญอีกแนวหนึ่งของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory)

ของแบนดูรา (Bandura. 1986; unpagged) เป็นทฤษฎีที่อธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ว่าเกิดจากการปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน สำหรับแนวคิดการกำกับตนเอง แบนดูราเชื่อว่า พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ได้เป็นผลพวงของการเสริมแรงและการลงโทษจากภายนอกแต่เพียงอย่างเดียว แต่มนุษย์สามารถกระทำบางสิ่งเพื่อควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง ซึ่งความสามารถนี้ แบนดูราเรียกว่า การกำกับตนเอง

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า แนวคิดการกำกับตนเอง (Self-regulation) ได้แก่ การที่บุคคลจะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการนั้น ควรที่จะเริ่มต้นจากตนเองก่อน ผู้วิจัยจึงนำแนวคิดการกำกับตนเองมาประยุกต์ใช้ในการจัดโปรแกรมการกำกับตนเอง เพื่อพัฒนาการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนศรีนครินทรวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) เพื่อให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มทดลอง รู้จักสังเกตพฤติกรรมของตนเอง โดยการจดบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ของตนเองไว้แล้วนำมาเปรียบเทียบกับวิเคราะห์ ตัดสินใจว่า ควรจะลด เลิก หรือเลือกแนวทางการปฏิบัติตัว เพื่อให้มีพฤติกรรมที่ถูกต้องนำไปสู่การปฏิบัติตัวเองให้ดีขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง เป้าหมาย และการรับรู้ความสามารถของตนเอง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived self-efficacy) ครั้งนี้อยู่บนพื้นฐานทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนของแบนดูรา (Bandura. 1997)

2.2.1 ความหมายการรับรู้ความสามารถของตน

แบนดูรา (Bandura. 1997: 243) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตน เป็นกระบวนการรู้คิด (Cognitive process) ที่บุคคลเชื่อว่าตนเองมีความสามารถในการกระทำให้บรรลุความสำเร็จในระดับที่กำหนดได้ เนื่องจากการรับรู้ความสามารถของตนเป็นตัวคั่นกลางที่สำคัญระหว่างความรู้หรือทักษะของบุคคลและการแสดงพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น การรับรู้ความสามารถของตนเองจึงเป็นแนวคิดเกี่ยวกับตนเองของบุคคลในเรื่องความสามารถที่จะปฏิบัติงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะมากกว่าเป็นการประเมินตนเองในภาพรวมที่ ทั่วไป (Global self-evaluation)

สมโภชน์ เอี่ยมสุภามิตร (2541: 57) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้

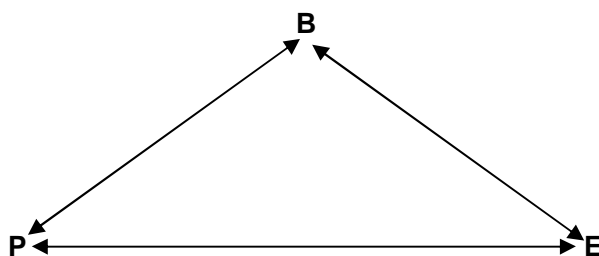
กรภัทร วรเชษฐ์ (2548: 46) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง การรับรู้ของบุคคลว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำได้หรือไม่มีความเชื่อในความสามารถของตนเอง รู้ว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำได้ในทุกสิ่งที่ต้องการ หากเรียนรู้ที่จะฝึกฝนในสิ่งนั้น

รู้ว่าตนเองมีความถนัดด้านใดเป็นพิเศษ ทั้งด้านการเรียน และความสามารถด้านอื่นๆ ที่จะจัดระบบ และกระทำให้บรรลุผลตามที่กำหนดได้

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง การที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรม เป็นกระบวนการรู้คิด มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง รู้ว่าตนเองมีความสามารถที่จะทำในทุกสิ่งที่ต้องการได้ หากเรียนรู้ที่จะฝึกฝนในสิ่งนั้น ทั้งการเรียน และความสามารถอื่นๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้

2.2.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตน

แบนดูรา (Bandura. 1986: 24) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตน (Perceived self-efficacy) เป็นแนวคิดสำคัญแนวหนึ่งมาจากทฤษฎีการรู้คิดเชิงสังคม (Social cognitive theory) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการรู้คิดเชิงสังคมเชื่อว่า การเปลี่ยนแปลงของบุคคลเป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบ 3 ชนิด ซึ่งเป็นตัวกำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal determinism) ได้แก่ พฤติกรรมการรู้คิดและปัจจัยส่วนบุคคล และอิทธิพลของสิ่งแวดล้อม ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจแสดงได้ดังภาพประกอบต่อไปนี้

B = พฤติกรรม (Behavior)

P = การรู้คิดและปัจจัยส่วนบุคคล (Cognitive & other personal factors)

E = อิทธิพลของสิ่งแวดล้อม (Environment influences)

ภาพประกอบ 5 แบบแผนแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวกำหนด 3 ชนิดที่มีอิทธิพลเชิงเหตุ-ผล ซึ่งกันและกัน

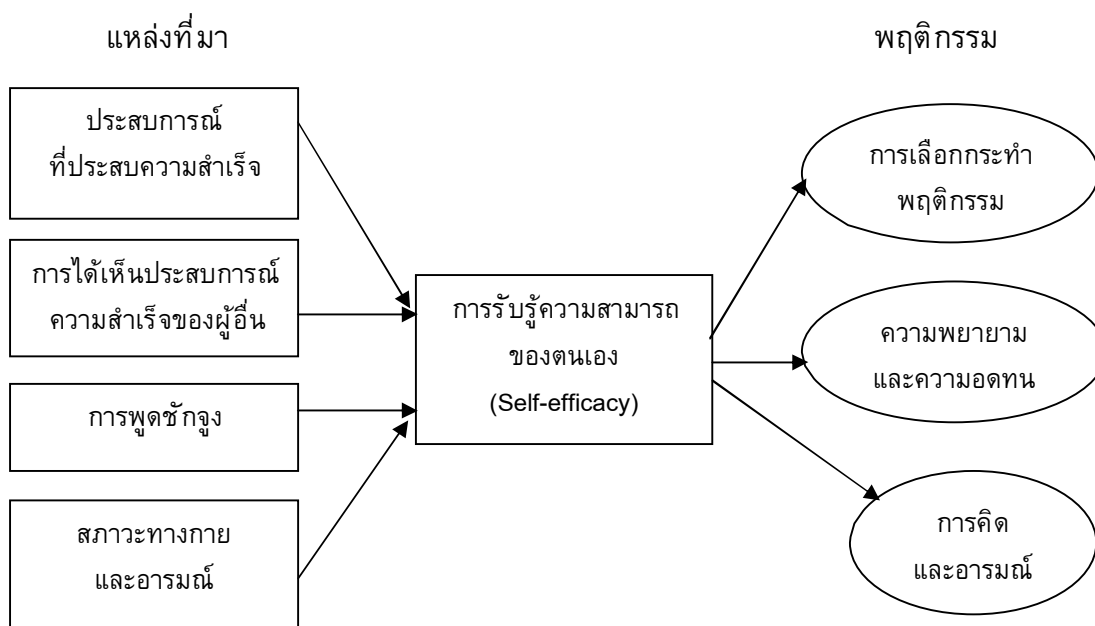
ที่มา : Bandura. (1986) *Social Foundation of Theory & Action : A social Cognitive Theory*. p. 24.

ทฤษฎีการรู้คิดเชิงสังคม เชื่อว่าตัวแปรสำคัญในการตัดสินใจกระทำพฤติกรรมของบุคคลมีอยู่ 2 ประเภท คือ การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) และความคาดหวังในผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น (Outcome expectation) กล่าวคือ การรับรู้ความสามารถของตน เป็นการตัดสินใจความสามารถของตนเองว่าจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ขณะที่ความคาดหวังในผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้นเป็นการตัดสินใจว่าผลลัพธ์ใดจะเกิดขึ้นหลังจากได้กระทำพฤติกรรมนั้นไปแล้ว

แบนดูรา (Bandura. 1995: 2) กล่าวว่า ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนเป็นทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุเกี่ยวกับบุคคล (Personal causation) ได้อย่างสมบูรณ์ภายใต้กรอบแนวคิดที่สอดคล้องกัน เริ่มจากจุดเริ่มต้นของความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของบุคคล (Personal efficacy) โครงสร้างและหน้าที่ของความเชื่อ กระบวนการในการกระทำและผลที่เกิดขึ้นในลักษณะต่างๆ ตลอดจนการอธิบายกระบวนการเหล่านี้ได้ทั้งในระดับบุคคลและระดับกลุ่ม ในระยะหลังแบนดูราได้อธิบายระบบความเชื่อเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนให้ขยายวงกว้างขึ้น โดยเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถในการทำงานเป็นกลุ่ม (Collective efficacy) และการรับรู้ความสามารถของสถาบัน (Institutional efficacy) จุดเด่นประการหนึ่งของทฤษฎีการรับรู้ความสามารถในการทำงานของตนเองคือการผสมผสานองค์ความรู้ที่หลากหลายจากข้อค้นพบในขอบเขตความรู้ที่หลากหลายจากข้อค้นพบในขอบเขตความรู้ที่มีองค์ประกอบของทฤษฎีแตกต่างกัน ทั้งนี้ แบนดูราเชื่อว่าคุณค่าของทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนอยู่ที่การมีแนวทางที่ชัดเจนเกี่ยวกับวิธีการพัฒนาและยกระดับความสามารถของมนุษย์ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนา

แบนดูรา (Bandura. 1995: 3; citing Bandura. 1992: unpagged) กล่าวว่า เขาเชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนมีผลต่อการกระทำของบุคคล โดยอธิบายว่าบุคคล 2 คน อาจมีความสามารถไม่ต่างกันแต่อาจแสดงออกในคุณภาพที่แตกต่างกันได้ โดยที่บุคคลได้สนับสนุนปัจจัยเกี่ยวกับการกระทำหน้าที่เชิงจิตวิทยาสังคมของตนเองโดยผ่านกลไกของบุคคล (Personal agency) ซึ่งไม่มีสิ่งใดสำคัญกว่าความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถของบุคคล ดังนั้น การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) จึงเป็นความเชื่อในความสามารถของบุคคลที่จัดการและกระทำด้วยแนวทางที่จะทำให้บรรลุความสำเร็จโดยอาศัยสถานการณ์ที่คาดหวัง ความเชื่อเกี่ยวกับความสามารถ (Efficacy beliefs) ได้มีอิทธิพลต่อบุคคลทั้งในด้านความคิด ความรู้สึก การจูงใจตนเอง และการกระทำ ข้อค้นพบที่ได้จากการทดสอบเชิงสาเหตุในการทำหน้าที่ของเรา กล่าวคือ ความเชื่อในความสามารถได้แปรผันอย่างเป็นระบบและคงเส้นคงวาในการสนับสนุนการจูงใจและการบรรลุความสำเร็จ

แบนดูรา (Bandura. 1977: 48) กล่าวถึง โมเดลการรับรู้ความสามารถของตนเองตามแนวคิดของแบนดูรา เพื่อแสดงความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งที่มา การรับรู้ความสามารถของตนเอง และผลที่ตามมาของการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 6 โมเดลการรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา

ที่มา : Betz. (1992, September). *Counseling uses of career self-efficacy theory*. p. 22 – 23

แบนดูรา ((Bandura. 2003: unpagged) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถตนเอง เป็นความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถที่จะจัดการและดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด โดยที่ความเชื่อนี้จะเป็นตัวกำหนดความคิด ความรู้สึก จูงใจให้บุคคลกระทำได้ในระดับใด ซึ่งบุคคลที่มีการรับรู้ความสามารถตนเองสูงจะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จ และมีความเป็นอยู่ที่ดี เมื่อเผชิญปัญหาหรือเรื่องที่ยากจะเป็นสิ่งที่ท้าทายให้เขาแก้ไขโดยใช้ความพยายาม ถึงแม้จะล้มเหลวเขาก็จะมองความผิดพลาดไปที่ พยายามไม่เพียงพอ หรือขาดความรู้หรือทักษะ ในทางตรงกันข้ามผู้ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ จะมองงานที่ยากกว่าเป็นภาวะคุกคาม จะหลีกเลี่ยงและยกเลิกการทำงานนั้นๆ เมื่อมีความผิดพลาดจะมองว่าตนเองด้อยขาดความสามารถ สำเร็จ (ปราณี ลอยหา. 2550: 45)

ดีวิค(Dweck. 1986: unpagged) ; อาร์มส ; และอาร์เชอร์ (Armes; & Archer. 1998. unpagged); แวนสติน (Weinstien. 1995. unpagged) ได้กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง เป้าหมาย และการรับรู้ความสามารถของตนเองไว้ว่า การเปรียบเทียบเด็กที่มีเป้าหมายเพื่อรู้ (Mastery goals) และเป้าหมายเพื่อผลงาน (Performance goals) ในสถานการณ์การเรียนรู้พบว่า นักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อรู้ มักถามตนเองว่า “ฉันจะสามารถทำงานนั้นได้อย่างไร และ “ฉันจะเรียนรู้งานนั้นได้อย่างไร” นักเรียนประเภทนี้จะวิเคราะห์ว่า

ลักษณะของงานเป็นอย่างไร และพยายามออกแบบกลวิธีที่จะช่วยให้เขาประสบความสำเร็จ ส่วนนักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อผลงานมักถกตนเองว่า “ฉันสามารถทำได้หรือไม่” และ “ฉันจะดูเป็นคนเก่งหรือไม่” การวิเคราะห์ว่าลักษณะงานของนักเรียนประเภทนี้คือ งานนั้นมีความยากอย่างไร? และเขาจะมีโอกาสประสบความสำเร็จหรือไม่ เพราะสิ่งสำคัญที่สุดสำหรับนักเรียนประเภทนี้ คือ ผลที่ได้รับจากการทำงาน สิ่งที่แตกต่างกันระหว่างนักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อรู้ และเป้าหมายเพื่อผลงานคือ เมื่อพวกเขาพบอุปสรรคซึ่งจะมีวิธีปฏิบัติต่างกัน ได้แก่นักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อรู้จะพยายามเอาชนะอุปสรรค แต่นักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อผลงาน จะหลีกเลี่ยงการเผชิญกับอุปสรรค ดังนั้นนักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อรู้จะประสบความสำเร็จมากกว่า เพราะเขาได้ฝึกการเผชิญกับปัญหาและการคิดค้นกลวิธีที่จะแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลา โดยที่เป้าหมายสูงสุด (Goals) มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองทางการเรียนรู้ เป้าหมายนี้จะถูกปรับเปลี่ยนไปเรื่อยๆ โดยนักเรียนจะนำไปใช้ในการเรียนรู้ในห้องเรียน

ฮาเกน; และแวนสติน (Hagen ; & Weinstien. 199: 43 - 45) กล่าวว่า หลักเกณฑ์ที่สำคัญของการกำกับตนเอง (Self - Regulation) คือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self - efficacy) เพราะการรับรู้ความสามารถของตนเอง จะอ้างถึงความเชื่อของนักเรียนว่า เขามีความสามารถแค่ไหนที่จะทำงานได้สำเร็จ สิ่งนี้เป็นส่วนประกอบสำคัญ เพราะจะขยายไปสู่ความเชื่อว่า เขาจะประสบความสำเร็จในเป้าหมายของเขาเท่ากับความพยายามของเขา นักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง จะเอาใจใส่การเรียนรู้ และมีความพยายามมากกว่า นักเรียนที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ และเหมือนกับพฤติกรรมที่ต่างกันระหว่างนักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อรู้ (Mastery goals) กับนักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อผลงาน (Performance goals)

สุปรียา ตันสกุล (2548: 45) กล่าวว่า แบนดูรา เชื่อว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้น ตั้งอยู่บนพื้นฐานความคาดหวัง 2 ประการ ได้แก่

1. ความคาดหวังผลลัพธ์ของการกระทำ (Outcome expectation) หมายถึง ความเชื่อว่าบุคคลประเมินว่าพฤติกรรมที่ตนเองกระทำนั้นจะนำไปสู่ผลลัพธ์ที่ตนเองคาดหวังไว้ เป็นการคาดหวังในผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากพฤติกรรมที่ได้กระทำลง

2. ความคาดหวังในความสามารถของตน (Efficacy expectation) หมายถึง ความเชื่อหรือความมั่นใจของบุคคลว่าตนเองมีความสามารถที่จะเผชิญสถานการณ์หรือแสดงพฤติกรรมที่ต้องการจนประสบผลสำเร็จและเกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ เป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นก่อนการกระทำพฤติกรรม

ปราณี ลอยหา (2550: 46) กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการตัดสินใจว่าตนเองจะสามารถทำงานได้ในระดับใด ในขณะที่ความคาดหวังเกี่ยวกับผลที่เกิดขึ้นเป็นการตัดสินใจว่าผลใดจะเกิดขึ้นจากการกระทำดังกล่าว สำหรับแหล่งสร้างให้

เกิดความสามารถของตนเอง หรือที่เรียกว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ การรับรู้ความสามารถของตนเอง มี 4 ประการ ได้แก่

1. การประสบความสำเร็จจากการกระทำด้วยตนเอง(Mastery experience) หากบุคคลลงมือกระทำพฤติกรรมใดแล้ว ทำสำเร็จก็จะช่วยเสริมความสามารถของตนเอง ซึ่งแบนดูรา เชื่อว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด การสร้างให้เกิดการรับรู้ความสามารถตนเองจึงต้องฝึกให้เขาได้มีทักษะเพียงพอในการกระทำนั้นๆ

2. การได้รับประสบการณ์จากตัวแบบ(Vicarious experience) การที่บุคคลได้เห็นตัวแบบที่มีความคล้ายคลึงกับเขาประสบความสำเร็จ และได้รับผลกระทบเป็นที่น่าพอใจ จะทำให้บุคคลนั้นเกิดความรู้สึกว่าตัวเขาเองหากกระทำพฤติกรรมเช่นตัวแบบก็จะทำให้เขาได้ประสบความสำเร็จและได้รับผลกระทบดังเช่นตัวแบบนั้น

3. การใช้คำพูดชักจูง(Verbal persuasion) บุคคลที่ได้รับการบอกจากบุคคลอื่นว่าเธอทำได้ จะสามารถจูงใจกระตุ้นให้เกิดความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้น แต่อย่างไรก็ตาม การพูดชักจูงแต่เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการเกิดความเชื่อในความสามารถตนเอง ควรใช้ร่วมกับการทำให้บุคคลมีประสบการณ์ของความสำเร็จ

4. การกระตุ้นทางอารมณ์ (Emotional arousal) การกระตุ้นอารมณ์ มีผลต่อ การรับรู้ความสามารถตนเอง หากถูกกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางลบ เช่น ถูกข่มขู่ เกิดความวิตกกังวล ความเครียด ความกลัว จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมได้ไม่ดี ทำให้เกิด ความล้มเหลว ซึ่งทำให้การรับรู้ความสามารถตนเองต่ำลง ในทางตรงข้าม การกระตุ้นให้เกิดอารมณ์ทางบวก เช่น การสร้างบรรยากาศที่เป็นมิตร มีความสุข เป็นกันเอง ก็จะช่วยให้เกิดความรู้สึกเชื่อมั่นในตนเองดียิ่งขึ้น

จากความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างการทำกับตนเอง เป้าหมายและการรับรู้ความสามารถของตนเอง ที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า บุคคลมีความคาดหวังว่าผลลัพธ์ของพฤติกรรมเป็นสิ่งที่น่าปรารถนา ทำให้บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองในระดับสูง มีความพยายามในการกระทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จมากกว่าบุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ ดังนั้น การรับรู้ความสามารถของตนเอง น่าจะมีอิทธิพลทางตรงต่อคุณลักษณะการทำกับตนเองของนักเรียน อันเป็นเป้าหมายที่ตั้งไว้ และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทางแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการทำกับตนเอง จึงเป็นความสัมพันธ์กันระหว่างการทำกับตนเอง เป้าหมาย และการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้

2.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการทำกับตนเองและการเตือนตนเอง

ซิมเมอร์แมน และพอลเซน (Zimmerman; & Paulsen, 1995: 13 - 27) กล่าวว่า การเตือนตนเอง (Self - monitoring) เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการทำกับตนเอง (Self - regulation) นักเรียนจำเป็นต้องใช้การเตือนตนเอง

(Self - monitoring) ในการกำกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเอง นักเรียนที่มีการกำกับตนเอง จะมีทักษะทางการศึกษาและการควบคุมตนเองทำให้ส่งเสริมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ กระบวนการเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจมากพอที่จะเรียน และมีทักษะและใจรักที่จะเรียน

ธรรมวุฒิ (2531: 106) กล่าวถึง พุทธศาสนสุภาษิตบทหนึ่ง กล่าวไว้ว่า *อตตนา โจทยตตนา*. ซึ่งแปลว่า “จงเตือนตนด้วยตนเอง”. สามารถอธิบายว่า ในสมัยปัจจุบันนี้ทุกคน ย่อมรู้ว่า สิ่งไหนดีสิ่งไหนไม่ดี ถ้าผู้ใดสามารถเตือนตนเองว่า “สิ่งไหนไม่ดีควรละ สิ่งไหนดีควรทำ” แสดงว่าผู้นั้นมีสติตั้งมั่น อยู่ในความไม่ประมาท และการเตือนตนเองนั้น ดีกว่าที่จะให้ผู้อื่น เช่น บิดามารดา ครูอาจารย์ เป็นต้น คอยเตือน เพราะถ้าปล่อยเกินไป ก็จะทำให้ขุนเคืองในท่านเหล่านั้น

วินัย เพชรช่วย (2552: 1) กล่าวว่า การเตือนตนเอง (Self - monitoring) ประกอบด้วย กิจกรรม 2 ส่วนคือ การสังเกตตนเอง (Self - observation) และการบันทึกพฤติกรรมตนเอง (Self - recording) ซึ่งเป็นสิ่งที่กำหนดลงในแผนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมแล้วข้างต้นซึ่งได้กับ ทั้งพฤติกรรมภายนอกและพฤติกรรมภายใน การเตือนตนเอง จะได้ผลเป็นเพราะบุคคลได้ บันทึกพฤติกรรมของตนเอง เมื่อเห็นข้อมูลที่ตนเองบันทึกไว้ ก็อาจพูดกับตนเองภายในใจว่า เราเป็นคนดี เป็นคนเก่ง หรือทำได้ตามเป้าหมายแล้วนะ ซึ่งการพูดเช่นนี้ทำหน้าที่เป็นการ เสริมแรงพฤติกรรมได้ แต่ถ้าหากพบว่าพฤติกรรมที่ตนสังเกตและบันทึกไว้นั้นต่ำกว่าเป้าหมาย ที่ควรเป็น ก็อาจเกิดความรู้สึกผิด จึงมีการพูดเตือนตนเองภายในใจและกระทำพฤติกรรมให้ดีขึ้นเพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกผิดนั้น โดยการดำเนินการเตือนตนเองนั้น มีขั้นตอนปฏิบัติ ดังนี้

1. เลือกและกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจน
2. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมของตนเอง ให้ชัดเจนว่าพฤติกรรมเป้าหมาย เกิดขึ้นหรือไม่
3. ฝึกบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายด้วยตนเอง
4. สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเองและ
5. ประเมินผลและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตและบันทึก

จากความสัมพันธ์ระหว่างกำกับตนเองและการเตือนตนเองที่กล่าวมาแล้วพอสรุป ได้ว่า การเตือนตนเอง เป็นกระบวนการหนึ่งที่สามารถนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการ กำกับตนเอง นักเรียนจำเป็นต้องใช้การเตือนตนเองในการกำกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของตนเอง นักเรียนที่มีการกำกับตนเอง จะมีทักษะทางการศึกษาและการควบคุมตนเองทำให้ส่งเสริมการ เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ กระบวนการเหล่านี้จะส่งผลให้นักเรียนมีแรงจูงใจมากพอที่จะเรียน มี ทักษะ และมีใจรักที่จะเรียนรู้ แม้แต่องค์สมเด็จพระบรมศาสดาสัมมาสัมพุทธเจ้ายังทรงตรัส พุทธภาษิตบทหนึ่งไว้ว่า *“อตตนา โจทยตตนา. จงเตือนตนด้วยตนเอง”* ดังกล่าว

2.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง และหลักธรรมทพพระพุทธศาสนา

2.4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเองและไตรสิกขา

ถมรัตน์ บุญญาณิตย์ (2547: 12-20) กล่าวว่า เนื่องจากนักเรียนของโรงเรียนศรีนครินทรวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) ทั้งหมดเป็นสามเณร และ คำขวัญของโรงเรียนที่กำหนดไว้คือ“ยึดมั่น ไตรสิกขา การศึกษาคือรากฐาน พัฒนาหน้าที่ และการทำงาน สืบสานพุทธธรรมให้ยั่งยืน” นักเรียนของโรงเรียนศรีนครินทรวิทยาจึงยึดหลักไตรสิกขาเป็นหลักปฏิบัติที่เป็นปณิธานสำหรับกำกับตนเองเพื่อผลสำเร็จทางการศึกษาได้แก่

1. ศีล (Morality) ความสำรวมกาย วาจาให้เรียบร้อย โดยศีลของสามเณรตามหลักของพระวินัยมี 10 ข้อ คือ 1) เว้นจากการฆ่าสัตว์ทั้งมนุษย์และสัตว์จัจฉาน 2) เว้นจากการลักทรัพย์ 3) เว้นจากการเสพเมถุนธรรม 4) เว้นจากการพูดเท็จ 5) เว้นจากการดื่มสุราเมรัย 6) เว้นจากการบริโภคอาหารในเวลาวิกาล 7) เว้นจากการฟ้อนรำขับร้องและบรรเลง ตลอดถึง การดูการฟังสิ่งเหล่านั้น 8) เว้นจากการตัดทรงดอกไม้การใช้ของหอมเครื่องประทีปผิว 9) เว้นจากการนอนที่นอนสูงใหญ่และยัดหนุนสำลีอันมีลยวิจิตร และ 10) เว้นจากการรับเงินและทอง เมื่อปฏิบัติตามหลักของศีล10 ดังกล่าวทำให้สามเณรนักเรียนมีวินัยในตนเองและสามารถควบคุมตนเองได้ ดังพุทธวจนะที่ว่า “เมื่อพระอาทิตย์อุทัย ย่อมมีแสงเงินแสงทองขึ้นมาก่อนฉันใด ชีวิตที่ดีงามจะเกิดขึ้นได้ก็ต้องมีความดีพร้อมด้วยศีลหรือความมีวินัยเป็นสิ่งบ่งบอกเบื้องต้นแรกฉันนั้น พระบรมศาสดาทรงตรัสรับรองไว้เช่นนี้เพราะว่าศีลหรือความมีวินัยเป็นรุ่งอรุณของการศึกษา ซึ่งเป็นสัญญาณบอกให้ทราบว่ามีคนจะพัฒนาชีวิตที่ดีงามต่อไป พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2542: 915) นอกจากนี้ศีลยังรวมถึงระเบียบปฏิบัติต่างๆ ของโรงเรียนที่กำหนดไว้อันเป็นหลักปฏิบัติสำหรับนักเรียนด้วยเมื่อสามเณรนักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียนแล้ว(ศีล) พบว่าสามเณรนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่กระทบกระทั่งผู้อื่น ไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม เป็นต้น

2. สมาธิ (Mentality) ความรักษาใจมั่น เมื่อนักเรียนมีสมาธิเป็นหลักกำกับตน จะทำให้นักเรียนสามารถได้รับความรู้จากที่ครูได้ถ่ายทอดในการเรียนการสอนได้อย่างเต็มกำลังความสามารถแห่งตน การฝึกสติและสมาธิของสามเณรนักเรียนทำให้สามเณรนักเรียนมีความสนใจในกิจกรรมที่เรียน มีสมาธิในการทำสิ่งต่างๆ ดีขึ้น มีจิตใจแน่วแน่อยู่กับสิ่งที่ปฏิบัติมากขึ้น มีความตั้งใจและเอาใจใส่ในงานที่ได้รับมอบหมาย ประกอบกับมีความสามารถในการคิดพิจารณาสิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น ก็จะทำให้มีความรู้ชัดเจนในสาระที่ได้ศึกษา คือนำไปสู่ปัญญา

3. ปัญญา (Wisdom) ความรอบรู้ อันเกิดจากการที่นักเรียนได้ศึกษาเรียนรู้มาเป็นลำดับๆ ย่อมบังเกิดกับตัวนักเรียนได้อย่างเต็มกำลังความสามารถ จนนักเรียนสามารถรับรู้ได้ซึ่งความสามารถของตนเอง(Self-efficacy) ที่สูงขึ้น ก็เพราะปัญญา คือ ความรอบรู้ ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา) เป็นหลักที่ใช้ในการฝึกอบรมมนุษย์ทั้งกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์ และสติปัญญา ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างสงบสุข การ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของสามเณรนักเรียนนั้นจึงสามารถทำได้โดยใช้หลักไตรสิกขาดังกล่าว (จิตรกร ตั้งกษมสุข; และ ธรรมเกียรติ กัณโธริ 2547: 16-18; พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). (2542: 914 - 916)

2.4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเองกับอิทธิบาทธรรม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2546: 280)กล่าวว่า อิทธิบาทธรรม (Accomplishment) คือ ธรรมให้ถึงความสำเร็จ เป็นหลักธรรมในพระพุทธศาสนาที่สอนให้กับบุคคลผู้ที่ต้องการดำเนินชีวิต ให้เจริญก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในด้านการศึกษา ซึ่งสามเณรนักเรียนของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)ใช้เป็นหลักปฏิบัติอีกหัวข้อธรรมหนึ่ง ในฐานะของผู้สืบเชื้อสายของสมณะ เพราะสามเณร แปลว่า เหล่ากอของสมณะ หรือบรรพชิตในพระพุทธศาสนาผู้ยังมีได้อุปสมบทเพียงแต่บรรพชาด้วยไตรสรณคมน์ถือสิกขาบท 10 ประการ และกิจวัตรบางอย่างเป็นปกติ มีอายุยังไม่ครบ20 ปีบริบูรณ์ มุ่งมั่นตั้งใจศึกษาโดยยึดหลักธรรมเป็นหลักปฏิบัติ ดังนี้

1. ฉันทะ มีใจรัก (Having a heart of zeal) คือ พอใจจะศึกษาเล่าเรียน และมุ่งมั่นตั้งใจศึกษาด้วยใจรักที่จะเรียนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนที่ตนได้ศึกษานั้นๆ

2. วิริยะ พากเพียรทำ(Doing with effort)คือ ขยันหมั่นศึกษาด้วยความพยายาม เข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ทอดยถ่ ก้าวไปข้างหน้าจนกว่าจะสำเร็จการศึกษานั้น

3. จิตตะ เอาจิตฝักใฝ่ (Committing oneself to the task) คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ได้ศึกษาร่ำเรียนมา และตั้งใจศึกษาโดยใช้ความคิด ไม่ปล่อยจิตให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอย ใช้ความคิดในเรื่องที่ร่ำเรียนและศึกษานั้นบ่อยๆ เสมอๆ ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอย่างอุทิศอุทิศใจ

4. วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน (Using wise investigation) คือ หมั่นใช้ปัญญาพิจารณาใคร่ครวญตรวจตราหาเหตุผล และตรวจสอบข้อที่ยังหย่อนเกินเลยบกพร่องขัดข้องต่างๆ ในสิ่งที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมานั้นโดยการทดลอง วางแผน วัดผล คิดค้นวิธีแก้ไขปรับปรุง เพื่อจัดการและดำเนินการศึกษานั้นให้ได้ผลดียิ่งขึ้นไป

เมื่อสามเณรนักเรียนยึดหลักอิทธิบาทธรรมนี้เป็นหลักปฏิบัติ ก็เท่ากับเป็นการกำกับตนเองโดยใช้หลักธรรม 4 ประการดังกล่าว อันจะทำให้สามเณรนักเรียนประสบความสำเร็จในเรื่องที่สามเณรตั้งใจศึกษาเรียนรู้ และสามเณรนักเรียนก็มีการรับรู้ความสามารถของตนเอง ได้อย่างถูกต้อง ประสบความสำเร็จอันเกิดจากความพยายามของตัวเอง (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2542: 842-845); พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2547: 36)

จากความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเอง และหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ดังกล่าว พอสรุปได้ว่า สามเณรนักเรียนของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยาทั้งหมดเป็นสามเณรมีหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญาเป็นหลักปฏิบัติที่เป็นปกติ เพื่อมุ่งสำหรับกำกับตนเอง และเพื่อผลสำเร็จทางการศึกษา ตามวิสัยทัศน์ที่ว่า “ยึดมั่นไตรสิกขา การศึกษาคือรากฐานพัฒนาหน้าที่และภาระงาน สืบสานพุทธธรรมให้ยั่งยืน นักเรียนจึงสามารถกระทำบางสิ่งเพื่อความคุ้มครองความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง นอกจากนี้ยังมีหลักอิทธิบาทธรรมเป็นหลักปฏิบัติ ก็เท่ากับเป็นการกำกับตนเองโดยใช้หลักธรรม 4 ประการ คือ 1) ฉันทะ มีใจรัก 2) วิริยะ พากเพียรทำ 3) จิตตะ เอาจิตฝักใฝ่ และ 4) วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน อันจะทำให้ นักเรียนประสบความสำเร็จในเรื่องการศึกษาเรียนรู้ นักเรียนก็จะมี การรับรู้ความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้อง และประสบความสำเร็จในสิ่งที่ตนมุ่งหวังได้หากความเพียรพยายามของตนเอง

2.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเอง

แบนดูรา (Bandura. 1986: unpagged) กล่าวว่า การกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนเป็นผลเนื่องมาจากเหตุ และผลที่เอื้อต่อกันระหว่าง 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ความแตกต่างเกิดจากการกำหนดทางปัจจัยส่วนบุคคล (Person) สภาพแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior) ของการกำกับตนเองในการเรียน ไม่ได้กำหนดเพียงองค์ประกอบส่วนบุคคลเท่านั้น แต่มีอิทธิพลมาจากสภาพแวดล้อมและพฤติกรรมในลักษณะเป็นเหตุผลซึ่งกันและกัน เช่น นักเรียนแก้ปัญหาเรื่องการลบ เช่น $8 - 4 = ?$ ซึ่งสันนิษฐานไม่ได้ว่ากำหนดเฉพาะองค์ประกอบส่วนบุคคลในด้านการรับรู้ความสามารถของตนเองเท่านั้น แต่ยังมีสิ่งเร้าทางสภาพแวดล้อมเช่น การสนับสนุนจากครู และจากผลที่ได้รับจากการกระทำ เช่น ได้รับคำตอบที่ถูกต้องจากปัญหาครั้งก่อนๆ

แบนดูรา (Bandura. 1986: unpagged) กล่าวถึงข้อควรระวังไว้ว่า ทั้ง 3 องค์ประกอบทำหน้าที่กำหนดซึ่งกันและกันก็ไม่ได้หมายความว่าองค์ประกอบทั้ง 3 นั้น จะมีอิทธิพลในการกำหนดซึ่งกันและกันอย่างเท่าเทียมกัน อิทธิพลทางสภาพแวดล้อมจะมีอิทธิพลมากกว่าองค์ประกอบทางพฤติกรรม หรือองค์ประกอบส่วนบุคคลในบางบริบท เช่น ในโรงเรียนที่มีโครงสร้างทางหลักสูตรมากหรือมีข้อจำกัดในการปฏิบัติในห้องเรียนในรูปแบบต่างๆ ของการกำกับตนเองในการเรียน เช่น การวางแผนหรือการให้รางวัลแก่ตนเองของนักเรียน อาจจะไม่คล่องตัวในการกำกับตนเอง ในทางตรงกันข้ามในโรงเรียนที่มีกฎเกณฑ์บังคับน้อย องค์ประกอบทางด้านส่วนบุคคล หรือพฤติกรรมอาจจะมีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองมากกว่า การกำกับตนเองในการเรียนจะเกิดขึ้น เมื่อนักเรียนสามารถใช้กระบวนการส่วนบุคคลในทริที่จะกำกับพฤติกรรมและสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้

แบนดูรา (Bandura. 1986: unpagged) ให้ข้อสันนิษฐานไว้ ความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นและรูปแบบความเป็นเหตุเป็นผลซึ่งกันและกัน ระหว่างองค์ประกอบส่วนบุคคล สภาพแวดล้อม และพฤติกรรมจะมีอิทธิพลเปลี่ยนแปลงสิ่งต่อไปนี้คือ ความพยายามที่จะทำกับตนเองส่วนบุคคล ผลการกระทำและสภาพแวดล้อม ตัวอย่างเช่น นักเรียนพยายามที่จะจำชื่อกระดูกส่วนต่างๆ ในวิชาสรีระวิทยามนุษย์ การระลึกได้ของนักเรียนจะพัฒนาได้ ถ้าเขาตัดสินใจที่จะบันทึกชื่อกระดูกส่วนต่างๆ ที่เขาลืมด้วยตนเอง(อิทธิพลของความพยายามที่จะทำกับตนเองส่วนบุคคลและผลการกระทำ) หรือถ้ามีนักเรียนอีกคนเขามาช่วยในการจดจำชื่อกระดูกส่วนต่างๆ (อิทธิพลจากการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อม) ความสามารถส่วนบุคคลของนักเรียนที่จะทำกับตนเองขึ้นอยู่กับ การเรียนรู้ และพัฒนาการของนักเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่าจะสามารถทำกับตนเองในระหว่างการเรียนรู้ได้ดีกว่า

วูลฟอล์ก (Woolfolk. 1998: 406 - 407) กล่าวถึง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองไว้ว่า การกำกับตนเองในการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจจดจ่ออยู่กับกิจการ ปัญหาหรือประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง และสามารถรวมกำลัง ความตั้งใจ มีสมาธิอยู่กับงานที่มุ่งหมายจะทำนั้น และทำงานนั้นให้ถึงที่สุด การกำกับตนเองในการเรียนรู้ (Self – regulated learning) เป็นการรวมสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและมีแรงจูงใจ มี 3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะและจิตใจ คือ ความรู้ แรงจูงใจ และความตั้งใจ

1. ความรู้ (Knowledge) การเป็นผู้เรียนที่มีการกำกับตนเอง (Self - regulation) นักเรียนต้องการความรู้เกี่ยวกับตนเอง และรู้ว่าจะเรียนได้ดีที่สุดได้อย่างไร

2. แรงจูงใจ (Motive) ผู้เรียนที่มีการกำกับตนเอง (Self - regulation) เมื่อถูกจูงใจ ผู้เรียนจะสนใจในงานต่างๆ มากมาย เพราะได้รู้คุณค่าของงาน และไม่เพียงแต่มีการแสดงออกที่ดีในสายตาของคนอื่นเท่านั้น แต่ถ้าผู้เรียนไม่มีแรงจูงใจภายในจากงานก็จะกังวลว่า เขาจะได้รับประโยชน์ จากงานนั้นอย่างไร

3. ความตั้งใจ (Intention) เป็นสิ่งที่สร้างพลังใจ ผู้เรียนที่มีการกำกับตนเอง (Self - regulation) รู้ว่าจะป้องกันตนเองอย่างไรจากสิ่งล่อใจ จะต่อสู้กับตัวเองอย่างไรเมื่อรู้สึกวิตกกังวล เหงื่อซา หรือซี้เกียจและต้องทำอะไรเมื่อมีสิ่งล่อใจมารบกวน

นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลทางสังคมบางอย่างที่กำหนดแบบของการกำกับตนเอง เช่น อิทธิพลของตัวแบบ การบอกกล่าวทางคำพูด การได้รับการปรึกษาทางสังคม เหล่านี้ล้วนแต่มีผลต่อแบบแผนของการกำกับตนเองที่บุคคลได้เลือกใช้

จากปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองที่มีผู้ศึกษามา สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเอง ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (Person) สภาพแวดล้อม (Environment) และพฤติกรรม (Behavior) ของการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียน การกำกับตนเองในการเรียนรู้ที่มุ่งให้นักเรียนมีความมุ่งมั่น ตั้งใจจดจ่ออยู่กับกิจการ ปัญหาหรือประสบการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง และสามารถรวมกำลังความตั้งใจ มีสมาธิ

อยู่กับงานที่มุ่งหมายจะทำนั้น และทำงานนั้นให้ถึงที่สุด ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทักษะและจิตใจ คือ ความรู้ (Knowledge) แรงจูงใจ (Motive) และความตั้งใจ (Intention)

2.6 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองของวัยรุ่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาทักษะการกำกับตนเองของวัยรุ่นเป็นเบื้องต้น คือ การอบรมเลี้ยงดู เพราะจุดหมายปลายทางร่วมกันประการหนึ่งของการอบรมเลี้ยงดู คือ ต้องการให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่มีอนาคต มีความสำเร็จอย่างเป็นสุขในชีวิต สาเหตุที่ทำให้เกิดผลดังกล่าวมากมาย แต่องค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่ง คือ ครอบครัว ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูมีหลายรูปแบบตามแต่วิธีปฏิบัติของบิดามารดาที่มีต่อบุตรธิดา นักการศึกษาและนักจิตวิทยาหลายท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูและได้บ่งชี้ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูไว้ ดังนี้

2.6.1 ความหมายการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดูเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครองและบุตรซึ่งหมายถึง วิธีการดูแลบุตรและพฤติกรรมการฝึกฝนของบุตร รวมถึงการแสดงออกซึ่งคุณค่า เจตคติ ความสนใจ และความเชื่อของบิดามารดา

ฮาวเกส (Hawkes. 1962: 117) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บุคคลเรียนรู้เพื่อได้ปฏิบัติตามมาตรฐานทางสังคม ตลอดจนทำให้บุคคลได้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1967: 117) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บุคคลเรียนรู้เพื่อได้ปฏิบัติตามมาตรฐานของสังคม ตลอดจนทำให้บุคคลได้ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม

บรูม และ เบราน์ (Broom; & Brown. 1971: unpagged) ให้ความหมายคำว่า การอบรมเลี้ยงดูไว้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่ ทางสังคม หมายถึง การถ่ายทอดวัฒนธรรมและการทำให้บุคคลมีวิถีชีวิตที่เป็นระเบียบ และในส่วนของแต่ละบุคคล เป็นกระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงจากชีวอินทรีย์เป็นมนุษย์ สามารถควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้ และปฏิบัติตามค่านิยม อุดมคติ และระดับความทะเยอทะยาน

ไรท์ (Wright. 1981: 39) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กของบิดามารดาและผู้ใกล้ชิดเด็กนี้ เป็นการปฏิบัติต่อเด็กใน 4 ด้านคือ การควบคุม การให้รางวัล การลงโทษ และเป็นแบบอย่างการประพฤติปฏิบัติที่เหมาะสม

อรพินทร์ ชูชม และคนอื่นๆ (2527: 5) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การปฏิบัติต่อเด็กดังกล่าวก็เพื่อสนองความต้องการที่จำเป็นของเด็กทั้งหลายทางด้านร่างกายและจิตใจ เพื่อให้เด็กมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี และยังให้การแนะนำสั่งสอนฝึกอบรมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน(2528: 3) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่ผู้ใกล้ชิดเด็กมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับเด็กทั้งทางด้านคำพูดและการกระทำ ซึ่งเป็นการสื่อความหมายต่อเด็กทั้งทางด้านความรู้สึกและอารมณ์ของผู้กระทำ ตลอดจนเป็นทางให้ผู้เลี้ยงดูสามารถจะให้รางวัลและลงโทษเด็กได้ และเป็นโอกาสให้เด็กดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนด้วย

สมคิด อิศระวัฒน์ (2542: 35) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง กระบวนการที่พ่อแม่ หรือผู้ปกครองถ่ายทอด ค่านิยม ความเชื่อ แนวคิด การวางตัว บุคลิกภาพ ตลอดจนระเบียบ กฎเกณฑ์ของสังคมให้กับผู้เป็นบุตร

เกตุวดี กัมพลศิริ(2546: 9) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อบุตรธิดาทั้งทางตรงและทางอ้อม กล่าวคือ เป็นการแสดงออกทั้งทางสีหน้า ทางวาจา ซึ่งอาจจะเป็นการพูด ที่อ่อนโยน หรือการดูดำ ประชดประชันและกระทำเช่น การตี การโอบกอด ทำให้บุตรและธิดาได้รับรู้ทั้งความรู้สึกและการกระทำดังกล่าวว่าพ่อแม่มีความรู้สึกต่อตนเองอย่างไร

เบญจมาศ พลศักดิ์(2546: 31) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อเด็กทั้งทางด้านวาจาและการกระทำ ทำให้เด็กได้รับรู้ทั้งความรู้สึกและอารมณ์ของผู้กระทำตลอดจนเป็นแนวทางให้เด็กได้ดูแบบอย่างการกระทำของผู้เลี้ยงดูตนด้วย

กรภัทร์ วรเชษฐ์ (2548: 25) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง การอบรมให้รู้ระเบียบสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์ประสบตั้งแต่เล็กจนโตเป็นผู้ใหญ่ การอบรมสั่งสอนนั้นทำให้มนุษย์มีคุณลักษณะ ความสามารถ อุดมคติ คุณค่า และรูปแบบของพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง จึงกล่าวได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูนี้เป็นการทำให้รู้ระเบียบสังคม โดยการถ่ายทอดวัฒนธรรม และเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ

โสภภาพรรณ ทองคำ(2551: 35) กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดู หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมของบุคคลในสังคม เป็นเรื่องราวของการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิธีปฏิบัติของแต่ละครอบครัวแต่ละสังคม การอบรมเลี้ยงดูจัดว่าเป็นสิ่งแวดล้อมหนึ่งของบุคคล ซึ่งแต่ละบุคคลได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและจากกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ดังนั้น การแสดงออกของบุคคลใดบุคคลหนึ่งนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

จากความหมายการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองปฏิบัติต่อนักเรียนหรือบุตรธิดา ทั้งทางตรงและทางอ้อม ทั้งในด้านการแสดงออกทางวาจาหรือการกระทำ ที่ทำให้นักเรียนได้รับความรู้สึกจากการกระทำดังกล่าวว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองรู้สึกต่อตนเช่นไร การอบรมเลี้ยงดูจึงเป็นกระบวนการในการพัฒนาทัศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมของนักเรียนในสังคม เป็นเรื่องราวของการถ่ายทอดความคิด ความเชื่อ และวิธีปฏิบัติ

ของแต่ละครอบครัวแต่ละสังคม จัดว่าเป็นสิ่งแวดล้อมหนึ่งของนักเรียน ซึ่งแต่ละบุคคลได้เรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและจากกระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรม ดังนั้น การแสดงออกของนักเรียนนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลสืบเนื่องมาจากการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

2.6.2 อิทธิพลการอบรมเลี้ยงดู

ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลครอบคลุมชีวิตยิ่งกว่าอิทธิพลอื่นใด แต่ละครอบครัวมีวัฒนธรรมและวิถีการดำเนินชีวิตเฉพาะของตนเอง เป็นต้นว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ บรรยากาศ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ตลอดจนทัศนคติที่พ่อแม่มีต่อสุขภาพของแต่ละครอบครัวย่อมไม่เหมือนกัน สิ่งเหล่านี้ล้วนมีส่วนสร้างเสริมกล่อมเกลารูปร่างจิตใจของเด็กทั้งสิ้น

ฟรอยด์ (Freud. 1949: 26-29) กล่าวถึง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดู ไว้ว่า เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูเป็นอย่างดีในช่วง 1-5 ปีแรกของชีวิตจะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพอันพึงปรารถนา

เซียร์ (Sear; et. al. 1957: 466) กล่าวถึง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องตลอดชีวิตของเด็ก และการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะมีผลบางประการต่อพฤติกรรมของเด็กในปัจจุบันและศักยภาพของการกระทำในอนาคต

เอ็ดเวิร์ด (Edwerd. 1974: 76) ได้ศึกษาถึงอิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันกับการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยที่มีผลต่อพัฒนาการทางจริยธรรม ของกลุ่มตัวอย่าง ตั้งแต่เด็กนักเรียนระดับมัธยมศึกษาถึงนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยเป็นเด็กชายและเด็กหญิงที่พักตามหอพักและอยู่ที่บ้าน ผลการศึกษาพบว่า การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยให้ผลต่อการพัฒนาคุณธรรมสูงกว่าเด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบเข้มงวด

นิภาพรรณ โสมนะพันธ์ (2525: 19) กล่าวถึง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูจะทำให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมต่างๆ ในสังคมได้เป็นอย่างดี ส่วนเด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม เช่น ปัญหาบุคลิกภาพด้านความสัมพันธ์ในครอบครัว ความสัมพันธ์ในสังคม ความมั่นคงทางอารมณ์ การปรับตัวให้เข้ากับความเป็นจริงและการเป็นผู้นำ

กรมวิชาการ (2529: 44) ได้กล่าวว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรม และบุคลิกภาพของบุตรตอนวัยรุ่น

สุพัทธรา สุภาพ (2534: 56) กล่าวถึง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า แนวคิดการอบรมที่ใกล้ชิด และความผูกพันอย่างลึกซึ้งของพ่อแม่ มีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และแบบของความประพฤติแก่บุตรธิดาเป็นอย่างยิ่งโดยพ่อแม่จะอบรม 2 วิธี คือ 1) ทางตรง ด้วยวิธีการบอกอย่างแจ่มแจ้ง 2) ทางอ้อม หรือเป็นการอบรมที่ไม่รู้ตัว แต่เด็กได้รับรู้และซึมซาบเข้าไปในจิตใจ

ทีศนาแชมมณี และคนอื่นๆ. (2536: 21) กล่าวถึง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูนั้นมีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางกาย ทางอารมณ์สังคม ทางสติปัญญา ทางวัฒนธรรมและคุณธรรมของเด็ก ดังนั้น เราจึงควรให้ความสำคัญกับการอบรมเลี้ยงดู โดยทำความเข้าใจถึงผลของการอบรมเลี้ยงดูประเภทต่างๆ ที่มีต่อพฤติกรรมของเด็ก เพื่อที่จะได้เลือกใช้วิธีการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสมกับเด็ก เพื่อให้เด็กเติบโตขึ้นเป็นคนที่มีความคุณภาพ

วินัดดา ปิยศิลป์ (2540: 144) กล่าวถึง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะส่งผลต่อพฤติกรรมและบุคลิกภาพของบุตรและธิดาตอนวัยรุ่น

สุนน อมรวิวัฒน์ (2540: 55-59) กล่าวถึง อิทธิพลของการอบรมเลี้ยงดูไว้ว่า บทบาทของครอบครัวส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรม และวัฒนธรรมของบุตรและธิดา ดังนี้

1. การสร้างสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศภายในครอบครัว โดยบรรยากาศในครอบครัวมีความสำคัญมากต่อการพัฒนาจิตใจ และพฤติกรรมของบุตรและธิดา
2. บทบาทของพ่อแม่ในการสั่งสอนฝึกหัดอบรมบ่มนิสัยให้บุตรและธิดา เรียนรู้และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์
3. บทบาทของพ่อแม่ในการเป็นแบบอย่างที่ดีของบุตรและธิดา
4. บทบาทของพ่อแม่ในการชี้แนะ จูงใจ ให้โอกาสบุตรและธิดาได้พัฒนาตนเองทั้งด้านจิตใจ และสุนทรียภาพ
5. บทบาทของพ่อแม่ในการกล่าวตักเตือน และห้ามปรามเมื่อบุตรและธิดามีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ โดยชี้แจงแสดงเหตุผล
6. บทบาทของพ่อแม่ในการแก้ไขปัญหาทางคุณธรรมและวัฒนธรรม เมื่อบุตรและธิดากระทำผิดด้วยวิธีที่เหมาะสม

พลนุช พุ่มไสว (2543: 46-62) ศึกษาเรื่อง การศึกษารูปแบบกาอบรมเลี้ยงดู ที่มีผลต่อความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 8 จำนวน 374 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนที่ได้รับการเลี้ยงดูต่างกัน มีความรู้สึกภาคภูมิใจ แตกต่างกัน การเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยและการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.01

อมราวดี ณ อุบล (2544: 113-119) ศึกษาเรื่อง สุขภาพจิตของวัยรุ่นที่มีลักษณะครอบครัว การอบรมเลี้ยงดู และสัมพันธภาพในครอบครัวต่างกัน พบว่า นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ มีสุขภาพจิตไม่แตกต่างจากนักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงดูเพียงคนเดียว นักเรียนที่อยู่ในครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและแบบใช้เหตุผลมากมีสุขภาพจิตดีกว่านักเรียนที่มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนน้อย และแบบใช้เหตุผลน้อย นักเรียนที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวดีมีสุขภาพจิตที่ดีกว่านักเรียนที่มีสัมพันธภาพในครอบครัวไม่ดี

วชิราภรณ์ มอนเต้ (2546: 72-73) ศึกษาเรื่อง ผลของการอบรมเลี้ยงดูและบรรยากาศในครอบครัวที่มีต่อความฉลาดทางอารมณ์ของเด็กวัยรุ่นตอนต้นในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า การเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล และแบบควบคุม มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความฉลาดทางอารมณ์ และนักเรียนที่มีบรรยากาศในครอบครัวต่างกัน จะมีความฉลาดทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05

จากอิทธิพลการอบรมเลี้ยงดูดังที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูมีอิทธิพลต่อนักเรียนหรือบุตรและธิดาเป็นอย่างมาก เพราะเป็นการสร้างอุปนิสัย ทักษะคติ ความประพฤติ และบุคลิกภาพของบุตรและธิดา และทำให้เกิดพัฒนาการทางกาย ทางอารมณ์ สังคม ทางสติปัญญา ทางวัฒนธรรม และคุณธรรมของของบุตรและธิดา ซึ่งมีผลมาจากการการได้รับการถ่ายทอดจากทางบ้าน โดยเฉพาะสภาพความเป็นอยู่ของบ้าน และการแสดงพฤติกรรมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองใกล้เคียงที่มีต่อบุคคลอื่นตามลักษณะที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองใกล้เคียงแสดงต่อตนเองเช่นเดียวกัน

2.6.3 รูปแบบการอบรมเลี้ยงดู

การอบรมเลี้ยงดู สามารถแบ่งออกได้หลายประเภทตามลักษณะและปริมาณการปฏิบัติต่อดังนี้ นักจิตวิทยาแต่ละท่านก็มีการแบ่งการอบรมเลี้ยงดูแตกต่างกันออกไปตามเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูทั้งในประเทศและต่างประเทศได้มีการจัดรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดูไว้ ดังต่อไปนี้

เบตวิน (Baldwin. 1948: 127-136) ได้จัดแบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูไว้เป็น 3 มิติ ดังนี้

1. อุ่น-ไม่อบอุ่น (Warm-cold) คือ การที่มารดาให้ความรักความอบอุ่นกับการที่มารดาแสดงความเฉยเมยเย็นชาต่อเด็ก

2. ประชาธิปไตยเข้มงวดกวดขัน (Democratic autocratic) คือ การยอมรับฟังเหตุผลและการชี้แจงจากเด็ก ยอมให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจกับการออกคำสั่ง และการใช้อำนาจบังคับโดยไม่สนใจต่อการชี้แจงจากเด็ก

3. อบรมเกี่ยวพันไม่เกี่ยวพัน (Emotionally involve-uninvolved) คือ การที่พ่อแม่ยอมตามใจเด็กหรือปล่อยตามสบายกับไม่สนใจใยดีเด็ก

บรอนเฟอบเนนเนอร์ (Bronfenbrenner. 1958: 400-425); และเฮอร์ล็อก (Herlock. 1987: 402) ได้จัดแบ่งประเภทของการอบรมเลี้ยงดูไว้เป็น 3 ประเภท คือ

1. แบบประชาธิปไตย คือการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวเด็กมีความรู้สึกรู้ว่าตนเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม ผู้ปกครองให้ความรักความอบอุ่น มีเหตุผล ยอมรับนับถือความสามารถและความคิดเห็นของเด็ก ยอมให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและการตัดสินใจ

2. แบบเข้มงวดกวดขัน คือ การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดามีอำนาจเหนือเด็ก ใช้เหตุผลของตนเองเป็นใหญ่ ไม่รับฟังความคิดเห็นของเด็ก ไม่ค่อยให้ความอบอุ่นหรือเป็นกันเองต้องการให้เด็กเชื่อฟังคำสั่งของตนเองอย่างเคร่งครัดโดยวางกฎเกณฑ์ให้ปฏิบัติตาม

3. แบบปล่อยปละละเลย (Laissez-fair) คือ การอบรมเลี้ยงดูที่เด็กไม่ได้รับความสนใจ ไม่ได้ได้รับความเอาใจใส่และคำแนะนำช่วยเหลือจากบิดามารดาเท่าที่ควร มักถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจชอบของตนและความรู้สึกกว่าตนโดดเดี่ยวห่างเหินกับบิดามารดา

เชฟเฟอร์ (Schaefer. 1959: 226-235) ได้นำเทคนิคในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ที่เรียกว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor analysis) มาใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมที่มารดาแสดงต่อบุตรในลักษณะที่แสดงออกต่างๆ กัน 14 ด้าน โดยใช้ข้อมูลในช่วง 20 กว่าปีที่ผ่านมา ในการวิเคราะห์ได้ทำการหมุนแกนแบบมุมฉาก (Orthogonal) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า พฤติกรรมที่มารดาแสดงออกนี้ สามารถจำแนกออกได้เป็น 2 มิติ (Dimensions) คือ มิติแบบรักกับปรปักษ์ (Love versus hostility) และมิติแบบควบคุมกับความเป็นตัวของตัวเอง (Control versus autonomy) จากมิติการอบรมเลี้ยงดูของเชฟเฟอร์ดังกล่าว การแบ่งประเภทพฤติกรรมที่มารดาแสดงต่อบุตรหรือการอบรมเลี้ยงดูจะเห็นได้ว่า 1) การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากและควบคุมค่อนข้างน้อย 2) การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดเผด็จการ หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยควบคุมมาก และ 3) การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูแบบรักน้อยควบคุมน้อย

ฮอฟแมน (Hoffman. 1970: 261-360) ได้จัดแบ่งมิติการอบรมเลี้ยงดูเป็น 2 มิติ คือ 1) มิติทางด้านการลงโทษเด็ก และ 2) มิติด้านการใช้เหตุผลกับเด็ก

โรเจอร์ (Rogers. 1972: 117) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และได้แบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. แบบประชาธิปไตย (Democracy) เป็นวิธีการที่มารดาให้การอบรมเลี้ยงดูโดยให้บุตรรู้สึกว่าตนเองได้รับความรัก ความยุติธรรม ความเป็นอิสระ บิดามารดาไม่มีความอดทนไม่ตามใจมากเกินไป หรือเข้มงวดจนเกินไป ยอมรับความสามารถและความคิดเห็นของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสสมควร

2. แบบปล่อยปละละเลย (Rejection) ซึ่งในบางตำราจะเรียกว่าการอบรมเลี้ยงดูแบบทอดทิ้ง เป็นวิธีการอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าตนเองถูกเกลียดชัง ถูกทอดทิ้งหรือปล่อยให้ทำอย่างไรก็ตามใจชอบโดยไม่เอาใจใส่ไม่ให้ความสนับสนุนหรือไม่ให้คำแนะนำช่วยเหลือเท่าที่ควร

3. แบบปกครองมากเกินไป (Overprotection) เป็นวิธีการที่บิดามารดาให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรโดยให้บุตรจะรู้สึกว่าตนเองถูกปฏิเสธไม่ให้ทำอะไรตามความปรารถนา

หรือคอยควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำตามที่ต้องการและมักจะคุ้มครองป้องกันให้ความช่วยเหลืออยู่ตลอดเวลา

เฮอร์ล็อก (Hurlock. 1978: unpagged) ได้จัดแบ่งลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูบุตรออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. แบบประชาธิปไตย (Democratic method) เป็นการอบรมเลี้ยงดูบุตรมีความรู้สึกว่ามีบิตามารดาปฏิบัติต่อตนเองอย่างยุติธรรม ไม่ตามใจจนมากเกินไปและไม่เข้มงวดจนเกินไป บิตามารดายอมรับความสามารถของบุตร ให้ความร่วมมือแก่บุตรตามโอกาสอันควร
2. แบบเข้มงวดกวดขัน (Authoritarian method) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่ามีบิตามารดาก้าวร้าวเรื่องส่วนตัวของตน ยับยั้งการก้าวร้าว ทำให้บุตรรู้สึกผิดเมื่อแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม ถูกบังคับให้ทำตามความต้องการของบิตามารดาและบิตามารดามักใช้คำพูดที่ทำให้บุตรรู้สึกอับอาย
3. แบบปล่อยปละละเลย (Permissive method) เป็นการอบรมเลี้ยงดูที่บุตรรู้สึกว่ามีตนเองได้รับการตามใจ ไม่ได้รับการเอาใจใส่และไม่ได้รับคำแนะนำช่วยเหลือจากบิตามารดาเท่าที่ควร

ซาปิโร (Shapiro. 1997: unpagged) ได้ทำการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ที่ส่งผลต่อพัฒนาการทางอารมณ์ของเด็ก โดยการแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบดังนี้

1. แบบใช้อำนาจ พ่อแม่ประเภทนี้จะมีการตั้งเกณฑ์ข้อบังคับที่เข้มงวดและเผด็จการจะมีแต่คำว่า อย่า กับลูก มีความคาดหวังในตัวลูกสูง เด็กที่อยู่ครอบครัวลักษณะนี้จะมีอารมณ์กดดันสูง ไม่ไว้วางใจใคร บางครั้งอาจมองโลกในแง่ร้าย มีแต่การตำหนิและวิพากษ์วิจารณ์และไม่สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้
2. แบบตามใจ ทะนุถนอมจนเกินเหตุ ไม่มีการตั้งเกณฑ์ระเบียบใดๆ ทั้งสิ้น ไม่มีการดูหรือลงโทษเมื่อลูกทำผิด เด็กจะถูกตามใจจนแทบเสียเด็ก พ่อแม่จะทุ่มเททุกสิ่งทุกอย่างให้ตามที่เด็กปรารถนา จะทำให้เด็กกลายเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง มีอารมณ์ก้าวร้าวและมองตัวเองเป็นศูนย์กลางแห่งความสนใจ เด็กที่มาจากครอบครัวประเภทนี้จะมีลักษณะอารมณ์อ่อนไหวง่ายขาดความมั่นคงทางอารมณ์ ในสังคมเด็กประเภทนี้รู้จักแต่การรับ ไม่รู้จักการให้ทำให้มีปัญหาในการปรับตัว
3. แบบให้เหตุผลในการเลี้ยง พ่อแม่ประเภทนี้จะรู้จักความพอดี รู้จักการยืดหยุ่นไม่เข้มงวดจนเด็กขาดศักยภาพในตนเอง หรือปล่อยจนเสียเด็ก พ่อแม่ให้คำแนะนำเมื่อเด็กมีปัญหา แต่ไม่ควบคุมหรือออกคำสั่ง เมื่อเด็กทำผิดจะมีการชี้แจงเหตุและผล เด็กที่มาจากครอบครัวประเภทนี้จะมีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล เป็นเด็กที่มีมั่นคงทางอารมณ์ มีความหนักแน่น ควบคุมอารมณ์และปรับตัวได้ดี

บอมรินด์ (Baumrind. 1991: 287) ได้ทำการศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดู และจัดแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

1. แบบใช้อำนาจควบคุม
2. แบบเอาใจใส่ คือ การอบรมเลี้ยงดูที่มีความสมดุลระหว่างแบบควบคุม กับแบบปล่อยไปตามธรรมชาติ แต่ในขณะที่เด็กกับพ่อแม่ก็ให้ความรัก ความอบอุ่นมีการติดต่อกันสัมพันธ์กับเด็กมีเหตุผลและยอมรับเด็กและ
3. แบบปล่อยให้ทำตามใจและปฏิเสธ (Rejection) หรือทอดทิ้ง (Neglectful) ซึ่งการแบ่งประเภทการอบรมเลี้ยงดูดังกล่าวนี้

คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจเรื่องการเลี้ยงดูและอบรม(2526: 26) กล่าวว่า จาก การประมวลผลงานวิจัยเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กไทย โดยคณะอนุกรรมการ เฉพาะกิจเรื่อง การอบรมเลี้ยงดูสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูที่มีการวิจัยในประเทศไทยมีมากมายหลายประเภท เช่น การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบควบคุม แบบใช้เหตุผล แบบหลงโทษทางจิต แบบ ประชาธิปไตย แบบอัตตาธิปไตย แบบปล่อยตามใจ แบบเข้มงวดกวดขัน แบบปล่อยปละ ละเลย แบบพึ่งตนเอง และแบบให้ความคุ้มครองมากเกินไป

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2528: 4) ได้ประมวลผลการวิจัยการอบรมเลี้ยงดูเด็ก ของมารดาไทยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางจิตใจและพฤติกรรมของเยาวชนไทย พบว่ามี 5 มิติ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน แบบใช้เหตุผล แบบหลงโทษทางจิต แบบควบคุม และแบบให้พึ่งตนเองเร็ว

รติชน พิทยสร์ (2543: 32) ได้รวบรวมรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูไว้ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน เป็นการเลี้ยงดูที่พ่อแม่ให้ความรัก กับลูก และยอมรับลูกในสภาพที่ลูกเป็นอยู่ และให้การสนับสนุนในสิ่งที่ลูกทำ ให้กำลังใจลูก เด็กที่ได้รับการเลี้ยงดูแบบนี้จะมีความเชื่อมั่น ในตัวเอง กล้าแสดงความคิดเห็น แสดงออก ในทุกเรื่อง มีความไว้วางใจคนรอบข้าง เป็นมิตรกับคนอื่น จะเป็นเด็กที่มองโลกในแง่ดี มอง ทุกคนเป็นมิตร เป็นเด็กที่มีสุขภาพจิตดี นอกจากนั้นยังเป็นเด็กที่มีความรับผิดชอบ มีอารมณ์ มั่นคงไม่หวั่นไหวต่ออะไรง่าย ๆ
2. แบบทอดทิ้งไม่ยอมรับ การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ตรงข้ามกับแบบให้ความรัก เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้มักเป็นเด็กที่ก้าวร้าวสูง มีพฤติกรรมผิดปกติจากเด็ก ทั่วไป มีความเครียดวิตกกังวลในเรื่องต่างๆ เด็กบางคนจะมีพฤติกรรมในทางชอบทำตามคน อื่น ขาดความมั่นใจในตัวเอง ไม่กล้าคิดไม่กล้าทำ ไม่กล้าแสดงออกในทุกเรื่อง เพราะกลัวว่า จะผิด เด็กบางคนชอบเรียกร้องความสนใจ เนื่องจากถูกทอดทิ้ง ขาดความรัก ความอบอุ่น จึงมักเรียกร้องจากผู้อื่น
3. แบบควบคุม พ่อแม่หลายคนจะอบรมเลี้ยงดูลูกอย่างควบคุมทุกฝีก้าว เด็กจะทำอะไรต้องอยู่ในสายตาตลอดเวลา การอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ ทำให้เด็กมีพฤติกรรมที่

หวาดกลัว มักมีความวิตกกังวลโดยไม่มีสาเหตุ และมีพฤติกรรมที่ซอบฟังพาคคนอื่น แต่เด็กที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบนี้ มักเป็นเด็กที่มีพฤติกรรมเรียบร้อย เงียบขรึม ซื่อาย เชื่อฟัง ไม่ก้าวร้าว และมักถอยหนีมากกว่าเผชิญปัญหาต่างๆ ที่เด็กพบเห็น

4. แบบหลงโทษ การอบรมเลี้ยงดูแบบหลงโทษ เป็นการทำให้เด็กขาดความสุข รู้สึกไม่ปลอดภัยทางอารมณ์ เกิดความวิตกกังวล รู้สึกชีวิตว่าเหว่ หดหู่ใจ ซึ่งอาจทำให้เกิดผลเสียแก่พฤติกรรมผู้ถูกลงโทษในอนาคต การลงโทษมี 2 ประเภท คือ

4.1 ลงโทษทางกาย คือ การทำให้ผู้ถูกลงโทษเจ็บปวดทรมาน เช่น การดุด่า ว่ากล่าว การเมียนตี หรือการทำร้ายร่างกายอย่างรุนแรง

4.2 การลงโทษทางจิตคือ การทำให้ผู้ถูกลงโทษ มีความรู้สึกผิด มีความละอาย ไม่มีความสุข เช่น การแสดงความเฉยเมย ไม่ให้ความรัก การว่ากล่าว การอบรมสั่งสอน

เกตุวดี กัมพลศิริ (2546: 11-16) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู และได้จัดแบ่งการอบรมเลี้ยงดูออกเป็น 4 แบบ ตามพฤติกรรมการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล หมายถึง การที่นักเรียนรายงานตนว่าพ่อแม่ยอมรับในความสำคัญ มีความเข้าใจในพัฒนาการ ยอมรับฟังความคิดเห็นหรือข้อโต้แย้ง ห้ามปรามเมื่อเห็นว่าทำในสิ่งที่ไม่สมควร ส่งเสริมในสิ่งที่เป็นประโยชน์ โอนอ่อนผ่อนตามถ้ามีเหตุผลเพียงพอ และผลการกระทำนั้นไม่เป็นที่เดือดร้อนแก่ตนเองหรือผู้อื่น ให้ความช่วยเหลือตามโอกาสอันควร ขณะเดียวกันก็อบรมสั่งสอนหรือสนับสนุนให้รู้จักช่วยเหลือตนเอง รู้จักตัดสินใจได้ด้วยตนเอง และรู้จักที่จะประพடுத்தินให้เป็นที่ชื่นชมและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น เพิกเฉยต่อพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ให้คำชมเชยแก่พฤติกรรมที่พึงประสงค์เป็นครั้งคราว และไม่ลงโทษเด็กจนเกินกว่าเหตุ

2. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมากเกินไป หมายถึง การที่นักเรียนรายงานตนว่าพ่อแม่มุ่งสอนความต้องการหรือความปรารถนาของบุตรและธิดาเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงผลในด้านอื่นที่จะเกิดขึ้นนอกจากความพอใจและความสุขที่บุตรและธิดาแสดงออกเท่านั้น ย่อมลำบากไม่ว่าจะโดยจำเป็นหรือไม่จำเป็น และบางครั้งยอมเสียมารยาทกับผู้อื่นเพียงเพื่อให้บุตรและธิดา ได้รับสิ่งที่ต้องการ

3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน หมายถึง การที่นักเรียนรายงานตนว่าพ่อแม่ชอบบังคับให้ทำในสิ่งที่ตนเองคิดว่าเหมาะสม โดยไม่ค่อยสนใจที่นักเรียนจะพอใจหรือไม่ หรือจะมีความรู้สึกอย่างไร และมักมั่นใจว่าการกระทำของตนเองจะต้องดีและถูกต้อง เพราะเป็นไปด้วยความรัก ความหวังดีหรือมีประสบการณ์มาก่อน เมื่อมีความคาดหวังอยากให้ลูกประกอบอาชีพอะไรในอนาคต ก็มักจะเตรียมหรือเคี่ยวเข็ญให้บุตรและธิดาสอนใจอาชีพที่ตนมุ่งหวังไว้ ชอบให้บุตรและธิดาอยู่ในระเบียบวินัยและกฎเกณฑ์ที่ตนตั้งขึ้นทั้งที่นี้ดำเนินการทำงาน การแต่งกาย การเรียน ความประพฤติ หรือการแสดงความคิดเห็น

4. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามอารมณ์ หมายถึง การที่นักเรียนรายงานตนว่าพ่อแม่ไม่มีความสม่ำเสมอหรือไม่คงเส้นคงวา ขึ้นอยู่กับอารมณ์พ่อแม่เป็นสำคัญ ถ้าพ่อแม่สบายใจมากรู้สึกอยากเอาใจบุตรและธิดาก็อาจตามใจเด็กมากเกินไป ถ้าพ่อแม่หงุดหงิดไม่สบายใจก็อาจไม่สนใจว่านักเรียนเป็นอย่างไร ถ้าเมื่อใดอยากใช้เหตุผลก็อาจพูดคุยกับนักเรียนดี แต่บางทีที่ไม่ค่อยมีเวลาก็มักบังคับให้ทำตามคำสั่งโดยห้ามโต้แย้งหรือซักถาม

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การอบรมเลี้ยงดูรูปแบบต่างๆ บางรูปแบบก็มีชื่อเหมือนกันแต่ก็มีลักษณะต่างกัน ส่วนในด้านการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ คือ พฤติกรรมที่พ่อแม่แสดงความรักกับพฤติกรรมที่พ่อแม่ที่มีความเกลียดชัง พฤติกรรมที่พ่อแม่ให้อิสระหรือเสรีภาพกับพฤติกรรมที่พ่อแม่ควบคุมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในทางเดียวกัน ซึ่งมีลักษณะตรงข้ามกัน จัดโดยสรุปรวมได้เป็น 4 รูปแบบ คือ 1. การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล ได้แก่ แบบประชาธิปไตย แบบเอาใจใส่ แบบรักษานับสนุน แบบใช้เหตุผล 2. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมากขึ้นไป ได้แก่ แบบทิ้งหรือปฏิเสธ แบบปล่อยให้ทำตามใจ แบบปล่อยปละละเลย 3. การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน ได้แก่ แบบให้ความคุ้มครองเกินไปหรือใช้อำนาจควบคุม 4. การอบรมเลี้ยงดูแบบตามอารมณ์ ได้แก่ แบบพึ่งตนเอง แบบอัตตาธิปไตย แม้รูปแบบอื่นๆ ก็จะสรุปลงได้ใน 4 รูปแบบ ซึ่งทั้ง 4 รูปแบบมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน และมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทางแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ บุคลิกภาพ การควบคุมตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพราะการอบรมเลี้ยงดูเป็นลักษณะที่ได้รับมาตั้งแต่เด็กน่าจะส่งผลต่ออนาคตทั้งทางตรงและทางอ้อมตามที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้

2.7 เทคนิคการกำกับตนเอง

วอลเตอร์ (Wolter. 1998: 233) กล่าวว่า ในการพัฒนาการกำกับตนเอง (Self - Regulation) ได้มีผู้ใช้เทคนิคมากมาย เช่น ตัวแบบ (Modeling) การชี้แนะทางคำพูด (Verbal tuition) การให้ผลป้อนกลับ (Feedback) โครงสร้างทางสังคม (Social structure) เพื่อนช่วยสอน (Peer teaching) ผู้เรียนที่มีการกำกับตนเองจะปรับปรุงกลวิธีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ

ซิมเมอร์แมน (Zimmerman. 1998: 76) กล่าวว่า การกำกับตนเองในการเรียนรู้มีเทคนิคที่หลากหลายผู้วิจัยขอเสนอการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของ ซึ่งประกอบไปด้วยเทคนิคต่างๆ ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 1 เทคนิคการกำกับตนเองตามงานวิจัยของ Zimmerman

การกำกับตนเอง (Self - regulation)	ความชำนาญ (Expertise)
- การตั้งเป้าหมาย	- ทำรายการของสิ่งที่จะต้องทำให้ประสบความสำเร็จบนพื้นฐานของความเป็นไปได้
- กลวิธีการทำงาน	- จิตนาการถึงผลของความล้มเหลวในการเรียน
- การนึกคิด	- ทบทวนขั้นตอนในการแก้ปัญหา
- การสอนตัวเอง	
- การบริหารเวลา	- จัดตารางในการเรียนและทำการบ้านในแต่ละวัน
- การเตือนตัวเอง	
- การเสริมแรงตนเอง	- พักผ่อนหรือคุยกับเพื่อนเมื่อทำการบ้านเสร็จแล้ว ศึกษาหาความรู้ในที่สงบ
- โครงสร้างสิ่งแวดล้อม	
- การขอความช่วยเหลือ	- หาเพื่อนช่วยเรียน

ที่มา : Zimmerman. (1998). *Educational Psychologist*. p. 76

สุภาพรณ โคตรจรัส (2552: 11- 2) กล่าวว่า เทคนิคหรือวิธีการเรียนที่ผู้ที่มีการกำกับตนเองในการเรียนใช้อย่างมากและทำอย่างสม่ำเสมอ ได้แก่

1. ประเมินตนเองในด้านคุณภาพและความก้าวหน้าในงานของตน เช่น ตรวจสอบความถูกต้อง และความก้าวหน้าของงานที่ทำ เพื่อปรับปรุงแก้ไขตนเอง
2. การหาวิธีการจัดการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ เช่น ทำตารางเวลา เพื่อทบทวนบทเรียนและปฏิบัติตามได้อย่างสม่ำเสมอ
3. การตั้งเป้าหมายและวางแผนเพื่อบรรลุเป้าหมาย
4. ความพยายามในการแสวงหาข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ
5. การจดบันทึกและการเตือนตนเอง เช่น จดบันทึกเนื้อหาวิชาอย่างครบถ้วนจดคำศัพท์ที่ยังไม่เข้าใจ เพื่อนำมาศึกษาค้นคว้าต่อไป
6. ความพยายามที่จะเลือกหรือจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น เช่น หลีกเลียงสิ่งที่มีสมาธิ ในขณะที่อ่านหนังสือ
7. การคำนึงถึงผลที่ตามมาจากการกระทำของตนเอง เช่น ถ้าสอบได้คะแนนไม่ดี จะปรับเปลี่ยนวิธีดูหนังสือ

8. การท่องจำและจดจำ เช่น ท่องจำสูตรต่าง ๆ
9. การขอความช่วยเหลือทางสังคม เช่น เมื่อมีปัญหาไม่เข้าใจในบทเรียนหาทางแก้ไข โดยอาจปรึกษาเพื่อน รุ่นพี่ หรืออาจารย์
10. การทบทวนบทเรียนจากบันทึกต่าง ๆ
11. การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับสิ่งที่เรียนรู้ใหม่
12. การมีความรู้ในกลวิธีการเรียนต่าง ๆ และเลือกใช้วิธีการเรียนที่มีตัวอย่างเหมาะสมกับชนิดของงานที่เรียน
13. การควบคุมความพยายามของตนเอง วางแผนควบคุมและกำกับการทำงานของตนเอง โดยไม่ต้องรับคำสั่งจากใคร

วิธีการดังกล่าวข้างต้น สามารถฝึกฝน พัฒนาเพิ่มเติมได้เสมอ ขอให้นักศึกษาเรียนรู้ที่พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อจะปรับตัวได้อย่างมีความสุข

จากเทคนิคการกำกับตนเองดังกล่าว พอสรุปได้ว่า เป็นกระบวนการหรือลำดับขั้นตอนที่นักเรียนจะสามารถนำมาปรับปรุงกลวิธีใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ ในการกำกับตนเอง เช่น การตั้งเป้าหมาย กลวิธีการทำงาน การนึกคิด การสอนตัวเอง การบริหารเวลา การเตือนตัวเอง การเสริมแรงตนเอง โครงสร้างสิ่งแวดล้อม และการขอความช่วยเหลือตามเทคนิคการกำกับตนเองในงานวิจัยของซิมเมอร์แมน (Zimmerman, 1998) เป็นต้น เพื่อนำมาปรับปรุงใช้ให้เหมาะสมกับพฤติกรรมการกำกับตนเองของสามเณรนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนครินทรวิฑูรย์ (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) ดังกล่าว

2.8 สิ่งที่มีความสำคัญต่อการกำกับตนเอง (Self - Regulation)

ชังก์ และซิมเมอร์แมน (Schunk; & Zimmerman, 1994: 307-308) จากงานวิจัยของชังก์และซิมเมอร์แมนได้กล่าวถึงสิ่งที่มีความสำคัญต่อการกำกับตนเองไว้ดังนี้

1. การเลือกใช้กลวิธี การเลือกใช้กลวิธีเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการกำกับตนเอง (Self - regulation) เป็นการกำหนดทิศทางของเป้าหมาย เป้าหมายที่ต่างกันส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่างกัน นักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อผู้ (Learning goals) จะมีเป้าหมายในการเรียนเพื่อเพิ่มพูนความรู้ดังนั้นจึงมีการพัฒนากลวิธีการเรียน แรงจูงใจภายในและการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self - efficacy) ที่สูงกว่านักเรียนที่มีเป้าหมายเพื่อผลงาน (Performance goals)

2. การประเมินตนเอง เป็นการประเมินตนเองตามความเป็นจริง จะนำไปสู่การรับรู้ความสามารถของตนเองได้อย่างถูกต้อง-

3. ประสบการณ์ที่หลากหลายในการดำรงชีวิตในสังคม จะทำให้นักเรียนมีทักษะ การวางแผนเป้าหมาย มีความสามารถที่จะกระทำ รวมทั้งเจตคติ และความรู้ไปประยุกต์ใช้พิจารณาตัดสินปัญหา สถานการณ์ หรือข้อสรุปต่างๆ ได้

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า สิ่งที่มีความสำคัญต่อการกำกับตนเอง ได้แก่ การเลือกใช้กลยุทธ์ ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการกำกับตนเอง เป็นการกำหนดทิศทางของเป้าหมาย เป้าหมายที่ต่างกัน ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่างกัน การประเมินตนเอง เป็นการประเมินตนเองตามความเป็นจริง จะนำไปสู่การรับรู้ความสามารถของตนได้ อย่างถูกต้อง และประสบการณ์ที่หลากหลายในการดำรงชีวิตในสังคม จะทำให้นักเรียนมีทักษะการวางแผนเป้าหมาย และมีความสามารถที่จะกระทำ ซึ่งทั้ง 3 ประการนี้มีความสำคัญต่อพฤติกรรมการกำกับตนเองของนักเรียนช่วยชั้นที่3 โรงเรียนศรีนครินทรวิทยาทังกล่าว

2.9 การกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียน

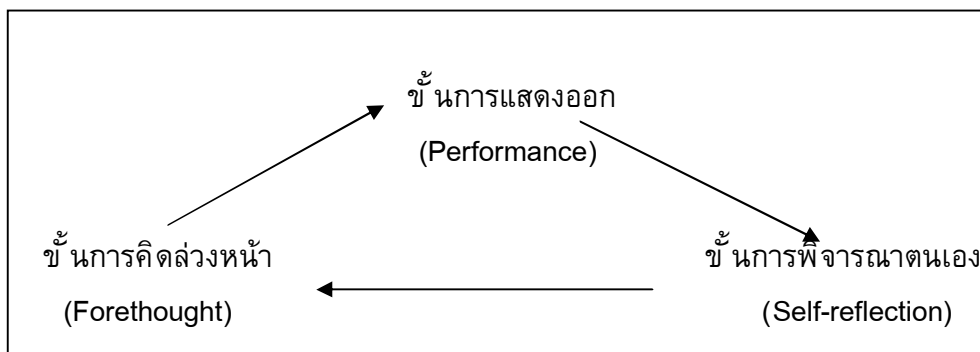
ซิมเมอร์แมน (Zimmerman. 1989: 329) กล่าวว่า การกำกับตนเองในการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีการกำกับตนเองเพื่อให้มีความรู้และทักษะต่างๆ โดยมีเมตาคอนนิชั่น มีแรงจูงใจ และการกระทำด้วยตนเอง

พินทริช และดีกรูท (Pintrich; & De Groot. 1990: 33) กล่าวว่า การกำกับตนเองในการเรียน หมายถึง การที่ผู้เรียนมีกลวิธีเมตาคอนนิชั่น ในการวางแผน ควบคุมตนเอง และปรับความคิดของตนเองด้วยวิธีการทางปัญญา

ไอฟิน ทนสาลี (2549: 7) กล่าวว่า การกำกับตนเองในการเรียน หมายถึง การที่นักเรียนมีการกำกับตนเองโดยใช้ทักษะทางเมตาคอนนิชั่น มีแรงจูงใจ เพื่อกระทำให้ตนเองมีความรู้และทักษะต่างๆ ตามเป้าหมายของตนเอง

สุภาพรรณ โคตรจรัส (2552: 11) กล่าวว่า ผู้ที่มีการกำกับตนเองในการเรียน หมายถึง ผู้ที่มีการรู้คิดของตนเองมีแรงจูงใจ ได้ความรู้และทักษะต่างๆ จากการแสวงหาและความพยายามของตนเอง การปรับตัวจากระบบการเรียนในโรงเรียนมาสู่มหาวิทยาลัย นักศึกษาต้องรับผิดชอบในการเรียนด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่การเรียนรู้วิธีการกำกับตนเองในการเรียนที่มีประสิทธิภาพ น่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักศึกษาปรับตัวในมหาวิทยาลัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ซิมเมอร์แมน (Zimmerman. 1998: 83) กล่าวว่า การกำกับตนเอง (Self-regulation) เป็นกระบวนการที่เป็นวัฏจักรที่เกิดขึ้น 3 ระยะ ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 7 วัฏจักรการกำกับตนเอง

ที่มา : Zimmerman. (1998). *Educational psychologist*. Volume 33, Issue. p. 83

ซิมเมอร์แมน (Zimmerman. 1998: 83) กล่าวถึง วัฏจักรการกำกับตนเองไว้ว่า ขั้นการคิดล่วงหน้า (Forethought) เป็นระยะของการตั้งเป้าหมาย การตั้งเป้าหมายขึ้นอยู่กับเป้าหมายสัมฤทธิ์ (Achievement goal) การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) และความสนใจของผู้เรียน ขั้นการแสดงออก (Performance) เป็นขั้นของการลงมือกระทำ และขั้นการพิจารณาตนเอง (Self-reflection) เป็นขั้นขั้นตอนของการประเมินตนเองและแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง นักเรียนที่ขาดการกำกับตนเอง (Self-regulation) จะมีเป้าหมายที่พอดีจำเพาะ และเชื่อมกับเป้าหมายระยะยาวอย่างเป็นลำดับขั้น เป้าหมายที่เป็นลำดับขั้นจะทำให้ผู้เรียนมีทักษะในการประเมินมาตรฐานของตนเองที่ไม่ขึ้นอยู่กับทั้งผลป้อนกลับภายนอกจากคนอื่นและปฏิกิริยาทางบวกที่จะตามมาจนกระทั่งเป้าหมายบรรลุผล ลักษณะที่แตกต่างกันระหว่างนักเรียนที่มีทักษะการกำกับตนเองและนักเรียนที่ขาดทักษะการกำกับตนเองแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบนักเรียนที่มีทักษะในการกำกับตนเองและนักเรียนที่ขาดทักษะในการกำกับตนเอง

ขั้นตอน	ลักษณะของนักเรียน	
	นักเรียนที่ขาดทักษะในการกำกับตนเอง	นักเรียนที่มีทักษะในการกำกับตนเอง
ขั้นการคิดล่วงหน้า (Forethought)	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจน - เรียนรู้เพื่อหวังสิ่งตอบแทนภายนอก - มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่ำ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีจุดมุ่งหมายเป็นไปตามลำดับขั้นที่ชัดเจน - มีจุดมุ่งหมายเพื่อการเรียนรู้ - มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูง
ขั้นการแสดงออก (Performance)	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่สนใจแผน - มีกลวิธีที่หวังพึ่งพาคนอื่น - ขาดการเตือนตนเอง (Self-Monitoring) 	<ul style="list-style-type: none"> - มีความสนใจภายใน - สนใจที่การกระทำ - มีการสอนตนเอง (Self-instruction) - มีการเตือนตัวเอง (Self-monitoring)
ขั้นการพิจารณาตนเอง (Self-reflection)	<ul style="list-style-type: none"> - หลีกเลี่ยงการประเมินตนเอง - อ้างสาเหตุที่ความสามารถ - แสดงพฤติกรรมต่อตนเองในทางลบ - ไม่มีการปรับตัว 	<ul style="list-style-type: none"> - พยายามจะประเมินตนเอง - อ้างสาเหตุที่กลวิธีการปฏิบัติ - แสดงพฤติกรรมต่อตนเองในทางบวก - มีการปรับตัว

ที่มา : Zimmerman. (1998). *Educational Psychologist*. p. 78.

เพอร์รี่ และเดลาเพซ (Perry. 1998: 715; & Delapez. 1999: 4) กล่าวว่า บรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนมีผลต่อการกำกับตนเองในการเรียนสูง จะพัฒนาทักษะและทัศนคติที่เป็นลักษณะของผู้เรียนที่มีการกำกับตนเอง ในขณะที่นักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนที่มีร่ำกกำกับตนเองทางการเรียนต่ำเมื่อเกิดอุปสรรคจะปรับทัศนคติและการกระทำอันเนื่องมาจากการปกป้องตนเอง ดังนั้น ครูจึงมีส่วนในการส่งเสริมการกำกับตนเองให้กับนักเรียน

เพอร์รี่ (Perry. 1998: 728) กล่าวว่า การจัดบรรยากาศการเรียนรู้ในชั้นเรียนมีผลต่อการส่งเสริมการกำกับตนเองให้แก่ นักเรียน ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 3 การเปรียบเทียบชั้นเรียนที่มีการกำกับตนเองในการเรียนรู้ต่ำและสูง

ห้องเรียนที่มีการกำกับตนเอง ในการเรียนรู้สูง	ห้องเรียนที่มีการกำกับตนเอง ในการเรียนรู้ต่ำ
- นักเรียนมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการเรียนอย่างมีอิสระ	- นักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการภายใต้การกำหนดของครู
- นักเรียนเป็นผู้จัดสรรเวลาและทรัพยากร	- ครูเป็นผู้จัดสรรเวลาและทรัพยากร
- นักเรียนมีการสำรวจและประเมินความก้าวหน้าของตนเอง	- นักเรียนเพิกเฉยต่อโอกาสในการประเมินความก้าวหน้าของตนเอง
- นักเรียนได้รับอุปกรณ์สนับสนุนจากครูและเพื่อน	- นักเรียนใช้วิธีการขอความช่วยเหลือจากคนอื่น

ที่มา: Perry. (1998) *Young Children's Self - Regulated Learning & Contexts That Support It*. p. 728.

เดลลาเพซ (Delapez. 1999: 4) กล่าวว่า ครูมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการกำกับตนเองให้แก่นักเรียน และได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการพัฒนาพฤติกรรมการกำกับตนเอง (Self-regulation) ของนักเรียนไว้ดังนี้

1. พัฒนาพินความรู้เดิมของนักเรียน
2. อภิปรายถึงกลวิธีของเป้าหมายที่จะนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียน
3. ครูต้องเป็นตัวแบบในการใช้กลวิธีการกำกับตนเอง ใช้กลวิธีที่มีทางเป็นไปได้
4. กำหนดให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดร่วมกันเป็นกลุ่มโดยใช้กลวิธีร่วมกัน
5. กำหนดให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดอย่างอิสระเมื่อการสนทนาเสร็จสิ้น

จากการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนดังที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่า การที่นักเรียนมีการกำกับตนเองนั้น เพื่อให้มีการรู้จักของตนเอง มีแรงจูงใจ ได้รับความรู้และทักษะต่างๆ จากการแสวงหาและความพยายามของตนเอง รวมถึงการจัดบรรยากาศ การเรียนรู้ในชั้นเรียนมีผลต่อการส่งเสริมการกำกับตนเองให้แก่นักเรียน การปรับตัวให้เข้ากับระบบการเรียนรู้ในโรงเรียน นักเรียนต้องมีความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่วิธีการกำกับตนเองในการเรียนที่มีประสิทธิภาพจึงน่าจะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนปรับตัวในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.10 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง

2.10.1 งานวิจัยต่างประเทศ

ลิธ และบีมมิสเตอร์ (Leith; & Baumeister. 1996) ได้ศึกษาเรื่อง การกำกับตนเอง (Self - regulation) กับนักศึกษา 129 คนในชั้นเรียน ในวิชาจิตวิทยาชั้นนำ มีการเก็บข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า อารมณ์ที่ไม่ดีเช่น เศร้า กังวล เครียดจะส่งผลกระทบต่อ การกำกับตนเอง

โรมิง และการิอูกิ (Roming; & Kariuki 1997) ได้ศึกษาผลของคุณภาพงานเขียนที่มีต่อพฤติกรรมสังคมทางบวกในห้องเรียน พฤติกรรมสังคมทางบวกที่ศึกษาได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญ การเห็นคุณค่าของงาน การมีวินัยในตนเอง ความสงสาร และสัมพันธ์ภาพกับเด็กอื่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 3 จำนวน 20 คน โดยให้นักเรียนทำงานเขียนทุกวัน ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพของงานเขียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมทางบวกของสังคม

เพอร์รี่ (Perry. 1998) ศึกษาการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยให้นักเรียนทำงานเขียนอาทิตย์ละ 1 ครั้ง และรวบรวมเก็บไว้เป็นแฟ้มสะสมงานใช้เวลาในการเก็บข้อมูลทั้งสิ้น 6 เดือน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน เกรด 2 และเกรด 3 ที่อยู่ในห้องเรียนที่มีระดับการกำกับตนเอง (Self - Regulation) ในการเรียนรู้ต่ำเมื่อมีอุปสรรคจะปรับทัศนคติ และการกระทำที่เนื่องมาจากการปกป้องตนเอง และการศึกษานี้ได้เน้นการจัดสภาพห้องเรียน และการจูงใจนักเรียนเพื่อเพิ่มการกำกับตนเอง

วอลเตอร์ (Wolters. 1998) ทำการศึกษาเชิงสำรวจเกี่ยวกับการกำกับตนเอง (Self - regulation) ศึกษาโดยส่งแบบสอบถามปลายเปิดและแบบสอบถามแบบประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert's scale) ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบรายงานตนเอง (Self - report) กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย จำนวน 115 คน ผลการวิจัยพบว่า ระดับของความพยายามในงานโดยใช้ปัญญาความตั้งใจและกลวิธีการจูงใจที่มีความหลากหลาย ผู้เรียนที่มีการกำกับตนเอง (Self - regulation) ในการเรียนจะปรับกลวิธีให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

คลาร์ก และคนอื่นๆ (Clark; et al. 2000) ได้ศึกษา การเปลี่ยนแปลงสถานะสุขภาพของผู้หญิงสูงอายุที่เป็นโรคหัวใจ โดยการประเมินตามกรอบแนวคิดการกำกับตนเอง ศึกษาในผู้หญิงที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป หรือมีประวัติเป็นโรคหัวใจ จำนวน 570 คน โดยใช้กระบวนการกลุ่มๆ ละ 6-8 คน เพื่อเรียนรู้ทักษะการกำกับตนเอง ผลการศึกษาพบว่า การติดตามผู้ป่วย 12 เดือน ผู้ป่วยมีอาการแสดงลดน้อยลง มีระดับคะแนน SIP ดีขึ้น และมีน้ำหนักลดลง

วอร์กิน และคนอื่นๆ (Warkin; et al. 2000) ได้ศึกษา ผลกระทบของการใช้แนวคิดการกำกับตนเองในผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ที่มีคุณภาพชีวิต มีการเก็บข้อมูลจากผู้ป่วยเบาหวานจำนวน 296 คน ที่มีอายุระหว่าง 20 ถึง 90 ปี ผลการศึกษาพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคมีความสัมพันธ์ในการเพิ่มพฤติกรรมดูแลตนเอง ลดความรู้สึกของการคิดว่าเป็น

โรคเบาหวานเป็นภาวะ และมีความรู้สึกที่ดีต่อคุณภาพชีวิต ระดับความเข้าใจของบุคคลและการยอมรับการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือด มีความสัมพันธ์กับผลที่เกิดขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

โนรีน และนิโก (Noreen; & Niko. 2001) ได้ศึกษารูปแบบการกำกับตนเองเพื่อควบคุมโรคเรื้อรัง ในเด็กจำนวน 637 คน ที่เป็นโรคหอบหืด โดยติดตามการทดลองเป็นเวลา 5 ปี พบว่าเด็กที่ป่วยโดยโรคหอบหืดที่ได้รับการดูแลจากพ่อแม่โดยใช้กระบวนการกำกับตนเองในการควบคุมโรค สามารถคุมไม่ให้เกิดอาการหอบหืดได้อย่างเป็นที่น่าพอใจ

ซัลเทิน (Sultan; et. al. 2003) ได้ศึกษาการส่งเสริมความเข้าใจในการกำกับตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2 ในภาวะที่ร่างกายมีอาการเจ็บป่วย โดยมีเป้าหมายเพื่อศึกษาผลของพฤติกรรมและรูปแบบในการรักษาพยาบาลผู้ป่วยเบาหวานที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ คือ การที่จะทำให้ผู้ป่วยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นด้วยการให้ข้อมูลข่าวสารที่เพียงพอแก่ความต้องการ เพื่อให้ผู้ป่วยยอมรับการเจ็บป่วยและให้ความร่วมมือในการรักษา แล้วจะส่งผลให้ผู้ป่วยสามารถกำกับตนเองในการควบคุมระดับน้ำตาลในเลือดได้ดี

2.10.2 งานวิจัยในประเทศ

ประทีป จินฉิ่ง (2539: 72-73) ศึกษาเรื่อง ผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถของตนที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนด้านการทำงานกับประสิทธิภาพการทำงานและพัฒนาการรับรู้ความสามารถด้านการทำงาน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 จำนวน 230 คน และการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนด้านการทำงาน ใช้นักศึกษาที่มีการรับรู้ความสามารถของตนด้านการทำงานต่ำ จำนวน 20 คน ใช้วิธีการทำให้บุคคลประสบความสำเร็จบ่อยครั้ง โดยใช้เทคนิคการเตือนตนเอง ผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ความสามารถของตนด้านการทำงานมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ.001 และนักศึกษากลุ่มใช้เทคนิคการเตือนตนเองมีการรับรู้ความสามารถของตนด้านการทำงานและประสิทธิภาพการทำงานในช่วงหลังการทดลองสูงกว่าช่วงก่อนการทดลอง และสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

วัฒนา เตชะโกมล (2541: 62-64) ศึกษาเรื่อง ปัจจัยคัดสรรที่มีผลต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนระดับประถมศึกษาในกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จำนวน 800 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสถานภาพเศรษฐกิจสังคม แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียน แบบวัดการอบรมเลี้ยงดูแบบทดสอบเชาว์ปัญญาสแตนด์อาร์ดโปรเกรสซีฟแมทริชิส ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สามารถทำนายการกำกับตนเอง ในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตามลำดับความสำคัญ คือ

ผลการเรียนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย การอบรมเลี้ยงดู แบบอัตโนมัติประชาธิปไตย ระดับชั้นเรียนและความวิตกกังวล

จากผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า การกำกับตนเอง (Self - Regulation) เป็นกระบวนการที่นักเรียนตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง สังเกตพฤติกรรมด้วยตนเอง ประเมินพฤติกรรมด้วยตนเอง และแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการ และในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง เพื่อนำมาสร้างโปรแกรมการกำกับตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนศรีนครินทรวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการย่อยของการกำกับตนเอง 3 กระบวนการ ได้แก่ การสังเกตตนเอง การตัดสินใจ และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง และผู้วิจัยได้นำกระบวนการย่อยทั้ง3 กระบวนการนี้มาพัฒนาเป็นโปรแกรม การกำกับตนเองของสามเณรนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อทำให้นักเรียนช่วงชั้นที่3 ของโรงเรียนศรีนครินทรวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) มีวินัยในการเรียนที่ดีขึ้นด้านความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ความตั้งใจเรียน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และความสามารถในการทำงานสืบต่อไป

3. การมีวินัยในการเรียน (Learning - Discipline)

3.1 ความหมายของวินัย (Discipline)

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการมีวินัยในการเรียน มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า วินัย ไว้หลายลักษณะดังนี้

แรมเซย์ (Ramsey. 1957: unpagged) กล่าวว่า วินัย หมายถึง ความสามารถในการควบคุมระหว่างการกระตุ้นภายในของตนเองกับแรงกดดันภายนอกที่มาจากความเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบจากคนอื่น

วินเซนต์ (Vincent. 1961: 142) กล่าวว่า วินัย หมายถึง การที่บุคคลไม่กระทำการใดๆ อันเป็นผลให้เกิดความยุ่งยากต่อตนเองในอนาคต หรือการไม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวและสิทธิของบุคคลอื่นรวมทั้ง หมายถึงการที่บุคคลกระทำการที่ตนไม่อยากทำแต่การกระทำนั้นช่วยให้ความต้องการและสิทธิของผู้อื่นรับการตอบสนอง หรือการกระทำสิ่งอันเป็นผลให้ผู้นั้นประสบผลสำเร็จในอนาคต และวินเซนต์ (Vincent. 1961: 42-43) กล่าวว่า ความมีวินัย หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงออก จะต้องเป็นการกระทำที่ไม่ทำความยุ่งยากแก่ตนเองในอนาคต ไม่ขัดต่อสิทธิของผู้อื่น ไม่ขัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม

กู๊ด (Good. 1973: 176) กล่าวว่า วินัย หมายถึง การบังคับควบคุมพฤติกรรมของบุคคล ไม่ใช่การบังคับภายนอก แต่เป็นการบังคับโดยอำนาจภายในตัวบุคคลนั่นเอง และเป็น

อำนาจ อันเกิดจากการเรียนรู้ หรือยอมรับในคุณค่าอันใดอันหนึ่ง ทำให้บุคคลสามารถบังคับพฤติกรรมของตนเองได้

ออร์เทอร์ (Arthur. 1985: 678) กล่าวว่า ความมีวินัย หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองโดยตนเองให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือความต้องการที่วางไว้

เซ็งกิ (Senge. 1990: 105) กล่าวว่า วินัย (Disciplines) หมายถึง เทคนิควิธีที่ต้องศึกษาใคร่ครวญอยู่เสมอแล้วนำมาปฏิบัติ เป็นแนวทางการพัฒนาเพื่อการแสวงหาการเสริมสร้างทักษะ หรือสมรรถนะเพื่อเพิ่มขีดความสามารถผ่านการปฏิบัติ เพื่อความคิดสร้างสรรค์เพื่อสิ่งใหม่ๆ

วอล์กเกอร์ และชี (Walker; & Shea. 1991) กล่าวว่า วินัย เป็นการกำหนดพฤติกรรมด้วยตนเอง โดยการควบคุมตนเองนั้นจะเป็นไปตามพัฒนาการของมนุษย์ การเรียนรู้การมีวินัยของนักเรียนนั้นครูจะต้องเป็นแบบอย่างในการควบคุมพฤติกรรมให้แก่เด็กวินัยควรเป็นสิ่งที่คนมีสิทธิในการตัดสินใจร่วมกันไม่ใช่มาจากผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า

โคร์สินิ (Corsini. 2002: 876) เขียนในพจนานุกรมทางจิตวิทยาไว้ว่า วินัย หมายถึง การควบคุมความรู้สึกที่เกิดขึ้นปัจจุบันทันด่วนจากสิ่งกระตุ้นและความอยากของตนเอง เพื่การให้ความหมายแรกของคำว่า วินัย

รัตนะ บัวสนธ์(2536: 25) กล่าวถึงปิ่น มาลากุล ว่าได้นิยามความหมายของคำว่า วินัย ไว้เป็น 3 ความหมาย คือ 1) หมายถึง การเชื่อฟังครูอาจารย์ ตลอดจนคำสั่งสอนของโรงเรียน 2) หมายถึง การกระทำตามระเบียบที่กำหนดไว้ และ3) หมายถึง การปฏิบัติตามสิ่งที่คิดว่าสมควรจะกระทำถึงแม้ว่าไม่ได้กำหนดไว้เป็นระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ก็ตาม

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2539: 75) กล่าวว่า วินัยเป็นคำศัพท์ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในพระพุทธศาสนา มักใช้คู่กับคำว่าธรรม กฎของธรรมชาติ เรียกว่า ธรรมกฎของมนุษย์ เรียกว่า วินัย คำสองคำมีความสัมพันธ์กันโดย 1) วินัยต้องตั้งอยู่บนฐานของธรรมคือ ต้องมีความจริงในธรรมชาติเป็นฐานอยู่ 2) การจัดวางกฎเกณฑ์ที่เป็นเหตุเป็นผลขึ้นในหมู่มนุษย์ ก็เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่ามนุษย์จะปฏิบัติตามและได้ประโยชน์จากกฎธรรมชาติได้ดีที่สุด คือ ให้ได้ผลตามธรรมและมีความมุ่งหมายเพื่อธรรม ฉะนั้น วินัยจึงต้องตั้งอยู่บนฐานของธรรม และวินัยจะมีผลจริงต่อเมื่อคนมีธรรม ดังนั้น ความหมายของ วินัย หมายถึง ระบบระเบียบทั้งหมดของชีวิตและสังคมมนุษย์ เช่น ระบบเศรษฐกิจ ระบบการบริหารการปกครอง ระบบกฎหมายและอื่นๆ เป็นต้น

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2541: 61) กล่าวว่า วินัยคือ สมรรถภาพในการควบคุมพฤติกรรมให้เป็นไปตามความประสงค์ คือ การควบคุมกาย วาจา ใจ และพฤติกรรมทั้งหมดของคนให้ดำรงอยู่หรือให้มีแบบแผนที่เหมาะสม

กองการวิจัยทางการศึกษา (2542: 21) จากผลงานวิจัยคำว่า วินัย หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของบุคคลตามแบบแผนกฎเกณฑ์ที่พึงประสงค์ของสังคมอันจะนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ได้แก่ ตรงต่อเวลา วางแผนใช้เวลาในการทำงาน และการดำเนินชีวิต ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหมู่คณะและเคารพกติกาของสังคม รู้จักประเมินตนเอง ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลาย ซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

ชวลี นาคทัต (2542) กล่าวว่า วินัย หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมโดยมีความรับผิดชอบเกิดจากการสำนึกตัวขึ้นมาเอง แกะไขข้อบังคับจากภายนอกเท่านั้น และบุคคลนั้นจะต้องยอมรับการกระทำของตนแม้จะมีอุปสรรคก็ยังคงไม่เปลี่ยนพฤติกรรมนั้น

พนัส หันนาคินทร์ และคณะ (2542) ได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติตนให้มีระเบียบวินัยไว้ 3 ข้อ ดังนี้ คือ 1. ต้องรู้จักกฎระเบียบของสังคมที่เราอยู่เป็นอย่างดี เพื่อจะได้ไม่ละเมิดกฎหมาย 2. ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบนั้นอย่างเคร่งครัด ทั้งต่อหน้าและลับหลัง และ 3. ฝึกปฏิบัติตามกฎระเบียบจนติดเป็นนิสัย

ราชบัณฑิตยสถาน(2546: 756) กล่าวว่า วินัย หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผน และข้อบังคับ

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2546: 229) กล่าวว่า วินัย หมายถึง ระเบียบแบบแผนสำหรับฝึกฝนควบคุมความประพฤติของบุคคลให้มีชีวิตที่ดั่งงามเจริญก้าวหน้าและควบคุมหมู่ชนให้อยู่ร่วมกันด้วยความสงบเรียบร้อยดีงาม และประมวลบัญญัติข้อบังคับสำหรับฝึกฝนควบคุมความประพฤติ

จิตตานันท์ ติกุล (2547: 274) กล่าวว่า วินัย หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการควบคุมพฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามที่ตนมุ่งหวัง โดยการควบคุมนั้นเกิดจากแรงกระตุ้นจากภายในและพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นต้องสอดคล้องกับกฎระเบียบอันดีงามของสังคม

ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์ รอเชื้อยะ มะมิง และประณีต ศิริพงษ์(2548: 35-36) กล่าวว่า วินัยมีความสำคัญทั้งทางโลกและทางธรรม โดยความหมาย คือ การปฏิบัติตนให้อยู่ในกฎระเบียบ ตามที่สังคมกำหนดไว้เป็นการควบคุมตนเอง ให้เกิดความรู้ ความสามารถ และอยู่ร่วมกันในสังคม เพราะการมีวินัยของบุคคลจากภายในของตัวบุคคลโดยแสดงออกด้วยการประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในกฎ ระเบียบของสังคม สามารถควบคุมบังคับตนเอง ให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมด้วยความสุข

นิลบล นิลปัน (2549: 24) กล่าวว่า วินัย หมายถึง ข้อบังคับ คำสั่ง กฎหมาย กติกาที่กำหนดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในสังคมนั้น ๆ ความมีวินัย จึงหมายถึง การปฏิบัติตามตามระเบียบ ข้อบังคับ กฎ กติกาต่างๆที่วางไว้มีความมีระเบียบวินัยจะช่วยให้สังคมน้อยร่วมกันอย่างมีความสุขมีความเจริญก้าวหน้ามั่นคงและปลอดภัย

พรรณพร วรรณลักษณ์ (2548: 181) ความมีวินัย หมายถึง ลักษณะการ แสดงออกของนักเรียนวัยรุ่น ที่ประพฤติปฏิบัติให้อยู่ในระเบียบข้อบังคับ สามารถควบคุม พฤติกรรมของตนเอง รู้ว่าสิ่งใดควรทำและสิ่งใดไม่ควรทำหลีกเลี่ยง เลือกทำแต่สิ่งที่ตนเห็นว่า เหมาะสมไม่ขัดต่อระเบียบของ โรงเรียนและสังคม และไม่ไปละเมิดสิทธิของผู้อื่น ได้แก่ การ แต่งกายด้วยเสื้อ กางเกง กระโปรง ถุงเท้า รองเท้า เข็มขัด ทรงผม ตามระเบียบของ โรงเรียน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี เข้าใจตามลำดับก่อนหลังในการรับสั่งของการรอรถ ประจำทาง การปฏิบัติตามกฎจราจร ทั้งขณะในถึงขณะ

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า การมีวินัยในการเรียน (Learning - discipline) หมายถึง การเรียนรู้ที่จะควบคุมการกระทำของตนเองโดยบุคคลได้เห็นคุณค่าของ การกระทำ นั้น และกระทำจนสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ ไม่ละทิ้งกลางคัน เมื่อมีอุปสรรคคิดหาทาง แก้โดยไม่ย่อท้อ เป็นการกระทำที่ส่งผลดีต่อตนเองและไม่ทำให้บุคคลอื่นเดือดร้อน และการมี วินัยในการเรียนเป็นลักษณะของผู้บรรลุภาวะทางจิต ในงานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิด การมีวินัยในการเรียนเอง จากงานวิจัยและนักการศึกษาหลายท่านที่กำหนดคุณลักษณะของผู้มี วินัยในการเรียนต้องมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

3.1.1 การเรียนรู้ (Learning)

3.1.1.1 ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้เป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์พฤติกรรม และการเรียนรู้มี บทบาทสำคัญต่อพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งนักจิตวิทยาให้ความสำคัญและสนใจมากเรื่องหนึ่ง โดย ให้ความหมายของการเรียนรู้ ดังต่อไปนี้

มอร์ริสัน (Morrison. 2543: 4) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบริบทหลากหลายตลอดช่วงชีวิตของบุคคล เป็นปัจจัย สำคัญในการรับการแปลความ การปรับปรุง และการแลกเปลี่ยน ถ่ายทอดประสบการณ์ของ บุคคลและสังคม อีกทั้งยังเป็นทรัพยากรที่ไม่มีขอบเขตสำหรับบุคคลและสังคม จะได้รับการ ฟื้นฟูอย่างต่อเนื่องจากการที่บุคคลมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้

NECTEC (2549: 1) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ว่า การเรียนรู้ คือ กระบวนการที่ทำให้คนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด ความสามารถ ที่ได้จากการได้ยิน การสัมผัส การอ่าน การใช้เทคโนโลยี การเรียนรู้ของเด็กและผู้ใหญ่ต่างกัน เด็กจะเรียนรู้ด้วยการ เรียนในห้อง การซักถามผู้ใหญ่มักเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ที่มีอยู่ แต่การเรียนรู้จะเกิดขึ้น จากประสบการณ์ที่ผู้สอนนำเสนอ โดยการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ผู้สอนจะเป็น ผู้สร้างบรรยากาศทางจิตวิทยาที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ที่จะให้เกิดขึ้นเป็นรูปแบบใดก็ได้ เช่น ความเป็นกันเอง ความเข้มงวดกวดขัน หรือการมีระเบียบวินัย สิ่งเหล่านี้ผู้สอนจะเป็นผู้สร้าง

เงื่อนไข และสถานการณ์เรียนรู้ให้เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้สอนจะต้องพิจารณาเลือกรูปแบบการสอน รวมทั้งการสร้างปฏิสัมพันธ์

จิราภา เต็งไตรรัตน์ (2547: 123) กล่าวว่า การเรียนรู้ (Learning) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากประสบการณ์และการฝึกหัด พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงนั้นเกิดจากการเรียนรู้ แต่พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงชั่วคราวไม่ได้เกิดจากการเรียนรู้ ได้แก่ ความเหน็ดเหนื่อย ผลจากการกินยา การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เนื่องมาจากภาวะภูมิภาวะ หรือการได้รับบาดเจ็บทางด้านร่างกาย เป็นต้น

จากความหมายของการเรียนรู้ที่มีผู้กล่าวไว้ พอสรุปได้ว่า หมายถึง กระบวนการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางความคิด ความสามารถ การอ่าน การสัมผัส การใช้เทคโนโลยีต่างๆ จากการแลกเปลี่ยน หรือถ่ายทอดประสบการณ์ของบุคคลและสังคม รวมถึงกระบวนการเรียนรู้ จากความรู้ที่ได้เรียนมาและการปฏิบัติในพฤติกรรมการเรียนรู้

3.1.1.2 พฤติกรรมการเรียนรู้

ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์ รอชียะ มะมิง และประณีต ศิริพงษ์(2548: 13) กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นที่เป็นผลมาจากประสบการณ์ของปัจเจกบุคคล นักจิตวิทยาที่ศึกษาการเรียนรู้ จะสนใจกระบวนการที่เกิดขึ้นในบุคคลต่างๆ เช่น ในผู้ใหญ่ ในเด็กนักเรียน ในสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมอื่นๆ ในสัตว์เลื้อยคลาน ในแมลง เรื่องการเรียนรู้ มีขอบข่ายกว้างมาก นักวิจัยในสาขาจิตวิทยาไม่ได้ศึกษาเฉพาะกระบวนการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังศึกษาผลผลิตการเรียนรู้ นั่นคือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมส่วนบุคคลในระยะยาวอันเป็นผลมาจากประสบการณ์การเรียนรู้ นอกจากนี้การเรียนรู้และพฤติกรรมการเรียนรู้ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นควบคู่กัน พฤติกรรมจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าปราศจาก การเรียนรู้มาก่อน แนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มพฤติกรรมนิยม(Behaviorism) ได้รับความสนใจมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1960 เป็นต้นมา โดยเป็นแนวคิดที่อยู่บนพื้นฐานของความเป็นวิทยาศาสตร์ อาศัยข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากการทดลองมาอธิบายปรากฏการณ์ของการเกิดพฤติกรรมของอินทรีย์ แนวคิดพฤติกรรมนิยม

จิราภา เต็งไตรรัตน์ (254: 5) เชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์เกิดจากการเรียนรู้ ศักยภาพแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์เป็นศักยภาพที่ติดตัวแต่กำเนิด การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดเจน ความหมายของการเรียนรู้ตามแนวความคิดนี้ ได้แก่ การที่บุคคลสามารถทำสิ่งใด ๆ โดยเพิ่มปริมาณขึ้น การเรียนรู้อย่างหนึ่งจะเป็นตัวเชื่อมโยงไปสู่การเรียนรู้ อย่างอื่น ๆ ต่อไปไม่จบสิ้น ผู้นำในแนวคิดนี้ คือ สกินเนอร์ (Skinner, B.F. (1974) ฐานแนวคิดของสกินเนอร์คือ บุคคลจะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หรือมีพฤติกรรมซ้ำๆ เมื่อได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) ทั้งทางบวกและทางลบ สิ่งที่เป็นการเสริมแรงทางบวกของคนคนหนึ่ง อาจเป็นการลงโทษ (เสริมแรงทางลบ) ของอีกคนหนึ่งก็ได้

จากพฤติกรรมการเรียนรู้ที่นักการศึกษากล่าวมา สรุปได้ว่า พฤติกรรมการเรียนรู้ จะเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวบุคคล โดยการเรียนรู้ทั้งจากภายใน และภายนอกตนเอง การตอบสนองจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกด้วยการแสดงออกในรูปของการกระทำต่างๆ ทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งนี้การแสดงพฤติกรรมต่างๆ อยู่บนพื้นฐานของการเรียนรู้ของแต่ละปัจเจกบุคคล ดังนั้น สถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญในการให้การเรียนรู้ต่อนักเรียน จึงควรคำนึงถึงพฤติกรรมของนักเรียนและให้การเรียนรู้ที่ถูกต้องแก่นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

3.1.1.3 วินัยกับการศึกษา

คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543: 4) กล่าวว่าพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้ประกาศใช้อย่างเป็นทางการ ก่อให้เกิดกระบวนการตื่นตัวของครู อาจารย์ และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา การศึกษาของประเทศไทย ได้มีการปฏิรูปการเรียนรู้ครั้งใหญ่ ด้วยเหตุผลและความจำเป็น ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพของคนไทย
2. เพื่อเพิ่มพูนความเข้มแข็งของสังคมไทย
3. เพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมการเรียนรู้ยุคโลกาภิวัตน์
4. เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ครู พ่อแม่ผู้ปกครอง และสังคมไทย และ
5. เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมาย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2546 : 11) การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคน มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ โดยได้สรุปลักษณะ การเรียนรู้ที่พึงประสงค์ไว้ คือ เพื่อให้ผู้เรียนเป็น คนดี คนเก่ง และคนมีความสุข ดังนี้

1. คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุมีผล รู้หน้าที่ ซื่อสัตย์ พากเพียร ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

2. คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง หรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะ

และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางด้านคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถทางด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี มีความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ และทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคมและประเทศชาติได้

3. คนมีความสุข คือคนที่มีสุขภาพทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพ ปลอดภัยจากการตกเป็นทาสของอบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแต่อดัดภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541: 58) กล่าวว่า การศึกษามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคนและสังคม โดยเฉพาะยุคปัจจุบันการศึกษาตลอดชีวิต เป็นหัวใจสำคัญที่จะตอบสนองความท้าทายของกระแสโลกาภิวัตน์ ในศตวรรษที่ 21 การศึกษาตลอดชีวิตนั้นต้องอาศัยหลักสำคัญ 4 ประการ คือ

1. การเรียนรู้เพื่อรู้ เป็นการเรียนรู้โดยผสมผสานความรู้ที่ ทั่วไปที่ กว้างขวางกับเนื้อหาบางวิชาที่มีโอกาสศึกษาอย่างลึกซึ้ง ผักฝนในวิธีเรียนรู้เพื่อตัดดวงเป็นหมู่ คณะ

2. การเรียนรู้เพื่อปฏิบัติได้จริง เป็นการเรียนรู้โดยอาศัย ประสบการณ์ต่างๆ ทางสังคมและในการประกอบอาชีพ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับ สถานการณ์ และปฏิบัติงานเป็นหมู่คณะ

3. การเรียนรู้เพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน เป็นการสอนให้เข้าใจผู้อื่น และ ตระหนักว่ามนุษย์เราจะต้องพึ่งพาอาศัยกัน ดำเนินโครงการร่วมกันและเรียนรู้วิธีแก้ปัญหาข้อ ขัดแย้งต่างๆ ความเข้าใจอันดีต่อกัน

4. การเรียนรู้เพื่อชีวิต เป็นการเรียนรู้ให้สามารถปรับปรุง บุคลิกภาพของตนให้ดีขึ้น ดำเนินงานต่างๆ โดยอิสระเสรี มีดุลยพินิจ และความรับผิดชอบ รู้จักใช้เหตุผล มีทักษะต่างๆ

จากการค้นคว้าเรื่องวินัยกับการศึกษาดังที่กล่าวมา พอสรุปได้ว่าวินัย กับการศึกษาได้แก่ วินัยเป็นตัวควบคุม ระเบียบระครองให้การศึกษาดำเนินไปด้วยความเป็น ระเบียบเรียบร้อย ตามหลักการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ใน 4 ประการ ของคณะกรรมการชาตินานาชาติ หรือยูเนสโก คือ การเรียนรู้เพื่อรู้ การเรียนรู้เพื่อ ปฏิบัติได้จริง การเรียนรู้เพื่ออยู่ร่วมกัน และการเรียนรู้เพื่อชีวิต และการจัดการเรียนการสอน ในทุกระดับทั้งระดับพื้นฐานและระดับอุดมศึกษา ได้นำแนวคิดนี้มาบรรจุไว้ในพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 โดยมีสาระการ เรียนรู้มุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านเนื้อหาสาระ พัฒนาทักษะกระบวนการคิด เตรียมทศเพื่อ เภชยสถานการณ์ รวมถึงการประยุกต์ความรู้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา เน้นการศึกษาตลอด ชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข

3.2 คุณลักษณะของผู้มีวินัยในการเรียน

ผู้มีวินัยในการเรียนมีคุณลักษณะเด่นหลายประการดังที่นักการศึกษาได้กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

บาร์ค (อุไรวรรณ สวัสดิ์. 2551: 15; อ้างอิงจาก Baruch. 1949: unpagged) กล่าวถึง ผู้มีวินัยในการเรียนจะมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีความเชื่อมั่น ในตนเอง
2. มีความรับผิดชอบ
3. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม

ออซุเบล (Ausubel. 1968: 460) กล่าวว่า ผู้มีวินัยในการเรียน จะมีคุณลักษณะดังนี้

1. ปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสังคม
2. เชื่อมั่น ในตนเอง
3. พึ่งตนเองได้
4. ควบคุมอารมณ์ได้
5. อุตทน

วิกกินส์ (Wiggins. 1971: 289) กล่าวถึง การศึกษาของโกช (Gough) ซึ่งได้ศึกษาการควบคุมตนเองและการมีวินัยในการเรียน และพบว่า ผู้ที่มีวินัยในการเรียนสูง จะมีคุณลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. มีความรับผิดชอบมาก
2. มีความวิตกกังวลน้อย
3. มีความอดทน
4. ประพฤติตนอย่างมีเหตุผล

แบนดูรา (Bandura. 1986: unpagged) ได้กล่าวเกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยในการเรียนไว้ดังนี้

1. มีความสามารถควบคุมอารมณ์
2. มีความสามารถในการต้านสิ่งยั่วยุ
3. มีความคาดหวังความสามารถของตน
4. มีการตั้งเป้าหมาย
5. ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
6. สามารถชะลอการได้รับความพึงพอใจ
7. สามารถคาดหวังผลกรรมที่เกิดขึ้นในอนาคต

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2523: 59-69) กล่าวถึง ลักษณะของผู้มีวินัยในการเรียนไว้ว่า จะต้องมีลักษณะดังนี้

1. สามารถควบคุมอารมณ์

2. สามารถชะลอความต้องการ
3. สามารถคาดหวังผลกระทบที่จะเกิดขึ้นภายหลังและ
4. ตั้งเป้าหมายอนาคตได้

พระบรมราชาโฆวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

“...การมีวินัย มีความสามัคคี และรู้จักหน้าที่ ถือกันว่าเป็นคุณสมบัติสำคัญประจำตัวของคนทุกคน แต่ในการสร้างเสริมคุณลักษณะสามข้อนี้ จะต้องไม่ลืมว่าวินัย สามัคคี และหน้าที่นั้น เป็นไปทั้งในทางบวกและทางลบ ซึ่งยอมให้คุณหรือให้โทษได้มากเท่า ๆ กันทั้งสองทาง เพราะฉะนั้น เมื่อจะอบรมจำเป็นต้องพิจารณาให้ถ่องแท้แน่ชัดก่อนว่าเป็นวินัย สามัคคี และหน้าที่ที่ดี คือปราศจากโทษ เป็นประโยชน์ เป็นธรรม ไม่เคลือบแฝงไว้ด้วยสิ่งชั่วร้าย เช่น วินัย ก็ต้องไม่ใช่วินัยเพื่อตนเพื่อหมู่คณะของตนเท่านั้น ต้องเป็นวินัยเพื่อคนทุกคน เพื่อคนส่วนใหญ่ เป็นวินัยที่ถูกต้อง ที่เป็นการสร้างสรรค์ ทำนองเดียวกัน การสามัคคีกันทำการหรือทำหน้าที่อย่างใดอย่างหนึ่งก็ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล มิใช่เพื่อการเพิ่มพูนประโยชน์เฉพาะพวกตน แล้วเบียดเบียนผู้อื่นให้เดือดร้อนเสียหาย จึงเห็นได้ว่าการสร้างวินัย สามัคคี และความรู้จักหน้าที่ให้แก่เยาวชนต้องกระทำด้วยความเพ่งพินิจอย่างละเอียดถี่ถ้วนเป็นพิเศษ มิฉะนั้นจะไม่บังเกิดผลที่พึงประสงค์หรือซ้ำร้าย อาจกลับกลายเป็นการทำลายอนาคตและความเจริญมั่นคงของชาติไปได้...” (พระราชดำรัส พระราชทานแก่ผู้บังคับบัญชาลูกเสือในโอกาสเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทและรับพระราชทานเหรียญลูกเสือสดุดี ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต 12 กรกฎาคม 2526)

กัลยา สุวรรณรอด (2537: 44 - 45) ได้กล่าวถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยในการเรียนไว้ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความซื่อสัตย์
4. ความตรงต่อเวลา
5. ความเป็นผู้นำ
6. ความอดทน

กฤษณี ภูพัฒน์ (2538: 8) สรุปว่าบุคคลที่มีวินัยในการเรียนจะมีคุณลักษณะและพฤติกรรม ดังนี้

1. มีความรับผิดชอบ
2. เชื่อมั่นในตนเอง
3. มีความตั้งใจจริง จิตใจมั่นคง
4. มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ไม่เกรงใจโดยปราศจากเหตุผลและมีความเคารพ

สิทธิของผู้อื่น

5. ทำตามกฎเกณฑ์ของสังคม
6. มีลักษณะความเป็นผู้นำ
7. มีความอดทน
8. มีความซื่อสัตย์ จริงใจ มีเหตุผล

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540: 3) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้มีวินัยในการเรียนไว้ ดังต่อไปนี้

1. ความสามารถควบคุมตนเองทางการ วาจา ใจ รักความจริงไม่พูดปด
2. สามารถฟังตนเอง เช่น การรับผิดชอบในกิจวัตรประจำวัน
3. สามารถทำกิจกรรมหรืองานให้สำเร็จได้ด้วยตนเอง
4. สามารถจัดเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบเรียบร้อย
5. รู้จักรักษาสีสิ่งของของตนเองและผู้อื่น
6. มีระเบียบวินัยและตรงต่อเวลา
7. ปฏิบัติตามข้อตกลงและกติกาได้อย่างถูกต้อง
8. แสดงความคิดเห็นของตนเอง อีกทั้งฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
9. เคารพสิทธิและหน้าที่ของกันและกัน

ศีลลักษณะ เกิดจันท์ตรง (2540: 37) ได้สรุปผู้ที่มีวินัยในตนเองมีพฤติกรรมทางจริยธรรม ดังนี้

1. ความมีระเบียบวินัย
2. ความรับผิดชอบ
3. ความขยันหมั่นเพียร
4. ความซื่อสัตย์สุจริต
5. ความอดทน
6. ความสามัคคี

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2542: 17) ได้สรุปลักษณะของบุคคลที่มีวินัยในการเรียนไว้ว่ามีลักษณะ ดังนี้

1. เป็นคนตรงต่อเวลา
2. มีความละเอียดรอบคอบ
3. รู้จักหน้าที่และกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
4. มีความเพียรพยายามใช้ความสามารถในการทำงานอย่างเต็มที่
5. เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์และวินัยในตนเอง
6. มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ โดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัว
7. ยอมรับความผิดพลาดที่เกิดขึ้น
8. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญกับปัญหา

9. ไม่ปัดงานที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติไปให้ผู้อื่น

10. ช่วยเหลือกลุ่มในการที่จะทำกิจกรรมให้บรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 18) กล่าวถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยในการเรียนของนักเรียนไว้ ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง
2. มีความอดทน ต่ออุปสรรคอย่างไม่ย่อท้อ
3. มีความปรารถนาดีที่จะทำงานให้ดีกว่าเดิม
4. มีความสามารถในการควบคุมตนเอง
5. ยึดมั่นในกฎเกณฑ์
6. เป็นที่ไว้วางใจได้ ตรงเวลา และซื่อสัตย์
7. กล้าเผชิญต่อความจริง

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ(2542: 19) ได้สรุปลักษณะของผู้ที่มีวินัยในการเรียนไว้ว่าพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีวินัยในการเรียนนั้น ดังนี้

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียน
2. ปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่างเคร่งครัด
3. เข้าร่วมกิจกรรมกับสถาบันต่างๆ
4. เอาใจใส่สุขภาพของตนเอง
5. ตรงต่อเวลา
6. ปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ
7. ช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถ
8. เคารพเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง
9. ซื่อสัตย์ไว้ใจได้

กุลยา ตันติผลาชีวะ (2542: 64) กล่าวถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีวินัยในการเรียนไว้ว่า ในการเรียนรู้อะไรๆ ผู้มีวินัยในการเรียนต้อง เป็นผู้

1. มีความรับผิดชอบ
2. มีความตั้งใจจริง
3. มีความอดทน
4. มีความซื่อสัตย์สุจริต
5. เป็นคนตรงต่อเวลา
6. เป็นคนมีระเบียบ และ
7. ยอมรับการกระทำของตน

สมบุญ สิมคำปอง (2542: 38) กล่าวถึง คุณลักษณะของผู้มีวินัยในการเรียนมี พฤติกรรมการแสดงออก ดังนี้

1. มีความเชื่อมั่นในตนเอง
2. ความเป็นผู้นำ
3. มีความรับผิดชอบ
4. มีความตรงต่อเวลา
5. เคารพสิทธิของผู้อื่น
6. มีระเบียบและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคม
7. มีลักษณะมุ่งอนาคต
8. มีความซื่อสัตย์สุจริต
3. มีความขยันหมั่นเพียรและรู้จักเสียสละเห็นอภัยแก่ผู้อื่น

สุรพงษ์ ชูเดช (2542) กล่าวถึงคุณลักษณะของนักเรียนที่มีวินัยในการเรียน จากคุณลักษณะที่ได้รับการยืนยันในเรื่องของความเที่ยงตรง จากการรวบรวมงานวิจัยที่ผ่านมาได้ 5 ประการ ดังนี้

1. ความรับผิดชอบ
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง
3. ความซื่อสัตย์
4. ความอดทน
5. ความเป็นผู้นำ

กมลนันท์ รังสยาธร (อุไรวรรณ สวัสดิ์ 2551: 14; อ้างอิงจาก กมลนันท์ รังสยาธร. 2543 : 31) กล่าวถึง คุณลักษณะที่พ่อแม่ให้คำแนะนำสั่งสอนจนทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดี ได้แก่

1. การรักษาและคุมสติอารมณ์
2. สามารถตัดสินใจปัญหาได้
3. แสวงหาความรู้เพิ่มเติม
4. ความขยันหมั่นเพียร
5. การมีเหตุผล
6. การแบ่งปัน
7. ความอดทน
8. การเสียสละ
9. การตรงต่อเวลา

สินีนาง สุทธิจินดา (2543: 20) กล่าวถึง พฤติกรรมของผู้มีวินัยในการเรียนไว้ตามคุณลักษณะต่างๆ ดังต่อไปนี้

1. การปฏิบัติตามตามกฎระเบียบของสังคม
2. ความเชื่อมั่นในตนเอง

3. มีความตั้งใจจริง
4. สามารถควบคุมอารมณ์ได้
5. มีความอดทน
6. ตรงต่อเวลา
7. มีความรับผิดชอบ
8. ความเป็นผู้นำ

จากคุณลักษณะของผู้มีวินัยในการเรียนดังที่ได้ศึกษามา พบได้ว่า คุณลักษณะของผู้มีวินัยในการเรียนได้แก่ เป็นบุคคลที่มีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จ ล่วงไปได้อย่างดีที่สุดในชีวิต โดยไม่ทอดทิ้งอุปสรรค มีความรับผิดชอบ ตรงต่อเวลา เป็นตัวของตัวเอง ควบคุมตนเองได้ซื่อสัตย์ มีความอดทน กล้าเผชิญต่อความจริง มีสุขภาพจิตใจที่ดี และมีความเชื่อมั่นในตนเอง มีลักษณะเป็นคนควบคุมอารมณ์ พฤติกรรมของตนเองให้เป็นไปตามกฎเกณฑ์ของสังคม

3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับวินัยในการเรียน

3.3.1 ทฤษฎีวินัย 5 ประการของ Peter M. Senge

ในปี ค.ศ. 1990 Dr. Peter M. Senge นักวิชาการชาวอเมริกัน ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์การแห่งการเรียนรู้ไว้ในหนังสือ *The fifth discipline: the art & practice of the learning organization* โดยได้เสนองค์ประกอบหลักขององค์การการเรียนรู้ไว้ 5 ประการ คือ 1) ความรอบรู้แห่งตน 2) แบบแผนความคิด 3) วิสัยทัศน์ร่วม 4) การเรียนรู้ร่วมกัน และ 5) การคิดอย่างเป็นระบบ เชิงกิ (Senge. 1990 : 105-111)

เช็งกิเชื่อว่า หัวใจของการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ อยู่ที่การเสริมสร้างวินัย 5 ประการ ให้เกิดผลจริงจังกในรูปของการนำไปปฏิบัติแก่บุคคล ทีม และองค์การอย่างต่อเนื่องและทุกระดับ เช่นใช้คำว่า วินัย (Discipline) เพื่อหมายถึง เทคนิควิธีที่ต้องศึกษาใคร่ครวญอยู่เสมอแล้วนำมาปฏิบัติเป็นแนวทางในการพัฒนา เพื่อแสวงหา การเสริมสร้างทักษะหรือสมรรถนะ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถผ่านการปฏิบัติ เพื่อความคิดสร้างสรรค์เพื่อสิ่งใหม่ การกำหนดนโยบายหรือการจัดโครงสร้างจากการฝึกหัด ฝึกฝนวินัยเหล่านี้ วินัยทั้ง 5 ประการนี้แตกต่างจากการบริหารจัดการทั่วไป และหากองค์การใดสามารถผสมผสานวินัยทั้ง 5 เข้าด้วยกัน โดยไม่เลือกนำวินัยใดวินัยหนึ่งไปประยุกต์ใช้ จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่เป็นคุณอย่างยิ่ง เช่นให้ความสำคัญกับการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะบูรณาการวินัยที่ 5 ประการ เข้าด้วยกัน การคิดอย่างเป็นระบบ เป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่มีความหมายอย่างยิ่งต่อการสร้างองค์การการเรียนรู้ วินัย 5 ประการ ประกอบด้วย

วินัยประการที่ 1 : ความรอบรู้แห่งตน (Personal mastery)

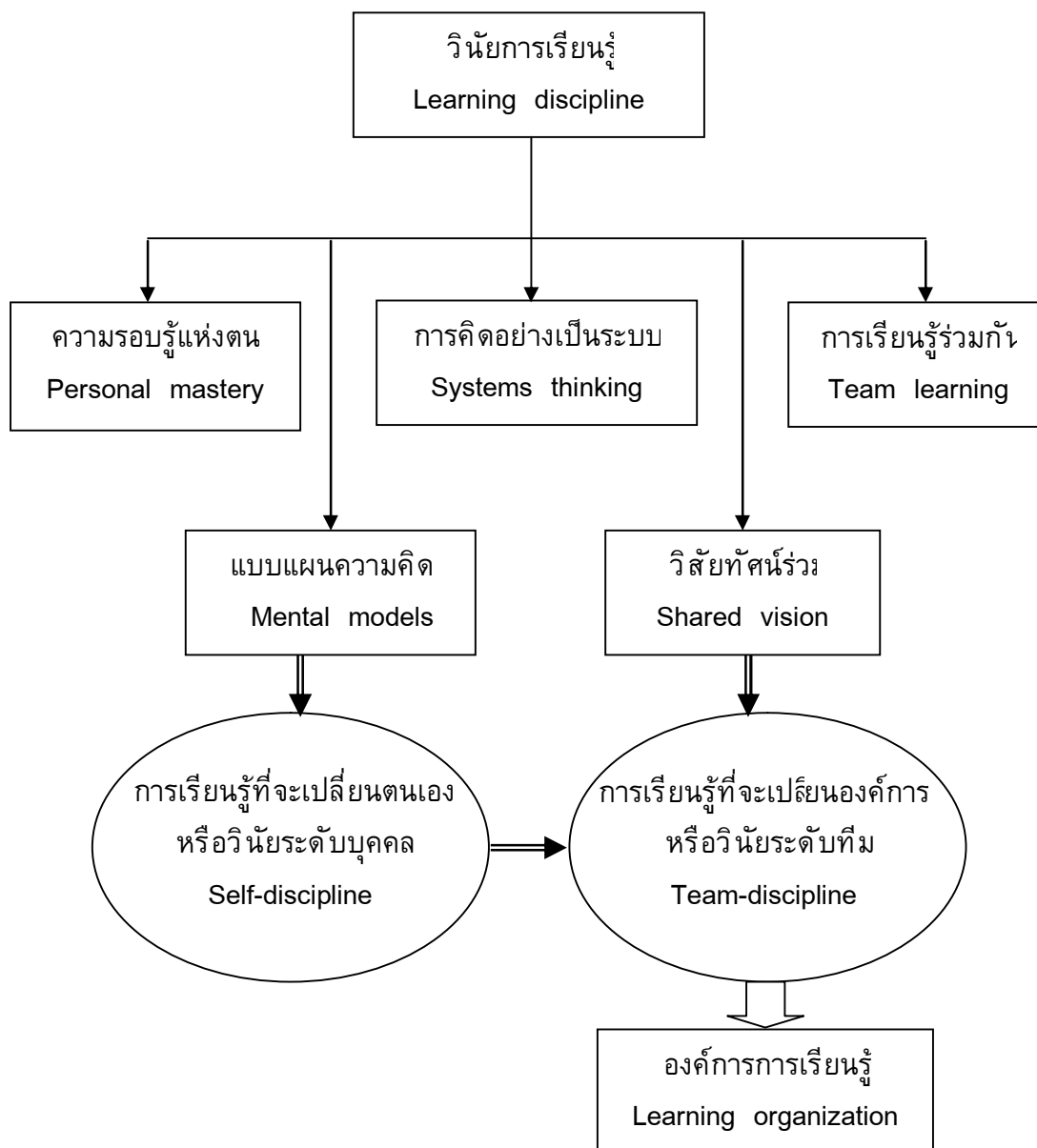
วินัยประการที่ 2 : แบบแผนความคิด (Mental models)

วินัยประการที่ 3 : วิสัยทัศน์ร่วม (Shared vision)

วินัยประการที่ 4 : การเรียนรู้ร่วมกัน (Team learning)

วินัยประการที่ 5 : การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems thinking)

จากแนวคิดการมีวินัย 5 ประการของ Peter M. Senge พบว่า องค์การแห่งการเรียนรู้จะประสบความสำเร็จ ด้วยการฝึกปฏิบัติให้บุคลากรในองค์การมีวินัยทั้ง 5 ประการ โดยเฉพาะการมีวินัยในการเรียน ดังนั้น การสร้างวินัยในการเรียน จึงจัดว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด และมีความสำคัญต่อการแสดงออกทางจริยธรรมและคุณธรรมของบุคคล เป็นเอกลักษณ์ของผู้ที่มีวุฒิภาวะความสำคัญต่อการแสดงออกทางจริยธรรมและคุณธรรมของบุคคล เป็นเอกลักษณ์ของผู้ที่มีวุฒิภาวะทางจิต เป็นกุญแจแห่งความสำเร็จทั้งปวง อีกทั้งเป็นเครื่องชี้วัดคุณภาพของคนได้อย่างดีเยี่ยม นักเรียนจึงควรมีวินัยในการเรียนเป็นสำคัญ และพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ตามวินัยพื้นฐานทั้ง 5 ประการ แสดงได้ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 8 แนวคิดวินัยการเรียนรู้ตามวินัย 5 ประการ ของ Peter M. Senge

ที่มา: ผ่องศรี วาณิชยกุลวงศ์; รอชียะ มะมิง; และประณีต ศิริพงษ์. (2548).
 พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2547-2548.
 หน้า. 50.

จากภาพประกอบดังกล่าวสามารถอธิบายรายละเอียดของวินัยทั้ง 5 ประการได้ดังนี้

วินัยประการที่ 1 : ความรอบรู้แห่งตน (Personal mastery)

ความรอบรู้แห่งตน หมายถึง การใส่ใจในการพัฒนาตนเอง สนใจและเฝ้าหาที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ ปรารถนาที่จะเรียนรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพของตนเอง การฝึกฝนอบรมตนเองด้วยการเรียนรู้อยู่เสมอจะเป็นรากฐานสำคัญในการขยายขีดความสามารถให้เชี่ยวชาญมากขึ้น ความรอบรู้เป็นผลรวมของทักษะและความสามารถ ทำให้เห็นสภาพความเป็นจริงว่าอะไรสำคัญต่อตนเองต่อองค์กรฯ ขณะเดียวกันก็เห็นภาพในอนาคต ที่ควรเป็นและสร้างวิสัยทัศน์ส่วนตน อย่างสร้างสรรค์ สร้างแรงจูงใจอย่างต่อเนื่องขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ให้เป็นจริง ผูกพันยึดมั่น ต่อข้อเท็จจริง มีพลังของเจตนา มีความเอื้ออาทรเมตตาสงสารผู้อื่นและมีความจงรักภักดีผูกพันกับเป้าหมายกับงานและองค์กรฯ

วินัยประการที่ 2 : แบบแผนความคิด (Mental models)

แบบแผนความคิด หมายถึง แบบแผนทางจิตใจ ทักษะคิด การมองโลก มองสังคมที่เอื้อต่อการสะท้อนภาพที่ถูกต้องชัดเจน เป็นข้อตกลงเบื้องต้น ความเชื่อพื้นฐาน ข้อสรุปหรือภาพลักษณ์ที่ตกผลึกในความคิดอ่านของคนที่มีความรู้ความเข้าใจต่อสภาพสิ่งในโลก มีผลต่อการประพฤติปฏิบัติ ต่อค่านิยม เจตคติที่มีต่อผู้อื่น สรรพสิ่งและสถานการณ์ทั้งหลายหน้าที่ของวินัยข้อนี้ เพื่อฝึกฝนความเข้าใจ การแยกแยะระหว่างความเชื่อกับการปฏิบัติ การสืบค้นความคิดความเชื่อของตนเอง เช่นเน้นทักษะด้านความคิดความเชื่อผ่านทักษะการคิดใคร่ครวญ (Reflection skills) และทักษะการสืบค้น (Inquiry skills) ความคิดความเชื่อในแบบแผนความคิดของแต่ละคนมีข้อบกพร่อง ดังนั้น จึงต้องอาศัยวินัยที่ 5 คือ การคิดอย่างเป็นระบบ เข้าไปร่วมทำงานด้วย จึงจะเกิดพลังผลดีสูงสุด แบบแผนความคิดอ่าน มีการเคลื่อนไหวอยู่เสมอ มีพลัง มีอิทธิพลต่อการรับรู้ การตีความและต่อพฤติกรรมการแสดงออก เมื่อมีการแบ่งปันความคิดเห็นและมุมมองระหว่างกัน จะทำให้พลังของการเป็นองค์การเรียนรู้เกิดขึ้น ดังนั้น องค์การจึงควรเปิดเวที และเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ร่วมกัน เช่น เครือข่ายการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ การแลกเปลี่ยนความเห็น การพบปะกันตามทางเดิน การเล่าเรื่อง การเล่าประสบการณ์ เทคนิคการจัดประชุม แนวทางใหม่ๆ ของการปฏิบัติงานการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน เป็นต้น

วินัยประการที่ 3 : วิสัยทัศน์ร่วม(Shared vision)

วิสัยทัศน์หรือภาพในอนาคตที่ปรารถนาให้เกิดมีขึ้นในองค์การ เป็นพลังขับเคลื่อนในภารกิจทุกอย่างขององค์การให้มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกัน เป็นจุดร่วมและพลังของการเรียนรู้ของสมาชิกในองค์การ ผู้นำต้องพัฒนาวิสัยทัศน์เฉพาะตนขึ้นก่อนจากคุณค่าส่วนบุคคล ความห่วงใย ให้ความสำคัญกับสิ่งต่างๆ การคิดได้คิดเป็น แล้วจึงขยายความฝันนั้นไปสู่อื่นๆ ได้รู้ ได้เข้าใจ คล้อยตาม โนมิน่าวให้เกิดการปฏิบัติร่วมกันไปในทิศทางเดียวกัน หรือที่เรียกว่าWalk

the talk หมายถึง ทำให้คำพูดหรือภาพนั้นเดินได้กลายเป็นวิสัยทัศน์ร่วม ผลที่ได้ในการปฏิบัติงานจะเป็นเชิงรุก (Pro-action) ไม่ใช่รอหรือตามแก้ไข (Re-action) เช่นเห็นว่าการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมเป็นการสร้างความคิดที่ชี้แจงการกระทำ คิดอย่างไร มีเป้าหมาย พันธกิจ และยึดถือคุณค่าใด วิสัยทัศน์ที่ดีต้องสอดคล้องกับคุณค่าหรือค่านิยมที่ผู้คนยึดถือในการดำรงชีวิตประจำวัน มิฉะนั้นแล้ว วิสัยทัศน์นั้นจะเป็นแต่กระดาษหรือข้อความที่ไร้พลังขับเคลื่อน การคิดสร้างวิสัยทัศน์มุ่งตอบคำถามหลัก 3 ประการ คือ

1. อะไร ภาพอนาคตที่ต้องการให้เกิดขึ้น คืออะไร
2. ทำไม ทำไปทำไม ด้วยเป้าหมายหรือพันธกิจใด มีส่วนช่วยเหลือสังคมเช่นไร
3. อย่างไร สมาชิกจะปฏิบัติตนเช่นไร ให้วิสัยทัศน์และพันธกิจนั้นเป็นจริงด้วยความซื่อสัตย์ จริงใจ เสียสละ อดทน เป็นต้น

การสร้างวิสัยทัศน์ในทางบวกจะเป็นแรงขับเคลื่อน ให้เกิดการเรียนรู้การเติบโตได้ คิดสร้างคิดทำ คิดพัฒนา สมาชิกทุกคนเข้าใจชัดเจน มีความเพียรพยายามร่วมกันที่จะให้วิสัยทัศน์บังเกิด มีการสื่อสาร มีความรู้สึกผูกพัน มีความตื่นตันทันทีอยากเห็น ทำให้องค์กรเกิดวิสัยทัศน์ร่วมเป็นกระบวนการขับเคลื่อนให้องค์กรมีชีวิตยืนยาว เช่นเห็นว่า การคิดในเชิงระบบจะมีส่วนสนับสนุนวิสัยทัศน์ร่วมให้เป็นจริงได้ โดยอาศัยกระบวนการของการสืบค้นและการคิดใคร่ครวญของแบบแผนความคิดเข้าร่วมด้วย ทำให้เกิดความเชื่อมั่นได้ว่าตนมีส่วนสร้างอนาคตเช่นนั้นให้เป็นจริงได้

นัยประการที่ 4 : การเรียนรู้ร่วมกัน (Team Learning)

ปัจจุบันองค์กรมีแนวโน้มที่จะทำงานเป็นที่มากขึ้น แต่หลายองค์การอาจประสบปัญหาในการนำคนที่มีความรู้ ทักษะ ความสามารถและพรสวรรค์มาทำงานร่วมกัน เพราะแต่ละคนจะมีความต้องการหรือภูมิหลังต่างกัน แต่การทำงานเป็นทีมในบางครั้งก็อาจเกิดปัญหาคือขึ้นได้ เช่น ปัญหาความแตกต่างด้านอายุ เพศ เชื้อชาติ ความคิด ความรู้ละความเชื่อ เป็นต้น เพราะฉะนั้นก่อนที่สมาชิกขององค์กรจะทำงานร่วมกันเป็นทีม ควรลดปัญหาเหล่านี้ลงโดยเปลี่ยนจากการประนีประนอม (Compromise) เป็นการให้หลักการประสานประโยชน์ร่วมกัน หรือคิดแบบชนะชนะ (Think win/win) เพราะในการประนีประนอมนั้นแต่ละฝ่ายอาจจะต้องสูญเสียประโยชน์ส่วนตนบางส่วน แต่หลักการประสานประโยชน์ร่วมกัน แต่ละฝ่ายจะได้รับประโยชน์สูงสุดตามที่ต้องการ ทีมงานจะได้รับอำนาจและหน้าที่เพื่อประโยชน์ด้านการตัดสินใจให้ได้มากที่สุด

การเรียนรู้ร่วมกัน หมายถึง การเรียนรู้ของคนในองค์กรร่วมกันเป็นทีม โดยอาศัยความรู้และความคิดของสมาชิกในการแลกเปลี่ยนและพัฒนาความฉลาดรอบรู้และความสามารถของทีมด้วยการสื่อสารข้อมูล แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีมนี้ จึงเป็นการเน้นการทำงานเป็นทีม โดยทุก

คนในที่ทีมงานจะต้องมีพิจารณาร่วมกันอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการเรียนรู้ร่วมกัน 3 ลักษณะสำคัญ ได้แก่

1. สมาชิกทีมต้องมีความสามารถในการคิด ตีปัญหา หรือประเด็นพิจารณาให้แตกหลายหัวร่วมกันคิด ย่อมดีกว่าการให้บุคคลคนเดียวคิด
2. ภายในทีมต้องมีการทำงานที่สอดคล้องประสานกันเป็นอย่างดี คิดในสิ่งใหม่ และแตกต่าง มีความไว้วางใจต่อกัน
3. บทบาทของสมาชิกทีมหนึ่งที่มีต่อทีมอื่นๆ ขณะที่ทีมหนึ่งสมาชิกเรียนรู้ อย่างต่อเนื่อง การประพฤติปฏิบัติของทีมนั้นยังส่งผลต่อทีมอื่นๆ ด้วย ซึ่งจะช่วยการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ให้มีพลังมากขึ้น

วินัยประการที่ 5 : การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking)

เป็นวินัยที่มีความสำคัญมากที่สุด ในความเป็นจริง ผู้ปฏิบัติงาน ผู้บริหารหลายคน ไม่สามารถฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถคิดได้อย่างเป็นระบบอย่างเท่าทันการณ์ หรือคิดได้ล่วงหน้า ทำให้เกิดปัญหาในการปฏิบัติงานในการบริหารมากมาย บางคนคิดว่าที่ตนปฏิบัติงานทุกวันเป็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนางาน เนื่องจากการคิดสั้น ผันตามเหตุการณ์หรือสถานการณ์ ทำให้ขาดการเห็นภาพใหญ่ไม่ต่อเนื่อง ไม่เห็นความเชื่อมโยงของส่วนต่างๆ ที่จะได้รับผลกระทบติดตามมาจากการปฏิบัติงานของเขา ทั้งที่แท้จริงแล้วการปฏิบัติงานของเขา เป็นการสั่งสมปัญหาให้คนต่อๆ มาต้องแก้ไข ซึ่งจำต้องใช้ความสามารถที่มากกว่าเดิมหลายเท่าแล้ว

คำว่า ระบบ คือส่วนย่อยที่เกี่ยวข้องกันในส่วนใหญ่ สะท้อนให้เห็นการขึ้นแก่กันของส่วนย่อยๆ ผลบวกของแต่ละส่วนจะมีพลังน้อยกว่าแรงร่วมใจหรือการผนึกกำลังใจของส่วนย่อยอย่างพร้อมเพรียงกัน การทำงานของส่วนหนึ่งส่วนใด ย่อมมีผลกระทบต่อส่วนย่อยต่างๆ ที่เหลือในระบบ ส่งผลต่อความเจริญรุ่งเรือง ความล่มสลาย และภาพลักษณ์องค์การในมิติของสถานการณ์และเวลาต่างๆ กัน

เช็งกิ ได้ให้ความหมายของการคิดอย่างเป็นระบบว่า วินัยของการมองเห็นภาพโดยรวมทั้งหมด มีกรอบที่มองเห็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันมากกว่าที่จะเห็นแค่เชิงเหตุเชิงผล เห็นแนวโน้มรูปแบบของความเปลี่ยนแปลงมากกว่าจะเห็นแค่ฉาบฉวยหรือผิวเผิน

การคิดอย่างเป็นระบบมีความสำคัญอย่างมากกับสภาพการบริหารในยุคการเปลี่ยนแปลงที่เต็มไปด้วยการชิงไหวชิงพริบ ทิศทางปัญหาที่ผู้บริหารทุกคนจำเป็นต้องมี หากใครไม่มีจะเป็นผู้แพ้อย่างถาวร สมอของผู้บริหารต้องเข้าใจสภาพขององค์ประกอบต่างๆ ในองค์การ เข้าใจปัจจัยพื้นฐาน ประวัติศาสตร์และพัฒนาการแต่อดีตถึงปัจจุบัน เห็นความซับซ้อนเกี่ยวข้อสัมพันธ์กันของระบบย่อย หากแก้ไขหรือดำเนินการตรงที่ใดที่หนึ่งของระบบ จะกระทบส่วนอื่นๆ ซึ่งต้องมีแนวทางที่ดีที่สุดในการแก้ปัญหา

ลักษณะการคิดอย่างเป็นระบบที่ดี ได้แก่

1. คิดเป็นกลยุทธ์ ชัดเจนในเป้าหมาย มีแนวทางที่หลากหลาย แน่วแน่ในเป้าหมาย มีวิสัยทัศน์
2. คิดทันการ ไม่ช้าเกินการณ์ มองให้เห็นความจริง บางทีซึ่งปฏิบัติก่อนปัญหาจะเกิด
3. เล็งเห็นโอกาส ในทุกปัญหามีโอกาส ไม่ย่อท้อ สร้างประโยชน์ มองให้ได้ประโยชน์

จิงสรุปรวิสัย 5 ประการของปีเตอร์ เอ็ม เซ็งกิ (Peter M. Senge. 1990) ได้ตั้งนี้ การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ นั้น ต้องเริ่มจากการพัฒนาตัวบุคคลให้มีความรอบรู้แห่งตน (Personal Mastery) โดยการสร้างนิสัยให้เป็นบุคคลผู้ใฝ่รู้ทั้งด้านความคิด วิทยาการและข้อมูลใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา พร้อมกับนำข้อมูลความรู้ใหม่ๆ เหล่านี้ มาพัฒนาปรับปรุงโครงสร้างความคิดและรับรู้ภาพลักษณ์โลกรอบตัวอย่างถูกต้องและเป็นจริง (Mental Models) รวมทั้งมีความสามารถในการมองโลก และการตัดสินใจให้เหมาะสมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาวะแวดล้อมทางธุรกิจ ต่อจากนั้นจึงโยงเข้าสู่ความสัมพันธ์กับองค์กร โดยการสร้างความเข้าใจในทิศทางขององค์กรในอนาคตให้ตรงกันสื่อสารด้วยภาษาแห่งความเข้าใจเดียวกัน เพื่อการสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shared Vision) และเมื่อเข้าใจถึงสิ่งที่จะทำในอนาคตแล้วจึงก้าวไปสู่การเรียนรู้ร่วมกันเป็นทีม (Team Learning) ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่ความรู้ในข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ วิธีการคิดการมองปัญหา และที่สำคัญยิ่งคือ การเรียนรู้จากความสำเร็จและความล้มเหลวของผู้ร่วมงาน ทำยที่สุดจากการปรับปรุงทัศนคติลักษณะการทำงานต่างๆ ข้างต้นแล้วองค์กรที่จะบรรลุถึงความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้อย่างสมบูรณ์ได้ก็ด้วยการที่สมาชิกแต่ละคนนำความรู้ต่างๆ เหล่านี้มาคิด และวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ (Systems Thinking) ทั้งนี้เพื่อให้เห็นภาพรวม และความสามารถในการระบุประเด็นที่ต้องตัดสินใจได้ถูกต้องตรงจุดแทนการตัดสินใจแก้ไขปัญหาไปในแต่ละจุดย่อยๆ ซึ่งเป็นการแก้ไขที่อาจไม่ตรงจุดไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ และอาจจะไม่คุ้มค่างับทรัพยากรที่ใช้ไป

3.3.2 ทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theories)

ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงศ์ รอชียะ มะมิง และประณีต ศิริพงษ์ (2548: 14-16) กล่าวถึงการเรียนรู้ตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม จะทำให้เกิดเป็นทฤษฎีพฤติกรรมนิยม ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมมีความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม สถานการณ์หรือบุคคลต่างๆ โดยการเปลี่ยนแปลงทางใดก็ตาม พฤติกรรมที่เกิดขึ้นนั้นขึ้นอยู่กับผลที่พฤติกรรมนั้นได้รับ ผลที่ได้รับนั้นทำให้พฤติกรรมยังคงเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอหรือเกิดเพิ่มมากขึ้น เรียกว่า เป็นตัวเสริมแรง ส่วนผลที่ได้รับนั้น ทำให้พฤติกรรมดังกล่าวลดความถี่ลงหรือหยุดไปเรียกว่า เป็นตัวลงโทษ การเรียนรู้ตามแนวคิดพฤติกรรมนิยม ตามที่

สายฝน เอกวารงกูร (2549: 8) สรุปไว้ หมายถึง การที่บุคคลได้รับสิ่งเร้าแล้วเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่วนผลของการเรียนรู้ที่ทำให้พฤติกรรมมีการเกิดที่สม่ำเสมอ เพิ่มขึ้น ลดลง หรือหมดไป ย่อมขึ้นอยู่กับผลของพฤติกรรมนั้น

ตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 2 ประเภท คือ การเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก และการเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำ

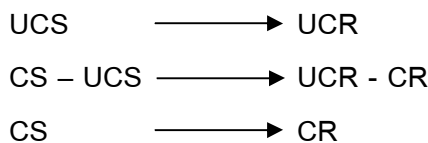
1. การเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical conditioning)

พาฟลอฟ (Pavlov. 1849-1936) (อ้างถึงใน สายฝน เอกวารงกูร. 2549; Mazur. 2002; Lutz. 1994) นักสรีรวิทยาชาวรัสเซียได้รับรางวัลโนเบลจากการทำวิจัยเรื่อง สรีรวิทยาของการย่อยอาหาร เมื่อปี ค.ศ.1904 ซึ่งเป็นการวิจัยเกี่ยวกับการย่อยอาหารของสุนัข พาฟลอฟ สนใจพฤติกรรมน้ำลายไหลของสุนัขก่อนได้รับอาหาร ได้ทำการทดลองด้วยการตีกระดิ่งก่อนที่จะเอาอาหาร คือ ผลเนื้อให้แก่สุนัข โดยกำหนดให้เวลาระหว่างการตีกระดิ่ง และการให้ผลเนื้อแก่สุนัข เป็นเวลาที่กระชั้นชิดมาก ทำซ้ำควบคู่กันหลายครั้ง และในที่สุดได้หยุดการให้อาหารเพียงแค่นั้น กระดิ่งอย่างเดียวนั้น ปรากฏว่าสุนัขยังคงมีน้ำลายไหล แสดงว่าเสียกระดิ่งเพียงอย่างเดียวสามารถทำให้สุนัขหลั่งน้ำลายได้ ปรากฏการณ์นี้เรียกว่าพฤติกรรมของสุนัขถูกวางเงื่อนไข หรือเรียกว่า สุนัขเกิดการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิก

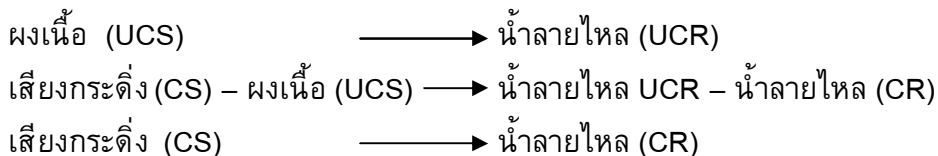
สมโภชน์ เอี่ยมสุภามิตร (2549: 18) กล่าวถึง การวางเงื่อนไขไว้ว่าพาฟลอฟ กล่าวไว้ว่า การวางเงื่อนไขเพื่อให้เกิดการเรียนรู้การสนองตอบนั้น ประกอบด้วย

1. สิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข (Unconditioned stimulus: UCS) เป็นสิ่งเร้าที่สามารถกระตุ้นให้อินทรีย์เกิดการสนองตอบได้โดยอัตโนมัติตามธรรมชาติ
2. การสนองตอบที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข (Unconditioned response: UCR) เป็นการสนองตอบโดยอัตโนมัติที่เกิดจากการกระตุ้นของสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข
3. สิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไข (Conditioned stimulus: CS) เป็นสิ่งเร้าที่เป็นกลางที่ไม่สามารถกระตุ้นให้อินทรีย์เกิดสนองตอบโดยอัตโนมัติได้โดยธรรมชาติ
4. การตอบสนองที่ต้องวางเงื่อนไข (Conditioned response: CR) เป็นการสนองตอบโดยอัตโนมัติ ที่เกิดขึ้นจากการวางเงื่อนไขร่วมของสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข และสิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไข

หลักในการวางเงื่อนไขการเรียนรู้ การสนองตอบนั้นทำได้โดยการเสนอ CS คู่กับ UCS จนกระทั่ง CS สามารถกระตุ้นให้อินทรีย์เกิดการสนองตอบในลักษณะปฏิกิริยาสะท้อน (CR) ได้ซึ่ง UCS-UCR เรียกว่า เป็นปฏิกิริยาสะท้อนแบบไม่ต้องวางเงื่อนไขส่วน CS-CR เรียกว่า เป็นปฏิกิริยาสะท้อนแบบที่ต้องวางเงื่อนไข ลักษณะของการวางเงื่อนไขการเรียนรู้การสนองตอบนั้นสามารถเขียนเป็นแผนภาพได้ดังนี้

ตัวอย่าง

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2549: 21) กล่าวถึง การวางเงื่อนไขเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการสนองตอบที่ต้องการให้เกิดขึ้น การเรียนรู้เงื่อนไขการสนองตอบจะเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. สิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไข (CS) จะต้องเสนอก่อนการเสนอสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข (UCS) โดยช่วงเวลาระหว่างการเสนอสิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไขและสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไขนั้นควรจะใช้เวลานั้น
2. สิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไข จะต้องเสนอก่อนการเสนอสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไขอย่างสม่ำเสมอ
3. สิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไข จะต้องมีคุณค่าในการเป็นตัวทำนายว่าสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไขจะต้องเกิดขึ้นตามมา มากกว่าสิ่งเร้าอื่นๆ ในสภาพแวดล้อมนั้น
4. ความเด่นชัดของสิ่งเร้าที่ต้องการวางเงื่อนไข จะช่วยทำให้การเรียนรู้เงื่อนไขการสนองตอบดีขึ้นเมื่อใช้คู่กับสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข
5. ความเข้มข้นของการสนองตอบนั้น ขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข สิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไขหรือทั้งสิ่งเร้าที่ต้องวางเงื่อนไข และสิ่งเร้าที่ไม่ต้องวางเงื่อนไข

2. การเรียนรู้โดยการวางเงื่อนไขแบบลงมือกระทำ (Operant Conditioning Learning)

สกินเนอร์ (Skinner. 1904 – 1990) นักจิตวิทยา ชาวอเมริกัน เป็นผู้นำในแนวคิดที่โด่งดังว่าพฤติกรรมของมนุษย์ส่วนมากจะเป็นพฤติกรรมประเภทแบบลงมือกระทำ (Operant behavior) ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่คนและสัตว์เป็นผู้กระทำต่อสิ่งแวดล้อมของตนเองดังนั้นการเรียนรู้แบบนี้ บางครั้งเรียกว่า การวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการ (Instrumental conditioning) สกินเนอร์มีความเชื่อว่า การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ หรือการแสดงพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตเกิดจากการได้รับการเสริมแรง (Reinforcement) ทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งนี้ สิ่งที่เป็นตัวเสริมแรงทางบวกของคนหนึ่งอาจเป็นการลงโทษสำหรับอีกคนหนึ่งได้ การเสริมแรงที่มีประสิทธิภาพ คือ การเสริมแรงแบบทันทีที่มีพฤติกรรมเกิดขึ้น ส่วนการเสริมแรงที่ให้อ้อมๆ ไม่คงที่ ทำให้

พฤติกรรมยึดเยื่อออกไปทั้งพฤติกรรมด้านบวกและพฤติกรรมด้านลบ ดังนั้น แรงเสริมจึงเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือการเรียนรู้

การเสริมแรงสามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

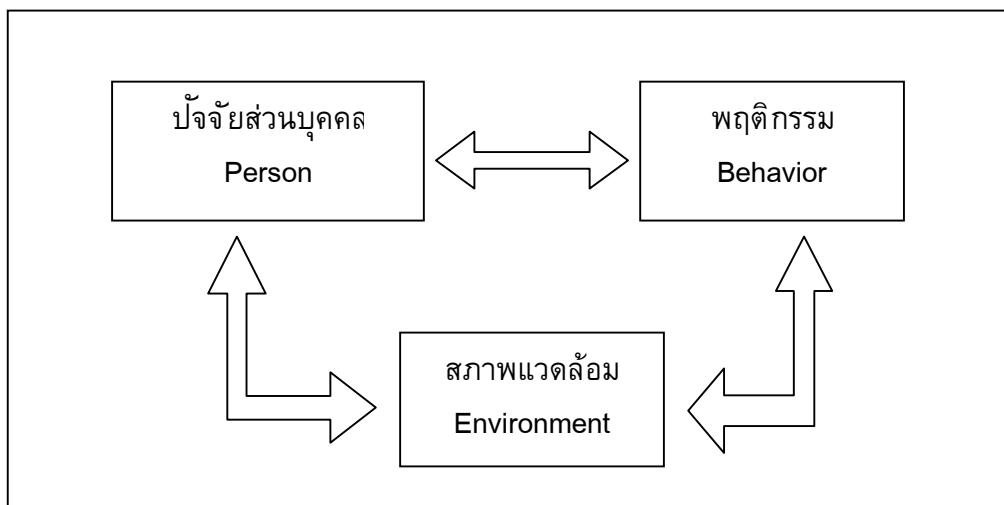
1. การเสริมแรงทุกครั้งที่มีพฤติกรรมที่ต้องการ การเสริมเช่นนี้จะทำให้พฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นบ่อยครั้ง และถ้าหยุดให้การเสริมแรงชนิดนี้จะมีผลทำให้พฤติกรรมนั้นลดลงเร็วเช่นกัน

2. การเสริมแรงเป็นครั้งคราวเป็นการให้การเสริมแรงเพียงบางครั้งหรือบางส่วนที่มีพฤติกรรมที่ต้องการและถ้าหยุดให้การเสริมชนิดนี้ก็จะยังคงพฤติกรรมได้นานกว่าการให้การเสริมแรงทุกครั้ง การเสริมแรงเป็นครั้งคราวแบ่งประเภทได้ 4 ประเภท คือ การเสริมแรงตามอัตราส่วนที่แน่นอน การเสริมแรงตามอัตราส่วนไม่แน่นอน การเสริมตามเวลาที่แน่นอน และการเสริมแรงตามเวลาที่ไม่แน่นอน

3.3.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม

แบนดูรา (Bandura. 1969 - 1986) เป็นผู้นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม (Social cognitive theory) แบนดูราได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แตกต่างไปจากแนวคิดของทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มองการเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมในแง่การแสดงออก โดยแบนดูราถือว่า การเรียนรู้นั้นไม่จำเป็นต้องพิจารณาจากการแสดงออกเท่านั้น แต่การได้มซึ่งความรู้ใหม่ๆ ถือเป็นการเรียนรู้ได้เกิดขึ้นแล้ว แม้ยังไม่มีการแสดงออกก็ตาม การเรียนรู้ของแบนดูราจะเน้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมภายใน โดยไม่จำเป็นต้องมีการแสดงออก และการแสดงออกของพฤติกรรมก็จะสะท้อนให้เห็นถึงการเรียนรู้

แบนดูรา (Bandrua. 1986: unpagged) กล่าวถึง แนวคิดของการเรียนรู้ในทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมดังกล่าว มีแนวคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมมนุษย์ว่า เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมและปัจจัยส่วนบุคคลมีผลร่วมกัน เรียกการปฏิสัมพันธ์นี้ว่า สามองค์ประกอบซึ่งกำหนดกันและกัน (Triadic determinism) อันเป็นแนวคิดที่อธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังภาพประกอบต่อไปนี้

ภาพประกอบ 9 ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมของมนุษย์

ที่มา : Bandura. (1986) *Social Foundation of Theory & Action : A social Cognitive Theory*. p. 24.

แบนดูรา (Bandura. 1986: 24) กล่าวว่า จากภาพประกอบข้างต้นสามารถอธิบายความหมายของคำต่างๆ ได้ ดังต่อไปนี้

1. Person หมายถึง ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ ความเชื่อ ความคาดหวังทัศนคติ และความรู้
2. Behavior หมายถึง พฤติกรรม ได้แก่ การกระทำส่วนบุคคล การเลือกและคำพูด
3. Environment หมายถึง สภาพแวดล้อม ได้แก่ ทรัพยากร ผลของการกระทำและลักษณะทางกายภาพ

ในทัศนคติของแบนดูรา ให้ความหมายของการได้รับความรู้ว่าเป็นการเรียนรู้ และการสังเกตที่มีพื้นฐานจากความรู้ว่าเป็นพฤติกรรม ทั้งการเรียนรู้และการพฤติกรรมจะแยกจากกันเป็นองค์ประกอบที่เด่นชัด และอธิบายว่า เราอาจรู้มากกว่าที่เราได้แสดงออก การเรียนรู้ไม่ได้พิจารณาในแง่ของการแสดงออกเพียงอย่างเดียว แต่การได้รับความรู้ใหม่ๆ (Acquired) และเก็บไว้ในความทรงจำก็ถือว่าการเรียนรู้เกิดขึ้นแล้วแม้ว่ายังไม่ได้แสดงออกก็ตาม และสามารถแสดงสิ่งที่จดจำนั้นออกมาได้ในภายหลัง

แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมที่สำคัญคือ พฤติกรรมของคนเรานั้น ไม่ได้เกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัจจัยทางสภาพแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีปัจจัยส่วนบุคคลร่วมด้วย และการร่วมของปัจจัยส่วนบุคคลต้องร่วมกันในลักษณะที่

กำหนดซึ่งกันและกันกับปัจจัยทางด้านพฤติกรรม และสภาพแวดล้อม โดยสรุป แนวคิดนี้เกี่ยวข้องกับปัจจัย 3 ปัจจัยที่ร่วมกัน คือ ปัจจัยทางพฤติกรรม สภาพแวดล้อม และส่วนบุคคลและการเสริมแรงมีส่วนเกี่ยวข้องในทฤษฎีนี้ด้วยการทำหน้าที่เป็นข้อมูลให้บุคคลรู้ว่าควรจะทำพฤติกรรมอะไรในสภาพการณ์ใดในอนาคต เป็นสิ่งจูงใจทำให้บุคคลเกิดความคาดหวังต่อการกระทำที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเป็นตัวเสริมแรงนั้นคือเพิ่มความถี่ของพฤติกรรมเสริมแรง อาจจะมีประสิทธิภาพในการทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ และเป็นการยากที่บุคคลจะเกิดการเรียนรู้ในธรรมชาติโดยไม่ได้เห็นผู้อื่นแสดงพฤติกรรมมาก่อน ด้วยเหตุนี้ แบนดูราจึงมีความเชื่อว่าคนเราส่วนใหญ่จะต้องผ่านการเรียนรู้โดยการสังเกตพฤติกรรมจากผู้อื่นมาแทบทั้งสิ้น ทำให้เกิดแนวคิดการเรียนรู้เป็น 3 ประการ

1. การเรียนรู้โดยการสังเกต(Observational leaning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการสังเกตตัวแบบ ตัวแบบเพียงคนเดียวสามารถจะถ่ายทอดทั้งความคิดและการแสดงออกได้พร้อมๆ กัน การรับรู้สภาพการณ์ต่างๆ ของสังคมจะผ่านมาจากประสบการณ์ของผู้อื่น โดยการได้ยินและได้เห็น และคนส่วนมากรับรู้เรื่องราวต่างๆ ของสังคมโดยการผ่านทางสื่อแทบทั้งสิ้น ตัวแบบสามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ 1) ตัวแบบเป็นบุคคลจริงๆ (Live model) เป็นตัวแบบที่บุคคลได้มีโอกาสสังเกตและปฏิสัมพันธ์โดยตรง 2) ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (Symbolic model) เป็นตัวแบบที่เสนอผ่านสื่อต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ การ์ตูน หรือหนังสือ นวนิยาย เป็นต้น

กระบวนการเรียนรู้โดยการสังเกต ประกอบด้วย

1.1 กระบวนการตั้งใจ (Attentional processes) กระบวนการนี้จะเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะสังเกตอะไรจากตัวแบบนั้น องค์ประกอบที่มีผลต่อกระบวนการตั้งใจได้แก่ องค์ประกอบของตัวแบบเอง ซึ่งตัวแบบต้องมีลักษณะเด่นชัด เป็นตัวแบบที่ทำให้ผู้สังเกตเกิดความพึงพอใจ และองค์ประกอบของผู้สังเกต ได้แก่ ความสามารถในการรับรู้ ซึ่งรวมทั้งการเห็น การได้ยิน การรับรู้รส กลิ่น และสัมผัส จุดของการรับรู้ความสามารถทางปัญญา ระดับของการตื่นตัวและความชอบที่เคยได้เรียนรู้มาก่อน

1.2 กระบวนการเก็บจำ (Retention processes) เป็นกระบวนการที่บุคคลจะจดจำลักษณะของตัวแบบ โดยแปลงข้อมูลตัวแบบเป็นสัญลักษณ์และจัดโครงสร้างทางปัญญา เพื่อให้จำได้ง่ายขึ้น อย่างไรก็ตามการจัดระบบโครงสร้างทางปัญญา การชักซ้อมลักษณะของตัวแบบที่สังเกตในความคิดของตนเองและชักซ้อมด้วยการกระทำ ขึ้นอยู่กับความสามารถทางปัญญา และโครงสร้างทางปัญญาของผู้สังเกตเอง

1.3 กระบวนการกระทำ (Production Processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกตแปลงลักษณะที่เก็บจำไว้นั้นมากระทำ การได้ข้อมูลย้อนกลับจากการกระทำของตนเองและเทียบเคียงการกระทำกับภาพที่จำได้ขึ้นอยู่กับความสามารถและทักษะในพฤติกรรมย่อยๆ เป็นต้น

1.4 กระบวนการจูงใจ (Motivational processes) เป็นกระบวนการที่ผู้สังเกต จะแสดงพฤติกรรมหรือไม่ขึ้นอยู่กับสิ่งที่ล่อใจจากภายนอก สิ่งล่อใจที่เห็นผู้อื่นได้รับตลอดจนสิ่ง ล่อใจของตนเอง และสิ่งนั้นต้องกระตุ้นการรับรู้ เป็นสิ่งของที่จับต้องได้ เป็นที่ยอมรับของ สังคม และพฤติกรรมที่กระทำตามตัวแบบนั้นสามารถที่จะควบคุมเหตุการณ์ต่างๆ ได้ โดยผู้ สังเกตต้องมีความพึงพอใจในสิ่งล่อใจนั้นด้วย

2. การเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง (Self-regulation learning) เป็นการเรียนรู้ที่เกิด จากการควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเอง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ต้องมีการฝึกฝนและพัฒนาตามกลไกการกำกับตนเอง ด้วยกระบวนการ 3 กระบวนการ คือ

2.1 กระบวนการสังเกตตนเอง (Self-observation processes) เป็นกระบวนการ ที่ผู้สังเกตควรสังเกตตนเองใน 4 ด้าน คือ ด้านการสังเกตการณ์กระทำของตนเองในมิติคุณภาพ อัตราความเร็ว ปริมาณ ความริเริ่ม ความสามารถในการเข้าสังคม จริยธรรมและความ เบี่ยงเบน ทั้งนี้การเลือกสังเกตที่มีมิติใดของพฤติกรรมนั้น ขึ้นอยู่กับเป้าหมายของผู้สังเกตและ ลักษณะของพฤติกรรมเป็นหลัก ด้านความสม่ำเสมอ ด้านความใกล้เคียง และด้านความ ถูกต้อง

2.2 กระบวนการตัดสินใจ (Judgement processes) เป็นกระบวนการที่ผู้ สังเกตจะตัดสินใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ต่อเมื่อเกิดความพึง พอใจโดยอาศัยมาตรฐานส่วนบุคคลที่ได้จากการถูกสอนโดยตรง การประเมินและปฏิกิริยา ตอบสนองทางสังคมต่อพฤติกรรมนั้นๆ การที่บุคคลจะสนองตอบอย่างไรต่อกระบวนการตัดสิน นั้น ขึ้นอยู่กับการอนุมานสาเหตุในการกระทำ บุคคลจะรู้สึกภูมิใจ ถ้าการประเมินตามสำเร็จ ของการกระทำมาจากความสามารถและการกระทำของตนเองและจะไม่พึงพอใจเท่าใดนัก ถ้า การกระทำนั้นขึ้นอยู่กับปัจจัยภายนอก

2.3 การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-reaction processes) เป็นกระบวนการ พัฒนามาตรฐานในการประเมินและทักษะในการตัดสินใจ ซึ่งนำไปสู่การแสดงปฏิกิริยาต่อ ตนเอง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสิ่งล่อใจในการนำไปสู่ผลที่เป็นสิ่งของจับต้องได้ หรือผลความพึงพอใจใน ตนเอง ส่วนมาตรฐานภายในบุคคลจะทำหน้าที่เป็นตัวเกณฑ์ที่ทำให้บุคคลคงระดับการแสดง ออกเป็นตัวจูงใจให้บุคคลกระทำพฤติกรรมไปสู่มาตรฐานดังกล่าวด้วย

3. การเรียนรู้โดยการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-efficacy learning) เป็นการ เรียนรู้ที่บุคคลตัดสินเกี่ยวกับความสามารถของตนเอง ซึ่งจะจัดการและดำเนินการกระทำ พฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ความสามารถของคนจะยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ ดังนั้น สิ่งที่จะกำหนดประสิทธิภาพของการแสดงออก จึงขึ้นอยู่กับการรับรู้ความสามารถของตน ในสถานการณ์นั้นๆ นั่นคือ ถ้าบุคคลใดมีการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถจะมีความอดทน อุตสาหะ ไม่ย่อท้อและจะประสบความสำเร็จในที่สุด

3.3.4 ทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา (Constructionism Theory)

ทฤษฎีการสร้างสรรคด้วยปัญญา หรือทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยทิตนา แชมมณี (2545: 96-98) การสร้างสรรคชิ้นงาน พัฒนาจากแนวคิด Constructivism ของเพียเจต์ (Piaget) โดยศาสตราจารย์ซีมัวร์ เพเพอร์ท (Seymour Papert) แห่งสถาบันเทคโนโลยีแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts institute of technology) หลักการสำคัญของแนวคิดนี้ เน้นผู้เรียนเป็นผู้สร้างความรู้ด้วยตนเอง รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้จักเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ และสร้างความรู้ด้วยการลงมือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง การเรียนรู้ในลักษณะนี้ ประกอบด้วย

1. การเรียนรู้จากการแก้ปัญหาด้วยวิธีการสำรวจทดลองด้วยตนเอง
2. การเชื่อมโยงสิ่งที่รู้แล้วกับสิ่งที่กำลังเรียน
3. การเสนอผลงานของตนเองด้วยการเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนความคิด

วรภัทร์ ภูเจริญ (2550: 63) กล่าวถึงการเรียนรู้ด้วยการสร้างสรรคทางปัญญา (Constructionism learning) ว่าเป็นการฝึกจนผู้เรียนเรียนรู้ที่จะเรียนด้วยตนเองเป็นสร้างองค์ความรู้ สร้างคำถาม หาโจทย์ กล้าคิดกล้าทำ กล้าถาม กล้าลอง ค้นพบตนเอง รู้จักแบ่งปัน ผิดชอบชั่วดีและอื่นๆ โดยเปรียบเทียบทางธรรมะว่า Constructionism learning เป็นการสร้างองค์ความรู้จากในใจออกมา รู้ใจตนเอง เจอธรรมที่ใจก่อน แล้วเรื่องภายนอกก็จะเรียนได้โดยง่าย ตามหลักธรรมที่กล่าวถึงไตรสิกขาที่ประกอบด้วย การเรียนรู้ 3 ประการ คือ

1. อธิจิต หมายถึง การจะเรียนรู้จิต ได้ต้องมีสติ ดังนั้น ต้องฝึกให้มีสติก่อน
2. อธิศีล หมายถึง การเป็นปกติที่ใจ จะทำใจให้ปกติได้ต้องรู้จักและจะรู้จักได้ต้องมีสติ
3. อธิปัญญา หมายถึง ความคิดที่ออกมาตอนจิตเป็นปกติจะทำจิตให้ปกติเป็นศีล (ศีล แปลว่า ปกติ) จะต้องหาใจเจอ ซึ่งจะหาใจเจอได้ก็ต้องมีสติ

3.3.5 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538: 2-4) กล่าวว่า ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมนี้ สร้างขึ้นจากการสรุปผลการวิจัยในเยาวชนและประชาชนไทยอายุ 6 - 60 ปี ทฤษฎีนี้แบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน คือ 1) ส่วนที่เป็นดอกและผล 2) ส่วนลำต้น และ 3) ส่วนที่เป็นราก ในส่วนแรกคือดอกและผลซึ่งแสดงถึงพฤติกรรมประเภทต่างๆ ที่รวมเข้าเป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ และพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ผลที่ออกมาเป็นพฤติกรรมต่างๆ ที่น่าปรารถนามีสาเหตุอยู่ 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ สาเหตุทางจิตใจ ที่เป็นส่วนลำต้นอันประกอบด้วยลักษณะทางจิตใจ 5 ด้าน คือ

1. เหตุผลเชิงจริยธรรม
2. ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเอง
3. ความเชื่ออำนาจในตนเอง

4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

5. ทักษะติดต่อพฤติกรรมนี้

ถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบาย ทำนายและพัฒนาพฤติกรรมชนิดใดจะต้องใช้ ลักษณะทางจิตใจบางด้านหรือทั้ง 5 ด้านนี้ประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด ส่วนที่สามของต้นไม้อจริยธรรม คือ รากของต้นไม้อจริยธรรมเป็นลักษณะทางจิตใจพื้นฐาน 3 ด้าน คือ

1. สติปัญญา
2. ประสบการณ์ทางสังคม
3. สุขภาพจิต

จากการศึกษาทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม สรุปได้ดังนี้ ลักษณะทางจิตใจทั้งสามนี้ไม่ใช่ เป็นสาเหตุของการพัฒนาลักษณะทางจิตใจ 5 ประการ ที่เป็นส่วนลำต้นของต้นไม้อจริยธรรมก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูงเหมาะสมกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาลักษณะทางจิตใจทั้ง 5 ประการ ที่เป็นส่วนลำต้นไม้อจริยธรรมที่ลักษณะทางจิตใจทั้ง 5 ประการนี้ จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลมีความพร้อมทางจิตใจ 3 ประการ ที่รกรนี้อาจเป็นสาเหตุร่วมกับลักษณะทางจิตใจ 5 ประการ ที่ลำต้นเพื่อใช้อธิบายทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมดังกล่าวมาแล้ว ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของส่วนประกอบทั้ง 3 ส่วน ของต้นไม้อจริยธรรม

3.3.6 ทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรม

เพคและฮาวิกเฮร์ส (Peck; & Havighurst) เชื่อว่าการควบคุมของอีโก้ (Ego Control) และการควบคุมของซูเปอร์อีโก้ (Super Ego Control) ร่วมกันช่วยให้เกิดความ ต้องการแสดงพฤติกรรมเพื่อผู้อื่นได้ อย่างสมเหตุสมผลพลังควบคุมของอีโก้และซูเปอร์อีโก้ ของแต่ละบุคคลไม่เท่ากันเนื่องจากได้รับความรู้จากจริยศึกษาที่ทำให้บุคคลรู้ผลการกระทำของตนนั้นไม่เท่ากัน ซึ่งจะส่งผลไปสู่ความมีวินัย หรือการควบคุมของอีโก้ และซูเปอร์อีโก้ใน ระดับที่ต่างกัน กล่าวโดยสรุป คือ จำเป็นต้องใช้ความรู้ทางจริยธรรมมาช่วยในการสร้างพลัง ควบคุมอีโก้ และซูเปอร์อีโก้ให้ได้ในระดับที่เหมาะสม ซึ่งจะเริ่มในเด็ก เป็นต้นมาจนกระทั่ง สามารถพัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่มีภาวะจิตที่สมบูรณ์ นั่นคือมีการควบคุมตนเองหรือมีวินัยในโรงเรียน อย่างเหมาะสม จากทฤษฎีที่กล่าวมานี้ทำให้สามารถจำแนกคุณลักษณะของบุคคลออกเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. พวกปราศจากจากจริยธรรม (Amoral person) เป็นบุคคลที่มีพลัง ในการควบคุมอีโก้ และซูเปอร์อีโก้ น้อยมาก บุคคลเหล่านี้จะยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง บุคคล เหล่านี้ถูกควบคุมโดยความเห็นแก่ตัวของตนเอง เป็นผู้ที่ขาดความมีวินัยในตนเองหรือมี น้อยมาก

2. พวกเอาแต่ได้ (Expedient person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังในการควบคุมอีโก้หน่อย แต่มีพลังควบคุมซูเปอร์อีโก้มากขึ้นในระดับปานกลางค่อนข้างน้อย บุคคลเหล่านี้ยึดตัวเองเป็นศูนย์กลาง และกระทำทุกอย่างเพื่อความพึงพอใจและผลประโยชน์ของตน เป็นคนที่ไม่จริงใจต่อผู้อื่นจะยอมอยู่ใต้อำนาจของผู้ที่จะเอื้อประโยชน์ตามที่ต้องการได้ ลักษณะนี้มักจะปรากฏในวัยเด็กตอนต้น และบางประเภทจะติดตัวไปตลอดชีวิต

3. พวกคล้อยตาม (Conforming person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้หน่อยเหมือนสองพวกแรก แต่มีพลังในการควบคุมซูเปอร์อีโก้ในระดับปานกลางค่อนข้างมาก บุคคลเหล่านี้จะยึดพวกพ้องเป็นหลักและคล้อยตามผู้อื่นโดยไม่ไตร่ตรองตกอยู่ภายใต้การควบคุมของสังคมและกลุ่ม เป็นผู้มีวินัยในตนเองปานกลางแต่ไม่แน่นอน

4. พวกตั้งใจแต่ขาดเหตุผล (Irrational person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้ในระดับปานกลาง แต่มีพลังในการควบคุมซูเปอร์อีโก้มากเป็นผู้ที่ยอมรับกฎระเบียบปฏิบัติของสังคมเข้าไปเป็นลักษณะของตนเอง เป็นผู้ที่ทำตามกฎเกณฑ์และกฎหมายอย่างยัดมัน ศรัทธา เป็นผู้มีวินัยในตนเองค่อนข้างมากแต่ยังไม่สมบูรณ์ บุคคลเหล่านี้ทำตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัดเนื่องจากเห็นว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ แม้จะก่อปัญหาให้ผู้อื่นก็ไม่สนใจขาดความยืดหยุ่น บุคคลเหล่านี้จึงจัดเป็นผู้ที่ยังไม่สมบูรณ์ทางจริยธรรม

5. พวกเห็นแก่ผู้อื่นอย่างมีเหตุผล (Rational person) หมายถึง บุคคลที่มีพลังควบคุมอีโก้มาก และมีพลังในการควบคุมซูเปอร์อีโก้มากด้วย จนเกิดสมดุลระหว่างการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์สังคม และความสมเหตุสมผลไม่ตกอยู่ในอิทธิพลของกฎเกณฑ์อย่างปราศจากเหตุผลเป็นผู้ที่ตระหนักถึงผลของการกระทำของตนเองที่มีต่อผู้อื่น บุคคลประเภทนี้มีไม่มากนัก และนักทฤษฎีทั้งสองเชื่อว่าเป็นบุคลิกภาพที่พัฒนาถึงขีดสุดของมนุษย์

เมื่อพิจารณาทฤษฎีแรงจูงใจทางจริยธรรมของเพคและฮาวิกเฮิร์ส จะเห็นความสัมพันธ์กันของทั้งสองทฤษฎี คือ ในทฤษฎีของเมอเรอร์ แสดงให้เห็นว่า การวางพื้นฐานให้เกิดวินัยในตนเองเริ่มมาจากการเลี้ยงดูตั้งแต่แรกจนเกิดความผูกพัน และเกิดความพึงพอใจที่จะปฏิบัติตามคำอบรมสั่งสอนของผู้ปกครอง หรือเลียนแบบ เด็กจะเกิดการเรียนรู้และพัฒนาจนกลายเป็นผู้มีวินัยในตนเอง ส่วนทฤษฎีของเพคและฮาวิกเฮิร์สนั้นแสดงให้เห็นว่า เมื่อเด็กเติบโตมาแล้วได้รับประสบการณ์และความรู้ทางจริยธรรมจากสังคม และรับเข้าไปในตนเองจนกลายเป็นพลังในการควบคุมตนเองหรือเกิดเป็นความมีวินัยในการเรียนจึงสามารถสรุปได้ว่ากำเนิดของความมีวินัยในเรียนนั้น เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่วัยเด็ก และสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ทั้งทางตรงและทางอ้อมจากครอบครัว โรงเรียน และสังคม พัฒนาเป็นพลังในการควบคุมตนเองในเรียนรู้ หรือความมีวินัยในตนเองในการแสดงพฤติกรรมใด ๆ อย่างเหมาะสม คือเป็นผู้ที่บรรลุวุฒิภาวะทางจิตอย่างสมบูรณ์

3.3.7 ทฤษฎีการสร้างควมมีวินัยแบบสามมิติ

กรมวิชาการ (2542: 40) กล่าวว่า ทฤษฎีการสร้างวินัยและจริยธรรมแบบสามมิติ มีแนวคิดว่าการสร้างวินัยเป็นกระบวนการที่ต้องมีเป้าหมายแน่นอนและต้องดำเนินการต่อเนื่อง 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การสร้างศรัทธา หมายถึงจะให้คนมีวินัยในเรื่องใดต้องสร้างศรัทธาเสียก่อนโดยใช้เทคนิคแนวคิดของกระบวนการทำค่านิยมให้กระจ่าง (Value clarification) หรือ V.C. ซึ่งเป็นการตรวจสอบของบุคคลว่าสิ่งที่เขาเห็นคุณค่าสำหรับเขาหรือไม่ การจะทำให้คนเห็นคุณค่าในเรื่องใดนั้นขึ้นอยู่กับเขาได้เลือกสรรจนได้เห็นคุณค่าในสิ่งที่เขาพบเห็นด้วยตัวเองแล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรม

ขั้นที่ 2 การสร้างพฤติกรรมแบบอย่าง หลักจากเกิดศรัทธาแล้วใช้อิทธิพลกลุ่มช่วยกำหนดพฤติกรรมที่เป็นแบบอย่าง (Modeling) ให้ปฏิบัติ และกลุ่มจะทำหน้าที่ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่มอีกด้วย เทคนิคการสร้างพฤติกรรมแบบอย่างนี้เป็นแนวคิดของการเรียนรู้ทางสังคม(Social learning: S. L.) ซึ่งถือว่า พฤติกรรมของคนเป็นผลจากการลอกเลียนแบบพฤติกรรมในสังคม

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติเป็นนิสัยแนวคิดของการปรับพฤติกรรม (Behavior Modification : B. M.) เชื่อว่า พฤติกรรมของคนเป็นผลของความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้ากับการตอบสนองถ้าพฤติกรรมใดทำแล้วให้ผลน่าพอใจ หรือได้รับการเสริมแรง เช่น ยกย่อง สนใจ ชมเชย ฯลฯ ก็มีแนวโน้มจะแสดงพฤติกรรมนั้นอีกในสภาพแวดล้อมเดิม ในทางตรงข้ามหากแสดงพฤติกรรมนั้นแล้วได้ผลตอบแทนไม่น่าพอใจหรือได้รับการลงโทษ เช่น ไม่ได้รับความสนใจมีแต่ความเฉยเมย ถูกตำหนิ ก็มีแนวโน้มจะไม่แสดงพฤติกรรมนั้นอีกภายใต้สิ่งเร้าเดิม

จากทฤษฎีดังกล่าว สรุปได้ว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการวินัยในหารเรียนที่กล่าวมาทั้งหมดได้อธิบายการเกิดการพัฒาวินัยในหารเรียนรู้อันตั้งแต่วัยเด็ก พัฒนามาจนกระทั่งค่อนข้างคงที่ในวัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น แต่ก็ยังสามารถส่งเสริมหรือพัฒนาไปได้อีกโดยใช้วิธีการต่าง ๆ เช่น ตามทฤษฎีการสร้างและพัฒาวินัยแบบสามมิติ

จากทฤษฎีต่างๆ ที่กล่าวมาสรุปได้ว่า จากทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ พฤติกรรมการเรียนรู้ จะเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวบุคคล โดยการเรียนรู้ทั้งจากภายในและภายนอกตนเอง การตอบสนองจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอกด้วยการแสดงออกในรูปแบบการกระทำต่างๆ ทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งนี้การแสดงพฤติกรรมต่างๆ อยู่บนพื้นฐานและการเรียนรู้ของแต่ละปัจเจกบุคคล ดังนั้น สถานศึกษา ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่สำคัญในการให้การเรียนรู้ต่อผู้เรียนจึงควรคำนึงถึงพฤติกรรมของผู้เรียนและให้การเรียนรู้ที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมที่อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข

3.4 การปลูกฝังเสริมสร้างและพัฒนาวินัยในการเรียน

วินัยในการเรียน ถือเป็นหัวใจสำคัญของการเรียนรู้ทุกประเภท ในการพัฒนาประเทศ ให้เจริญก้าวหน้าขึ้น ต้องเริ่มที่การพัฒนาคนให้มีคุณภาพก่อน ด้วยการปลูกฝังความมีวินัยในการเรียนให้แก่เยาวชน ดังนั้นการปลูกฝังและเสริมสร้างวินัยในการเรียนให้นักเรียน ที่เรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จึงเอื้อต่อการพัฒนาการเรียนรู้ควบคู่ไป กับคุณธรรมจริยธรรมได้เป็นอย่างดี และมีประสิทธิภาพสูง เพราะการจัดการศึกษา ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังวินัยในการเรียนให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียนได้ อย่างเหมาะสม ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวไว้ ดังต่อไปนี้

เซเวียคอฟ และฟริทซ์ (Sheviakov; & Fritz. 1995: 4) ได้เสนอแนะแนวทางสำหรับการ มีวินัยที่ดีควรปลูกฝังไว้ ดังนี้

1. ตั้งอยู่บนรากฐานการเสียสละเพื่อมนุษยธรรมเช่น มีอิสรภาพ ความ ยุติธรรม และความเสมอภาคในหมู่คนทั้งหลาย
2. ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งการยอมรับนับถือศักดิ์ศรีและสิทธิของคนทุกคน
3. มีผลให้งานที่ทำมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ส่งเสริมให้เด็กมีลักษณะเป็นผู้นำ
5. วินัยควรมาจากความเข้าใจว่าต้องทำหรือไม่ทำเพราะเหตุใด ดีกว่าวินัยที่ทำ ตามคำสั่ง

ชาเลียง วุฒิจันทร์(2522: 76 - 77) กล่าวว่า การส่งเสริมปลูกฝังและพัฒนาวินัยในการเรียนของนักเรียนต้องอยู่ในปัจจัยดังต่อไปนี้

1. สถาบันที่มีส่วนในการพัฒนาวินัยในการเรียน สถาบันที่มีส่วนในการพัฒนา วินัยในการเรียน ได้แก่ ครอบครัว การศึกษา ศาสนา ฯลฯ ซึ่งบุคคลต่าง ๆ ในสถาบัน เหล่านี้จะต้องร่วมมือและช่วยหรือในการพัฒนาวินัยให้แก่เยาวชนไทย
2. วิธีพัฒนาวินัยในการเรียนให้แก่เด็กนั้น ก่อนอื่นเราควรจะทราบว่าวินัยที่จะ ปลูกฝังให้เกิดขึ้นในตัวเด็กควรจะมีลักษณะอย่างไร ซึ่งได้มีผู้เสนอแนะแนวทางสำหรับการมี วินัยที่ดีควรปลูกฝังไว้ ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523: 63 - 65) ได้เสนอแนะวิธีการปลูกฝังวินัยในการเรียน ให้แก่นักเรียน ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูเด็ก โดยครอบครัวและผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องให้การศึกษา ควรให้การอบรมเลี้ยงดูที่ดีที่สุด คือ การให้ความรักความเข้าใจเป็นเครื่องสนับสนุน อีกทั้งมี การใช้เหตุผล รวมทั้งการควบคุมอย่างพอเหมาะ ไม่บังคับมากเกินไป นั่นคือ ควรใช้การอบรม เลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

2. การฝึกอบรมเพิ่มเติม โดยถ่ายทอดวิทยากรเรียนให้แก่เด็กทั้งทางตรงและทางอ้อม คือ การให้ความรู้ คำแนะนำ การลงโทษ การให้รางวัลในพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เด็กกระทำ อีกทั้งผู้ใหญ่ควรประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็กในการเรียนแบบ

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2537: 12) ได้แนะแนวทางในการส่งเสริมความมีวินัยในการเรียนดังนี้

1. สร้างบรรยากาศที่มีการผ่อนคลาย
2. ให้โอกาสเด็กริเริ่มทำกิจกรรมอย่างอิสระ
3. สนับสนุนให้เด็กมีโอกาสคิดและตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล
4. เปิดโอกาสให้เด็กช่วยกันสร้างข้อตกลง
5. แสดงความชื่นชมเมื่อเด็กปฏิบัติตามข้อตกลง ให้กำลังใจ และช่วยเหลือเด็ก

ที่ยังไม่สามารถปฏิบัติตามข้อตกลง

6. ทบทวนสิ่งที่เด็กกระทำ โดยการถามหรือชมเชย

สุทธิชัย แสงบุญมี (2537: 11) กล่าวเกี่ยวกับการปลูกฝังความมีระเบียบวินัยในการเรียน ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของสังคมมีความสำคัญดังนี้

1. เรียนรู้มาตรฐานการกระทำหรือความประพฤติที่สังคมยอมรับ
2. มีวุฒิภาวะทางด้านต่างๆ เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่มีบุคลิกภาพดี เช่น เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีมีความสามารถในการพึ่งตนเอง มีความสามารถในการควบคุมตนเองเป็นผู้มีความมั่นคงทางอารมณ์ และอดทนต่อความคับข้องใจได้
3. มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม
4. มีความปลอดภัยทางอารมณ์

ณัฐพร สตาภรณ์ (2540: 27) กล่าวว่า การเสริมสร้างวินัยในการเรียนให้แก่เยาวชน ควรเป็นวินัยที่ตั้งอยู่บนรากฐานแห่งความเต็มใจมากกว่าวินัยที่มีรากฐานมาจากคำสั่ง การบังคับหรือการลงโทษ และควรได้รับการฝึกให้มีขึ้นตั้งแต่วัยเยาว์เป็นต้นไป

สำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540: 47) กล่าวว่า วินัยจะเกิดขึ้นกับนักเรียนก็ต่อเมื่อครูส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอจนเป็นนิสัยโดยดำเนินการสร้างกฎเกณฑ์ในห้องเรียนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ในการควบคุมตนเอง พร้อมกับรู้ขีดจำกัด เช่น ไม่ทำร้ายรังแกเพื่อน ไม่ลักขโมยของผู้อื่น ครูชี้แนะแนวทางออกเมื่อนักเรียนทำผิดจนนักเรียนเกิดความรู้ว่าตนเองควบคุมปรับปรุงแก้ไขโดยไม่สร้างความเดือดร้อนให้ตนเองและผู้อื่นได้ ดังต่อไปนี้

1. ควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา ใจ รักความจริง ไม่พูดปด
2. รับผิดชอบในกิจวัตรประจำวันของตนเอง
3. สามารถทำกิจกรรมสำเร็จด้วยตนเอง
4. มีระเบียบ วินัย และตรงต่อเวลา

5. ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกาได้อย่างถูกต้อง

6. เคารพสิทธิ หน้าที่ ของกันและกัน

ทิวาวรรณ แสงพันธ์ (2542: 13) กล่าวถึง หลักการสร้างวินัยไว้ว่า การสร้างวินัยมี หลักการที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้

- 1) นักเรียนจะต้องประพฤติตนในสิ่งที่ดีและขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา
- 2) นักเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจกับการกระทำดีและความพึงพอใจกับการกระทำไม่ดี นั่นคือให้นักเรียนพอใจที่จะปฏิบัติในสิ่งที่ดีควรหลีกเลี่ยงการปฏิบัติในสิ่งที่ไม่ดีไม่ควร
- 3) นักเรียนจะต้องกระทำความดีจนกระทั่งเกิดความเคยชิน หรือเกิดเป็นนิสัย โดยไม่ต้องมีใครแนะนำ
- 4) นักเรียนจะต้องเรียนรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่พึงปรารถนา ของสังคม

ประพันธ์ คำสามารถ (2550: 13) กล่าวว่า วินัยในการเรียน เป็นความสามารถของ นักเรียนในการที่จะควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมของตนเองให้ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ที่กำหนดไว้เป็นแนวทางปฏิบัติของผู้ที่อยู่ในสังคมได้ปฏิบัติ ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตัว นักเรียนเองและบุคคลอื่นในอนาคต รวมทั้งเพื่อให้เกิดความสงบสุขของตัวนักเรียนเองและ ส่วนรวม วินัยจึงมีความสำคัญในสิ่งที่ก่อให้เกิดระเบียบขึ้นในตัวของนักเรียน ลดความขัดแย้ง กับผู้อื่น เกิดความสามัคคี มีการควบคุมตัวเองได้ดีขึ้น สามารถปรับพฤติกรรมในการ แสดงออกให้ดีขึ้น มีบุคลิกภาพที่ดี รู้จักรับผิดชอบตนเองและสังคม ดังนั้นถ้านักเรียนมีวินัยใน การเรียน ก็จะทำให้ดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

จากการปลูกฝังเสริมสร้างและพัฒนาวินัยในการเรียนที่มีผู้กล่าวไว้ พอสรุปได้ว่า การปลูกฝังหรือเสริมสร้างการมีวินัยในการเรียนให้กับนักเรียนนั้น มิใช่หน้าที่หรือความ รับผิดชอบของผู้ใดผู้หนึ่งหรือสถาบันใดสถาบันหนึ่งเท่านั้น แต่จะต้องอาศัยความร่วมมือและ ความรับผิดชอบจากหลายฝ่ายด้วยกัน โดยควรส่งเสริมให้นักเรียนได้ปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ เป็นนิสัยตั้งแต่การปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนดให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้อัตราฐานการ กระทำหรือความประพฤติที่สังคมยอมรับ มีวุฒิภาวะ มีมโนธรรมที่ดี มีศีลธรรม มีความ ปลอดภัยทางอารมณ์ เรียนรู้ในการควบคุมตนเองทั้งกาย วาจา ใจ รักความจริง ไม่พูดปด รับผิดชอบต่อกิจวัตรประจำวันของตนเอง สามารถทำกิจกรรมสำเร็จด้วยตนเอง มีระเบียบวินัย และตรงต่อเวลา ปฏิบัติตามข้อตกลง กติกาได้อย่างถูกต้อง และเคารพสิทธิหน้าที่ของกันและกัน

3.5 คุณค่าและประโยชน์ของวินัยในการเรียน

การพัฒนาคุณภาพของคน เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ การปลูกฝังวินัย ในการเรียนให้นักเรียน ที่บรรพชาเป็นสามเณรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นการสร้างบุคคล

ที่มีคุณค่าอย่างยิ่งต่อสังคมและประเทศชาติ มีนักการศึกษาหลายคน ได้กล่าวถึงคุณค่าและประโยชน์ของวินัยในการเรียนไว้ดังนี้ คือ

โครว์ และโครว์ (Crow; & Crow. 1962: 398) กล่าวว่า การสร้างวินัยในการเรียนให้กับนักเรียนจะเป็นการถ่ายทอดการเรียนรู้วิธีการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมของสังคมของเขา เพื่อให้มีพฤติกรรมต่าง ๆ โดยคำนึงถึงตนเองและคนอื่น ๆ ด้วยการสร้างวินัยในการเรียนให้กับตนเอง จะช่วยให้เขาได้กระทำการที่สังคมยอมรับ เพื่อเขาจะได้มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น ซึ่งจะเป็นสิ่งที่เขา ก็จะรู้สึกพอใจด้วยเช่นกัน

แมตสัน ; และแมตสัน (Madsen; & Madsen. 1981 : 6-7) กล่าวถึง ระเบียบวินัย มีความจำเป็นมากและพฤติกรรมที่เกี่ยวกับระเบียบวินัยนั้นจำเป็นที่ครูจะต้องทำ ควรจะเสนอเยาวชนให้ทราบ ว่า “เมื่อคุณกระทำการที่ไม่ดี สิ่งไม่ดีนั้นจะเกิดแก่ตัวคุณเพราะความมีระเบียบวินัยนั้นเป็นกระบวนการที่มีความสัมพันธ์กับแนวทางปฏิบัติ ซึ่งระเบียบวินัยนั้นจะต้องมีการเสนอและการเรียนรู้ และสังคมใดๆ ก็ตามถ้าขาดระเบียบก็จะเป็นสังคมที่สับสนวุ่นวาย

ข้าเลื่อง วุฒิจันทร์(2522: 84 - 85) ; และกรมวิชาการ (2545: 21) ได้สรุปคุณค่าและประโยชน์ของวินัยในการเรียน ดังนี้ คือ

1. วินัยทำให้ผู้รักษาเป็นคนดี เป็นเครื่องป้องกันความเสื่อมเสีย
2. วินัยเป็นเครื่องวัดความดีงามของคน
3. วินัยเป็นเครื่องแสดงความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. เมื่อฝึกบ่อยๆ จนเป็นนิสัย จะช่วยให้การทำงานสำเร็จเรียบร้อยและรวดเร็ว

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2537: 5-6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวินัยไว้ดังนี้

1. ด้านครอบครัว การที่สมาชิกในครอบครัวมีวินัยไม่ว่าจะเป็นวินัยภายนอกหรือวินัยภายในตนเอง ย่อมก่อให้เกิดความไว้วางใจเชื่อมั่น ระหว่างสมาชิก ทำให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในครอบครัว โดยเฉพาะสมาชิกผู้เยาว์ของครอบครัวเมื่อเติบโตขึ้นจากครอบครัวที่มีสัมพันธภาพที่ดีย่อมเป็นผู้มีบุคลิกภาพดี มีความมั่นคงทางจิตใจ กล้าที่จะเรียนรู้และปรับตัวในสิ่งใหม่ ๆ อันจะเป็นกำลังที่สำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศสืบไป

2. ด้านสังคม เมื่อกลุ่มคนในสังคมมีจรรยาบรรณวินัย เคารพกฎเกณฑ์ของสังคมร่วมกัน เช่น การช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ การเคารพและไม่ล่วงเกินสิทธิของผู้อื่น การปฏิบัติตามประเพณีแบบแผนปฏิบัติของสังคม ก็จะทำให้การดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันของบุคคลเป็นไปอย่างสงบสุข

3. ด้านเศรษฐกิจ ในสภาพสังคมไทยปัจจุบันที่มีการดำเนินงานทางภาคธุรกิจอย่างรวดเร็วโดยใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือ เวลาจึงเป็นทรัพยากรที่สำคัญยิ่ง ซึ่งผู้ดำเนินการทางธุรกิจจะต้องรักษาและใช้ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุด ดังนั้นการมีวินัยตรงต่อเวลา จึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากนั้น การมีวินัยในตนเองเกี่ยวกับ

ความซื่อสัตย์ในการดำเนินงานทางธุรกิจก็มีส่วนสำคัญยิ่งที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความเจริญเติบโตเป็นไปอย่างต่อเนื่อง

4. ด้านการเมือง การที่ประชากรในสังคมไทยมีความเคารพยอมรับความคิดเห็นของบุคคลอื่นที่แตกต่างไปจากตน และตระหนักในสิทธิหน้าที่ของตนในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยในฐานะประชาชนอย่างกว้างขวางรวมทั้งการบริหารราชการแผ่นดินด้วยความซื่อสัตย์สุจริตของนักการเมืองฝ่ายรัฐบาล และการหมั่นตรวจสอบการบริหารงานของคณะรัฐบาลอย่างใกล้ชิดด้วยความตระหนักในหน้าที่ของพรรคฝ่ายค้านอย่างแท้จริง สิ่งเหล่านี้เป็นวินัยในตนเองที่สำคัญที่จะช่วยให้การพัฒนาทางการเมืองของประเทศ เป็นไปได้โดยง่าย

สินีนาฏ สุทฺธิจินดา (2543: 35) กล่าวว่า วินัยจะช่วยกำหนดทิศทางการให้สมาชิกในสังคมประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกันเพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ถ้าหากปราศจากวินัยแล้วการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมแต่ละกลุ่มก็ย่อมจะวุ่นวายสับสน เพราะแต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างกัน ทั้งในระดับการศึกษา ความรู้ จิตใจ การอบรมเลี้ยงดู และความต้องการในด้านต่าง ๆ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันถ้าคนในสังคมนั้น ๆ มีวินัยในตนเองจะทำให้บุคคลนั้นมีความประพฤติที่มีเหตุผล มีความอดทน มั่นคงทางอารมณ์และเป็นผู้มีจริยธรรม ซึ่งจะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การพัฒนาวินัยในตนเองแก่เด็กหรือเยาวชนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้เด็กหรือเยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตของตนอย่างถูกต้องและมีเหตุผลและเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม สามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมอยู่อย่างมีความสุขไม่สร้างปัญหาให้แก่สังคมที่ตนอยู่ และยังช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้นด้วย

จากที่มีผู้ศึกษาค้นคว้าดังกล่าว พอสรุปได้ว่า คุณค่าและประโยชน์ของวินัยในการเรียน ได้แก่ ความมีวินัยในการเรียนนั้นช่วยกำหนดทิศทางการให้สมาชิกในสังคมหรือโรงเรียนนั้น ๆ ประพฤติปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน เพื่อความสงบเรียบร้อยของส่วนรวม ถ้าหากปราศจากวินัยในการเรียนแล้ว การอยู่ร่วมกันของนักเรียนในสังคมแต่ละกลุ่มก็ย่อมจะสับสนวุ่นวาย เพราะนักเรียนแต่ละคนจะมีความแตกต่างกันในระดับความรู้ จิตใจ การอบรมเลี้ยงดู และความต้องการด้านต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน ถ้าคนในสังคมนั้นมีวินัยที่เกิดขึ้นในจิตใจขึ้นมา ความมีวินัยในการเรียนก็จะทำให้นักเรียนนั้นมีความประพฤติที่มีเหตุผล มีความอดทน มีความมั่นคงทางอารมณ์และเป็นผู้มีจริยธรรม ซึ่งจะทำให้นักเรียนที่อยู่มาร่วมกันในโรงเรียนนั้น ๆ สามารถอยู่ เรียนร่วมกันได้อย่างสงบสุข การพัฒนาความมีวินัยในการเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะช่วยให้เยาวชนรู้จักดำเนินชีวิตของตนได้อย่างถูกต้องและมีเหตุผล และเลือกทำเลือกปฏิบัติแต่สิ่งที่ถูกต้องเหมาะสม ไม่สร้างปัญหาให้กับตนเองและสังคม และสามารถพัฒนาการเรียนของตนให้ได้คุณภาพ และมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นไปอีกด้วย

3.6 พฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อวินัยในการเรียน

โปรเดน และคนอื่นๆ (Proden; et. al. 1970: 199) ให้ความหมายพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน หมายถึง พฤติกรรมลุดจากที่หนึ่ง ส่งเสียงดัง พุดคุย มองเพื่อนในขณะที่ครูสอน และไม่ทำงานที่ครูมอบหมาย

มิลแมน และคนอื่นๆ (Millman; et. al. 1970: 147) กล่าวว่า พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน หมายถึง พฤติกรรมที่มีลักษณะก้าวร้าว ซุกซน ไม่อยู่กับที่ ไม่ทำงานตามที่ครูมอบหมาย และพุดคุยกับเพื่อน

แรพพอร์ต เมอร์ฟี และเบเลย์ (Rapport; Murphy; & Bailey. 1982: 205 - 216) ได้ใช้วิธีการปรับสินไหมเพื่อลดพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน และไม่ทำงานที่ครูมอบหมาย โดยใช้การเสริมแรงด้วยการให้เวลาว่าง 20 นาที หายชั่วโมงที่เรียน เพื่อทำให้กิจกรรมที่ตนต้องการ แต่ถ้านักเรียนมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ดังกล่าว จะหักเวลารั้งละ 1 นาที หากนักเรียนแสดงพฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนจะถูกหักเวลาลงจาก 20 นาที จนกระทั่งหมดไปเรื่อยๆ นักเรียนที่ถูกหักเวลามากก็จะมีเวลาสำหรับทำกิจกรรมที่นักเรียนต้องการน้อยลง ผลปรากฏว่า พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียนของนักเรียนลดลงอย่างเห็นได้ชัด หลังจากได้รับการปรับสินไหม

กอร์ดัน (Gorton. 1983: unpagged) สรุปว่า โรงเรียนต่างๆ ประสบปัญหาด้านวินัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ คือ

1. ปัญหาการผิดวินัยในชั้นเรียน ได้แก่ การตอบโต้กับครู การไม่ตั้งใจเรียน การรบกวนคนอื่น การกินขนมในชั้นเรียน การชอบทำลายของ การพุดหยาบคาย การพุดปด และการทำร้ายคนอื่น
2. ความประพฤติดนนอกชั้นเรียน ได้แก่ การต่อสู้กัน การทำลายสิ่งของ การสูบบุหรี่ การใช้ยาเสพติด การแต่งกายผิดวินัย การขโมย การเล่นเกมพนัน การทำบริเวณโรงเรียนสกปรก การต่อต้านครูและโรงเรียน และการเข้าไปในบริเวณหวงห้าม
3. การหนีโรงเรียน ได้แก่ การไม่เข้าชั้นเรียน การขาดเรียน
4. การเฉื่อยชา ได้แก่ การเข้าชั้นเรียนช้าบ่อยๆ และการมาโรงเรียนสายบ่อยๆ

วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา (2528: 44) ได้จำแนกความผิดทางวินัยของนักศึกษาออกเป็น 2 ประเภท ใหญ่ๆ คือ

1. ความผิดที่เกี่ยวกับสถานศึกษา ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 2 ประเด็น คือ
  - 1) ความผิดทางด้านบุคลิกภาพ ได้แก่ ความผิดด้านการแต่งกาย การใช้วาจาไม่สุภาพต่อบุคลากรหรืออาจารย์ เป็นต้น
  - 2) ความผิดด้านความประพฤติ ได้แก่ การประพฤติตนไม่เหมาะสมต่อสภาพการเป็นนักศึกษา เช่น เล่นการพนัน การเสพสุรา หรือของมีนเมาหรือยาเสพติดให้โทษ การทะเลาะวิวาท การทำลายทรัพย์สินของสถานศึกษา การลักขโมย การพุดเท็จต่อเจ้าหน้าที่

หรืออาจารย์ การปลอมแปลงเอกสาร การขัดขวางหรือก่อกวนการดำเนินงานของสถานศึกษา การพุดจาเกาะกระรานอาจารย์ การมีของผิดกฎหมายไว้ในครอบครอง การทุจริตในการสอบ การประพฤติผิดทางเพศ และการก่อกวนความไม่สงบในสถานศึกษา เป็นต้น

2. ความผิดที่เกี่ยวกับกฎหมายบ้านเมือง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นความประพฤติที่ร้ายแรง ผิดทั้งกฎหมายบ้านเมือง และผิดทั้งกฎระเบียบของสถานศึกษา ผู้กระทำผิดในกรณีนี้ อาจต้องรับโทษจากกฎหมายบ้านเมืองและผิดทั้งระเบียบของสถานศึกษา ซึ่งอาจมีโทษถึงตัดชื่อออกหรือไล่ออกก็ได้

พระเล็ก ทองแสน (2550: 45) กล่าวว่า เมื่อทบทวนเกี่ยวกับพฤติกรรมความมีระเบียบวินัยของนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่เป็นปัญหาแล้วสามารถสรุปได้เป็น 2 ด้าน คือ

1. ด้านการเรียน ได้แก่ ลืมนำอุปกรณ์การเรียนมาโรงเรียน เองานขึ้นมาทำ ขณะครูกำลังสอน ลอกการบ้านเพื่อน เอาหนังสืออื่นๆ ที่ไม่ใช่ตำราเรียนมาอ่านขณะครูกำลังสอน แกล้งแหย่เพื่อนขณะครูกำลังสอน ก่อกวนเพื่อในเวลาเรียน ลอกคำตอบหรือทุจริตในการสอบ และไม่ปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมอบหมาย

2. ด้านความประพฤติ ได้แก่ แสดงกิริยาไม่เคารพครู พุดปดกับครู พุดจาหยาบคาย มาโรงเรียนสาย ขาดเรียนบ่อย หนีเรียน การนุ่งห่มไม่เรียบร้อย การสูบบุหรี่ และการเข้าไปในสถานที่อโคจร

พิเชษฐ ศรีอนันต์ (2549: 12) กล่าวว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อวินัยในการเรียน อีกประเด็นหนึ่ง คือ พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน เขาได้สรุปไว้ว่า พฤติกรรมไม่ตั้งใจเรียน หมายถึง พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกในลักษณะขัดขวางการเรียนรู้อาให้ไม่สามารถรู้ได้เต็มตามศักยภาพที่ควรจะทำได้ เช่น เหม่อลอยมองออกไปนอกหน้าต่าง นอกประตู ไม่มองครู ไม่มองอุปกรณ์ที่ครูใช้อธิบาย นำงานอื่นขึ้นมาทำ นำสิ่งของที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนขึ้นมาเล่นคุยกับเพื่อน ส่งเสียงดัง ชุกชนไม่อยู่กับที่ ก้าวร้าว มองเพื่อนขณะที่ครูสอน และไม่ทำงานตามที่ครูมอบหมาย ซึ่งพฤติกรรมเหล่านี้ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการเรียนการสอน และพฤติกรรมเหล่านี้สามารถแก้ไขได้ ถ้านักเรียนมีวินัยในการเรียน

จากที่นักการศึกษากล่าวมาสรุปได้ว่า พฤติกรรมที่เป็นปัญหาต่อวินัยในการเรียน ได้แก่ การกระทำของนักเรียนที่แสดงออกในโรงเรียนซึ่งไม่ช่วยให้เกิดผลดีต่อกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียน หรือเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้องตามระเบียบข้อบังคับต่างๆ ของห้องเรียน หรือของโรงเรียน การกระทำผิดวินัยของนักเรียนนั้นเกิดขึ้นได้เสมอ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นประจำได้แก่ การแต่งกาฬนุ่งห่มไม่เรียบร้อย ความประพฤติไม่เรียบร้อย ส่งเสียงดังในชั้นเรียน ไม่ตั้งใจเรียน เล่นและคุยกันในขณะที่ครูสอน ขาดเรียนโดยไม่มีเหตุอันควร เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุมาจากปัจจัยหลายๆ อย่าง ซึ่งมีแนวทางแก้ไขพฤติกรรมเหล่านี้ของนักเรียนให้หมดไปได้ ถ้านักเรียนมีวินัยในการเรียน

3.7 สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนกับการมีวินัยในการเรียน

เจริญชัย งานไว (2538: 4) ให้ความหมายว่า บรรยากาศและสิ่งแวดล้อม หมายถึง บรรยากาศและสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมภายในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ส่งผลในทางบวกต่อจิตใจของนักเรียนและบุคคล รวมทั้งเอื้ออำนวยต่อการศึกษาในโรงเรียน จากความหมายของบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมสามารถแยกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. ครู 2. กลุ่มเพื่อนของนักเรียน และ 3. สภาพการณ์ทั่วไปของโรงเรียน

1. ครู (Teacher)

1.1 ความหมาย

พระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

“...ครูที่แท้จริง เป็นผู้ทำแต่ความดี คือ ต้องหมั่นขยันและอดุสาหะ พากเพียรต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ต้องหนักแน่นอดกลั้นและอดทน ต้องรักษาวินัย สำรวมระวัง ความประพฤติปฏิบัติของตนให้อยู่ในระเบียบแบบแผนที่ดีงาม ต้องปลื้มใจปลื้มใจ จากความสะอาดสบายและความสนุกรื่นเรียงไม่สมควรแก่เกียรติภูมิของตน ต้องตั้งใจไม่มี นคง แน่ว แน่ ต้องรักษาความจริงใจ ต้องเมตตาหวังดี ต้องวางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยใจไปตามอคติ ต้องอบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้นทั้งด้านวิทยาการและความฉลาดรอบรู้ในเหตุผล...” (พระราชทานแก่ข้าราชการครูอาวุโส วันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2523)

ทิสนา แคมมณี (2545: 3 - 17) กล่าวว่า ครู (Teacher) หมายถึง ผู้ถ่ายทอด ความรู้ ซึ่งมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนหลายประการ เช่น ความรู้ความเข้าใจ ในสาระการ สอน ความสามารถในการสอน ความตั้งใจในการสอน เจตคติต่อการสอน ความรู้สึกต่อตัว ผู้เรียน สภาพจิตใจของครู แรงจูงใจในการสอน สุขภาพของครู ความพร้อมของครู บุคลิกลักษณะของครู และอื่นๆ สิ่งต่างๆ เหล่านี้มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนและต่อ พฤติกรรมการสอนของครู ซึ่งส่งผลต่อไปถึงกระบวนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ ในการเรียนรู้ของ นักเรียน

ราชบัณฑิตยสถาน (2546: 224) ให้ความหมายของคำว่า ครู หมายถึง ผู้สั่งสอน ศิษย์ หรือผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (2546: 3) ให้ความหมายของคำว่า ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพซึ่งทำหน้าที่ หลักทางด้านการเรียนการสอนและการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ ใน สถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

สุทธิวงศ์ ดันตยาพิศาลสุทธิ (2546: 2) ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ให้ คำจำกัดความคำว่า ครู ไว้ว่า “ครู” หมายถึง บุคลากรวิชาชีพผู้ทำหน้าที่หลักทางด้านการ เรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ และให้รวมถึงพระภิกษุผู้สอน ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม(2550: 159) กล่าวว่า ครูเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญในการจัดการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จด้วยดี เพราะการจัดการศึกษาที่ยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กระบวนการจัดการศึกษาต้องเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองตามศักยภาพ บทบาทของครูจึงต้องปรับเปลี่ยนไป

จากความหมายของครูที่มีผู้ศึกษามาข้างต้น พอสรุปได้ว่า หมายถึง ผู้สั่งสอนศิษย์ หรือ ผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ศิษย์ เป็นบุคลากรวิชาชีพผู้ทำหน้าที่หลักทางด้านการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่างๆ และให้รวมถึงพระภิกษุผู้สอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.2 สภาพแวดล้อมของครู

ประสาร ทิพย์ธารา(2521: 138-139) กล่าวถึงปัญหาที่เกิดจากครูไว้ว่า

1. ครูไม่เข้าใจเด็ก เด็กแต่ละวัยจะมีความประพฤติ การเป็นอยู่พฤติกรรมไม่เหมือนกัน ครูจะต้องศึกษาให้เข้าใจเด็กแต่ละคนแต่ละวัย พร้อมทั้งรู้วิธีแก้ไขพฤติกรรมที่บกพร่องอย่างให้เกิดช่องว่างระหว่างครูกับนักเรียน ครูต้องทำตัวให้เป็นทั้งผู้สอน เป็นที่ปรึกษาและเป็นพี่ของเด็กได้ เมื่อใดที่เด็กไม่เข้าใจครูก็จะเห็นห่างจากครูเป็นสาเหตุทำให้เด็กขาดโรงเรียน

2. ครูไม่พอกับจำนวนนักเรียน บางโรงเรียนนักเรียนมาโรงเรียนแล้วไม่มีครูสอน บางวันได้เขียนบ้าง บางวันไม่ได้เรียนเลยทำให้เด็กคิดว่าการมาโรงเรียนกับการไม่มาโรงเรียนมีค่าเท่ากันจึงขาดเรียน อยู่บ้านได้ช่วยแม่ได้เที่ยวเตร่ดีกว่ามาโรงเรียน

3. ปัญหาครูสอนไม่ดี ครูบางคนมาโรงเรียนไม่ได้เตรียมตัวจะมาสอนเด็ก คือไม่ได้เตรียมการสอน ไม่ได้เตรียมอุปกรณ์เข้าห้องสอน ให้เด็กทำงานอย่างเดียว มิได้จัดบทเรียนให้สนุก มิได้ปรับปรุงวิธีสอน สอนมาอย่างไรก็สอนไปอย่างนั้นปีแล้วปีเล่าไม่พยายามศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม สอนเด็กไม่คำนึงถึงความแตกต่าง ไม่คำนึงถึงความสนใจ ไม่คำนึงถึงความถนัด ทำให้เด็กเบื่อหน่ายต่อการเรียน ไม่อยากมาโรงเรียนอันเป็นเหตุให้เกิดการขาดเรียนขึ้น ควรจะปรับปรุงตัวครู โดยเชิญศึกษานิเทศก์มาทำหน้าที่แนะนำเกี่ยวกับวิธีสอน วิธีหาอุปกรณ์หรือโดยการส่งครูประเภทนี้เข้ารับการอบรมเพื่อจะได้นำความรู้มาปรับปรุงตัวเอง

4. ครูให้งานเด็กมากเกินไป การที่ครูให้งานเด็กมากเกินไปเด็กจะทำไม่ทันแล้วเกิดเป็นความกังวลใจกลัวครูจะทำโทษเมื่อทำการบ้านไม่เสร็จเด็กก็จะไม่มีโรงเรียนเป็นเหตุให้เด็กขาดเรียนได้ จึงควรรหาวิธีการที่จะทำให้ครูทุกคนให้งานเด็กทำพอสมควรตามความสามารถของเด็ก

5. ครูไม่สนใจและไม่ติดตามเด็ก วันหนึ่ง ๆ ใครจะมาเรียนบ้างใครไม่มาบ้าง ครูบางคนไม่รู้ว่ามีเด็กในชั้นเรียนของตัวมาเรียนครบหรือไม่ ทำให้เด็กคิดว่ามาโรงเรียนก็ได้ ไม่มา

ก็ได้เพราะครูไม่รู้ จึงเป็นเหตุหนึ่งทำให้เด็กขาดโรงเรียนควรแก้ไขโดยวิธีให้ครูประจำชั้นไปตรวจสอบรายชื่อเด็กทุกคนก่อนจะเรียนหรือภายหลังเลิกเรียนก็ได้

6. ครูดุเกินไป ครูประเภทนี้มีอะไรไม่ถูกใจก็ทำโทษเด็ก เด็กไม่ทำการบ้านก็ทำโทษเด็ก ตอบคำถามผิดก็ทำโทษ ขาดความเห็นอกเห็นใจ ขาดความเมตตากรุณา ทำโทษจุกจิกไปทุกอย่าง ทำให้เด็กต้องหวาดระแวงอยู่ตลอดเวลาแล้วครูจะทำโทษมาเรียนด้วยความไม่สบายใจ ขาดความอบอุ่น เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กกลัวโรงเรียนไม่กล้ามาโรงเรียน ควรแก้ด้วยวิธีให้ครูทำโทษแต่อย่างมีเหตุผล อย่าทำโทษพร่ำเพรื่อ

7. ครูไม่ให้ความสำคัญกับเด็ก ให้เด็กมีอภิสิทธิ์ รักเด็กไม่เท่ากัน ทำให้เด็กที่ครูไม่ชอบไม่กล้าเข้าหน้าครู ครูประเภทนี้เลือกที่รักมักที่ชังเด็กไม่ได้รับความเสมอภาค ทำให้เด็กกระแวงแคลงใจในตัวครู เกิดเป็นปมด้อยเพราะไม่รัก เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กเกลียดครู เกลียดโรงเรียน เด็กจะขาดเรียนไม่มาเรียนกับครูคนนั้น

8. ครูขาดการติดต่อกับผู้ปกครอง บางคนเด็กขาดเรียนไปเกี่ยวกับเพื่อนถูกเพื่อนชักจูงไป ทางบ้านคิดว่าเด็กมาโรงเรียนเข้าใจว่าเด็กอยู่บ้าน หากครูผู้ปกครองได้ติดต่อกันอย่างสม่ำเสมอจะลดปัญหาในด้านนี้ได้

สมชาย ธีฎธนกุล (2526: 90 - 91) ได้กล่าวถึงลักษณะและพฤติกรรมของครูที่ก่อปัญหาขึ้นซึ่งมักจะพบบ่อยๆ ในโรงเรียนต่างๆ ได้แก่

1. ครูเจ้าโทสะ โมโหร้าย ชอบเย้ยแหย่เด็กอย่างทารุณ ลงโทษเด็กเกินกว่าเหตุ และพอใจที่เด็กได้รับความเจ็บปวดทรมาน ครูแบบนี้อาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เด็กประกอบอาชญากรรมขึ้นได้ง่าย

2. ครูอารมณ์ไม่มั่นคง หงุดหงิดใจน้อย หัว ใจไหวง่ายมักเป็นครูที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะทางอารมณ์ เมื่อไม่พอใจมักแสดงพฤติกรรมแบบเด็ก ๆ เช่น ร้องไห้ในชั้นเรียน ตะโกนดุเด็กเสียงดัง นับเป็นครูที่ทำให้สุขภาพจิตของเด็กแกว่งไปแกว่งมาตามอารมณ์ครูมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในขณะที่เรียน

3. ครูชอบเยาะเย้ยถากถาง เสียดสี หรือดูหมิ่นเด็ก ทำให้เด็กเกิดปมด้อยได้รับความอับอาย ไม่มีความเชื่อมั่นในการกล้าแสดงออก

4. ครูตั้งตนเป็นศัตรูกับเด็ก เช่น คอยจับผิดเด็กหาว่าเด็กลองภูมิไม่เคารพตน ครูแบบนี้ทำให้เด็กกลายเป็นคนขี้ระแวง มองโลกในแง่ร้าย

5. ครูเจ้าระเบียบ หยุ่มหิมเกินไปจนน่ารำคาญ ไม่ยอมรับว่าเด็กต้องการความอิสระเสรีและความเป็นตัวของตัวเองบ้าง ไม่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความต้องการของวัย

6. ครูที่ดูดายไม่เอาใจใส่เด็ก ครูแบบนี้มักพบในโรงเรียนที่มีบรรยากาศของสัมพันธอันดี โรงเรียนมุ่งผลกำไรมากเกินไป เด็กที่อยู่ในโรงเรียนแบบนี้เป็นบุคคลน่าสงสารเพราะขาดความอบอุ่นจากครู

7. ครูที่มีความประพฤติไม่เหมาะสม เช่น มีพฤติกรรมชู้สาว มีหนี้สินรุงรัง ตกเป็นทาสของยาเสพติด ครูเหล่านี้จะสร้างตัวอย่างที่ไม่ดีแก่เด็กและทำให้เด็กดูหมิ่นครูซึ่งเป็นปัญหาทางด้านการศึกษาได้

สมพร สุทัศนีย์ (2527: 63 - 65) กล่าวว่า ครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สั่งสอนอบรม และขัดเกลานิสัยของเด็ก ในสภาพแวดล้อมของห้องเรียนครูย่อมมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการควบคุมชั้นเรียน แต่บางครั้งจะเห็นว่า ครูคนหนึ่งเข้าสอนเด็กจะไม่ซุกซนแต่ครูอีกคนหนึ่งเข้าสอนเด็กจะไม่สนใจฟังและมีพฤติกรรมแปลก ๆ ส่วนใหญ่ครูคิดว่าเด็กประพฤติไม่ดีเพราะตัวเด็กและสาเหตุที่บ้าน ครูไม่เคยคิดเลยว่าเพราะตัวครู

สาเหตุที่ครูทำให้เด็กมีพฤติกรรมไม่พึงปรารถนา พอสรุปได้ดังนี้

1. สอนไม่ดี ไม่เตรียมการสอน พูดจาไม่ชัดเจน ทำให้เด็กเรียนไม่รู้เรื่อง ทำให้เด็กเกิดความเบื่อหน่าย ไม่สนใจเรียน ซุกซน หยอกล้ออัน ไม่อยากมาเรียน อันเป็นสาเหตุให้เกิดการขาดเรียนขึ้น

2. ไม่ยุติธรรม ครูบางคนมักจะเลือกที่รักมักที่ชัง เช่น ครูผู้หญิงรักเด็กผู้ชาย ครูผู้ชายรักเด็กผู้หญิง จึงทำให้เด็กมีพฤติกรรมต่างๆ เช่น กระด้างกระเดื่องดื้อดึง ก้าวร้าว

3. แต่งตัวไม่เหมาะสม เช่น นุ่งกระโปรงสั้นเกินไป ใส่เสื้อบาง พูดจาหยาบคาย ในบางครั้งเด็กจะเลียนแบบครู

4. ครูขี้เกียจสอน มักชอบทิ้งห้องเรียนจับกลุ่มคุยกัน บางคนละทิ้งหน้าที่ไม่ทำธุรกิจส่วนตัว มาโรงเรียนสายกลับก่อนเวลา ทำให้เด็กขาดศรัทธาและไม่เชื่อฟัง

5. เจ้าอารมณ์ อารมณ์ไม่คงเส้นคงวา โมโหร้าย ชอบดุด่าทำโทษในเรื่องความผิดเล็กๆ น้อยๆ จึงทำให้เด็กแข็งกร้าว ดื้อดึง และขัดขืน

6. การไม่ยอมรับของครู ครูบางคนไม่ยอมรับในพฤติกรรมบางอย่างของเด็กที่ติดมาจากที่บ้าน เช่นภาษาที่พูด การกระทำบางอย่างที่เด็กเคยทำที่บ้าน เมื่อเด็กทำที่โรงเรียนครูจะไม่ยอมรับและแยกเด็กออกจากกลุ่มทำให้เด็กกลายเป็นเด็กก้าวร้าวและกอนกวนในชั้นเรียน

7. ไม่สนใจและไม่ให้ความสำคัญแก่เด็กตอนแรกเด็กจะคิดว่าตนเองสำคัญ ต้องการให้คนอื่นและครูเห็นคุณค่าแต่ครูไม่สนใจหรือไม่เอาใจใส่ เด็กจะเรียกร้องความสนใจด้วยการพูดคุยเสียงดัง พูดโพล่งออกมาโดยไม่ได้รับอนุญาต ซุกซนจนเกินเหตุแหย่เพื่อน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ครู หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่สั่งสอนอบรมและขัดเกลานิสัยของเด็ก ในห้องเรียนครูย่อมมีอำนาจสิทธิ์ขาดในการควบคุมชั้นเรียนกระทำของครู มีผลต่อความรู้สึกด้านจิตใจ และการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม ดังนั้นครูจึงควรเป็นแบบอย่างที่ดีของนักเรียน เพื่อเอื้อต่อการเรียนรู้ และสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้แก่นักเรียน

2. กลุ่มเพื่อนของนักเรียน

อัลแมน (Ulman. 1975: 147) กล่าวว่า วัยรุ่นที่มีปัญหาสัมพันธภาพกับเพื่อน จะมีปัญหาเกี่ยวกับเพื่อน จะมีปัญหาด้านเรียนและปัญหาทางด้านอารมณ์ตามมาด้วย

เมดิสัน (Medison. 1985: 248) กล่าวว่า สิ่งแวดล้อมในมหาวิทยาลัยมีส่วนทำให้นักศึกษามีบุคลิกภาพเปลี่ยนแปลงไป คือ เนื้อหาวิชาที่เรียน อิทธิพลของเพื่อน วัฒนธรรมของนักศึกษา เช่นการแต่งกาย บุคลิกภาพของอาจารย์ผู้สอน

สุชา จันทน์เอม (2533: 120) กล่าวว่า ปัญหาวัยรุ่นที่เกิดจากกลุ่มเพื่อนนั้นเพื่อนมีความหมายต่อบุคคลวัยนี้มากและมักจะเห็นว่าเพื่อนเป็นสิ่งจำเป็นจะขาดเสียไม่ได้ในการทำอะไรรู้อย่างต้องอาศัยเพื่อน มีอะไรมักจะเล่าให้เพื่อนฟังหรือขอความเห็น คำปรึกษา และปรับทุกข์ของตนมากกว่าจะหันไปหาพ่อแม่ เพราะมักจะคิดว่าพ่อแม่ไม่เข้าใจ พูดกันไม่รู้เรื่อง เวลาเที่ยวมักจะไปกับกลุ่มเพื่อนมากกว่า เพราะสนุกสนานและไม่ต้องระมัดระวังตัว ดังนั้นถ้าเพื่อนดีวัยรุ่น ก็จะประพฤติดี เพราะเพื่อนมีอิทธิพลต่อวัยรุ่น

วัฒนา พุ่มเล็ก (2535: 97) ได้ศึกษา อิทธิพลขององค์ประกอบที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย พบว่า นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำจะประสบปัญหาการคบเพื่อนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง

ศุภวดี บุญวงศ์ (2539: 19) กล่าวว่า กลุ่มเพื่อนเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยของนิสิต ถ้านิสิตสามารถปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้ ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อน นิสิตจะสามารถเรียนรู้บทบาทของตนเองเกี่ยวกับการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในกลุ่มเพื่อน ช่วยให้เกิดความรู้สึกอบอุ่น มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง มีสุขภาพจิตที่ดี สามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ชมนุช บุญสิทธิ์ (2541: 24) กล่าวว่า การปฏิบัติตนของวัยรุ่นกับเพื่อนควรมีสัมพันธภาพอันดี ดังต่อไปนี้ แสดงกิริยายิ้มแย้มแจ่มใส แสดงความสนใจกับบุคคลอื่น ตั้งใจฟังผู้อื่นพูด แสดงกิริยารับฟังข้อคิดเห็น ทำตนให้เป็นคนมองโลกในแง่ดี อย่าจับผิดผู้อื่น มีความเกรงใจบุคคลอื่น รู้จักระวังอารมณ์ วางตัวอย่างเหมาะสม ไม่โอ้อวด รู้จักปฏิเสธคำขอร้องที่ไม่มีเหตุผลและจดจำข้อมูลเล็กๆ น้อยๆ ของเพื่อน และแสดงความยินดีในวาระสำคัญ

จากที่มีผู้กล่าวมาสรุปได้ว่า กลุ่มเพื่อนของนักเรียน มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการณ์วินัยในการเรียนของนักเรียน ถ้านักเรียนคบกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมดีนักเรียนก็จะมีพฤติกรรมในการเรียนที่ดีไปด้วย แต่ถ้าคบกลุ่มเพื่อนที่มีพฤติกรรมไม่ดีตั้งใจเรียน ก็จะไม่ตั้งใจเรียนตามเพื่อนไปด้วย เพื่อนจึงมีความหมายต่อบุคคลวัยเรีเษ เป็นสิ่งจำเป็น ต้องอาศัยเพื่อน ให้ความเห็น ให้คำปรึกษา และปรับทุกข์ของตนมากกว่าพ่อแม่เสียอีก เวลาเที่ยวก็มักจะไปกับกลุ่มเพื่อน

สนุกสนานและไม่ต้องระมัดระวังตัว เพราะวัยใกล้เคียงกัน ดังนั้นถ้าคบเพื่อนดีนักเรียนก็จะเป็นคนดีตามดังกล่าว

3. สภาพการณ์ทั่วไปของโรงเรียน

ลอว์เรนซ์ (Lawrens. 1976: 418) กล่าวว่า บรรยากาศในการเรียนการสอนนั้น เป็นสภาพแวดล้อมทางจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมครู ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครู กับนักเรียน ถ้าผู้เรียนมีสภาพจิตใจ อารมณ์แจ่มใส รู้สึกตื่นตัวกระฉับกระเฉง ก็จะมีความสนใจในการเรียน และยอมช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างดี

มัวร์ (Moors. 1978: 263 - 369) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ของความไม่สนใจเรียนและระดับชั้นของนักเรียน กับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน ผลการศึกษาพบว่า ในชั้นเรียนที่นักเรียนไม่สนใจเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่ครูผู้สอน ให้ความสนใจในเรื่องการแข่งขันการควบคุมและการสนับสนุนจากครูผู้สอนในเกณฑ์ต่ำ และนักเรียนที่มีความสนใจและประสบความสำเร็จในการเรียนสูงมีความสัมพันธ์ทางบวกกับสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่ครูผู้สอนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ และครูผู้สอนให้อิสระในการทำงานแก่นักเรียน

สิริวรรณ ศรีพหล (2526: 172-174) ได้สรุปแนวทางการจัดบรรยากาศในห้องเรียนไว้ ดังนี้

1. ครูต้องเปิดโอกาสให้นักเรียนมีพัฒนาการทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์และสังคมอย่างเต็มที่ ฝึกฝนการใช้สติปัญญาคือมีกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล การมีเจตคติที่ดีต่อผู้อื่น การใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น รวมทั้งการมีสัมพันธภาพดีต่อผู้อื่น
2. ส่งเสริมนักเรียนให้มีทัศนคติในการควบคุมตนเองและรับผิดชอบตนเอง โดยให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมการเรียนด้วยตนเองมากที่สุด ให้ออกสาธิตเรียนในการค้นคว้าหาวิธีการเรียนด้วยตนเอง โดยครูคอยให้คำแนะนำและแก้ไขปัญหที่อาจจะเกิดขึ้น
3. ส่งเสริมนักเรียนให้มีความคิดและแนวการปฏิบัติแบบประชาธิปไตย โดยเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และยอมรับมติของกลุ่ม

ประดินันท์ อุปรมัย (2527: 33) ได้กล่าวถึง ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนไว้ ดังนี้ ปฏิสัมพันธ์ในชั้นเรียนอาจเกิดขึ้นได้ทั้งระหว่างครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยกัน ถ้าปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน หมายถึงทั้งครูและนักเรียนต่างมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม ตอบคำถาม และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนให้มาก บรรยากาศในชั้นเรียนก็จะมีแต่ความน่าสนใจ น่าสนุกอยากรู้ อยากเห็น และกระตือรือร้น นอกจากนี้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียนกับนักเรียนด้วยตนเอง ก็มีส่วนช่วยให้เกิดบรรยากาศที่ดีขึ้นในชั้นเรียนด้วยเช่นกัน

สุชา จันท์ธอม (2533: 155) ได้กล่าวถึงโรงเรียนทำให้เด็กเกิดปัญหาคือ

1. โรงเรียนมีนักเรียนมากเกินไปหรือขนาดเล็กเกินไปไม่พอกับนักเรียน
2. ครูไม่เพียงพอกับนักเรียน
3. ครูไม่มีความรู้ความเข้าใจเด็กเท่าที่ควร
4. ครูมีคุณสมบัติไม่เหมาะสม
5. อุปกรณ์การสอนไม่มีหรือมีแต่น้อย
6. โรงเรียนปล่อยให้เด็กเกินไปหรือเอาใจใส่น้อย
7. การอบรมทางศีลธรรม จริยธรรมไม่เพียงพอ
8. ขาดการควบคุมกวดขันทางระเบียบวินัย
9. ไม่มีผู้ใหญ่คอยควบคุมดูแลเด็กนักเรียนต่างจังหวัดที่มาเข้าบ้านอยู่

รวมกัน ทำให้เด็กหนีการเรียนและเด็กหญิงบางคนถึงกับเสียคน

วลีวรรณ ศรีเตชะวิวัฒน์ (2539: 7) ได้ศึกษาปัญหาของนักเรียนวิทยาลัยอาชีวะ กลุ่มภาคเหนือ ผลการศึกษาพบว่า บรรยากาศในห้องเรียนเป็นปัญหาสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อ ปัญหาการเรียน ได้แก่ ห้องเรียนร้อนอบอ้าว อากาศเรียน อาคารปฏิบัติการแต่ละหลังอยู่ใกล้ กันทำให้เกิดเสียงดังรบกวน ห้องเรียนและห้องปฏิบัติการแออัดไม่เหมาะสมกับจำนวนนักเรียน

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า สภาพการณ์ที่ ทั่วไปของโรงเรียน ที่เป็นปัญหานั้น มีมาก ผู้บริหารและครูจึงควรจัดสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปของโรงเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความรักความ ผูกพันกับโรงเรียน ความเอาใจใส่ดูแลของครูและผู้ประสานงาน ยิ้มแย้มแจ่มใสและใจดี ไม่เติม เต็มวิชาการให้กับเด็กจนล้นรับไม่ไหว ไม่ปล่อยให้ปล่อยปละแต่ก็ไม่กวดขันจนเกินไป มีระเบียบวินัยที่ เหมาะสม จิตวิทยาของครูที่จะเติมเต็มให้กับเด็กนั้นจะช่วยให้เด็กเกิดความรักผูกพันกับโรงเรียน ได้เป็นอย่างดี สภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวกโดยทั่วไปก็ต้องจัดการบริหารให้ดี โดยเฉพาะความร่มรื่นและความสะอาดของโรงเรียน สำคัญที่สุด

3.8 เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีวินัยในการเรียน

บอลลาร์ด; และกลินน์ (Ballard; & Glynn. 1975: 387 – 398) ได้ศึกษาผลของการสังเกตบันทึกและประเมินผลตนเองเปรียบเทียบการสังเกต บันทึก และประเมินผลตนเอง ร่วมกับการให้การเสริมแรงตนเอง ที่มีต่อพฤติกรรมการทำงานตามที่ครูสั่ง และสัมฤทธิ์ ผลในวิชา เขียนเรียงความของนักเรียนระดับสามจำนวน สิบสี่คน ผลการศึกษาพบว่าการให้นักเรียน สังเกต บันทึก และประเมินผลตนเองร่วมกับการให้การเสริมแรงตนเองทำให้พฤติกรรมทำงาน ตามที่ครูสั่ง และสัมฤทธิ์ ผลในการเขียนประโยค คำกริยา คำคุณศัพท์ และคำกริยาวิเศษ เพิ่มขึ้นจากระยะเส้นฐานพฤติกรรม และระยะที่ทำการสังเกต บันทึก และประเมินผลโดยไม่ให้ เสริมแรงตนเอง

เรย์ (Ray. 1985: 1358) ศึกษาเกี่ยวกับ การควบคุมตนเองโดยการสำรวจความคิด (Concentrative meditation) ที่ส่งผลต่อจิตลักษณะบางประการของเด็กกลุ่มตัวอย่างอายุ เจ็ด ถึงสิบเอ็ดปี ทำการทดลองฝึกให้เด็กควบคุมตนเองโดยการสำรวจความคิด แบ่งเด็กออกเป็น สามกลุ่ม และ ช่วงการฝึกแบ่งเป็นสามระยะ ใช้แบบทดสอบวัดความเชื่ออำนาจภายในของสตรีคแลนด์ แบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนของเพียร์ แฮริส และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของทอเรนซ์ ผลพบว่าการควบคุมตนเองของเด็กจะส่งผลให้เด็กมีความเชื่ออำนาจภายในตนเองสูงขึ้น มีมโนภาพแห่งตนทางบวกเพิ่มขึ้น และมีความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นแต่ ปริมาณการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนขึ้นอยู่กับอายุของกลุ่มตัวอย่าง เด็กโต มีการเปลี่ยนแปลงมโนภาพแห่งตนสูงกว่าเด็กเล็ก

โรมิง; และการิอุกิ (Roming; & Kariuki. 1997) ได้ศึกษาผลของคุณภาพงานเขียนที่มีต่อพฤติกรรมสังคมทางบวกในห้องเรียน พฤติกรรมสังคมทางบวกที่ศึกษา ได้แก่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความกล้าหาญ การเห็นคุณค่าของงาน การมีวินัยในตนเอง ความสงสาร และสัมพันธภาพกับเด็กอื่น กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด จำนวน 20 คน โดยให้นักเรียนทำงานเขียนทุกวัน ผลการวิจัยพบว่าคุณภาพของงานเขียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับ พฤติกรรมทางบวกของสังคม

กัลยา สุวรรณรอด (2537: 44 - 45) ได้ศึกษาองค์ประกอบของการมีวินัยในตนเองของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าการมีวินัยในตนเองมีองค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความซื่อสัตย์ ความตรงต่อเวลา ความเป็นผู้นำ ความอดทน

สุรพงษ์ ชูเดช (2542: 114) ผลของการฝึกอบรมตามแนวทางไตรสิกขาที่มีต่อการพัฒนาวินัยในการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กล่าวว่า การพัฒนาวินัย ได้อย่างสมบูรณ์ต้องอาศัย องค์ประกอบ 3 ประการ ในทางพระพุทธศาสนาเรียกว่า ไตรสิกขา (ศีล สมาธิ ปัญญา)

ศิลาปธาน ไกรยรัตน์ (2546: 61 - 63) ได้ศึกษาการพัฒนาวินัยนักเรียนแบบมีส่วนร่วม โรงเรียนบ้านเหล่าใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า งานปกครองนักเรียนโรงเรียนได้รับการปรับปรุงแก้ไขการดำเนินการควบคุมกำกับดูแลนักเรียนและครู ทำให้ไม่ประสบปัญหาในการปกครองนักเรียน ครูได้มีการพัฒนาปรับปรุงประสิทธิภาพจนทำให้ ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้ความเข้าใจสามารถปฏิบัติงานปกครองนักเรียนและวินัย มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนได้รับการพัฒนาระบบการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสพผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

สันติ นิลหมื่นไวย (2546: 65) ได้ศึกษาการพัฒนาปฏิบัติงานส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการศึกษาพบว่าก่อนพัฒนางานส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย งานปกครองขาดการวิเคราะห์ปัญหาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนที่เกิดขึ้น ไม่มีแผนโครงการปฏิบัติที่ชัดเจน ขาดระบบการติดตามและการ

ประสานงานระหว่างบุคลากรภายในและภายนอก ครู อาจารย์ และคณะกรรมการฝ่ายปกครองมีความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ปัญหาการวางแผนการกำกับติดตามค่อนข้างน้อย และนักเรียนมีพฤติกรรมหนีเรียนค่อนข้างมากทำให้การปฏิบัติงานขาดประสิทธิภาพ เพราะครูผู้สอนมีภาระงานสอนและงานพิเศษอื่น ๆ มาก

เชี่ยวชาญ ทำพินัย (2547: 113-115) ได้ศึกษาการพัฒนาดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองเต้และแบก อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหาร ครู อาจารย์ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและนักเรียน มีความพึงพอใจในกระบวนการพัฒนาการดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียนส่งผลให้ทุกฝ่ายรู้จักวิธีแก้ปัญหาและพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย นักเรียนในกลุ่มเป้าหมายได้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความมีวินัยในการเรียนได้ดีขึ้นอย่างพอใจทั้งด้าน

ด้านการรักษาความสะอาด นักเรียนรู้จักร่างกายของตนเอง มีการแต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่สะอาดจัดสิ่งของเครื่องใช้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ส่วนทางด้านห้องเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ และบริเวณทั่วไปของโรงเรียน นักเรียนได้เอาใจใส่ดูแลรักษาความสะอาด และร่วมกันจัดตกแต่งให้น่าดู น่าอยู่ น่าเรียน

ด้านกิริยามารยาท ครู อาจารย์ ได้ปลูกฝัง ฝึกฝนนักเรียนให้รู้จักจัดควบคุมตนเองในการแสดงออกทางกิริยามารยาทที่ดี ด้านการแสดงความคิดเห็นแตกต่าง ๆ ตามสถานการณ์และการใช้คำพูดที่เหมาะสมในโอกาสต่าง ๆ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจนเกิดเป็นนิสัย มีจริยธรรมอันดีงามพูดจาสุภาพเรียบร้อย คือ การอ่อนน้อม วาจาย่อหย่อน ดีใจอ่อนโยน

พงษ์ศักดิ์ เชื้อศิริ (2547: 85-89) ได้ศึกษา การพัฒนาการดำเนินงานด้านเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียนท่ามะไฟหวาน อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษา พบว่าด้านการตรงต่อเวลา จากสภาพปัญหาเบื้องต้นพบว่านักเรียนจำนวนหนึ่งมีพฤติกรรมมาโรงเรียนสายบ่อยครั้ง ไม่เข้าแถวร่วมกิจกรรมเคารพธงชาติ หนีคาบเรียน ไม่เข้าแถวหน้าชั้นเรียนก่อนขึ้นเรียนภาคบ่าย และไม่เข้าแถวร่วมกิจกรรมหน้าเสาธงหลังเลิกเรียนก่อนกลับบ้าน กลุ่มผู้ศึกษาค้นคว้าจึงดำเนินการพัฒนาด้วยกิจกรรมตรงเวลาด้วยใบเหลืองใบแดง พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีการกระทำผิดระเบียบเกี่ยวกับการมาสาย การเข้าแถวร่วมกิจกรรมต่าง ๆ และการหนีเรียนลดลงในวงรอบที่ 1 แต่ยังมีนักเรียนอีกกลุ่มหนึ่งยังมีพฤติกรรมพัฒนายังไม่เป็นที่พอใจ จึงได้ดำเนินการพัฒนาต่อเนื่องขึ้นในวงรอบที่ 2 พบว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีการพัฒนาด้านการตรงต่อเวลาดีขึ้นได้อย่างน่าพอใจ

ด้านการแต่งกาย จากสภาพปัญหาก่อนการดำเนินงานพบว่านักเรียนแต่งกายไม่สุภาพมักปล่อยชายเสื้อนอกกางเกง ไ่ว้ผมผิดระเบียบใช้เจลทาผมมาโรงเรียน ใช้เครื่องประดับและใช้เครื่องสำอางไม่เหมาะสมกับสภาพนักเรียน กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงดำเนินการพัฒนาด้วยกิจกรรมแต่งกายมีวินัยด้วยใจมีธรรมะ พบว่าการปล่อยชายเสื้อ การไ่ว้ผมผิดระเบียบ การใช้เครื่องสำอางเครื่องประดับลดลงทุกพฤติกรรมในรอบที่ 1 แต่ยังมีนักเรียนส่วนหนึ่งที่ยังมี

พฤติกรรมกรรมการพัฒนาการแต่งกายไม่เป็นที่น่าพอใจ จึงได้ดำเนินงานพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 พบว่านักเรียนมีพฤติกรรมกรรมการแต่งกายผิดระเบียบบทรายลดลงอย่างชัดเจน

ด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียน จากสภาพปัญหา ห้องเรียนนักเรียนไม่สะอาด และขาดการปรับปรุงพัฒนา นักเรียนไม่รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่เวรประจำวัน โรงเรียนสกปรก ด้วยขยะ พลาสติก กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าจึงดำเนินการพัฒนาด้วยกิจกรรม ห้องเรียนสะอาด บรรยากาศน่าเรียน พบว่าหลังการดำเนินงานในวงรอบที่ 1 ห้องเรียนมีความสะอาดดีขึ้น นักเรียนมีความตั้งใจและเอาใจใส่ในการทำความสะอาด การดำเนินงานสามารถบรรลุเป้าหมาย แต่กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้ามีความประสงค์จะส่งเสริมและปลูกฝังให้เป็นนิสัย จึงได้ดำเนินงานพัฒนาต่อในวงรอบที่ 2 โดยใช้กิจกรรมเดิม โดยได้เพิ่มกิจกรรมในการพัฒนาหลังการดำเนินงานในรอบที่ 2 พบว่า นักเรียนมีการพัฒนาวินัยด้านการรักษาความสะอาดดีขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ

พรศิริ เรื่องโรจน์ (2547: 69 - 70) ได้วิจัยการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบต่อของนักเรียนโรงเรียนจักราชราษฎร์สามัคคี อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า สภาพปัจจุบันปัญหา วินัยด้านความรับผิดชอบต่อของนักเรียนพบว่า นักเรียนไม่ตั้งใจหยอกล้อกันเล่นในห้อง ไม่ส่งการบ้าน ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำลงซึ่งสร้างปัญหาได้การเรียนการสอนสำหรับครูเป็นอย่างมาก และนักเรียนไม่ช่วยกันรักษาความสะอาด บริเวณโรงเรียนและห้องเรียน ไม่ช่วยกันรักษาสิ่งของวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน และนักเรียนบางส่วนยังซัดเซย่นโต๊ะเก้าอี้ ซึ่งเป็นการทำลายสมบัติของโรงเรียนก่อให้เกิดปัญหาเป็นอย่างมากเมื่อดำเนินการพัฒนาโดยการประชุมระดมความร่วมมือจากบุคลากรภายในโรงเรียน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น กิจกรรมตาวีเศษ กิจกรรมความรู้คู่คุณธรรม กิจกรรมรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ผลการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อโรงเรียน จักราชราษฎร์สามัคคีปรากฏดังนี้

1.ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองพบว่า นักเรียนโรงเรียนจักราชราษฎร์สามัคคีมีความรับผิดชอบต่อตนเองเพิ่มมากขึ้น ทั้งในด้านการเรียนการแต่งกาย ตลอดจนการรักษาความสะอาดของร่างกาย โดยจะเห็นได้จากเวลาที่ครูมอบหมายงานหรือการบ้านให้ทำ นักเรียนกลุ่มเป้าหมายก็จะทำให้เสร็จและส่งงานตามเวลา เวลาเรียนก็ตั้งใจเรียนไม่หยอกล้อเหมือนแต่ก่อนนักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความเข้าใจและให้ความสำคัญต่อการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนาขึ้นตามวัยในแต่ละระดับจนเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่งของกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า

2. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ผลการพัฒนาปรากฏว่า ด้านการรักษาความสะอาดนักเรียนได้พัฒนาตัวเองมากขึ้นให้ความสำคัญและช่วยกันทำความสะอาดตามเขตที่ได้รับมอบ ความสะอาด คือช่วงเวลากลางวันก็พยายามรักษาความสะอาดโดยทิ้งขยะให้เป็น ที่ ตอนเลิกเรียนตอนเย็นก็พากันทำความสะอาดห้องเรียนก่อนจึงพากันกลับบ้าน โดยมีครูอาจารย์เป็นผู้ดูแลและให้กำลังใจ

พัชรินทร์ ผาธรรม (2547: 130 - 143) ได้ศึกษาการพัฒนาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนบ้านกะสังข์ อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยในโรงเรียน นักเรียนกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 43 คน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีปัญหาด้านวินัย 6 ด้าน ได้แก่ วินัยด้านตรงต่อเวลา ครูไม่ให้ความร่วมมือและไม่ติดตามประเมินผลอย่างต่อเนื่อง วินัยด้านความสะอาด ไม่มีมาตรการดำเนินงานอย่างจริงจังและต่อเนื่อง วินัยด้านการแต่งกาย ครูไม่ให้ความร่วมมือในการตรวจการแต่งกายนักเรียน วินัยด้านการเข้าแถว ครูไม่ให้ความร่วมมือในการควบคุมดูแลนักเรียน วินัยด้านแสดงความเคารพ นักเรียนไม่มีจิตสำนึกด้านการแสดงความเคารพ วินัยด้านการปฏิบัติตามข้อบังคับ ขาดการจัดกิจกรรมสร้างจิตสำนึกให้นักเรียน เมื่อทำการศึกษาค้นคว้าแล้วพบว่า รูปแบบการพัฒนาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัย ได้สร้างความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของครูเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน เสริมสร้างวินัยในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งทำให้การปฏิบัติงานเกิดแบบอย่างที่ดี มีประสิทธิภาพในงานเสริมสร้างวินัยที่ส่งผลถึงการปลูกฝังให้ครูมีคุณธรรม จริยธรรมและวินัยให้เกิดขึ้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ผ่องศรี วาณิชย์ศุภวงค์ รอซียะ มะมิง และประณีต ศิริพงษ์ (2548) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ปีการศึกษา 2547-2548 เพื่อ 1) ศึกษาสภาพทั่วไปและพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีวินัยในการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ จำแนกตามตัวแปรเพศ ชั้นปี เกردเฉลี่ย สายวิชา และหลักสูตร) เพื่อจัดลำดับความต่อการพัฒนาพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์) เพื่อรวบรวมกิจกรรมต่างๆ ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา ได้แก่ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ที่ศึกษาหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี และหลักสูตรการผลิตบุคลากรทางการศึกษา 4 ปี ในปีการศึกษา 2547-2548 จำนวน 617 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีภูมิลำเนาอยู่ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่วนใหญ่เข้าเรียนโดยการสอบตรง และเลือกคณะศึกษาศาสตร์เป็นอันดับแรก นักศึกษาส่วนใหญ่เข้าห้องสมุดเพื่อการศึกษาค้นคว้าเนื้อหาวิชาเรียน ผลการเรียนรู้ส่วนมากอยู่ในระดับพอใช้
2. พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ของนักศึกษาในภาพรวมและรายประเด็น อยู่ในระดับเป็นจริง อย่างไรก็ตามพฤติกรรมในแบบแผนความคิดยังอยู่ในระดับค่อนข้างจริง โดยพฤติกรรมการทบทวนเนื้อหาวิชาเรียนทั้งก่อนและหลังการเรียนรู้ทุกครั้ง และการทำแบบฝึกหัด หรือรายงานทันทีโดยไม่ให้งานค้างค่าง มีการกระทำน้อยกว่าข้ออื่นๆ
3. นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน มีผลการเรียนต่างกัน เรียนในสายวิชาต่างกันและเรียนในหลักสูตรต่างกัน มีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน แต่นักศึกษามีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยนักศึกษาในชั้นปีการศึกษา 2547 มีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ต่ำกว่าปีการศึกษา 2548

4. พฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ที่นักศึกษากระทำมากที่สุดในแต่ละประเด็น ได้แก่ ความมุ่งมั่นที่จะทำสิ่งที่คาดหวังให้เป็นจริง ห่วงสมุดเป็นแหล่งค้นคว้าและหาคำตอบในสิ่งที่เรียนมาแล้วไม่เข้าใจ มีความพึงพอใจที่ได้เข้าเรียนในสาขาวิชาที่เรียนอยู่ของคณะศึกษาศาสตร์ การเข้าร่วมสนทนาในกลุ่มเพื่อนๆอย่างสม่ำเสมอเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และมีความคิดถึงความรับผิดชอบในงานที่ตนเองต้องทำร่วมกับเพื่อนๆ เสมอ

5. ความต้องการพัฒนาพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนรู้ เรียงตามลำดับดังนี้ การพัฒนาความรู้แห่งตน การคิดอย่างเป็นระบบ แบบแผนความคิด การเรียนรู้ร่วมกัน และมีการวิสัยทัศน์ร่วมกัน

6. ความต้องการให้คณะศึกษาศาสตร์ จัดกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ประกอบด้วย การจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ทั้งภายนอกและภายในคณะ การจัดกิจกรรมฝึกทักษะการเรียนการสอน ให้มีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและมีแบบแผนความคิดในการทำงาน เปิดโอกาสให้นักศึกษาแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกัน

จากเอกสารงานวิจัยและผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศสรุปได้ว่า การมีวินัยในการเรียนเป็นการเรียนรู้การบังคับพฤติกรรมของตัวนักเรียนเอง ในการแสดงออกมาได้อย่างสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และความต้องการของตนเอง อันจะส่งผลดีต่อตนเอง การจะพัฒनावินัยในการเรียนให้ได้อย่างสมบูรณ์นั้นต้องอาศัยองค์ประกอบในทางพระพุทธศาสนาที่เรียกว่าไตรสิกขา คือ ศีล ความสำรวมกาย วาจาให้เรียบร้อย สมาธิ ความรักษาใจให้มั่น (ใจสงบ) และปัญญา ความรอบรู้สรรพวิชาการต่างๆ อันจะเกิดขึ้นจากโปรแกรมการกำกับตนเอง (Self - regulation program) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยกระบวนการที่นักเรียนตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ประเมินพฤติกรรมด้วยตนเอง และแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง เป็นชุดกิจกรรมโปรแกรมการกำกับตนเองที่ให้นักเรียนได้ทำจำนวน 15 ครั้ง โดยในแต่ละกิจกรรมนักเรียนจะต้องตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ประเมินพฤติกรรมด้วยตนเอง แสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตัวนักเรียนเองไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการ ผลทำให้นักเรียนมีวินัยในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ประสบความสำเร็จในเรื่องของการศึกษา เพราะนักเรียนปฏิบัติตามหลักอิทธิบาท คือธรรมให้ถึงความสำเร็จ ซึ่งสามเณรนักเรียนของโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) ใช้เป็นหลักปฏิบัติอีกข้อหนึ่ง ในฐานะของผู้สืบเชื้อสายของสมณะ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตต์) (2546: 280) คือ ฉันทะ มีใจรัก วิริยะ พากเพียรทำ จิตตะ เอาจิตฝึกใฝ่ และวิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน การมีวินัยในการเรียนซึ่งในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงพฤติกรรมทางบังคับตนเองของนักเรียนด้าน ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ความตั้งใจเรียน การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และความสามารถในการทำงาน อันจะส่งผลให้นักเรียนมีวินัยในการเรียนเพิ่มมากขึ้น ประสบความสำเร็จในเรื่องของการเรียนรู้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ทั่วไป เพื่อสร้างโปรแกรมการกำกับตนเอง และเพื่อศึกษาผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยใการเรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนครินทรวิทยาสังคฤหกรรมแผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อเปรียบเทียบการมีวินัยใการเรียนระหว่างนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง(กลุ่มทดลอง) และนักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง(กลุ่มควบคุม) ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือ
4. วิธีดำเนินการวิจัย
5. การรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แ่ตามแณรนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ช่วงชั้นที่ 3) ที่บรรพชาเป็นสามเณร โรงเรียนศรีนครินทรวิทยาสังคฤหกรรมแผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ปีการศึกษา 2552 จำนวน 350 รูป

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แ่ตามแณรนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนศรีนครินทรวิทยาสังคฤหกรรมแผนกสามัญศึกษาซึ่งเป็นสามเณรนักเรียนที่มีปัญหาด้านการมีวินัยใการเรียน โดยเลือกจากการประเมินของครูประจำชั้นจำนวน 50 รูป และจัดเข้ากลุ่มโดยการสุ่ม (Random Assignment) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อวินัยใการเรียน (กลุ่มทดลอง) จำนวน 25 รูป และกลุ่มผู้ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อวินัยใการเรียน(กลุ่มควบคุม) จำนวน 25 รูป

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามการมีวินัยใการเรียน

2.2 โปรแกรมการกำกับตนเองที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยชุดกิจกรรมจำนวน 12 ครั้ง ใช้เวลาใการทำกิจกรรมครั้งละ 50 นาที ประกอบด้วยกระบวนการย่อย 3 กระบวนการดังนี้

- 2.2.1 การสังเกตตนเอง (self - observation)
- 2.2.2 การตัดสินใจตนเอง (self - judgement)
- 2.2.3 การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (self - reaction)

3. การสร้างเครื่องมือ

3.1 แบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน

เป็นการถามความรู้เชิงประเมินค่า ความรู้สึก และความพร้อมกระทำเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีวินัยของสามเณรนักเรียน ในโรงเรียนศรีนภเชตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์

3.1.1 ลักษณะของเครื่องมือ

3.1.1.1 เป็นแบบวัดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ในโรงเรียนศรีนภเชตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์

3.1.1.2 เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับของลิคเคิร์ท (Likert's scale) โดยกำหนดความหมาย มากน้อยของแต่ละระดับ ความคิดเห็น ดังนี้ (ประคอง กรรณสูต. 2542: 108)

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการกระทำของสามเณรนักเรียนอย่างยิ่ง
เห็นด้วยมาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการกระทำของสามเณรนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการกระทำของสามเณรนักเรียนปานกลาง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการกระทำของสามเณรนักเรียน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือการกระทำของสามเณรนักเรียนอย่างยิ่ง

ข้อคำถามมีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนใน 6 ด้าน คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการตรงต่อเวลา ด้านความมีน้ำใจ ด้านความตั้งใจเรียน ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ และด้านความสามารถในการทำงานจำนวน 40 ข้อ

3.1.2 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการมีวินัยในการเรียนไปทดลองใช้กับสามเณรนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนศรีนภเชตวิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 รูป เพื่อปรับปรุงคุณภาพของโปรแกรมให้มีคุณภาพและเหมาะสมกับสามเณรนักเรียนมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่าง แบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน

ข้อ ที่	การมีวินัยในการเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็น ด้วย	ไม่ แน่ใจ	ไม่ เห็นด้วย	ไม่ เห็นด้วย อย่างยิ่ง
1	ความรับผิดชอบ เมื่อสามเณรนักเรียนได้รับมอบหมายงาน จะรีบทำงานนั้นให้เสร็จเรียบร้อยก่อนกำหนด ส่งงาน.....	-----	-----	-----	-----	-----
2	เมื่อสามเณรนักเรียนมีเวลาว่าง จะอ่านหนังสือ ทบทวนความรู้อยู่เสมอและต่อเนื่อง ทำให้ไม่ ต้องเหนื่อยมากเมื่อเวลาใกล้สอบ.....	-----	-----	-----	-----	-----

3.2 โปรแกรมการกำกับตนเอง

3.2.1 ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการกำกับตนเอง

3.2.1.1 ศึกษาทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเอง

3.2.1.2 กำหนดกรอบแนวคิดของโปรแกรม ที่ประกอบไปด้วยกระบวนการย่อย

3 กระบวนการ ดังนี้

- 1) การสังเกตตนเอง (self – observation)
- 2) การตัดสินใจตนเอง (self – judgement)
- 3) การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (self – reaction)

โปรแกรมการกำกับตนเองประกอบไปด้วยการทำกิจกรรม 12 ครั้ง ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 4 โปรแกรมการกำกับตนเอง

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ประเมิน
1	สร้างความคุ้นเคย	1. สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและสามเณรนักเรียน 2. ให้ความรู้เรื่องการกำกับตนเอง	B1,B2,B3	A1
2	ฉันเป็นเช่นไร	สามเณรนักเรียนสามารถบันทึกพฤติกรรมของตนเองได้	B1	A1, A2
3	ตั้งเป้าหมาย	สามเณรนักเรียนสามารถตั้งเป้าหมายพฤติกรรมได้	B1	A1, A2
4	ประเมินเป้าหมาย	สามเณรนักเรียนสามารถประเมินผลพฤติกรรมตนเองได้	B2, B3	A1, A2
5	ทบทวนกระบวนการทั้งหมด	1. สามเณรนักเรียนมีความชำนาญในการกำกับตนเองมากขึ้น 2. เพื่อให้สามเณรนักเรียนสามารถใช้กระบวนการกำกับตนเองได้ทุกขั้นตอน	B1,B2,B3	A1, A2
6	ความรับผิดชอบ	เพื่อให้สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการกำกับตนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบในการเรียน	B1,B2,B3	A1, A2,A3
7	การตรงต่อเวลา	สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนเองให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา	B1,B2,B3	A1, A2,A3
8	ความมีน้ำใจ	เพื่อให้สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการดำรงชีวิตเพื่อให้อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น	B1,B2,B3	A1, A2,A3

ตาราง 4 (ต่อ)

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ประเมิน
9	ความตั้งใจเรียน	สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนให้เป็นผู้มีความตั้งใจเรียน	B1,B2,B3	A1, A2
10	ความมีระเบียบวินัยในการเรียน	เพื่อให้สามเณรนักเรียนสามารถนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยในการเรียน	B1,B2,B3	A1, A2
11	การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ	เพื่อให้สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนให้เป็นผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ	B1,B2,B3	A1, A2
12	ความสามารถในการทำงาน	สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการกำกับตนให้เป็นผู้มีความสามารถในการทำงาน	B1,B2,B3	A1, A2

หมายเหตุ   A1 = ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสามเณรนักเรียน
 A2 = แบบบันทึกการกำกับตนเอง
 A3 = ความคิดเห็นของครูหรือผู้ปกครอง
 B1 = กระบวนการสังเกตตนเอง (self-observation)
 B2 = กระบวนการตัดสินตนเอง (self-judgement)
 B3 = กระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (self - reaction)

3.1.1.4 ผู้วิจัยได้นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปพิจารณาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา และให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน คือ พระอมรเมธี อาจารย์ ดร.มนทิรา จารุเพ็ง และอาจารย์ ดร.สกล วรเจริญศรี ประเมินความเหมาะสมของโปรแกรม ก่อนทำการทดลอง

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 การเตรียมการ

4.1.1 ประสานงานขอความร่วมมือจากฝ่ายวิชาการของโรงเรียนศรีนครินทรวิถียา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัด นครสวรรค์

4.1.2 สร้างและจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย อันประกอบด้วย

4.1.2.1 แบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน

4.1.2.2 โปรแกรมการกำกับตนเอง

4.1.3 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการมีวินัยในการเรียนไปทดลองใช้ (Try-Out) โดยนำแบบสอบถามไปทดลองกับสามเณรนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนศรีรังสรรค์วิทยา ซึ่งเป็นโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ที่ไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 รูป จากนั้นนำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.981 และสามารถอธิบายค่าความเชื่อมั่นแยกเป็นรายด้าน 6 ด้าน ดังนี้ ด้านความรับผิดชอบ เท่ากับ 0.916 ด้านการตรงต่อเวลาเท่ากับ 0.913 ด้านความมีน้ำใจเท่ากับ 0.908 ด้านความตั้งใจเรียนเท่ากับ 0.940 ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ 0.911 และด้านความสามารถในการทำงานเท่ากับ 0.928

4.1.4 ผู้วิจัยทดสอบการมีวินัยในการเรียนของกลุ่มตัวอย่างโดยให้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 รูป ทั้งหมดทำแบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน จำนวน 40 ข้อ

4.2 ระยะเวลาดำเนินการทดลอง

4.2.1 ผู้วิจัยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่กลุ่มทดลอง 1 ห้อง และกลุ่มควบคุม 1 ห้อง โดยผู้วิจัยจัดโปรแกรมการกำกับตนเองกับกลุ่มทดลองในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว ส่วนกลุ่มควบคุมจะมีกิจกรรมแนะแนวโดยครูประจำชั้น เป็นผู้ควบคุมตามปกติ

4.2.2 ผู้วิจัยใช้เวลาจัดโปรแกรมในชั่วโมงกิจกรรมแนะแนว วันละ 50 นาที ตั้งแต่ช่วงเวลา 15.00 – 15.50 น. กิจกรรม 1 ครั้งจะใช้เวลา 50 นาที รวมจำนวนทั้งสิ้น 12 ครั้ง ดังนั้นจึงใช้เวลาในการจัดโปรแกรมทั้งสิ้นจำนวน 12 วัน

กิจกรรมทุกครั้งผู้วิจัยประเมินผลจาก

4.2.2.1 แบบบันทึกการกำกับตนเองโดยสามเณรนักเรียนจะเป็นผู้บันทึกด้วยตนเอง

4.2.2.2 ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสามเณรนักเรียน

4.2.2.3 ความคิดเห็นของครู

5. การรวบรวมข้อมูล

5.1 ข้อมูลจากการที่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมด้วยตนเองอันได้แก่

5.1.1 การทดสอบการมีวินัยใ้การเรียน

5.1.2 การใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์
คำนวณและวิเคราะห์ค่าต่างๆ ดังต่อไปนี้

6.1 เปรียบเทียบการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วม กับกลุ่มที่
ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน ด้วยสถิติทดสอบ
(Independent Sample T – Test)

6.2 เปรียบเทียบการประเมินผลการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนก่อนและ
หลังที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน ด้วยสถิติทดสอบ
(Paired Samples T - Test)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา – distribution
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ(Degrees of Freedom)
SE	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการเปรียบเทียบการประเมินผลการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน(Independent Sample T- Test) และเปรียบเทียบการประเมินผลการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนก่อนและหลังที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (Paired Samples T – Test) โดยได้นำเสนอรายละเอียดของการวิเคราะห์ข้อมูล แสดงดังตาราง 5 และตาราง 6

ตาราง 5 เปรียบเทียบการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนของกลุ่มที่เข้าร่วมกับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (Independent Sample T- Test)

การมีวินัยในการเรียน	Group	Mean	SD.	Std. Error Mean	Mean Diffirent	T -value	df	sig
ด้านความรับผิดชอบ	ควบคุม	3.74	0.58	0.12	0.42	2.97	48	0.00
	ทดลอง	4.16	0.41	0.08				
ด้านการตรงต่อเวลา	ควบคุม	3.68	0.47	0.09	0.45	3.94	48	0.00
	ทดลอง	4.13	0.32	0.06				
ด้านความมีน้ำใจ	ควบคุม	3.92	0.48	0.10	0.42	3.14	48	0.00
	ทดลอง	4.34	0.47	0.09				
ด้านความตั้งใจเรียน	ควบคุม	3.48	0.72	0.14	0.97	5.92	36.82	0.00
	ทดลอง	4.45	0.38	0.08				
ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	ควบคุม	3.60	0.66	0.13	0.88	5.63	41.09	0.00
	ทดลอง	4.48	0.42	0.08				
ด้านความสามารถในการทำงาน	ควบคุม	3.68	0.51	0.10	0.64	4.93	48	0.00
	ทดลอง	4.32	0.40	0.08				
รวม	ควบคุม	3.68	0.42	0.08	0.66	6.51	41.66	0.00
	ทดลอง	4.35	0.28	0.06				

จากตาราง 5 พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนในภาพรวมที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (ทดลอง) กับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (ควบคุม) มีค่าเท่ากับ 4.35 และ 3.68 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสามเณรนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อวินัยในการเรียน (ทดลอง) มีวินัยในการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อวินัยในการเรียน (ควบคุม) เท่ากับ 0.66 (Mean difference = 0.66) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 เมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านสามารถอธิบายผลการวิเคราะห์ได้ดังนี้

ด้านความรับผิดชอบ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินความรับผิดชอบในการเรียนของสามเณรนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน

การกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน(ควบคุม) เท่ากับ 0.88 (Mean difference = 0.88) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ด้านความสามารถในการทำงาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินความสามารถในการทำงานในการเรียนของสามเณรนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน(ทดลอง) กับกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (ควบคุม) มีค่าเท่ากับ 4.32 และ 3.68 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าสามเณรนักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน(ทดลอง) มีความสามารถในการทำงานในการเรียนสูงกว่าสามเณรนักเรียนที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน(ควบคุม) เท่ากับ 0.64 (Mean difference = 0.64) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

ตาราง 6 เปรียบเทียบการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนก่อนและหลังที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อวินัยในการเรียน(Paired Samples T – Test)

การมีวินัยในการเรียน	Time	Mean	SD.	Std. Error Mean	Mean Different	T -value	df	sig																																																																									
ด้านความรับผิดชอบ	Pretest	3.34	0.80	0.16	0.82	4.225	24	0.00																																																																									
	Posttest	4.16	0.41	0.08					ด้านการตรงต่อเวลา	Pretest	3.45	0.78	0.16	0.69	4.221	24	0.00	Posttest	4.13	0.32	0.06	ด้านความมีน้ำใจ	Pretest	3.33	0.77	0.15	1.02	4.94	24	0.00	Posttest	4.34	0.47	0.09	ด้านความตั้งใจเรียน	Pretest	3.47	0.58	0.12	0.99	6.483	23	0.00	Posttest	4.45	0.38	0.08	ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	Pretest	3.62	0.58	0.12	0.86	5.421	24	0.00	Posttest	4.48	0.42	0.08	ด้านความสามารถในการทำงาน	Pretest	3.53	0.71	0.15	0.78	4.519	23	0.00	Posttest	4.31	0.40	0.08	รวม	Pretest	3.44	0.61	0.13	0.89	5.868	22
ด้านการตรงต่อเวลา	Pretest	3.45	0.78	0.16	0.69	4.221	24	0.00																																																																									
	Posttest	4.13	0.32	0.06					ด้านความมีน้ำใจ	Pretest	3.33	0.77	0.15	1.02	4.94	24	0.00	Posttest	4.34	0.47	0.09	ด้านความตั้งใจเรียน	Pretest	3.47	0.58	0.12	0.99	6.483	23	0.00	Posttest	4.45	0.38	0.08	ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	Pretest	3.62	0.58	0.12	0.86	5.421	24	0.00	Posttest	4.48	0.42	0.08	ด้านความสามารถในการทำงาน	Pretest	3.53	0.71	0.15	0.78	4.519	23	0.00	Posttest	4.31	0.40	0.08	รวม	Pretest	3.44	0.61	0.13	0.89	5.868	22	0.00	Posttest	4.34	0.28	0.06								
ด้านความมีน้ำใจ	Pretest	3.33	0.77	0.15	1.02	4.94	24	0.00																																																																									
	Posttest	4.34	0.47	0.09					ด้านความตั้งใจเรียน	Pretest	3.47	0.58	0.12	0.99	6.483	23	0.00	Posttest	4.45	0.38	0.08	ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	Pretest	3.62	0.58	0.12	0.86	5.421	24	0.00	Posttest	4.48	0.42	0.08	ด้านความสามารถในการทำงาน	Pretest	3.53	0.71	0.15	0.78	4.519	23	0.00	Posttest	4.31	0.40	0.08	รวม	Pretest	3.44	0.61	0.13	0.89	5.868	22	0.00	Posttest	4.34	0.28	0.06																					
ด้านความตั้งใจเรียน	Pretest	3.47	0.58	0.12	0.99	6.483	23	0.00																																																																									
	Posttest	4.45	0.38	0.08					ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	Pretest	3.62	0.58	0.12	0.86	5.421	24	0.00	Posttest	4.48	0.42	0.08	ด้านความสามารถในการทำงาน	Pretest	3.53	0.71	0.15	0.78	4.519	23	0.00	Posttest	4.31	0.40	0.08	รวม	Pretest	3.44	0.61	0.13	0.89	5.868	22	0.00	Posttest	4.34	0.28	0.06																																		
ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ	Pretest	3.62	0.58	0.12	0.86	5.421	24	0.00																																																																									
	Posttest	4.48	0.42	0.08					ด้านความสามารถในการทำงาน	Pretest	3.53	0.71	0.15	0.78	4.519	23	0.00	Posttest	4.31	0.40	0.08	รวม	Pretest	3.44	0.61	0.13	0.89	5.868	22	0.00	Posttest	4.34	0.28	0.06																																															
ด้านความสามารถในการทำงาน	Pretest	3.53	0.71	0.15	0.78	4.519	23	0.00																																																																									
	Posttest	4.31	0.40	0.08					รวม	Pretest	3.44	0.61	0.13	0.89	5.868	22	0.00	Posttest	4.34	0.28	0.06																																																												
รวม	Pretest	3.44	0.61	0.13	0.89	5.868	22	0.00																																																																									
	Posttest	4.34	0.28	0.06																																																																													

เรียน (Pretest) เท่ากับ 0.99 (Mean difference = 0.99) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนมีค่าเท่ากับ 3.62 และ 4.48 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าหลังจากสามเณรนักเรียนเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน(Posttest) มีวินัยในการเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (Pretest) เท่ากับ 0.86 (Mean difference = 0.86) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

ด้านความสามารถในการทำงาน พบว่า มีค่าเฉลี่ยของผลการประเมินการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ ก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนมีค่าเท่ากับ 3.53 และ 4.31 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าหลังจากสามเณรนักเรียนเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (Posttest) มีวินัยในการเรียนด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (Pretest) เท่ากับ 0.78 (Mean difference = 0.78) ซึ่งความแตกต่างดังกล่าวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อสร้างโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่ส่งผลต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่3 โรงเรียนศรีนครินทรวิถียา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อเปรียบเทียบการมีวินัยในตนเองระหว่างนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง(กลุ่มทดลอง) และนักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง (กลุ่มควบคุม) ก่อนและหลังการได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง โดยมีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. หลังการทดลองสามเณรนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองจะมีระดับการมีวินัยในตนเองสูงกว่า สามเณรนักเรียนที่ไม่ได้รับโปรแกรม
2. หลังการทดลองสามเณรนักเรียนที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองจะมีวินัยในตนเองสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงชั้นที่3 ที่บรรพชาเป็นสามเณรโรงเรียนศรีนครินทรวิถียา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์ ประจำปี2552 จำนวน 50 รูป ซึ่งเป็นสามเณรนักเรียนที่มีปัญหาต่อการมีวินัยในการเรียน โดยเลือกจากการประเมินของครูประจำชั้นจำนวน 50 รูป และจัดเข้ากลุ่มโดยการสุ่ม (Random Assignment) โดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่มคือ กลุ่มผู้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (กลุ่มทดลอง) จำนวน 25 รูป และกลุ่มผู้ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียน (กลุ่มควบคุม) จำนวน 25 รูป ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มและภายในกลุ่ม ด้วยค่าที (t-test) และมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1.แบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน จำนวน 40 ข้อ โดยมีค่าความเชื่อมั่น ทั้งฉบับเท่ากับ 0.981 2.โปรแกรมการกำกับตนเอง ประกอบด้วยชุดกิจกรรมจำนวน 12 ครั้ง ใช้เวลาในการทำกิจกรรมครั้งละ 50 นาที

สรุปผลการวิจัย

1. สามเณรนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองมีระดับการมีวินัยในการเรียนสูงกว่าสามเณรนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้รับโปรแกรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. หลังการทดลอง สามเณรนักเรียนกลุ่มที่ได้รับโปรแกรมการกำกับตนเองมีระดับการมีวินัยในการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

การกำกับตนเองที่มีผลต่อการมีวินัยในการเรียน

ผลการวิจัยนี้ สามารถอธิบายได้ว่า การที่สามเณรนักเรียนกลุ่มทดลองมีวินัยในการเรียนสูงกว่าสามเณรนักเรียนกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง และมีวินัยในการเรียนสูงขึ้นหลังการทดลอง เป็นผลเนื่องมาจาก การที่สามเณรนักเรียนกลุ่มทดลองได้รับโปรแกรมการกำกับตนเอง ซึ่งโปรแกรมการกำกับตนเองจะทำให้สามเณรนักเรียนได้มีการกำกับตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ และในขณะที่สามเณรนักเรียนได้รับโปรแกรม สามเณรนักเรียนจะต้องร่วมทำกิจกรรม โดยกิจกรรมในแต่ละครั้งสามเณรนักเรียนจะต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายให้เสร็จ และส่งทันตามเวลาที่ผู้วิจัยได้กำหนด และจากการวิเคราะห์ผลงานที่สามเณรนักเรียนได้ทำกิจกรรมในแต่ละครั้งพบว่า สามเณรนักเรียนมีความรับผิดชอบ และส่งงานตรงตามเวลามากขึ้น การสังเกตพฤติกรรมในการทำกิจกรรมขอสามเณรนักเรียนพบว่า สามเณรนักเรียนกล้าแสดงออกมากขึ้น และเมื่อสอบถามครูประจำชั้นพบว่า สามเณรนักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียนมากขึ้น จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนจากแบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน แยกเป็นรายด้าน พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความรับผิดชอบ ด้านความตั้งใจเรียน ด้านความตรงต่อเวลา ด้านความมีน้ำใจ ด้านการปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และด้านความสามารถในการทำงานสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณากิจกรรมแต่ละครั้งในโปรแกรมการกำกับตนเอง แสดงให้เห็นว่า สามารถส่งเสริมให้ผู้เข้าพัฒนาการมีวินัยในการเรียนได้ เพราะจากงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาพบว่า การใช้ตัวแบบ การสอนเป็นกลุ่มสัมพันธ์ และการเสริมแรงทางสังคม มีผลต่อการเพิ่มวินัยในการเรียน และการเรียนรู้การมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียนจะทำให้สามเณรนักเรียนสามารถควบคุมการทำงานของตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของปิยวรรณ พันธุ์มงคล (2542: 75) จากผลการศึกษาดังกล่าว อธิบายได้ว่า กิจกรรมในโปรแกรมการกำกับตนเองทุกครั้ง สามเณรนักเรียนจะต้องเขียนบันทึกพฤติกรรมในใบงาน

เมื่อเขียนทุกครั้งจึงก่อให้เกิดทักษะในการเขียน และจากผลงานของสามแกนนักเรียนพบว่า สามแกนนักเรียนเขียนบันทึกได้ดีขึ้นและถูกต้องมากขึ้น ในการใช้ตัวแบบและการให้การเสริมแรงทางสังคมสำหรับสามแกนนักเรียนกลุ่มทดลองนั้น ในการทำกิจกรรมทุกครั้งผู้วิจัยมักจะยกตัวอย่าง สามแกนนักเรียนที่มีผลงานที่ดีและให้คำชมเชยแก่สามแกนนักเรียนเหล่านั้น จึงส่งผลให้สามแกนนักเรียนทำพฤติกรรมตามแบบอย่างกันจึงก่อให้เกิดการเปรียบเทียบและพัฒนาผลงานของตนเองให้ดีขึ้น และในโปรแกรมการกำกับตนเองมีหลายกิจกรรมที่ผู้วิจัยให้สามแกนนักเรียนช่วยกันทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มซึ่งสามแกนนักเรียนจะต้องแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม จากที่กล่าวมาแล้วในข้างต้นจึงทำให้สามแกนนักเรียนได้พัฒนาการมีวินัยในการเรียน ประกอบกับลักษณะพัฒนาการของสามแกนนักเรียนกลุ่มทดลองเป็นวัยที่ตัวแบบมีอิทธิพลอย่างมากในการทำพฤติกรรม ต่าง ๆ และในวัยนี้เป็นวัยที่ชอบอยู่กับเพื่อนเป็นกลุ่ม การทำงานเป็นกลุ่มและการเสริมแรงที่ผู้วิจัยได้ใช้ในระหว่างการทำกิจกรรม จึงทำให้สามแกนนักเรียนเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้

จากการอภิปรายผลการวิจัย จึงกล่าวได้ว่า โปรแกรมการกำกับตนเองเป็นเครื่องมือที่ส่งเสริมการมีวินัยในการเรียน ทำให้เกิดคุณลักษณะของการมีวินัยในการเรียนที่พึงประสงค์ และโปรแกรมการกำกับตนเองสามารถนำไปใช้พัฒนาการมีวินัยในการเรียน ของสามแกนนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วงชั้นที่ ๕ ที่บรรพชาเป็นสามเณร โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ครูผู้สอนควรสนับสนุนและส่งเสริมให้สามแกนนักเรียนได้ใช้กระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการเรียนและชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับสมณะสาธิต เช่น กิจกรรมเรื่องฉันเป็นเช่นไร ความรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความมีน้ำใจ ความมีการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และความสามารถในการทำงาน กิจกรรมเหล่านี้เป็นสิ่งที่ครูควรส่งเสริมให้สามแกนนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้อย่างยิ่ง เพราะเป็นสิ่งสำคัญและกำลังเป็นปัญหาอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในปัจจุบัน การที่สามแกนนักเรียนประสบปัญหาในการเรียน เป็นเพราะขาดการสังเกตพฤติกรรมของตนเอง จึงไม่รู้จักตัวเองตามความเป็นจริง ส่งผลให้ไม่สามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ ขาดความรับผิดชอบ ไม่ตรงต่อเวลา ขาดความมีน้ำใจ ทำผิดกฎระเบียบ ข้อบังคับของโรงเรียนเป็นเหตุให้ต้องลาออกกลางคัน และขาดความสามารถในการทำงาน ซึ่งถ้าครูไม่เร่งแก้ไขปัญหาล่าช้านี้อาจก่อให้เกิดผลเสียต่อสามแกนนักเรียนในอนาคตได้ ดังนั้นครูจึงควรสนับสนุนและส่งเสริมให้สามแกนนักเรียนได้นำกระบวนการกำกับ

ตนเองไปใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสามเณรนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ให้มีวินัยในการเรียน และเพื่อให้สามเณรนักเรียนมีทักษะการกำกับตนเองอันจะเป็นประโยชน์ต่อไปในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบันที่ผู้เรียนต้องแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองในตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการอ่าน การเขียน และการรู้จักหน้าที่ ที่เป็นคุณลักษณะที่พัฒนามาจากการควบคุมพฤติกรรมของตนเอง การมีทักษะการกำกับตนเองก็น่าจะพัฒนาคุณลักษณะการรู้จักหน้าที่ได้จึงควรมีการศึกษาต่อไป นอกจากนี้ ทักษะการกำกับตนเองเป็นทักษะที่สามเณรนักเรียนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา สามารถนำไปใช้ร่วมกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาได้ และใช้การกำกับพฤติกรรมของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ดังนั้นจึงน่าจะเป็นประโยชน์ต่อสามเณรนักเรียนถ้าสามเณรนักเรียนได้นำทักษะการกำกับตนเองไปใช้เพื่อพัฒนาตนเองในด้านต่าง ๆ ดังนั้นจึงควรมีการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองในตัวแปรต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพของสามเณรนักเรียนต่อไป

2. ควรมีการนำโปรแกรมในงานวิจัยนี้ไปใช้กับสามเณรนักเรียนในระดับชั้นอื่น ๆ ในกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา โดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับของสามเณรนักเรียน เนื่องจาก สามเณรนักเรียนแต่ละระดับชั้น มีความต้องการและความสนใจที่แตกต่างกัน เพราะมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน ดังนั้นควรมีการปรับกิจกรรมเพื่อให้เหมาะสมกับระดับของสามเณรนักเรียน เช่น กิจกรรมสำหรับสามเณรนักเรียนชั้นมัธยมปลาย อาจเป็นกิจกรรมที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนและการเตรียมตัวสอบเข้ามหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพื่อให้มีการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กองการวิจัยทางการศึกษา. (2542). *ศักยภาพของเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กฤษณี ภูพัฒน์ (2538). *การศึกษาวินัยในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดให้ความรู้แก่ผู้ปกครองส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันเรื่องขอหนูคิดเอง” และผู้ปกครองใช้กิจกรรมตามปกติในชีวิตประจำวัน* ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การปฐมศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- กฤษมา สุริยา. (2550). *ประสิทธิผลของโปรแกรมลดน้ำหนักโดยการประยุกต์ใช้แนวคิดการกำกับตนเองร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคม ของพยาบาลปฏิบัติงาน ในโรงพยาบาลหนองบัวลำภู*. วิทยานิพนธ์ สช.ม. (สุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ).ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน. (2539). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2540-2544)*. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
- (2549). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)*. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงาน.
- คณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ สำนักงาน. (2537). *การเสริมสร้างวินัย คู่มือแนวทางปฏิบัติ* สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- จำเนียร ช่างโชติ. (2522). *จิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- จิตรกร ตั้งเกษมสุข และธรรมเกียรติ กั่นอริ (2547). *หยาดเพชรหยาดธรรม ภูมิปัญญาเพื่อการศึกษาไทย เล่มที่ 1 พิมพ์ครั้งที่ 2*. กรุงเทพฯ: เพ็ญฟ้า.
- เจริญชัย งานไฉ (2538). *การจัดบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนมัธยมศึกษา*.
- ชำเลื่อง วุฒิจันทร์ (2522). *คุณธรรมและจริยธรรม : หลักการและวิธีการพัฒนาจริยศึกษาในสถานศึกษาสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ* กรุงเทพฯ: กรมศาสนา.
- เชี่ยวชาญ ทำพิมาย. (2547). *การพัฒนาดำเนินงานเกี่ยวกับการเสริมสร้างวินัยนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองตะแบก อำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา* วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคามถ่ายเอกสาร.

- จิตติมา บำรุงญาติ (2549). ผลของการประยุกต์ใช้แนวคิดการกำกับตนเอง ร่วมกับแรงสนับสนุนทางสังคมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดน้ำหนักของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนกบฏยานวัตร จังหวัดขอนแก่น วิทยานิพนธ์ สศ.ม. (สุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ) ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่นฝ่ายเอกสาร.
- ณัฐพร สตาภรณ์. (2540). การศึกษาองค์ประกอบความมีวินัยในตนเองของนักเรียนทหารและพลเรือน. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒฝ่ายเอกสาร.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2523). จิตวิทยาการปลูกฝังวินัยแห่งตน กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฝ่ายเอกสาร.
- ถมรัตน์ บุญญานิตย์. (2547, ตุลาคม). รายงานการวิจัยเรื่อง การวิจัยและส่งเสริมเพื่อพัฒนาการศึกษาและการเผยแพร่ศาสนธรรม กรณีศึกษาวัดตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์. ลพบุรี: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา
- ทิตนา แคมมณี (2545). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ธรรมวุฒิ. (2531). ชุมนุมพุทธวจนะ พุทธภาษิต จากพระไตรปิฎกฉบับหลวง. กรุงเทพฯ: นำอักษรการพิมพ์
- นิลุบล นิลปิ่น. (2549). การใช้นิทานเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความมีวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นอนุบาลที่ 1. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (ประถมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เอกสาร.
- ป. มหาจันทร์ (2534). คู่มือการพัฒนาคน กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้ง เฮาส์
- ประดับ เรืองมาลัย (2519). จิตวิทยาวัยรุ่น กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- ประทีป จินนี่ (2539). รายงานการวิจัยเรื่อง ผลของการเตือนตนเองต่อการรับรู้ความสามารถที่ส่งผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานตามที่ได้รับมอบหมายของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ. ฉบับที่ 61. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ฝ่ายเอกสาร.
- ประสาร ทิพย์ธารา. (2521). พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา.
- ปิยวรรณ พันธุ์มงคล (2542). โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อวินัยในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (จิตวิทยาการศึกษา) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ฝ่ายเอกสาร.
- ปรีดา โคตรัญญ (2545). การใช้เกณฑ์มาตรฐานการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษาโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การสอนสังคมศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ฝ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ :
 นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์

ฝ่ายการศึกษาพระปริยัติธรรม กองพุทธศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
 (2550). แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับโรงเรียน
 พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนา
 แห่งชาติ.

พงษ์ศักดิ์ เชื้อศิริ(2547). การพัฒนาการดำเนินงานด้านเสริมสร้างวินัยนักเรียน โรงเรียน ท่า
 มะไฟหวาน อำเภอแก่งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา).
 มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถ่ายเอกสาร.

พระธรรมปิฎก. (ป.อ.ปยุตโต). (2539). วินัยเรื่องใหญ่กว่าที่คิดกรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว
 พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2547). ธรรมเนียมชีวิตพิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ: การ
 ศาสนา สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

พระมหาสุนทร สุนทรเมธี. (2547). รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา
 (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) วัดตากฟ้า ตำบลตากฟ้า อำเภอตากฟ้า จังหวัด
 นครสวรรค์ ประจำปีการศึกษา 2547. นครสวรรค์: โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.
 (2546). กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).

พระนิมิตร กลิ่นดอกแก้ว (2549). สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม
 แผนกบาลี ของสำนักศาสนศึกษา ในจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การ
 บริหารการศึกษา) ลพบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ถ่าย
 เอกสาร.

พรรณพร วรรณลักษณ์ (2548). การศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน
 วัยรุ่น วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.

พรศิริ เรืองโรจน์ (2547). การดำเนินงานเสริมสร้างวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน
 โรงเรียนจักราชราษฎร์สามัคคี อำเภอจักราช จังหวัดนครราชสีมาวิทยานิพนธ์ กศ.ม.
 (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถ่าย
 เอกสาร.

พนัส หันนาคินทร์ (2524). หลักการบริหารโรงเรียน กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช

พัชรินทร์ ฝาธรรม (2547). การพัฒนาการปฏิบัติงานเสริมสร้างวินัยในโรงเรียนบ้านกะสังข์
 อำเภอห้วยทับทัน จังหวัดศรีสะเกษ วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา).
 มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถ่ายเอกสาร.

- พุทธศาสนศึกษา, กอง. สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2546). *ปฏิทินการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พุทธศักราช 2546* นครปฐม: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- พลศักดิ์ นาคเสน (2544). *การดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดอุดรธานี* วิทยานิพนธ์ กศม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถ่ายเอกสาร.
- รติชน พีรยสร์ (2543). *การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เอมี เทรดตั้ง
- รัฐเกล้า ชาติวราหะ (2543). *ผลการเตือนตนเองของผู้เรียนและพฤติกรรมคาดหวังของครูที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของตน และความสนใจวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2* อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.
- รัศมี ดินประเสริฐสัตย์ (2551, 30 ธันวาคม). *ผลของการเตือนตนเองต่อ พฤติกรรมการพูดภาษาอังกฤษและต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทักษะการพูด วิชาภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5*. สืบค้นเมื่อ 2 กุมภาพันธ์ 2552, จาก <http://area.obec.go.th/udonthani1/index.php/%E0%B9%8C.html>
- วิชาการ, กรม. กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *แนวการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะดี*
- วิชัย ธรรมเจริญ. (2541). *คู่มือการปฏิบัติงานโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา* กรุงเทพฯ: การศาสนา.
- ศิริลักษณ์ เกิดจันทร์ตรง (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการเรียนการสอนกับพฤติกรรมจริยธรรมตามความคิดเห็นของผู้สอนในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีภาคตะวันออกเฉียงเหนือ* วิทยานิพนธ์ กศม. (หลักสูตรและการนิเทศภาควิชา หลักสูตรและวิธีสอน). นครปฐม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถ่ายเอกสาร
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2535). *คู่มือหลักสูตรพระพุทธศาสนา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สงกรานต์ กลั่น นัง. (2548). *การประยุกต์ใช้ The "take PRIDE" Program ในการส่งเสริมพฤติกรรมการกำกับตนเองของผู้ป่วยเบาหวานชนิดที่ 2* โรงพยาบาลขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ สห.ม. (สุขศึกษาและการส่งเสริมสุขภาพ). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น ถ่ายเอกสาร.
- สมชาย ธีธัญกุล (2526). *จิตวิทยาวัยรุ่น* กรุงเทพฯ: พิมพ์เศ
- สมพร สุทัศน์ีย์ (2527). *จิตวิทยาการปกครองนักเรียน* กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช

- สมบุรณ์ สิงห์คำปอง (2542). *ศึกษาปัญหาการส่งเสริมวินัยนักเรียนตามทัศนะของผู้บริหารและครู ในโรงเรียนเอกชน สังกัดกองการศึกษามูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถ่ายเอกสาร.*
- สันติ นิลหมื่นไวย (2546). *การพัฒนาปฏิบัติการปฏิบัติงานส่งเสริมให้นักเรียนมีวินัย โรงเรียนหนองบัวพิทยาคาร อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถ่ายเอกสาร.*
- สินีนานู สุทธจินดา. (2543). *การศึกษาวินัยในตนเองของนักเรียนสาขาวิชาพาณิชยการ โรงเรียนอาชีพศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนในกรุงเทพมหานครปริญญา นิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.*
- สุชา จันท์เอม (2533) *จิตวิทยาเด็กเกเร กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช*
- สุทธิวงศ์ ตันตยาพิศาลสุทธิ (2546, 4 มิถุนายน). *ระเบียบสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พศ. 2546. นครปฐม : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.*
- สุพัตรา สุภาพ. (2529). *ปัญหาสังคม พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช*
- สุภาพรรณ โคตรจรัส. (2552). *การกำกับตนเองในการเรียน. สืบค้นเมื่อ 11 มกราคม 2552, จาก <http://www.stjohn.ac.th/University/Guidance/gan-gum-gab-ton-eng.htm>.*
- สมล อมรวีวัฒน์ (2549). *บทบาทของนักการศึกษาต่อการพัฒนาจิตใจ นนทบุรี: เจริญผล.*
- โสภาพรรณ ทองคำ. (2551). *การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความมีน้ำใจของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในกลุ่มวิภาวดี สังกัด กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถ่ายเอกสาร.*
- อรพินทร์ ชูชม ; และคนอื่นๆ. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดู ความพร้อมทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*
- อุไรวรรณ สวัสดิ์. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อความไม่มีวินัยในตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ โรงเรียนสารวิทยา เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒถ่ายเอกสาร.*
- ไอฟน ดนสาลี (2549). *การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองของนักเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสุพรรณบุรี. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถ่ายเอกสาร.*

- Ausubel, D.P. (1968). *Educational psychology: A cognitive view*. New York : Holt, Rinehart & Winston.
- Ballard, K.D.; & T. Glynn. (1975). *Behavioral Self-Management in Story Writing With Elementary School Children*. *Journal of Applied Behavior Analysis*; 387-398.
- Bandura, A. (1977). *Social Learning Theory*. New Jersey: Prentice - Hall
- Butler, D.L. (1998). *The Strategic Content Learning Approach to Promoting Self - Regulated Learning with Learning Disability*. In D.H., Schunk & B.J. Zimmerman (eds.) *Self - Regulated Learning From Teaching to Self - Reflective Practice, Practice*, pp. 162-166. New Jersey: Guilford.
- Carroll. J. A. (1963). *Model of school learning*. *Teachers College Record*. (64). p. 722-733.
- Corsini, R.J. (2002). *The Dictionary of Psychology*. New York: Brunner-Routledge.
- Crow L.D.; & Crow A. (1962). *Child developmental & adjustment. 2nd ed*. New York: The macmilan.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of Education 3rd*. New York: McGraw - Hill Book.
- Hagen, A.S. & Weinstein, C.E. (1995). *Achievement Goals, Self- Regulated Learning and the Role of Classroom Context*. In P.R. Pintrich (eds.), *Understand Self - Regulated Learning* . pp. 43-45. San Francisco: Jossey Bass Publishesers.
- Hurlock. E. B. (1978). *Children development*. New York: McGraw-Hill Book Co.
- Leith, K.P.; & Baumeister, R.F. (1996). *Why Do Bad Moods Increase Self - Defeating Behavior ? Emotion, Risk Taking, & Self - Regulation*. *Journal of Personality & Social Psychology*. 71(6) : 1250-1267.
- Madsen C.H.; & Madsen C.K. (1981). *Teaching/discipline; a positive approach for educational development*. Boston, Allyn & Bacon.
- NECTEC. (2549). *NECTEC'S Web Based Learning & Memory*. California: Wadsworth, Inc.
- Pintrich, P.R. ; & De Groot, E.V. (1990). "Motivational & self-regulated learning components of classroom activities academic performance," *Journal of Educational Psychology*. 82 (1) : 33 - 34.
- Rapport, M.D. ; Murphy, H.A. ; & Bailey, J.S. (1982). *Ritalin vs. response cost in the control of hyperactive children : A within-subject comparison*. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 15, 205-216. 90

- Schunk, D.H. (1991). *Learning Theories; An Educational Perspective*. New York: Macmillan Publishing Company.
- Schunk, D.H. (1994). *Self - Regulation of Self - Efficacy And Attributions In academic Setting*. In D.H., Schunk & B.J. Zimmerman (eds.), *Self - regulation of learning and performance: issues and educational applications*. pp. 76-79. New Jersey : Lawrence.
- Senge, P. M. (1990, August). *The Fifth Discipline : The Art & Practice of The Learning Organization*. Retrieved June 6, from <http://www.eclassnet.illu.ac.th/ed-office>.
- Skinner, B.F. (1974). *About behaviorism*. New York: Knopf.
- Vincent, E. L. (1961). *Human Psychological Development*. New York: The Ronald Press Company.
- Walker, J.E.; & Shea, T.M. (1991). *Behavior Manageme: A Practical Approach For Educators*. Singapore: Macmillan Publisher.
- Wiggins, E. R. (1971). *Extension Division*. College of Agriculture, University of Missouri (Columbia)
- Wolters, C.A. (1998). *Self - Regulated Learning and College Student's Regulation of Motivation*. *Journal of Educational Psychology* .90(20): 224-235.
- Woolfolk, A.E. (1995). *Education Psychology*. 6 thed. Boston : Allys & Bacon.
- Zimmerman, B.J.; & Paulsen, .(1994). *Self - Monitoring during Coolegiate Studying : An Invaluable Tool For Academic Self - Regulation*. In P.R. Pintrich (eds.), *Understand Self - Regulated Learning*. PP. 13-27. San Francisco : Jossey Bass
- Zimmerman, B.J..(1998). *Invited symposium : motivation & self-regulation in gifted students'* (October) ; Graduate School, New York: City University of New York.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง : ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียน
ช่วงชั้นที่3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง

1. การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่

- สามเณรนักเรียนช่วงชั้นที่3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์

3. แบบสอบถามฉบับนี้

- สอบถามเกี่ยวกับการมีวินัยในการเรียนใน6 ด้าน ดังนี้

- 1) ความรับผิดชอบ
- 2) การตรงต่อเวลา
- 3) ความมีน้ำใจ
- 4) ความตั้งใจเรียน
- 5) การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ
- 6) ความสามารถในการทำงาน

4. โปรดตอบแบบสอบถามตามความคิดเห็นที่สามเณรนักเรียนได้ปฏิบัติจริงให้ครบทุกข้อ ผลการวิจัยครั้งนี้จะนำเสนอในภาพรวมซึ่งไม่มีผลใดๆ ต่สามเณรนักเรียน คำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการสร้างโปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของสามเณรนักเรียน โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา(พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา) ต่อไป

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

(นางสาวเกศริน วงษ์มี ๗

นักศึกษาหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

แบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน

แบบสอบถามนี้ต้องการวัดการมีวินัยในการเรียน
ของสามเณรนักเรียนโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)
สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ จังหวัดนครสวรรค์

คำชี้แจง : ขอให้สามเณรนักเรียนพิจารณาข้อความดังกล่าวว่าแต่ละข้อสามเณรนักเรียนเห็นด้วยมากน้อยเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ตรงกับความคิด ความรู้สึก และการกระทำของสามเณรนักเรียนที่สุดเพียงช่องเดียวในแต่ละข้อและขอความกรุณาตอบทุกข้อ

โดยเกณฑ์ในการตอบ ดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือ การกระทำของสามเณรนักเรียนอย่างยิ่ง
เห็นด้วยมาก	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือ การกระทำของสามเณรนักเรียนมาก
ไม่แน่ใจ	หมายถึง ข้อความนั้นตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือ การกระทำของสามเณรนักเรียนปานกลาง
ไม่เห็นด้วย	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือ การกระทำสามเณรของนักเรียน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	หมายถึง ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็น ความรู้สึก หรือ การกระทำสามเณรของนักเรียนอย่างยิ่ง

ข้อ ที่	การมีวินัยในการเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
1	ความรับผิดชอบ เมื่อสามเณรนักเรียนได้รับมอบหมายงาน จะรีบทำงานนั้นให้เสร็จเรียบร้อยทันเวลาที่กำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ ที่	การมีวินัยในการเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	เมื่อสามเณรนักเรียนขาดเรียน สามเณรนักเรียนจะติดตามเนื้อหาที่เรียนไปจากเพื่อนหรือครูทุกครั้ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
3	เมื่อสามเณรนักเรียนทำการบ้านไม่ถูกต้อง สามเณรนักเรียนจะรีบแก้ไขให้ถูกต้องและส่งครูใหม่.....	.....	.....	.....	.....	.....
4	สามเณรนักเรียนจะทำแบบฝึกหัดด้วยตนเองทุกครั้ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
5	สามเณรนักเรียนทำการบ้านส่งครูอย่างสม่ำเสมอ แม้จะได้รับการตรวจหรือไม่ก็ตาม.....	.....	.....	.....	.....	.....
	การตรงต่อเวลา					
6	สามเณรนักเรียนมาโรงเรียน และเข้าห้องเรียนก่อนถึงเวลาเรียนเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
7	สามเณรนักเรียนรู้สึกจะอายใจที่ผิดเวลาในการนัดพบกับเพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
8	สามเณรนักเรียนจัดทำบันทึกตารางเวลากิจวัตรประจำวัน และจะพยายามทำหน้าที่ตามตารางเวลาที่กำหนดไว้อย่างเต็มความสามารถ.....	.....	.....	.....	.....	.....
9	เมื่อสามเณรนักเรียนมีนัดนักเรียนจะไปถึงที่นัดหมายก่อนเวลา.....	.....	.....	.....	.....	.....
10	สามเณรนักเรียนส่งของที่ขี้นมาตามนัดหมาย.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ ที่	การมีวินัยในการเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
11	สามเณรนักเรียนอ่านหนังสือจบตามเวลาที่ครูกำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....
12	สามเณรนักเรียนส่งงานครูตรงตามเวลาทุกครั้ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
ความมีน้ำใจ						
13	สามเณรนักเรียนช่วยครูพระถือสัมภาระทุกครั้งเมื่อมีโอกาส	.....	.....	.....	.....	.....
14	สามเณรนักเรียนชอบแบ่งปันสิ่งของแก่เพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
15	สามเณรนักเรียนจะชมเชยเพื่อนเมื่อเพื่อนทำความดีเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
16	สามเณรนักเรียนชอบแบ่งปันสิ่งของแก่เพื่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
17	สามเณรนักเรียนอธิบายบทเรียนให้เพื่อนที่ไม่เข้าใจฟังเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
18	สามเณรนักเรียนไม่ล้อเลียนเพื่อนเมื่อเพื่อนมีปัญหา.....	.....	.....	.....	.....	.....
19	เมื่อเพื่อนขอความช่วยเหลือจากสามเณรสามเณรนักเรียนจะให้ความช่วยเหลือเพื่อนด้วยความเต็มใจ.....	.....	.....	.....	.....	.....
ความตั้งใจเรียน						
20	นักเรียนจัดเตรียมอุปกรณ์การเรียนให้พร้อมอยู่เสมอ	.....	.....	.....	.....	.....
21	นักเรียนเอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างสม่ำเสมอ....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ ที่	การมีวินัยในการเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
22	นักเรียนซักถามครูทันที เมื่อไม่เข้าใจในเนื้อหา ที่ครูกำลังสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
23	นักเรียนตั้งใจฟังครูอธิบาย ไม่คุยเสียงดัง และ ไม่เล่นในเวลาเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....
24	นักเรียนไม่ทำงานอื่นขึ้นมาทำในขณะที่ ครูสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
25	นักเรียนไม่ทำงานอื่นขึ้นมาทำในขณะที่ ครูสอน.....	.....	.....	.....	.....	.....
การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ						
26	สามเณรนักเรียนสามารถปฏิบัติตามกฎของ โรงเรียนได้โดยไม่รู้สึกรัดอึด.....	.....	.....	.....	.....	.....
27	เวลาส่งงานสามเณรนักเรียนจะเข้าแถวอย่าง เป็นระเบียบ และไม่แซงเพื่อนที่มาก่อน.....	.....	.....	.....	.....	.....
28	สามเณรนักเรียนแต่งกาย(นุ่งห่มจีวร) ถูกต้อง ตามกฎของโรงเรียนเสมอ.....	.....	.....	.....	.....	.....
29	สามเณรนักเรียนปฏิบัติตามกฎ ข้อบังคับ หรือข้อตกลงของห้องเรียนอย่างเคร่งครัด.....	.....	.....	.....	.....	.....
30	สามเณรนักเรียนจะไม่ลุกออกจากที่นั่งโดย ไม่ได้รับอนุญาต.....	.....	.....	.....	.....	.....
31	สามเณรนักเรียนจะไม่ทำลายข้าวของ ส่วนรวม.....	.....	.....	.....	.....	.....
32	สามเณรนักเรียนจะขออนุญาตครูทุกครั้งเมื่อจะ เข้าหรือจะออกจากชั้นเรียน.....	.....	.....	.....	.....	.....

ข้อ ที่	การมีวินัยในการเรียน	ระดับความคิดเห็น				
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
33	ความสามารถในการทำงาน เมื่อต้องทำงานหลายอย่าง สามเณรนักเรียนสามารถวางแผนการทำงานโดยเรียงลำดับความสำคัญ ให้ทันกับเวลาที่กำหนดได้.....	.....	.....	.....	.....	.....
34	สามเณรนักเรียนสามารถแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการทำงานได้อย่างรวดเร็วและทันเวลาที่กำหนด.....	.....	.....	.....	.....	.....
35	เมื่อสามเณรนักเรียนได้รับมอบหมายให้ทำงานใด ๆ จะทำด้วยความตั้งใจและรอบคอบทุกครั้ง.....	.....	.....	.....	.....	.....
36	สามเณรนักเรียนมักหาความรู้และฝึกฝนทักษะของตนเองเพื่อความก้าวหน้าของตนเอง.....	.....	.....	.....	.....	.....
37	เมื่อเผชิญปัญหาที่ยากมา สามเณรจะตั้งสติหาทางแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ.....	.....	.....	.....	.....	.....
38	เมื่อต้องทำงานหลายชิ้น สามเณรนักเรียนมักจะวางแผนการทำงาน โดยเรียงลำดับความสำคัญ.....	.....	.....	.....	.....	.....
39	สามเณรนักเรียนสามารถนำทักษะที่ได้เรียนรู้มาปรับใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายในงานที่ต้องการ.....	.....	.....	.....	.....	.....
40	เมื่อสามเณรนักเรียนต้องทำงานยากๆ แต่สามเณรนักเรียนไม่เข้าใจสามเณรนักเรียนจะค้นคว้าเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถทำงานนั้นได้.....	.....	.....	.....	.....	.....

เกณฑ์การแปลผล

คะแนนเฉลี่ย	4.50 – 5.00	หมายถึง	มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยการเรียน	เป็นบวก
คะแนนเฉลี่ย	3.50 – 4.49	หมายถึง	มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยการเรียน	ค่อนข้างบวก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.49	หมายถึง	มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยการเรียน	ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	หมายถึง	มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยการเรียน	ค่อนข้างลบ
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	หมายถึง	มีทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยการเรียน	เป็นลบ

ภาคผนวก ข

การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน

ค่าสัมประสิทธิ์ สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนแบบสอบถามการมีวินัยในการเรียน เป็นรายด้าน

ด้านความรับผิดชอบ		ผลการพิจารณา	
Reliability = 0.916			
Item1	0.793	ใช้ได้	
Item2	0.799	ใช้ได้	
Item3	0.778	ใช้ได้	
Item4	0.784	ใช้ได้	
Item5	0.774	ใช้ได้	

ด้านการตรงต่อเวลา		ผลการพิจารณา	
Reliability = 0.913			
Item6	0.652	ใช้ได้	
Item7	0.765	ใช้ได้	
Item8	0.799	ใช้ได้	
Item9	0.638	ใช้ได้	
Item10	0.748	ใช้ได้	
Item11	0.741	ใช้ได้	
Item12	0.811	ใช้ได้	

ด้านความมีน้ำใจ		ผลการพิจารณา	
Reliability = 0.908			
Item13	0.731	ใช้ได้	
Item14	0.683	ใช้ได้	
Item15	0.809	ใช้ได้	
Item16	0.742	ใช้ได้	
Item17	0.686	ใช้ได้	
Item18	0.669	ใช้ได้	
Item19	0.752	ใช้ได้	

ด้านความตั้งใจเรียน		ผลการพิจารณา
Reliability = 0.940		
Item20	0.848	ใช้ได้
Item21	0.833	ใช้ได้
Item22	0.776	ใช้ได้
Item23	0.901	ใช้ได้
Item24	0.783	ใช้ได้
Item25	0.792	ใช้ได้

ด้านการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ		ผลการพิจารณา
Reliability = 0.911		
Item26	0.734	ใช้ได้
Item27	0.809	ใช้ได้
Item28	0.587	ใช้ได้
Item29	0.800	ใช้ได้
Item30	0.871	ใช้ได้
Item31	0.580	ใช้ได้
Item32	0.748	ใช้ได้

ด้านความสามารถในการทำงาน		ผลการพิจารณา
Reliability = 0.928		
Item33	0.784	ใช้ได้
Item34	0.761	ใช้ได้
Item35	0.831	ใช้ได้
Item36	0.840	ใช้ได้
Item37	0.800	ใช้ได้
Item38	0.574	ใช้ได้
Item39	0.725	ใช้ได้
Item40	0.758	ใช้ได้

ภาคผนวก ค
คู่มือการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง

คู่มือการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง

1. วัตถุประสงค์ของการใช้โปรแกรม

เพื่อให้สามเณรนักเรียนที่ใช้โปรแกรมมีทักษะการกำกับตนเองที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนและการดำรงชีวิตต่อไปได้

วัตถุประสงค์เฉพาะ

1. สามเณรนักเรียนสามารถสังเกตตนเองและบันทึกพฤติกรรมตนเองได้
2. สามเณรนักเรียนสามารถตั้งเป้าหมายการกระทำที่เหมาะสมกับระดับความสามารถของตนเองได้
3. สามเณรนักเรียนสามารถประเมินผลการกระทำของตนเองโดยเปรียบเทียบเป้าหมายที่ตนได้ตั้งไว้ได้
4. สามเณรนักเรียนสามารถแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองตามผลการกระทำของตนเองได้

2. โครงสร้างของโปรแกรม

โปรแกรมการกำกับตนเองประกอบด้วยชุดกิจกรรม จำนวน 12 กิจกรรม ดังนี้

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ประเมิน
1	สร้างความคุ้นเคย	1.สร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน 2.ให้ความรู้เรื่องการกำกับตนเอง	B1,B2,B3	A1
2	ฉันเป็นเช่นไร	นักเรียนสามารถบันทึกพฤติกรรมของตนเองได้	B1	A1, A2
3	ตั้งเป้าหมาย	นักเรียนสามารถตั้งเป้าหมายพฤติกรรมของตนเองได้	B1	A1, A2
4	ประเมินผลเป้าหมาย	นักเรียนสามารถประเมินผลพฤติกรรมตนเองได้	B2, B3	A1, A2
5	ทบทวนกระบวนการทั้งหมด	1. นักเรียนมีความชำนาญในการกำกับตนเองยิ่งขึ้น 2. เพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้กระบวนการกำกับตนเองได้ทุกขั้นตอน	B1,B2,B3	A1, A2
6	ความรับผิดชอบ	เพื่อให้ นักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบในการเรียน	B1,B2,B3	A1, A2,A3
7	การตรงต่อเวลา	นักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา	B1,B2,B3	A1, A2,A3
8	ความมีน้ำใจ	1. เพื่อให้ นักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 2. เพื่อให้ อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น	B1,B2,B3	A1, A2,A3
9	ความตั้งใจเรียน	นักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนให้เป็นผู้มีความตั้งใจเรียน	B1,B2,B3	A1, A2

ครั้งที่	กิจกรรม	วัตถุประสงค์	เนื้อหา	ประเมิน
10	ความมีระเบียบวินัยในการเรียน	เพื่อให้นักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัยในการเรียน	B1,B2,B3	A1, A2
11	การปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับ	เพื่อให้นักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนให้เป็นผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ	B1,B2,B3	A1, A2
12	ความสามารถในการทำงาน	นักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการกำกับตนให้เป็นผู้มีความสามารถในการทำงาน	B1,B2,B3	A1, A2

- หมายถึง
- A1 = ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของนักเรียน
  - A2 = แบบบันทึกการกำกับตนเอง
  - A3 = ความคิดเห็นของครูหรือผู้ปกครอง
  - B1 = กระบวนการสังเกตตนเอง (Self - observation)
  - B2 = กระบวนการตัดสินตนเอง (Self - judgement)
  - B3 = กระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self - reaction)

3. ส่วนประกอบของกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะประกอบด้วย

- 3.1 ชื่อกิจกรรม
- 3.2 แนวคิด
- 3.3 วัตถุประสงค์
- 3.4 ขั้นตอนการทำกิจกรรม
- 3.5 สื่อที่ใช้ในการทำกิจกรรม
- 3.6 การประเมินผล

4. ระยะเวลาในการทำกิจกรรม

ใช้เวลาในการทำครั้งละ 1 กิจกรรม กิจกรรมละ 20 นาที

5. สภาพห้องเรียน

สามารถจัดโปรแกรมใช้ชั้นเรียนปกติ ที่มีนักเรียนประมาณ 25 คน

6. กลุ่มเป้าหมาย

โปรแกรมนี้สำหรับสามเณรนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ช่วง
ชั้นที่ 3

7. ข้อคำนึงในการจัดกิจกรรม

7.1 ศึกษาส่วนประกอบของกิจกรรมและจัดเตรียมอุปกรณ์ก่อนจัดโปรแกรมให้สามเณร
นักเรียน

7.2 จัดโปรแกรมโดยเรียงลำดับขั้นตอนตามกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้เรียงลำดับไว้

7.3 ประเมินผลหลังกิจกรรมทุกครั้ง

โปรแกรมการกำกับตนเอง
สำหรับนักเรียนโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ช่วงชั้นที่
กิจกรรมครั้งที่ 1
เรื่อง สร้างความคุ้นเคย เวลา 50 นาที

แนวคิด

การกำกับตนเอง (Self - Regulation) คือ กระบวนการที่นักเรียนตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง สังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ประเมินพฤติกรรมด้วยตนเอง และแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการเกี่ยวกับการเรียนได้

การกำกับตนเอง (Self - Regulation) ประกอบด้วย 3 กระบวนการย่อยดังนี้

1. การสังเกตตนเอง (Self - Observation) ประกอบด้วย
  - 1.1 การตั้งเป้าหมาย (Goal Setting) หมายถึง การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายหรือกำหนดเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง
  - 1.2 การเตือนตนเอง (Self - Judgement) การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตนเองกระทำ
  - 1.3 การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self - Reaction) เป็นการกำกับพฤติกรรมของตนเองว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรเมื่อได้รับผลที่กระทำไว้แล้วและจะแก้ไขพฤติกรรมของตนเองอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างผู้วิจัยและนักเรียน
2. เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจในเรื่องการกำกับตนเอง

กิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้วิจัยแนะนำตัวเองและให้นักเรียนแนะนำตัวเองทีละคน

ขั้นกิจกรรม

1. นักเรียนศึกษาใบความรู้เรื่อง การกำกับตนเอง
2. ผู้วิจัยและนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์ของการกำกับตนเอง

ขั้นสรุป

นักเรียนทำแบบทดสอบเรื่อง การกำกับตนเองจำนวน 6 ข้อ เมื่อนักเรียนทำเสร็จแล้วผู้วิจัยจึงเฉลยคำตอบที่ถูกต้องให้นักเรียนโดยให้นักเรียนแลกเปลี่ยนตรวจ

สื่อ

1. ใบความรู้เรื่อง การกำกับตนเอง
2. แบบทดสอบ เรื่อง การกำกับตนเอง

การประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2. แบบทดสอบ เรื่อง การกำกับตนเอง	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบความรู้	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 1
----------------------	-----------	----------------------------

เรื่อง การกำกับตนเอง

การกำกับตนเอง หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนตั้งเป้าหมายด้วยตนเองสังเกตและบันทึกพฤติกรรมด้วยตนเอง ประเมินพฤติกรรมด้วยตนเอง แสดงปฏิริยาต่อตนเองและให้รางวัลตนเองโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองไปสู่พฤติกรรมเป้าหมายที่ต้องการ

การกำกับตนเอง ประกอบด้วย 3 กระบวนการย่อยดังนี้

1. การสังเกตตนเอง ประกอบด้วย
  - 1.1 การตั้งเป้าหมาย หมายถึง การกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายหรือกำหนดเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง
  - 1.2 การเตือนตนเอง หมายถึง การสังเกตพฤติกรรมเป้าหมายที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง เพื่อเป็นข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ตนเองกระทำ
2. การตัดสินตนเอง เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการกระทำกับเป้าหมาย
3. การแสดงปฏิริยาต่อตนเอง เป็นการกำกับพฤติกรรมของตนเองว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรเมื่อได้รับผลที่กระทำไว้แล้วและจะแก้ไขพฤติกรรมของตนเองอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ชื่อ..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	แบบทดสอบ	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 1

เรื่อง การกำกับตนเอง

คำสั่งให้นักเรียนช่วยกันตอบคำถามต่อไปนี้

1. การกำกับตนเอง หมายถึงอะไร

ตอบ.....

2. ขั้นตอนแรกของการกำกับตนเองนักเรียนจะต้องทำอย่างไรก่อน

ตอบ.....

3. ให้นักเรียนบอกวิธีการประเมินผล

ตอบ.....

4. ถ้านักเรียนพบว่าพฤติกรรมที่นักเรียนทำไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่ได้ตั้งเอาไว้ นักเรียนทำอย่างไร

ตอบ.....

5. การให้รางวัลตนเองจะทำได้เมื่อใด

ตอบ.....

6. ให้นักเรียนบอกขั้นตอนการกำกับตนเองทั้งหมดสี่ขั้น

ตอบ.....

กิจกรรมครั้งที่ 2 ฉันเป็นเช่นไร เรื่อง ฉันเป็นเช่นไร เวลา 50 นาที

แนวคิด

การที่บุคคลสังเกต และบันทึกพฤติกรรมของตนเองในชีวิตประจำวัน จะทำให้รู้จักตนเองอย่างมีเหตุผล และพร้อมที่จะพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สามเณรนักเรียนสามารถสังเกต และบันทึกพฤติกรรมของตนเองได้

กิจกรรม

ขั้นนำ

นักเรียนหลับตาทำสมาธิหายใจเข้าท้องพอง หายใจออกท้องยุบ ให้กำหนดรู้อยู่ตลอดเวลาถึงลมหายใจเข้าและออก พิจารณาตนเอง 1 – 2 นาที ว่าที่ผ่านมามีตัวเป็น เช่นไร เคยบันทึกพฤติกรรมของตนเองหรือไม่ และมีวิธีการบันทึกพฤติกรรมอย่างไร

ขั้นกิจกรรม

1. ผู้วิจัยอธิบายวิธีบันทึกพฤติกรรมให้นักเรียนฟัง
2. นักเรียนปฏิบัติตามใบงาน เรื่อง สำรวจกิจกรรมในชีวิตประจำวัน
3. เมื่อหมดเวลาแล้วผู้วิจัยเก็บใบงานจากนักเรียน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยและนักเรียนช่วยกันสรุปประโยชน์ของการบันทึกพฤติกรรมตนเองในชีวิตประจำวัน

สื่อ

ใบงาน เรื่อง สำรวจกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2. ใบงาน เรื่อง สำรวจกิจกรรมในชีวิตประจำวัน	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ชื่อ..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบงาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 2

เรื่อง สำรวจกิจกรรมในชีวิตประจำวัน

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนกิจกรรมที่กระทำในชีวิตประจำวันมา 10 กิจกรรม พร้อมทั้งระบุว่ากิจกรรมนั้นๆ ทำกับใคร ทำเมื่อไร ทำไมจึงกระทำทำแล้วได้ผลอย่างไร ลงในตารางต่อไปนี้

ลำดับ ที่	กิจกรรมที่กระทำ	ทำกับใคร	ทำเมื่อไร	ทำไมจึง กระทำ	ทำแล้ว ได้ผล อย่างไร
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

กิจกรรมครั้งที่ 3

เรื่อง ตั้งเป้าหมาย เวลา 50 นาที

แนวคิด

การตั้งเป้าหมาย ช่วยให้บุคคลกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายหรือกำหนดเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรมใดพฤติกรรมหนึ่งที่ต้องการเปลี่ยนแปลง

วัตถุประสงค์

สามเณรนักเรียนสามารถตั้งเป้าหมายพฤติกรรมของตนเองได้

กิจกรรม

ขั้นนำ

1. สามเณรนักเรียนจับคู่สนทนาเกี่ยวกับวันนี้ต้องการทำอะไรมากที่สุด โดยให้สามเณรนักเรียนนี้ถึงเป้าหมายของตนเอง
2. ผู้วิจัยสุ่มสามเณรนักเรียนออกมานำเสนอเป้าหมายของตนเองจำนวน 3 รูป

ขั้นกิจกรรม

1. ผู้วิจัยอธิบายวิธีการตั้งเป้าหมายให้นักเรียนฟังแล้วยกตัวอย่างวิธีการตั้งเป้าหมาย
2. นักเรียนฝึกการตั้งเป้าหมายพฤติกรรมที่จะกระทำในแต่ละวันลงในใบงาน เรื่อง ตั้งเป้าหมาย โดยให้กลับไปบันทึกพฤติกรรมเป็นการบ้าน แล้วนำมาส่งในวันต่อไป

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยให้สามเณรนักเรียนช่วยกันสรุปความหมายของการตั้งเป้าหมาย และวิธีการตั้งเป้าหมาย

สื่อ

ใบงาน

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2. ใบงาน เรื่อง ตั้งเป้าหมาย	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

กิจกรรมครั้งที่ 4

เรื่อง ประเมินผลเป้าหมาย เวลา 50 นาที

แนวคิด

การตัดสินใจตนเอง เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการกระทำกับเป้าหมาย ว่าสิ่งที่ได้กระทำไปแล้วบรรลุเป้าหมายมากน้อยเพียงไร

วัตถุประสงค์

สามเณรนักเรียนสามารถประเมินผลพฤติกรรมตนเองได้

กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยยกตัวอย่างสถานการณ์เรื่องต่อไปนี้เป็นชั่วโมงคณิตศาสตร์ มิ่งขวัญตั้งเป้าหมายว่าจะทำแบบฝึกหัดที่ครูสั่งให้เสร็จทันเวลา แต่มิ่งขวัญทำแบบฝึกหัดไม่เสร็จเพราะทำงานวิชาภาษาไทยอยู่ซึ่งต้องส่งในวันเดียวกัน
2. ให้สามเณรนักเรียนบอกสาเหตุว่าที่มิ่งขวัญทำแบบฝึกหัดไม่เสร็จเป็นเพราะอะไร

ขั้นกิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้ความรู้เรื่องการอนุมานสาเหตุที่ถูกต้องโดยต้องอนุมานสาเหตุไปที่ความสามารถ และความพยายามของนักเรียนเอง โดยยกตัวอย่างจากสถานการณ์ที่ได้เสนอไว้ในขั้นนำประกอบ
2. นักเรียนนำไปงาน เรื่อง ตั้งเป้าหมายที่ได้ทำไว้แล้วในกิจกรรมครั้งที่ 3 มาประเมิน แล้วให้อนุมานสาเหตุที่เกิดขึ้นลงในใบงาน เรื่อง การประเมินผลเป้าหมาย

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปว่าการอนุมานสาเหตุที่ถูกต้อง ต้องอนุมานสาเหตุไปที่ความสามารถและความพยายาม จึงจะทำให้เราได้พัฒนาความสามารถของเรามากยิ่งขึ้น

สื่อ

1. ใบงาน เรื่อง ตั้งเป้าหมาย
2. ใบงาน เรื่อง การประเมินผลเป้าหมาย

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2. ใบงาน เรื่อง การประเมินผลเป้าหมาย	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ชื่อ..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบงาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 3

เรื่อง ตั้งเป้าหมาย

➤ เป้าหมาย

.....

.....

.....

➤ สิ่งที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย

.....

.....

.....

.....

➤ พฤติกรรมที่กระทำ

.....

.....

.....

.....

ชื่อ..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบงาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 4

เรื่อง ประเมินผลเป้าหมาย

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งตามความเป็นจริง

เมื่อเปรียบเทียบเป้าหมายที่นักเรียนตั้งไว้กับพฤติกรรมที่นักเรียนได้กระทำ พบว่า

1. นักเรียนทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมาย

- เหตุที่นักเรียนสามารถทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายได้ เป็นเพราะอะไร

.....

.....

.....

- นักเรียนจะให้รางวัลกับตนเองอย่างไร

.....

.....

.....

2. นักเรียนไม่สามารถทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

- เหตุที่นักเรียนไม่สามารถทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่ได้ เป็นเพราะอะไร

.....

.....

.....

- นักเรียนจะอย่างไรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

.....

.....

.....

กิจกรรมครั้งที่ 5

เรื่อง ทบทวนกระบวนการทั้งหมด เวลา 50 นาที

แนวคิด

การที่บุคคลทบทวนการกำกับตนเอง ที่ประกอบด้วย 3 กระบวนการย่อย ดังนี้ 1.การสังเกตตนเอง 2.การตัดสินใจตนเอง 3.การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง จะทำให้มีความชำนาญ และสามารถใช้กระบวนการกำกับตนเองได้ทุกชั้นตอน

วัตถุประสงค์

1. สามเณรนักเรียนมีความชำนาญในการกำกับตนเองยิ่งขึ้น
2. เพื่อให้สามเณรนักเรียนสามารถใช้กระบวนการกำกับตนเองได้ทุกชั้นตอน

กิจกรรม

ขั้นนำ

สามเณรนักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม เท่า ๆ กัน และให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาบอกชั้นตอนการกำกับตนเอง กลุ่มละ 1 ชั้นตอนจนครบชั้นกิจกรรม

1. สามเณรนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันทบทวนกระบวนการกำกับตนเอง
2. สามเณรนักเรียนแต่ละกลุ่มทำแผนผังความคิดเกี่ยวกับการกำกับตนเองในหัวข้อที่กำหนด
3. สามเณรนักเรียนส่งตัวแทนออกมานำเสนอหน้าชั้นเรียน
4. สามเณรนักเรียนตัดสินใจตนเองพร้อมทั้งแสดงปฏิกิริยาต่อตนเองโดยเมื่อสามเณรนักเรียนสามารถกระทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายก็ให้เสริมแรงตนเองด้วยการมารับบัตรรูปดาวจากผู้วิจัย

ขั้นสรุป

สามเณรนักเรียนทำแบบทดสอบทบทวนกระบวนการกำกับตนเองทั้งหมดจำนวน 5 ข้อ หลังจากนั้นให้สามเณรนักเรียนร่วมกันตรวจคำตอบ

สื่อ

1. แผนผังความคิด เรื่อง ทบทวนกระบวนการทั้งหมด
2. แบบทดสอบ เรื่อง ทบทวนกระบวนการกำกับตนเอง

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2.1 แผนผังความคิด เรื่อง ทบทวนกระบวนการทั้งหมด 2.2 แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ตอบถูก 3 ข้อจาก 5 ข้อ

ชื่อ..... ชั้น..... วันที่.....

กิจกรรมครั้งที่ 5 เรื่อง ทบทวนกระบวนการทั้งหมด
เป้าหมาย

สิ่งที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย

พฤติกรรมที่ทำ

ประเมินผล

การแสดงผลปฏิบัติต่อตนเอง

แบบทดสอบทบทวนกระบวนการกำกับตนเอง

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านคำถามแล้วตอบ โดยเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว

1. ข้อใดเรียงลำดับกระบวนการกำกับตนเองได้อย่างถูกต้อง
  - ก. การสังเกตตนเอง การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง และการตัดสินใจตนเอง
  - ข. การสังเกตตนเอง การตัดสินใจตนเอง และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง
  - ค. การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง การสังเกตตนเอง และการตัดสินใจตนเอง

2. การสังเกตตนเองประกอบด้วยอะไรบ้าง
  - ก. การประเมินผล
  - ข. การให้รางวัลตนเอง
  - ค. การตั้งเป้าหมายและบันทึกพฤติกรรมตนเอง

3. การให้รางวัลตนเองทำได้เมื่อใด
  - ก. เมื่อทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมาย
  - ข. เมื่อทำพฤติกรรมไม่ได้ตามเป้าหมาย
  - ค. เมื่อตั้งเป้าหมายได้สำเร็จ

4. ขั้นตอนแรกของการกำกับตนเองคืออะไร
  - ก. ตั้งเป้าหมาย
  - ข. บันทึกพฤติกรรม
  - ค. ประเมินผล

กิจกรรมครั้งที่ 6

เรื่อง ความรับผิดชอบ เวลา 50 นาที

แนวคิด

ความรับผิดชอบ คือ การที่สามเณรนักเรียนสามารถทำหน้าที่ของตนเองให้สำเร็จ ได้ผลดีตามที่ได้รับมอบหมาย สามเณรนักเรียนจะเป็นผู้มีความรับผิดชอบได้โดยไม่ขาดเรียน หรือมาสาย ส่งการบ้านและงานที่ได้รับมอบหมายอย่างสม่ำเสมอและทันเวลาที่กำหนด ทำการบ้านด้วยตนเอง เมื่อมีปัญหาหรือไม่เข้าใจบทเรียนก็พยายามแก้ปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เวลาทำแบบฝึกหัดผิดก็ยอมรับว่าผิดแล้วพยายามปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการกำกับตนเองให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบในการเรียน

กิจกรรม

ขั้นนำ

1. ผู้วิจัยเล่านิทานเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อน้ำที่ให้นักเรียนฟัง
2. เปิดโอกาสให้สามเณรนักเรียนซักถามและร่วมกันอภิปรายถึงผลดีของผู้มีความรับผิดชอบ และผลเสียของผู้ขาดความรับผิดชอบ

ขั้นกิจกรรม

1. แบ่งกลุ่มสามเณรนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม แล้วให้สามเณรนักเรียนแต่ละกลุ่ม ช่วยกันตอบคำถามตามบัตรกิจกรรมที่เตรียมไว้ให้
2. สามเณรนักเรียนเปลี่ยนกันตรวจให้คะแนนแต่ละกลุ่ม กลุ่มใดได้คะแนนสูงสุด ให้สามเณรนักเรียนให้รางวัลตนเอง ด้วยการมารับบัตรรูปดาวจากผู้วิจัย
3. ผู้วิจัยให้สามเณรนักเรียนใช้กระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการกำกับตนเองให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบในการเรียนพร้อมทั้งบันทึกผลลงในใบงาน เรื่อง ความรับผิดชอบ

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปว่าสามเณรนักเรียนสามารถใช้การกำกับตนเองให้เป็นผู้มีความรับผิดชอบได้

สื่อ

1. นิทาน
2. บัตรกิจกรรม
3. ใบงาน เรื่อง ความรับผิดชอบ

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2.1 บัตรกิจกรรม 2.2 ใบงาน เรื่อง ความรับผิดชอบ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ชื่อกลุ่ม..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบงาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 6

เรื่อง ความรับผิดชอบ

➤ เป้าหมาย

.....

.....

➤ สิ่งที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย

.....

.....

.....

➤ พฤติกรรมที่ทำ

.....

.....

.....

➤ ประเมินผล

.....

.....

.....

➤ การแสดงปฏิกริยาต่อตนเอง

.....

.....

โปรแกรมการกำกับตนเอง	นิทาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 6
----------------------	-------	----------------------------

เรื่อง ความรับผิดชอบ

มีนิทานโบราณเรื่องหนึ่ง ที่เป็นอุทาหรณ์ชี้ให้เห็นโทษของการไม่ปฏิบัติหน้าที่ และทำผิดหน้าที่ นิทานเรื่องนั้น มีว่า

สุนัขกับลาเป็นสัตว์เลี้ยงในบ้านเศรษฐี วันหนึ่งมีขโมยเข้ามาลักของในบ้าน สุนัขซึ่งมีหน้าที่เห่าขโมยกลับไม่เห่า นอนนิ่งเสีย ฝ่ายลาเมื่อเห็นสุนัขไม่เห่าจึงร้องออกมาด้วยเสียงอันดัง เพื่อต้องการให้เศรษฐีรู้ เศรษฐีโกรธมาก ด้วยเสียงร้องของลาเป็นที่รำคาญแก่คน จึงใช้ไม้ตีลาจนตาย รุ่งเช้าเศรษฐีสำรวจสิ่งของในบ้าน พบว่าสูญหายไม่มากจึงใช้ไม้ตีสุนัขจนตายเช่นกัน เพราะโกรธที่สุนัขไม่ทำหน้าที่เห่าขโมย ดังนั้นในการปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายนั้น จึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญมาก เพราะทำให้งานสำเร็จได้อย่างรวดเร็ว ได้งานที่มีคุณภาพ และยังส่งผลต่อส่วนรวม คือ เกิดความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่นที่ทำงานร่วมกัน รู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าต่อกลุ่ม

ผลดีของการมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายคือ

1. ทำงานเสร็จตามเป้าหมายทันเวลา
2. เป็นที่นับถือ และได้รับการยกย่อง
3. ทำให้เกิดความก้าวหน้า สงบสุข และความเรียบร้อยแก่ส่วนรวม

ผลเสียของการไม่มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายคือ

1. ทำงานไม่เสร็จตามเป้าหมายที่วางไว้
2. เป็นคนขาดความมั่นใจในตนเอง
3. ขาดคนยกย่อง ไม่ได้รับความไว้วางใจจากการทำงาน
4. ไม่มีความก้าวหน้า
5. ก่อให้เกิดความวุ่นวาย ขาดระเบียบแบบแผนในสังคม

โปรแกรมการกำกับตนเอง	บัตรกิจกรรม	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 6
----------------------	-------------	----------------------------

เรื่อง ความรับผิดชอบ

บัตรกิจกรรมที่ 1 ในวันหยุด เสาร์ อาทิตย์ หลังจากเดโชช่วยเหลืองานบ้านแล้ว จะเหลือเวลาตอนช่วงบ่ายทบทวนบทเรียน และทำการบ้านส่งครู สำหรับวันอาทิตย์นี้เดโชตั้งใจทำเครื่องกรองน้ำให้เสร็จเพื่อส่งครูวันจันทร์ตามกำหนด แต่บังเอิญมีเพื่อน ๆ มาเยี่ยมที่บ้านแลชวนไปฟุตบอล เดโชเห็นด้วยกับเพื่อน ๆ แต่เมื่อคิดถึงงานที่ค้างอยู่ก็ทำให้เกิดลังเลใจ ถ้านักเรียนเป็นเดโชจะตัดสินใจอย่างไร

- ไปฟุตบอลกับเพื่อน ๆ แล้วค่อยกลับมาทำถ้าไม่เสร็จจะขอผัดส่งกับครูเพราะครูใจดี
- รีบทำเครื่องกรองน้ำให้เสร็จก่อนแล้วจึงไปฟุตบอลเพื่อรักษาน้ำใจเพื่อน
- ไม่เล่นฟุตบอล เพราะต้องการทำเครื่องกรองน้ำให้เสร็จไปส่งครูตามกำหนด
- ไม่เล่นฟุตบอล เพราะการไปเล่นในขณะงานของตนเองยังไม่เรียบร้อยนั้นไม่ใช่ลักษณะนิสัยของตน

บัตรกิจกรรมที่ 2 อาจารย์มอบหมายให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4 – 5 คน สันติซึ่งได้รับเลือกให้เป็นประธานกลุ่มจึงแบ่งงานให้เพื่อนช่วยกันรับผิดชอบ เมื่อถึงกำหนดส่งงานมีสมาชิกบางคนในกลุ่มไม่เอางานมาส่งให้สันติ เพื่อรวบรวมและเรียบเรียงส่งอาจารย์ เพราะยังไม่เริ่มทำงานที่ได้รับมอบหมาย ถ้านักเรียนเป็นสันติจะทำอย่างไร

- ปรึกษากับเพื่อนที่ทำงานไม่เสร็จหาวิธีการให้เสร็จทันส่งครูเพื่อมิให้สมาชิกในกลุ่มถูกตำหนิ
- ช่วยเหลือเพื่อนทำงานให้เสร็จทันส่งครู เพื่อมิให้กลุ่มถูกครูตำหนิ
- ช่วยเหลือเพื่อนทำงานให้เสร็จทันส่งครู เพราะตนเป็นสมาชิกของกลุ่มต้องช่วยเหลือและร่วมมือกันทำ
- รอให้เพื่อนทุกคนเอางานส่งเพราะถือว่าได้มอบหมายให้แล้ว

บัตรกิจกรรมที่ 3 ในชั่วโมงคณิตศาสตร์ ครูให้นักเรียนทุกคนทำแบบฝึกหัด 10 ข้อ วิชาเป็นนักเรียนคนหนึ่งในห้องนี้ได้ทำแบบฝึกหัดดังกล่าวส่งครู เมื่อครูตรวจและส่งสมุดคืนกลับมาปรากฏว่ามีแบบฝึกหัดผิด 4 ข้อ ถ้านักเรียนเป็นวิชาจะทำอย่างไร

- ถ้าครูให้แก้แบบฝึกหัดข้อผิดก็จะแก้ตามที่ครูสั่ง

- ข. แก้มแบบฝึกหัดที่ผิดให้ถูกต้องด้วยตนเองเพราะหน้าที่ของตนเองเมื่อทำผิดแล้วจะต้องแก้
- ค. แก้มแบบฝึกหัดที่ผิดให้ถูกต้องเพราะตนเองเป็นนักเรียนตัวอย่าง
- ง. แก้มแบบฝึกหัดที่ผิดส่งครูเพราะตนเองจะได้เข้าใจแบบฝึกหัดดังกล่าว

บัตริยกรรมที่ 4 ในวันสุดท้ายของการสอบปลายภาคเรียน บังเอิญอนุศักดิ์ ปวดศีรษะขณะที่นั่งสอบนักเรียนคิดว่าอนุศักดิ์ จะทำอย่างไร

- ก. ขอเลื่อนเวลาสอบ เพราะถ้าสอบขณะปวดศีรษะเกรงว่าจะได้คะแนนไม่ดี
- ข. สอบตามปกติ เพราะไม่ต้องสร้างภาระให้แก่ครูผู้คุมสอบ
- ค. สอบตามปกติเพราะไม่ต้องสร้างแก่ครูผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง
- ง. สอบตามปกติเพราะคิดว่าตนเองต้องมีความอดทนพอที่จะทำข้อสอบเสร็จ

บัตริยกรรมที่ 5 ในการเรียนวิชาสังคมศึกษา ครูผู้สอนมอบหมายให้นักเรียนทำรายงานเรื่อง ประเทศเพื่อนบ้านโดยให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม ในกลุ่มของขวัญ ขวัญรับหน้าที่เป็นผู้สรุปรายงานให้เพื่อน ๆ ในห้องฟัง ก่อนถึงวันรายงานขวัญเป็นไข้หวัดและลาหยุดโรงเรียนมาแล้ว 2 วัน วันพรุ่งนี้ขวัญต้องสรุปรายงานให้เพื่อน ๆ ฟัง แต่สุขภาพของขวัญยังไม่แข็งแรงเป็นปกติ ถ้านักเรียนเป็นขวัญจะทำอย่างไร

- ก. ไปโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่สรุปรายงานเพราะเพื่อนในกลุ่มมอบหมายให้แล้ว
- ข. ไปโรงเรียนเพื่อทำหน้าที่สรุปรายงาน เพราะไม่ต้องการให้เพื่อนในกลุ่มผิดหวัง
- ค. ไม่ไปโรงเรียนแต่จะบอกให้เพื่อนในกลุ่มทราบล่วงหน้า
- ง. ไม่ไปโรงเรียน ขอเปลี่ยนเวลาสรุปรายงานเป็นชั่วโมงหน้ากับครูผู้สอน

ข้อ	ระดับคะแนนของคำตอบ			
	ก	ข	ค	ง
1	1	2	3	4
2	2	3	4	1
3	1	4	3	2
4	1	2	3	4
5	4	3	1	2

กิจกรรมครั้งที่ 7

เรื่อง การตรงต่อเวลา เวลา 50 นาที

แนวคิด

การตรงต่อเวลา คือ การควบคุมตนเองให้สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ให้สำเร็จทันเวลาที่กำหนด หรือตามข้อตกลง และรู้จักแบ่งเวลาให้เหมาะสมใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ เช่น มาโรงเรียนก่อนเวลาโรงเรียนเข้าเสมอ ถึงเวลาเข้าชั้นเรียนตรงเวลา ไม่ผลัดวันส่งงาน นัดใครไว้ไปตรงตามเวลานัด อ่านหนังสือตามเวลาที่กำหนด การส่งของที่ขี้มาตามนัดหมาย

วัตถุประสงค์

สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนให้เป็นผู้ตรงต่อเวลา

กิจกรรม

ขั้นนำ

สามเณรนักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสนทนาถึงการตรงต่อเวลาว่าทำให้เป็นผู้ที่ได้รับความไว้วางใจและเกรงใจจากผู้อื่น และทำให้ปฏิบัติงานได้สำเร็จทันเวลา

ขั้นกิจกรรม

1. ผู้วิจัยแจกใบความรู้เรื่อง ตรงต่อเวลา ให้สามเณรนักเรียนอ่าน 5 นาที เมื่อครบกำหนดเวลาให้นำใบความรู้มาคืน
2. สามเณรนักเรียนช่วยกันยกตัวอย่างพฤติกรรมที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการไม่ตรงต่อเวลาว่ามีอะไรบ้าง เช่น การมาสาย ส่งงานไม่ทันตามเวลาที่กำหนด
3. ให้สามเณรนักเรียนแต่ละคนเลือกมาคนละ 1 ปัญหา และให้สามเณรนักเรียนใช้การแก้ปัญหาโดยทำตามกระบวนการกำกับตนเองแล้วบันทึกลงในใบงาน เรื่อง ตรงต่อเวลา เมื่อสามเณรนักเรียนส่งงานที่ได้รับมอบหมายตรงเวลา ให้สามเณรนักเรียนเสริมแรงตนเองโดยการมารับบัตรรูปดาวจากผู้วิจัย

ขั้นสรุป

สามเณรนักเรียนและผู้วิจัยร่วมกันสรุปกิจกรรม

สื่อ

1. ใบความรู้ เรื่อง ตรงต่อเวลา
2. ใบงาน เรื่อง ตรงต่อเวลา

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2. ใบงาน เรื่อง ตรงต่อเวลา	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบความรู้	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 7
----------------------	-----------	----------------------------

เรื่อง การตรงต่อเวลา

การตรงต่อเวลา หมายถึง การถือตามกำหนดเวลา สำหรับกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งข้อคิด/ คำคม “จงเป็นคนตรงต่อเวลา และเรียกร้องให้คนอื่นตรงต่อเวลาด้วย

สำนวน “เวลาเป็นเงิน เป็นทอง” “เวลาและวารี มีรอรืต่อผู้ใต

- ประโยชน์ของการตรงต่อเวลา

1. ทำให้เรามีนิสัยขยันขันแข็ง เอาการเอางานอย่างจริงจัง
2. ฝึกให้เราเป็นคนกระตือรือร้น มีชีวิตชีวา
3. ทำให้เรามีความซื่อตรงต่อตัวเอง รักษาเกียรติยศของตนเอง
4. ทำให้เราทำงานได้สะดวก รวดเร็ว เรียบร้อยและมีผลดี
5. หน้าที่การงานประสบความสำเร็จ ชีวิตก้าวหน้า
6. สามารถกำหนดกิจกรรมต่างๆ ที่เราจะกระทำได้ในแต่ละวันทำให้ชีวิตมีระเบียบ

และมีวินัยกับตนเอง

7. เป็นที่เชื่อถือ และไว้วางใจของคนอื่น

- โทษของการไม่ตรงต่อเวลา

1. กลายเป็นคนเกียจคร้าน คอยหาสาเหตุหลีกเลี่ยงงาน
2. เป็นคนผัดวันประกันพรุ่ง
3. กิจกรรมหรือการงาน และชีวิตยุ่งเหยิง ไม่เป็นระเบียบ
4. กลายเป็นคนไม่ซื่อตรงต่อตนเอง
5. ทำให้ผิคนัด กิจกรรมหรืองานเกิดความเสียหาย
6. ไม่เป็นที่เชื่อถือของคนอื่น

ชื่อ..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบงาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 7

เรื่อง การตรงต่อเวลา

➤ เป้าหมาย

.....

.....

➤ สิ่งที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย

.....

.....

➤ พฤติกรรมที่ทำ

.....

.....

➤ ประเมินผล

.....

.....

➤ การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง

.....

.....

กิจกรรมครั้งที่ 8

เรื่อง ความมีน้ำใจ เวลา 50 นาที

แนวคิด

ความมีน้ำใจ เป็นคุณลักษณะด้านจิตใจของนักเรียนที่แสดงออกถึงความรู้สึกดี ที่นักเรียนกระทำเพื่อผู้อื่นและสังคมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งช่วยให้บุคคลอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการดำรงชีวิต
2. เพื่อให้สามเณรนักเรียนอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและเป็นที่ยอมรับของผู้อื่น

กิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้วิจัยถามสามเณรนักเรียนว่า เข้าใจใครได้แสดงความมีน้ำใจให้แก่ผู้อื่นบ้าง

ขั้นกิจกรรม

1. ผู้วิจัยให้ความหมายของคำว่าความมีน้ำใจ
2. ผู้วิจัยยกตัวอย่างตัวแบบที่มีพฤติกรรมความมีน้ำใจ
3. ให้สามเณรนักเรียนใช้กระบวนการกำกับตนเองในการกำกับตนให้มีพฤติกรรมความมีน้ำใจ เมื่อสามเณรนักเรียนสามารถกระทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็ให้เสริมแรงตนเองโดยการให้รางวัลตนเอง

ขั้นสรุป

ผู้วิจัย และสามเณรนักเรียนร่วมกันอภิปรายถึงประโยชน์ของความมีน้ำใจ แล้วบอกสามเณรนักเรียนว่าสามารถนำการกำกับตนเองไปใช้ในการแสดงความมีน้ำใจแก่ผู้อื่นได้

สื่อ

ใบงาน เรื่อง ความมีน้ำใจ

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2. ใบงาน เรื่อง ความมีน้ำใจ	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ชื่อ..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบงาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 8

เรื่อง ความมีน้ำใจ

➤ เป้าหมาย

.....

.....

➤ สิ่งที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย

.....

.....

➤ พฤติกรรมที่ทำ

.....

.....

➤ ประเมินผล

.....

.....

➤ การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง

.....

.....

กิจกรรมครั้งที่ 9

เรื่อง ความตั้งใจเรียน เวลา 50 นาที

แนวคิด

ความตั้งใจเรียน คือ พฤติกรรมของสามเณรนักเรียน ที่มีความสนใจในการเรียนในแต่ละวิชา มีจิตเป็นสมาธิกำหนดแนวแน้อยู่กับคำสอนของครู อุปกรณ์การเรียน หรือกิจกรรมต่างๆ ด้วยความมุ่งมั่นและตั้งใจจริง ไม่เล่นกันหรือพูดคุยกับเพื่อน ในเวลาเรียน ความตั้งใจเรียนที่เกิดจะช่วยสร้างความคิด จินตนาการ และสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนเองให้เป็นผู้มีความตั้งใจเรียน

กิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้วิจัยยกตัวอย่างหลักธรรมที่เกี่ยวกับความตั้งใจเรียนให้สามเณรนักเรียนฟัง

ขั้นกิจกรรม

1. ให้สามเณรนักเรียนแบ่งกลุ่มออกเป็น 5 กลุ่ม ผู้วิจัยแจกใบความรู้ เรื่อง ถ้าเป็นสามเณรนักเรียนจะทำอย่างไรหลังจากนั้นให้ช่วยกันตอบคำถามท้ายเรื่องและอภิปรายเป็นกลุ่ม
2. สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกลุ่มไปใช้ในการกำกับตนเองให้เป็นผู้ตั้งใจเรียน โดยให้สมาชิกภายในกลุ่มช่วยกันตั้งเป้าหมายการดำเนินกิจกรรมในกลุ่มของตนเองว่าทำอย่างไรจึงจะประสบความสำเร็จในการเรียน ทำลงในใบงาน เรื่อง ความตั้งใจเรียน
3. เมื่อสามเณรนักเรียนสามารถกระทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็ให้เสริมแรงตนเอง ผู้วิจัยให้คำชมเชยและให้บัตรรูปดาว

ขั้นสรุป

1. สามเณรนักเรียนทุกคนช่วยกันสรุปเป็นกลุ่มใหญ่อีกครั้ง

2. ผู้วิจัยสรุปเพิ่มเติม และให้แนวคิดเกี่ยวกับวิธีการเรียนอย่างมีประสิทธิภาพและความสำคัญของการตั้งใจเรียน

สื่อ

1. ใบความรู้ เรื่อง ถ้าเป็นสามเณรนักเรียนจะอย่างไร
2. ใบงาน เรื่อง ความตั้งใจเรียน

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจผลงาน	2. ใบงาน เรื่อง ความตั้งใจเรียน	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบความรู้	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 9
----------------------	-----------	----------------------------

เรื่อง “ถ้าเป็นนักเรียนจะทำอย่างไร”

แก้วและขวัญเป็นเพื่อนที่สนิทกันมาก เพราะเรียนหนังสืออยู่ห้องเดียวกันและบ้านก็อยู่ในซอยเดียวกันจึงมีความคุ้นเคยกันมาแต่เด็ก ขวัญเป็นเด็กดีและมีความตั้งใจเรียนอย่างสม่ำเสมอส่วนแก้วขาดความตั้งใจในการเรียนโดยเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ แก้วมักจะหลับในห้องเรียน และพูดให้ขวัญฟังเสมอๆ ว่าตนเองเรียนไม่ค่อยรู้เรื่องและไม่เข้าใจในบทเรียนจึงไม่ชอบวิชาภาษาอังกฤษ

มีอยู่วันหนึ่งหลังจากเข้าแถวเคารพธงชาติเสร็จเรียบร้อยแล้ว ก่อนเข้าเรียนแก้วบอกขวัญว่าอีก 2 วันก็จะสอบวิชาภาษาอังกฤษแล้ว ตนกลัวว่าจะสอบตกไม่รู้จะทำอย่างไรดี ขวัญจึงให้คำปรึกษาแนะนำวิธีการอ่านหนังสือวิชาภาษาอังกฤษให้และว่าวันพรุ่งนี้จะมาติดกวดวิชาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมให้สิ แต่แก้วได้ปฏิเสธไป ไม่ให้ขวัญมาติวให้เพราะพรุ่งนี้ตนเองไม่ว่างต้องพาคุณย่าไปหาหมอและบอกให้ขวัญช่วยเหลือเวลาสอบด้วย

พอถึงวันสอบนักเรียนทุกคนตั้งใจทำข้อสอบอย่างเต็มที่ มีเพียงแก้วเท่านั้นที่ทำข้อสอบอย่างไม่มีสมาธิ นั่งกระสับกระส่ายอยู่ตลอดเวลา และพอครูผู้ควบคุมห้องสอบเดินผ่านแก้วไปแก้วจึงพูดเบา ๆ กับขวัญซึ่งนั่งอยู่ใกล้กันว่าขอลอกข้อสอบภาษาอังกฤษหน่อยเพราะทำข้อสอบไม่ได้เลย ขวัญนั้นไม่ยอมยกให้แก้วลอกเลยแต่ไม่ยอมขัดใจเพื่อนจึงส่งกระดาษคำตอบให้ พอติครูเดินผ่านมาพร้อมทั้งกระแอมเบา ๆ ทำให้นักเรียนทั้งสองตกใจ ขวัญจึงรีบเอากระดาษคำตอบของตัวเองกลับคืนเลยทำให้แก้วไม่มีหนทางที่จะลอกข้อสอบของขวัญได้อีก

เมื่อใกล้จะหมดเวลาสอบแก้วจึงหันไปขอลอกข้อสอบกับไก่อที่นั่งอยู่ข้าง ๆ อีกด้านหนึ่งซึ่งไก่อก็ส่งให้ ในขณะที่แก้วกำลังลอกข้อสอบอยู่นั้นครูได้เดินมาเห็นพอดี จึงหันไปบอกแก้วว่าเธอทำผิดกฎในการสอบจะต้องถูกทำโทษโดยปรับให้สอบตก ทำให้แก้วเสียใจและอับอายเพื่อน ๆ ในห้องมาก แก้วได้ยอมรับสารภาพในการกระทำผิดนั้น ครูจึงเห็นว่าแก้วฟังได้กระทำผิดเป็นครั้งแรก จึงสั่งสอนและตักเตือนไม่ให้แก้วทำผิดอีกพร้อมทั้งยกโทษให้

คำถาม

1. ถ้าเป็นตัวนักเรียนเอง เหลือเวลาแค่ 2 วันก่อนที่จะสอบนักเรียนจะทำแบบเดียวกับแก้วหรือไม่ เพราะเหตุใด
2. ถ้านักเรียนเป็นแก้วจะขอลอกการบ้านเพื่อนหรือไม่ เพราะเหตุใด แก้วควรปรับปรุงวิธีการเรียนอย่างไรให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

//**/**/**

กิจกรรมครั้งที่ 10

เรื่อง ความมีระเบียบวินัยในการเรียน เวลา 50 นาที

แนวคิด

ความมีระเบียบวินัยในการเรียน คือ การที่นักเรียนควบคุมตนเองอย่างมีระเบียบแบบแผนในเรื่องเกี่ยวกับการเรียน เช่นมีการจัดตารางเวลาในการศึกษาเล่าเรียน และควบคุมตนเองให้ปฏิบัติตามตารางนั้น ขำเรียนสม่ำเสมอตรงเวลา ไม่ลอกคำตอบของเพื่อน และไม่เปิดโอกาส หรือยินยอมให้เพื่อนลอกคำตอบ เตรียมหนังสือ สมุด และอุปกรณ์ในการเรียนให้ครบและพร้อมอยู่เสมอ

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สามเณรนักเรียนสามารถนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการกำกับตนเองเป็นผู้มีระเบียบวินัยในการเรียน

กิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้วิจัยยกตัวอย่างการมีวินัยในการเรียนให้นักเรียนฟัง

ขั้นกิจกรรม

1. สามเณรนักเรียนและผู้วิจัยช่วยกันอภิปรายประโยชน์ของความมีระเบียบวินัยในการเรียน และผลเสียของการไม่มีระเบียบวินัยในการเรียน
2. แบ่งกลุ่มสามเณรนักเรียนออกเป็น 5 กลุ่ม แล้วกำหนดสถานการณ์เรื่อง “การเตรียมตัวสอบ” ให้นักเรียนช่วยกันคิดว่าจะใช้กระบวนการกำกับตนเองในการเตรียมตัวสอบอย่างไร
3. ให้สามเณรนักเรียนแต่ละกลุ่มออกมาแสดงความคิดเห็นหน้าชั้นเรียน และบันทึกการกำกับลงใน ใบงานเรื่อง ความมีระเบียบวินัยในการเรียน

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปว่าสามเณรนักเรียนสามารถนำการกำกับตนเองไปใช้สร้างความมีระเบียบวินัยในการเรียนให้กับตนเองและการเตรียมตัวสอบได้

สื่อ

ใบงาน เรื่อง ความมีระเบียบวินัยในการเรียน

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2. ใบงาน เรื่อง ความมีระเบียบวินัยในการเรียน	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ชื่อกลุ่ม..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบงาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 10

เรื่อง ความมีระเบียบวินัยในการเรียน

➤ เป้าหมาย

.....

.....

➤ สิ่งที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย

.....

.....

.....

➤ พฤติกรรมที่ทำ

.....

.....

.....

➤ ประเมินผล

.....

.....

➤ การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง

.....

.....

กิจกรรมครั้งที่ 11

เรื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ เวลา 50 นาที

แนวคิด

พฤติกรรมของสามเณรนักเรียนในการปฏิบัติตามด้วยความยินยอมเต็มใจ อย่างเคร่งครัดต่อระเบียบกฎเกณฑ์ ข้อกำหนดของห้องเรียน และโรงเรียน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เช่น นุ่งห่มจีวรได้ถูกต้องตามระเบียบ พุดจาไพเราะ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของห้องเรียน และโรงเรียนอย่างเคร่งครัด รู้จักเข้าแถวก่อน และหลัง เวลาส่งงาน หรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ขออนุญาตทุกครั้งเมื่อลุกจากที่นั่ง

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สามเณรนักเรียนนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กับตนให้เป็นผู้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ

กิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้วิจัยสุ่มนักเรียนออกมา 3 รูป แล้วถามว่าเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในห้องเรียน นักเรียนจะอย่างไร

ขั้นกิจกรรม

1. สามเณรนักเรียนร่วมกันเสนอปัญหาในห้องเรียนว่ามีอะไรบ้างที่ต้องแก้ไขเช่น พุดจาไม่สุภาพ นุ่งห่มจีวรไม่เรียบร้อย
2. ให้สามเณรนักเรียนแบ่งกลุ่ม 8 กลุ่มๆ ละ 3 รูป 7 กลุ่ม และกลุ่มละ 4 รูป 1 กลุ่ม ช่วยกันแก้ปัญหาโดยให้แต่ละกลุ่มเลือกมา 1 ปัญหา และนักเรียนใช้การแก้ปัญหาโดยทำตามกระบวนการกำกับตนเอง แล้วบันทึกลงในใบงาน เรื่อง การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ
3. สามเณรนักเรียนช่วยกันประเมินผลการแก้ปัญหา และนำพฤติกรรมที่พึงประสงค์มาสร้างเป็นข้อตกลงในห้องเรียน เมื่อนักเรียนสามารถกระทำพฤติกรรมเป้าหมายที่ตั้งไว้ก็ให้นักเรียนให้รางวัลตนเอง

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปว่าการปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ มีประโยชน์มากในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยนักเรียนไม่รู้สึกรู้สึกรัดและลาออกทางคัน

สื่อ

ใบงาน เรื่อง การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต 2. ตรวจสอบผลงาน	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม 2. ใบงาน เรื่อง การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ	ระดับดีขึ้นไป ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80

ชื่อกลุ่ม..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบงาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 11

เรื่อง การปฏิบัติตนตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ

➤ เป้าหมาย

.....

.....

➤ สิ่งที่ต้องทำให้บรรลุเป้าหมาย

.....

.....

.....

➤ พฤติกรรมที่ทำ

.....

.....

.....

➤ ประเมินผล

.....

.....

การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง

.....

.....

กิจกรรมครั้งที่ 12

เรื่อง ความสามารถในการทำงาน เวลา 50 นาที

แนวคิด

ความสามารถในการทำงาน คือ ความสามารถในการทำงานต่าง ๆ อย่างมีขั้นตอนตามกระบวนการของสามเณรนักเรียน คือการวางแผน ลงมือปฏิบัติงาน และประเมินผลงานที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อให้ได้ผลงานตามที่กำหนดไว้ และงานมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์

สามเณรนักเรียนสามารถนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้ในการกำกับตนเองเป็นผู้มีความสามารถในการทำงาน

กิจกรรม

ขั้นนำ

ผู้วิจัยถามสามเณรนักเรียนว่า เคยใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ด้วยการประดิษฐ์สิ่งของหรือไม่

ขั้นกิจกรรม

1. ผู้วิจัยจัดเตรียมอุปกรณ์การประดิษฐ์ต่าง ๆ ให้แก่สามเณรนักเรียน
2. ผู้วิจัยให้นักเรียนประดิษฐ์การ์ดวันปีใหม่ โดยใช้กระบวนการกำกับตนเอง เมื่อสามเณรนักเรียนทำเสร็จแล้ว ให้ประเมินผลว่าเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ ถ้าสามารถกระทำพฤติกรรมได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ให้สามเณรนักเรียนเสริมแรงตนเอง ด้วยการมารับบัตรรูปดาวจากผู้วิจัย

ขั้นสรุป

ผู้วิจัยสรุปว่านักเรียนสามารถนำกระบวนการกำกับตนเองไปใช้กำกับตนเองเป็นผู้มีความสามารถในการทำงานได้

สื่อ

1. ใบงาน เรื่อง ความสามารถในการทำงาน
2. กระดาษสี
3. ชองจดหมาย
4. ดินสอสี
5. กาว
6. กรรไกร

การวัดและการประเมินผล

วิธีวัด	เครื่องมือวัด	เกณฑ์การประเมิน
1. สังเกต	1. แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม	ระดับดีขึ้นไป
2. ตรวจสอบผลงาน	2.1 ใบงาน เรื่อง ความสามารถในการทำงาน 2.2 การ์ดวันปีใหม่	ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 มีจำนวนที่เท่ากับเป้าหมาย ที่ได้ตั้งไว้

ชื่อ..... เลขที่.....		
โปรแกรมการกำกับตนเอง	ใบงาน	ใช้ประกอบกิจกรรมครั้งที่ 12

เรื่อง ความสามารถในการทำงาน

เป้าหมาย นักเรียนจะทำการวัดให้ได้ทั้งหมด.....ชิ้น

ประเมินผล นักเรียนสามารถทำได้จริง.....ชิ้น

การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (เลือกตอบ 1 ข้อ)

1. นักเรียนสามารถทำได้ตามเป้าหมาย ดังนั้นนักเรียนจะให้รางวัลกับตนเองโดย

.....

.....

.....

.....

2. นักเรียนไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมายได้ ดังนั้นนักเรียนจะ

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ง
แบบสังเกตความร่วมมือในการทำกิจกรรม

ลำดับ ที่	ระดับความร่วมมือในการทำกิจกรรม			คะแนนจากการ ทำแบบทดสอบ		การเข้าร่วม กิจกรรม	
	ร่วมมือดีมาก	ร่วมมือดี	ไม่ค่อยให้ ความร่วมมือ	ผ่าน	ไม่ผ่าน	มา	ไม่มา
23	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
24	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....
25	.....	.....	.....	.....	.....	.....	.....

ระดับความร่วมมือในการทำกิจกรรมของสามคนนักเรียนทั้งห้อง

- ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ
 ให้ความร่วมมือดี
 ให้ร่วมมือดีมาก

การประเมินผลกิจกรรม

- ผ่านเกณฑ์
 ไม่ผ่านเกณฑ์

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
 (.....)

ภาคผนวก จ

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัย
- หนังสือขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจแบบสอบถาม

1. พระอมรเมธี ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา
2. อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง
ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
3. อาจารย์ ดร. สกล วรเจริญศรี
ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ที่ ศธ 0519.12/116/6

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๒๔ ธันวาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีนภเขตวิทยา

เนื่องด้วย นางสาวเกศริน วงษ์มัน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัย ขอเรียนเชิญ ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบถามวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมกรรมกรมีวินัยในการเรียน และ โปรแกรมการกำกับตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวเกศริน วงษ์มัน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067, 0-2258-4119 ต่อ 110

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084-9517-343

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โทร. 5730

ที่ ศธ 0519.12/11619

วันที่ ๒๔ ธันวาคม 2552

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

เนื่องด้วย นางสาวเกศริน วงษ์มัน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง ที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนครินทรวิโรฒ (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณีนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน และ โปรแกรมการกำกับตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญให้ นางสาวเกศริน วงษ์มัน และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ศธ 0519.12/11670

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

24 ธันวาคม 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศิริวงศวิทยา

เนื่องด้วย นางสาวเกศริน วงษ์มัน นิตยระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนภเขตวิทยา (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในการนี้ นิตยมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ห้องเรียน 2/2 เพื่อทดลองใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง และ แบบสอบถามวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 25 คน ในระหว่างเดือนธันวาคม 2552 - มกราคม 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวเกศริน วงษ์มัน ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067, 0-2258-4119 ต่อ 110

หมายเหตุ : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิตย โทรศัพท 084-9517-343

ที่ ศธ 0519.12/71621

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๑๔ ธันวาคม 2552

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนศรีนครินทรวิโรฒ (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)

เนื่องด้วย นางสาวเกศริน วงษ์มัน นิสิตระดับปริญญาโท สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ทำสารนิพนธ์ เรื่อง “ผลการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในการเรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนศรีนครินทรวิโรฒ (พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา)” โดยมี รองศาสตราจารย์ ดร.นันทา สุรักษา เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ในกรณี นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขอใช้สถานที่ห้องเรียน 2/2 เพื่อทดลองใช้โปรแกรมการกำกับตนเอง และแบบสอบถามวัดทัศนคติต่อพฤติกรรมการมีวินัยในการเรียน กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 จำนวน 25 คน ในระหว่างเดือนธันวาคม 2552 - มกราคม 2553

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นางสาวเกศริน วงษ์มัน ได้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 0-2649-5067, 0-2258-4119 ต่อ 110

หมายเลข : สอบถามข้อมูลเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ นิสิต โทรศัพท์ 084-9517-343

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อ ชื่อสกุล	เกศริน วงษ์มัน
วันเดือนปีเกิด	20 ธันวาคม 2522
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	2/1 หมู่ 6 ตำบลหนองพิกุล อำเภอตากฟ้า จังหวัดนครสวรรค์
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2535	จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา จากโรงเรียนเทวฤทธิ์ พันสีกจังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2541	จบการศึกษาชั้นมัธยมศึกษา จากโรงเรียนตากฟ้าวิชาประสิทธิ์ จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2546	ค.บ. (สังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์
พ.ศ. 2553	กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ